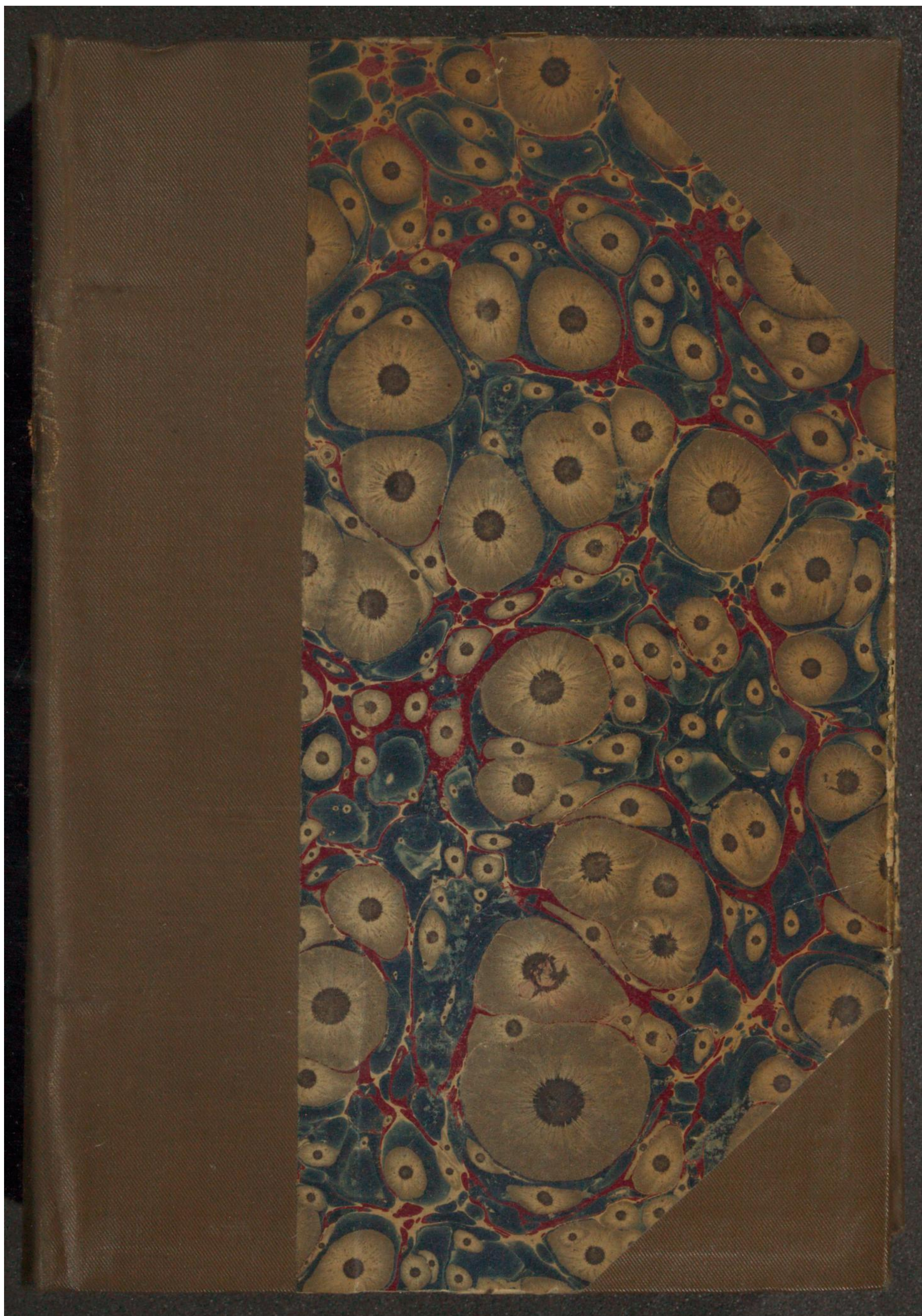
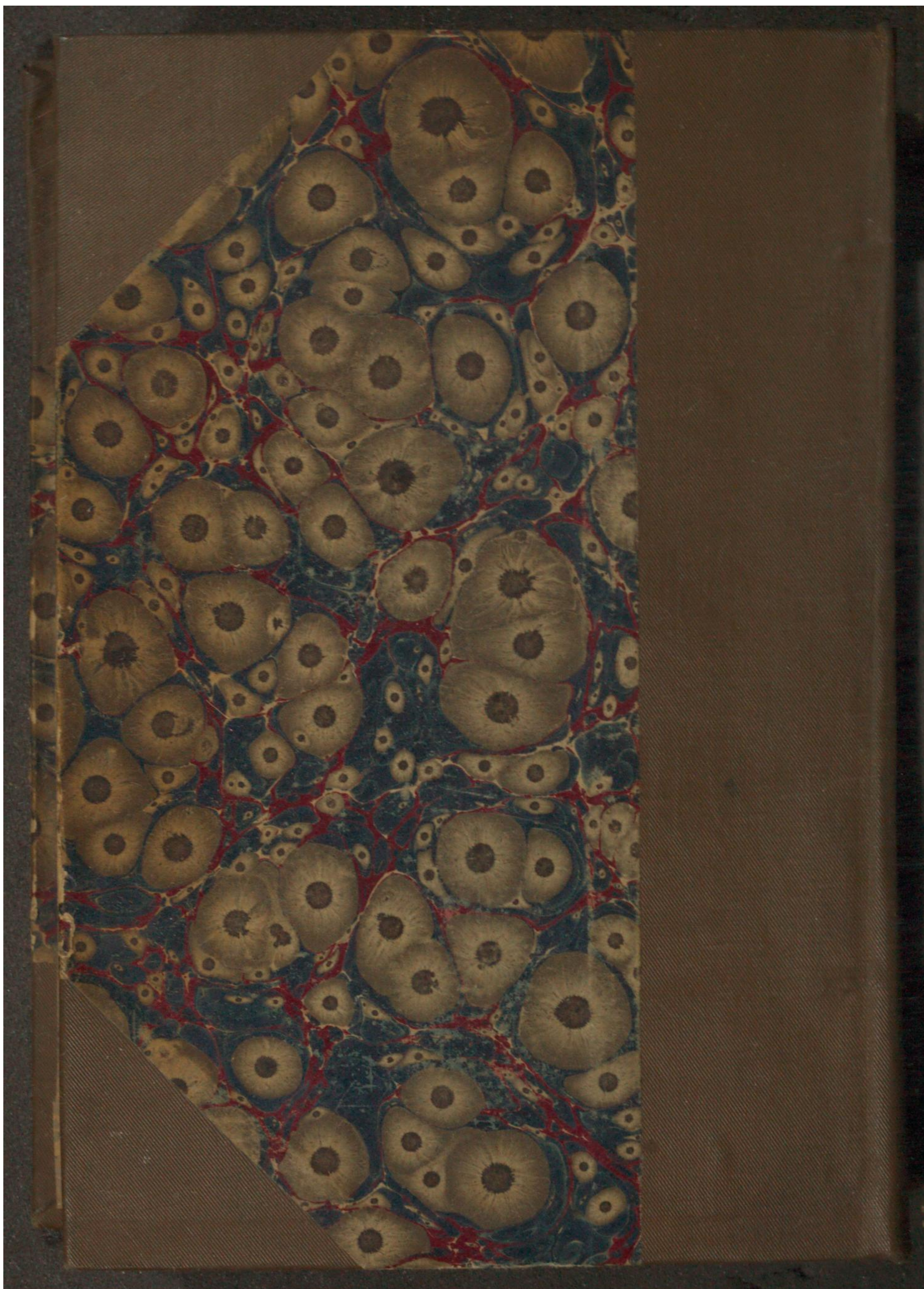
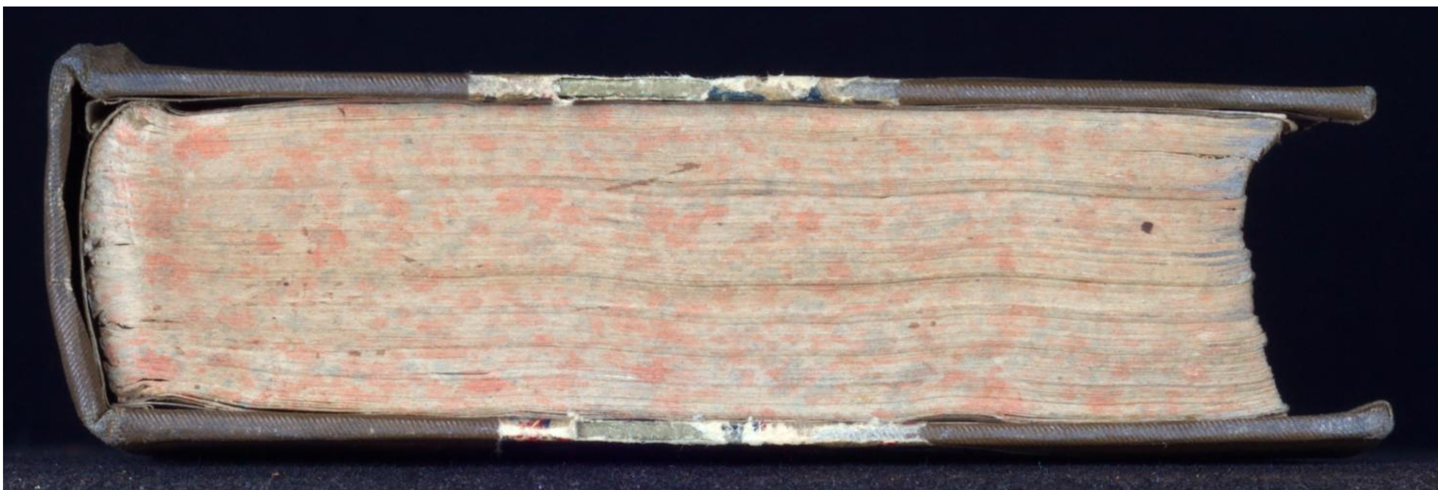

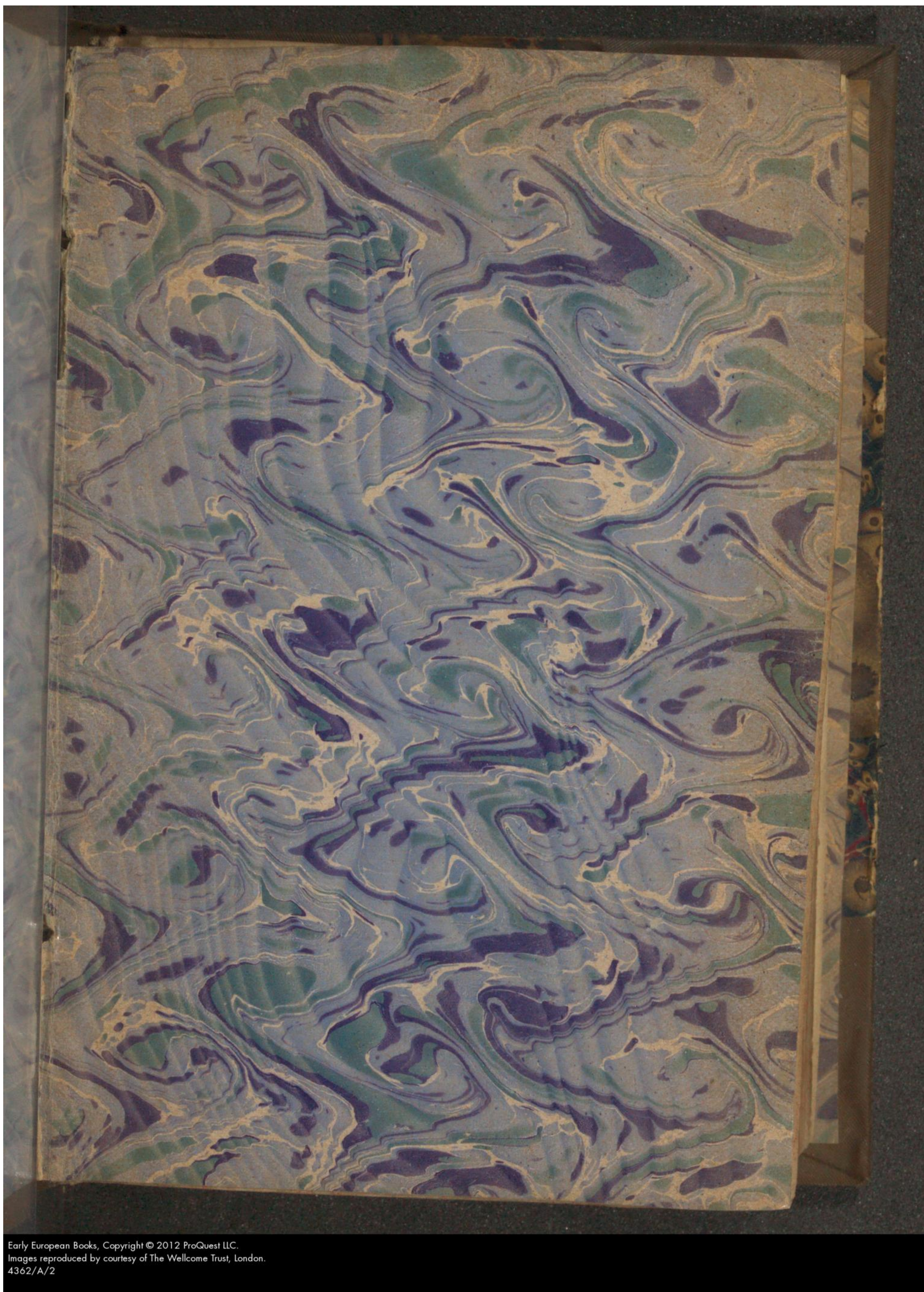

1566

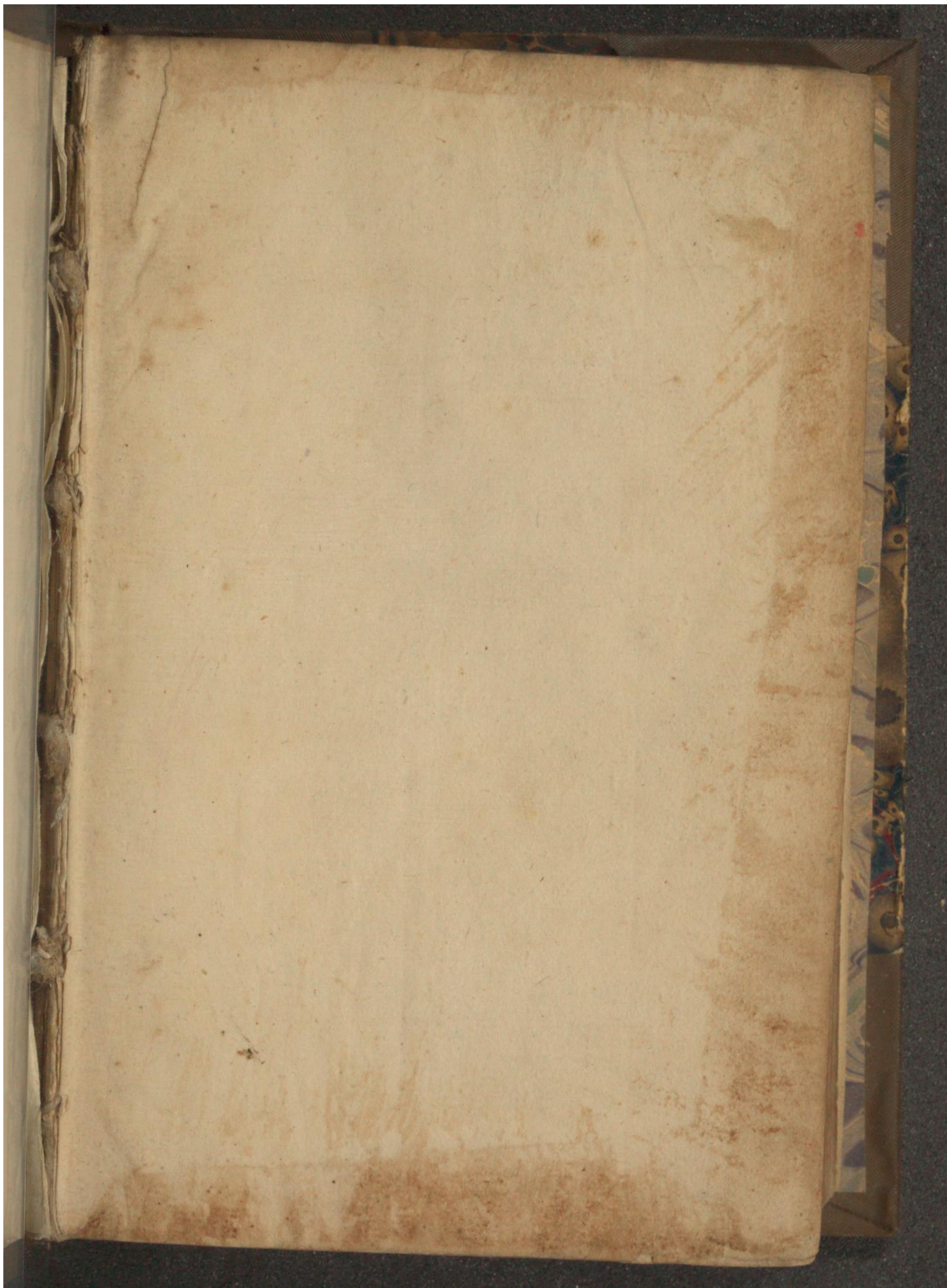

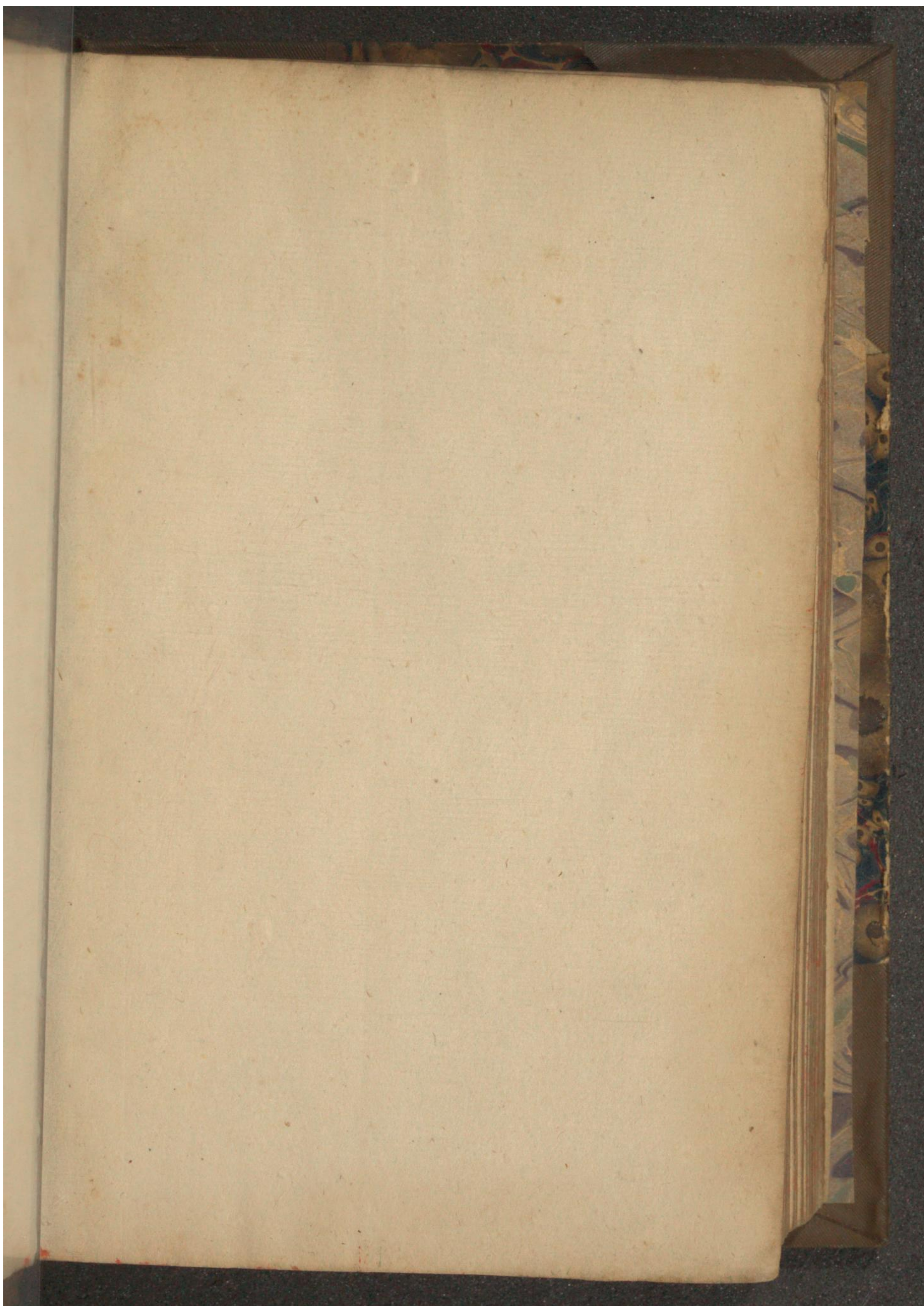

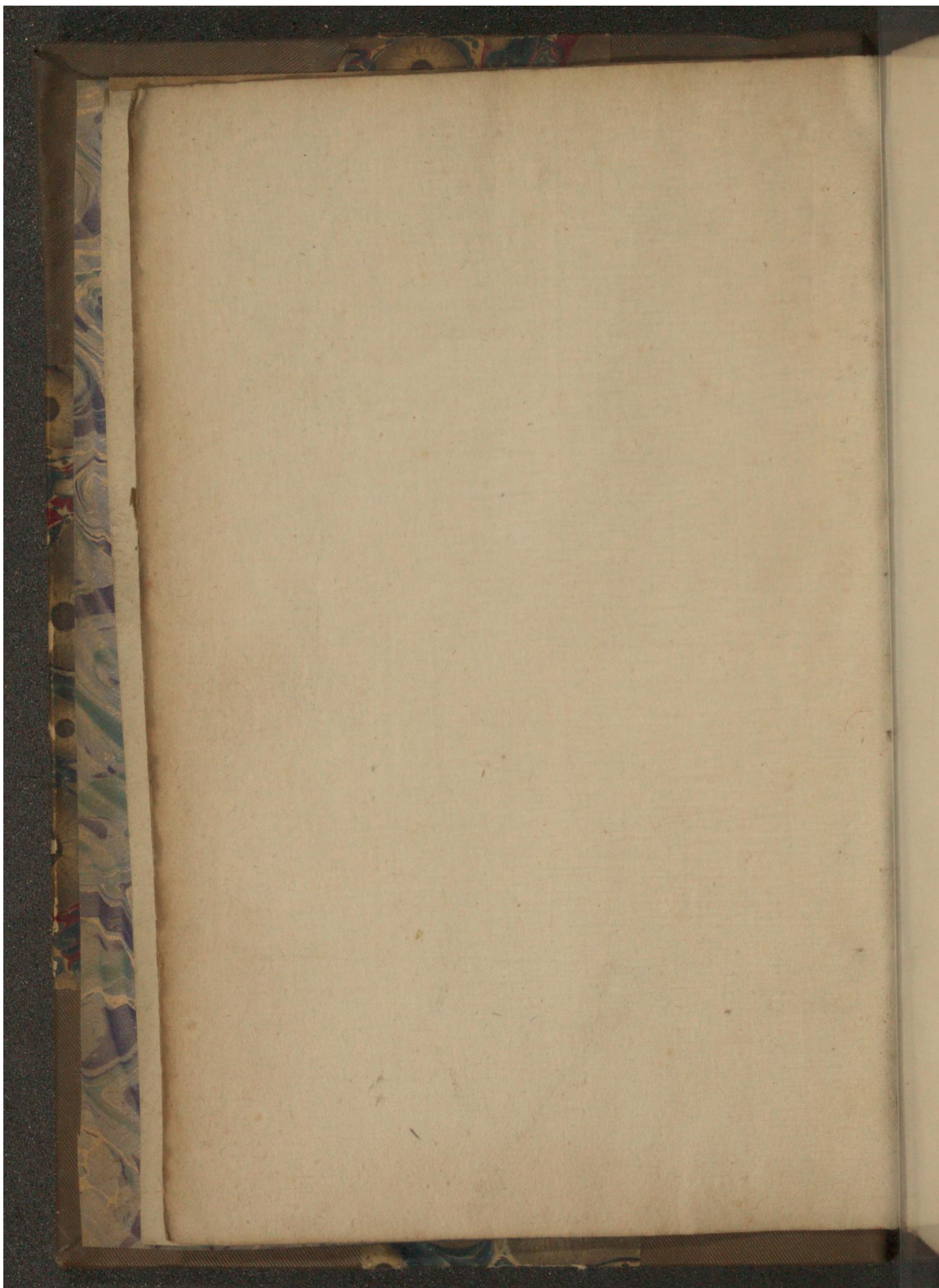

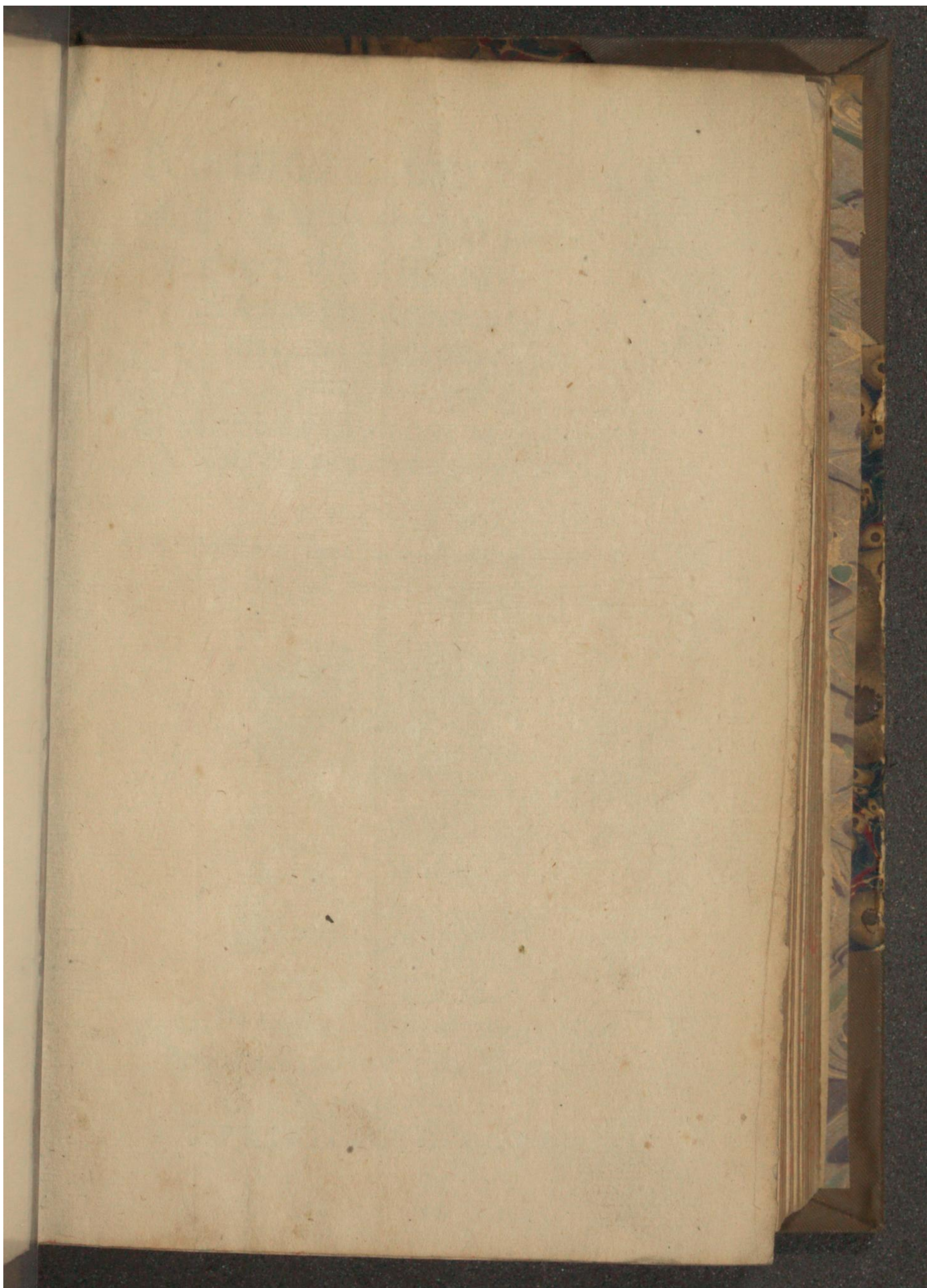

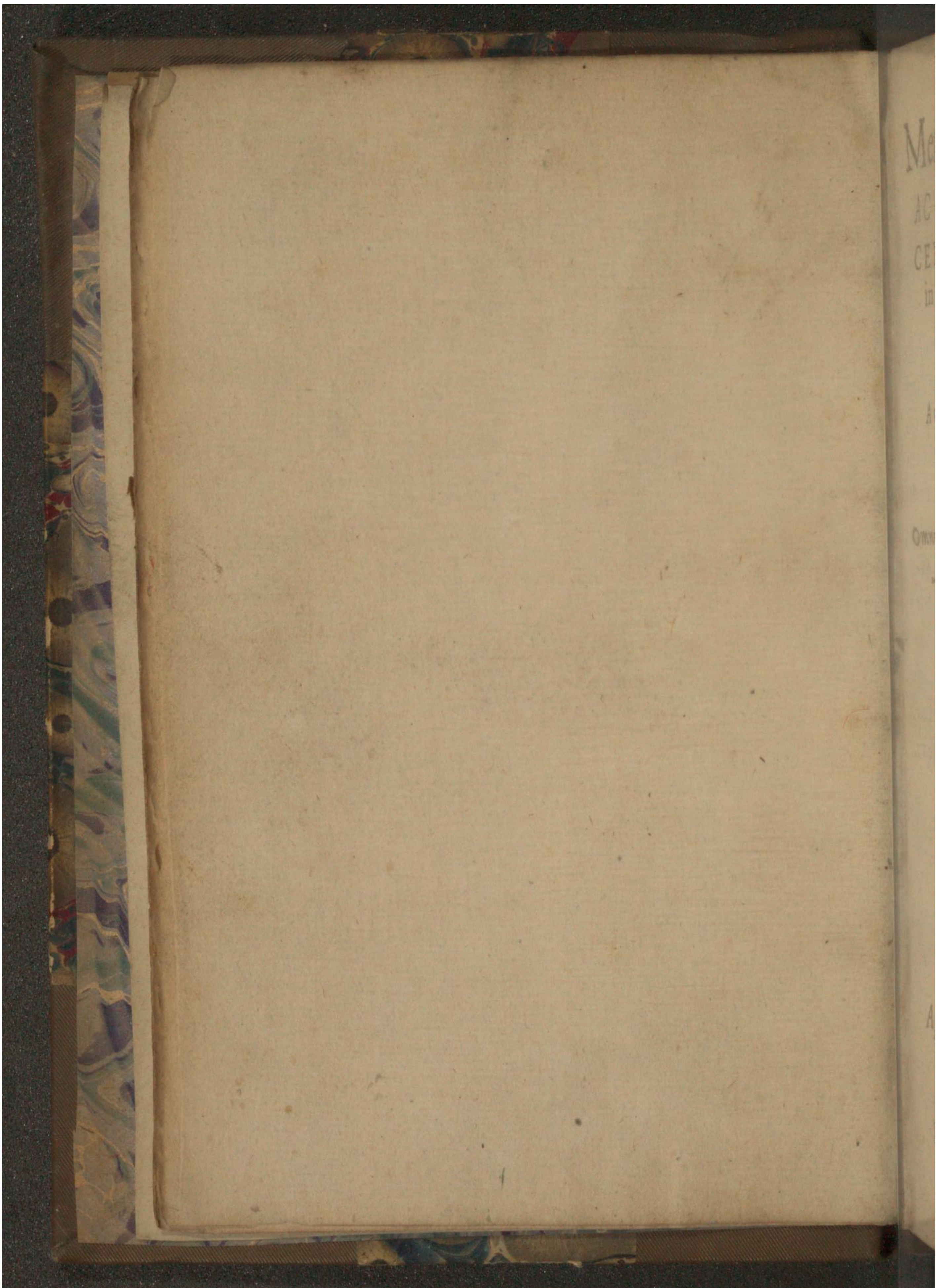

Memorabilium, vtiliũ, AC IVCVNDORVM CENTVRIÆ NOVEM,

in Aphoriſmos Arcanorum omnis generis locupletes, perpulchrè digeſtæ.

AVTORE ANTON. MIZALDO MONLVCIANO, MEDICO.

LECTORI.

Omne tulit punctum qui miſcuit vtile dulci:
Ardua res, fateor, ſed meditanda tamen.

LVTETIÆ,
Apud Federicum Morellum, in vico Bellouaco, ad vrbanam Morum.
M. D. LXVI.
EX PRIVILEGIO REGIS.

SVMMA PRIVILEGII.

REGIA ſanctione cautum eſt, ne quiſpiam alius præter Federicum Morellum Typographum Pariſienſem, hunc librū cui titulus eſt, Memorabiliū, vtiliū, ac iucundorū Centuriæ noue, in Aphoriſmos Arcanorū omnis generis locupletes, perpulchrè digeſtæ, Autore ANTONIO MIZALDO MONLVCIANO, medico, intra ſeptennium abſque manifeſto autoris conſenſu, ſub Regis ditione imprimat, aut vendat. Qui ſecus fecerit, libris & pœna, in ſanctione æſtimata, multabitur. Conceſſum fuit Priuilegium Molinis, die VI. Martij 1566.

CAMVS.

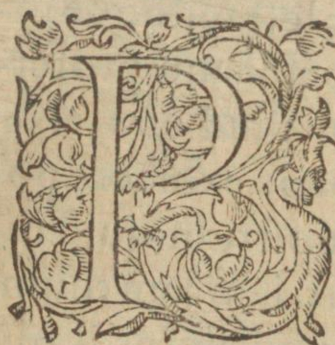
Per Regem in conſilio.

HENRICO ENGOLISMÆO

S. SEDIS APOSTOLICAE PROTO-
notario, Caſæ dei Cœnobiarchæ,
ſummæ virtutis, ac generoſæ
indolis Adoleſcenti

ANT. MIZALDVS S. P. D.

VBLICVS ille & conſtans rumor qui paſſim de tua indole, tuis ſtudiis & virtutibus in hac celebri Academia inter viros doctos circunfertur, inuitauit me, Adoleſcens illuſtriſſime, vel potiùs impulit, vt haſce nouem Centurias Memorabilium, ac iucundorũ, in nouem Muſarũ nomine, quas perpetuò chariſſimas habes comites, tibi candidè nuncuparem. Non alia ſanè ratione, alióue conſilio, quàm vt ſtudiis tuis aliqua parte conſulerem: quibus pro ætate quam degis, incredibiliter addictus eſſe prædicaris in omni linguarum

SVMMA PRIVILEGII.

REGIA *sanctione cautum est, ne quispiam alius præter Federicum Morellum Typographum Parisiensem, hunc librũ cui titulus est,* Memorabiliũ, vtiliũ, ac iucundorũ Centuriæ noué, in Aphorismos Arcanorũ omnis generis locupletes, perpulchrè digestæ, Autore ANTONIO MIZALDO MONLVCIANO, medico, *intra septennium absque manifesto autoris consensu, sub Regis ditione imprimat, aut vendat. Qui secus fecerit, libris & pœna, in sanctione æstimata, multabitur. Concessum fuit Priuilegium Molinis, die* VI. *Martij* 1566.

CAMVS.

Per Regem in consilio.

HENRICO ENGOLISMÆO S. SEDIS APOSTOLICAE PROTOnotario, Casæ dei Cœnobiarchæ, summæ virtutis, ac generosæ indolis Adolescenti

ANT. MIZALDVS S. P. D.

VBLICVS ille & constans rumor qui passim de tua indole, tuis studiis & virtutibus in hac celebri Academia inter viros doctos circunfertur, inuitauit me, Adolescens illustrissime, vel potiùs impulit, vt hasce nouem Centurias Memorabilium, ac iucundorũ, in nouem Musarũ nomine, quas perpetuò charissimas habes comites, tibi candidè nuncuparem. Non alia sanè ratione, alióue consilio, quàm vt studiis tuis aliqua parte consulerem: quibus pro ætate quam degis, incredibiliter addictus esse prædicaris in omni linguarum

& disciplinarũ genere. Constat inter omnes, ingenia quæuis ab intensissimo studio & labore recreanda esse ac refocillanda: nam quod caret alterna requie, durabile non est. Cùm itaque Musis aperiendæ sint quandoque fores, & intermittenda studia, sed nunquam tamen omittenda, pretium operæ facturum me existimaui, si tibi primùm, deinde reliquis omnibus qui fœlici musarum partu nati, casta sub Pallade merent, semẽtem aliquam & materiam laxando, oblectandóque ingenio accõmodam, in publicum proferrem. Talem, nisi blãdum illud φιλαυτίας vinum me suauiter inebriat, exhibere poterit Opusculum hocce nostrum: quid inquam nostrum? imò verò iam iam tuum: quod centuriatim in Aphorismos ita digessimus, vt & breuitate, & nouitate eximiè placere queat: ne interim omittam varietatem fastidij expultricẽ, quâ vbiq; amœniter blanditur. Mihi certè in partem fœlicitatis tribuo, quòd hoc sæculo natus sim, in quo videam Heroum, nobiliúmque filios, velut è cælo delapsos, explosa voluptate summum literis ac virtutibus studium impendere: pro canibus &

equis, libros tractare: pro arcu & ſagittis, calamos verſare: pro cornu venatorio, attramentarium cornu implere: & pro pugione, ſcriptoriũ ſtylum & cultellum geſtare. Quis, per deos immortales, non inclamet hoc in Gallia nouum eſſe, ac diuûm munere factum? Quis non vltrò fateatur te rei huius auſpicem bonis auibus datum eſſe? ſed ita tamen, vt aſſuetas nobilib9 omnis generis exercitationes cùm corporis, tum animi, loco, & tẽpore nuſquam negligas. In quibus adeò dexter videris & ad vnguem factus, vt nihil ſuprà. Huc adeſte, ô generoſi Gallicanæ nobilitatis adoleſcentes, & in vnum Galliæ phœnicem HENRICVM ENGOLISMAEVM oculos cõuertite: videbitis illum vobis ad virtutem, & literas, honeſtáque & ſalubria corporis προγυμνάσματα, prælucere ac ianuam aperire. Si dormitis, expergiſcimini: ſi ſtatis, ingredimini: ſi curritis, conuolate, vt ad eius exemplum mores, animúmque veſtrum ac vitã componatis. Tu verò clariſſime Adoleſcens, i bene quò virtus tua te vocat, i pede fauſto. Perge (obſecro) abſoluere, magno Galliæ noſtræ ornamento, famâ, & bono,

& diſciplinarũ genere. Conſtat inter omnes, ingenia quæuis ab intenſiſſimo ſtudio & labore recreanda eſſe ac refocillanda: nam quod caret alterna requie, durabile non eſt. Cùm itaque Muſis aperiendæ ſint quandoque fores, & intermittenda ſtudia, ſed nunquam tamen omittenda, pretium operæ facturum me exiſtimaui, ſi tibi primùm, deinde reliquis omnibus qui fœlici muſarum partu nati, caſta ſub Pallade merent, ſemẽtem aliquam & materiam laxando, oblectandóque ingenio accõmodam, in publicum proferrem. Talem, niſi blãdum illud φιλαυτίας vinum me ſuauiter inebriat, exhibere poterit Opuſculum hocce noſtrum: quid inquam noſtrum? imò verò iam iam tuum: quod centuriatim in Aphoriſmos ita digeſſimus, vt & breuitate, & nouitate eximiè placere queat: ne interim omittam varietatem faſtidij expultricẽ, quâ vbiq; amœniter blanditur. Mihi certè in partem fœlicitatis tribuo, quòd hoc ſæculo natus ſim, in quo videam Heroum, nobiliúmque filios, velut è cælo delapſos, exploſa voluptate ſummum literis ac virtutibus ſtudium impendere: pro canibus &

equis,libros tractare: pro arcu & sagittis, calamos versare: pro cornu venatorio, attramentarium cornu implere: & pro pugione, scriptoriũ stylum & cultellum gestare. Quis, per deos immortales, non inclamet hoc in Gallia nouum esse, ac diuûm munere factum? Quis non vltrò fateatur te rei huius auspicem bonis auibus datum esse? sed ita tamen, vt assuetas nobilib⁹ omnis generis exercitationes cùm corporis, tum animi, loco, & tẽpore nusquam negligas. In quibus adeò dexter videris & ad vnguem factus, vt nihil suprà. Huc adeste, ô generosi Gallicanæ nobilitatis adolescentes, & in vnum Galliæ phœnicem HENRICVM ENGOLISMAEVM oculos cõuertite: videbitis illum vobis ad virtutem, & literas, honestáque & salubria corporis προγυμνάσματα, prælucere ac ianuam aperire. Si dormitis, expergiscimini: si statis, ingredimini: si curritis, conuolate, vt ad eius exemplum mores, animúmque vestrum ac vitã componatis. Tu verò clarissime Adolescens, i bene quò virtus tua te vocat, i pede fausto. Perge (obsecro) absoluere, magno Galliæ nostræ ornamento, famâ, & bono,

quod ſumma cum laude cœpiſti: nec conquieſce donec pulcherrimis cœptis honeſtiſſimum finem impoſueris. Maxima ſtadij pars tibi iam decurſa eſt: vnde alacriùs ad metam properare debes. Maius, mihi crede, erit decus hoc, cuius ipſe tibi autor fueris, quàm cuius hæres. Cogita nihil mediocre, aut plebeium tibi eſſe aggrediundum, ſi quidem ſatagis reſpondere expectationi tot nobilium & principum virorum qui in te oculos animóſque conuerſos habent. Non hæc ſcribo quò te ceſſantem extimulem, ſed quò ſponte currenti calcar, quod dicunt, addam. Quòd ſi mihi hortandus es, ego ſanè, vt Teucrũ Mycenæus ille apud Homerum, paucis ad hũc te hortabor modum, βάλλ' οὕτως, iace ſic: non ſagittas, inquam, vt ille ſub ſcuto fratris ſui latitans, ſed pulchra, vt cœpiſti, immortalitatis tuæ fundamenta. Viciſti ætatem, quâ cùm adhuc impubes habearis, nihil tamen non forti viro dignũ vel agis, vel cogitas. Sed quid ego, deus bone, ad virtutẽ & literas te cohortari pergo, cùm domi habeas nobilẽ virũ ac præſtantiſſimum IOANNEM MORELLVM gubernatorẽ tuum, & fidum

Achatem, πολυμαθέστατον καὶ πολυγλώττατον ἄνδρα, qui verè cæleſtes iſtos animi tui igniculos, ſuaui illo afflatu ſuo perbellè fouet, excitat & alit: adoleſcentiámque tuam, vt prudens eſt ac circumſpectus, ad amuſſim, vt aiunt, & perpendiculum dirigit. Cuius diligentiæ, eruditioni & prudentiæ, vtinam ô vtinam multos ſimiles haberet Gallia noſtra, nobilium adoleſcentum mater fœcunda. Sanè, vt non dubitat Agamemnō, quin ſit breui Troiam capturus, ſi decem illi dentur συμφράδμονες Neſtoris ſimiles: ita ego nō dubito, quin breui Gallicanæ nobilitatis filij, literarum & virtutis arcem oppugnaturi, capturi & ingreſſuri ſint, ſi decem dentur in Gallia Morelli ſimiles. Sed ad te redeo, Adoleſcens incomparabilis, cui vel abſolutæ laudis & lōgi encomij inſtar erit, placere chriſtianiſſimo & liberaliſſimo Regi CAROLO, eiúſque matri Reginæ, omnium non modò quas noſtra vidit ætas, ſed quas veterum etiam annales referunt, prudentiſſimæ, &, quæ Regum ac Reginarum ſumma eſt virtus, in deligēdis quos diligat, diligentiſſimæ. At vereor ne prolixiore epiſtola tibi moleſtus

esse pergam, quare finem facturus sum, vbi per generosam indolem tuam, & bene auspicata laudum tuarum initia, te obsecrauero, ne committas vt cùm hactenus cæteros tibi coætaneos & coæquales viceris, à te ipso vinci videaris. Dij cœpta secundabunt, & egregios istos conatus tuos promouebunt. Fœliciter vale, & MIZALDVM tibi mancipatum, si quidem dignum ducis, amare incipe, vel potiùs perge. Lutetiæ pridie Ascensionis in cælũ IESV CHRISTI hominum Seruatoris,

1566.

INDEX RERVM PRAE-cipuarum, quæ in ſingulis Centuriarum Aphoriſmis continentur.

CENTVRIA I.

CENTVRIA II.

CENTVRIA III.

Elephant-

b

CENTVRIA V.

CENTVRIA VI.

CENTVRIA VII.

CENTVRIA VIII

CENTVRIA IX.

FINIS INDICIS.

ANTONII MIZALDI MONLVCIANI
MEMORABILIVM Centuria I.

NÆ illud in primis memorabile videtur, ac summè admirabile, quod à Ioanne Boccatio traditum est de eo, qui dum in horto, iuxta Saluiæ fruticem, cum amasia hilariter luderet, & dentes ac gingiuas foliis eiusdem confricaret, extempore mortuus corruit. Cùm verò amasia veneficij argueretur à iudice, & decerpto folio ex ipsamet saluia, ostenderet amasium hoc modo, quo tunc ipsa, detersis dentibus & gingiuis obijsse, obiit & illa: magna certè omnium admiratione. Vnde iudex admodũ prudens, de saluia malè suspicatus, eam radicitus extirpari, & Vulcano committi iussit, ne aliis simili esset exitio. In eam rem dum ab horti colono sedula nauaretur opera, ecce bufo prægrandis & luridus sub ea, qua maximè refici aiunt, sta- I

bulans apparuit: qui viroso halitu, & tabifica illuuie, pestilentique saliua totam plantam inficiebat. Quod animaduertet ille qui scripsit, Cur morietur homo cui saluia crescit in horto? sibique deinceps cauere hinc prospicient qui illotam & inexpiatam saluiam temerè olfaciunt, mandunt, in sinu gestant, assandæ bubulæ desigunt, condimentis tostorum capunculorum (saluiata vocant) passim inijciunt, &, quòd neruos iuuet, poculis aciusculis affatim innatare permittunt. Ceterùm, virosa ac pestilens ea maximè censetur esse, quæ foliorum pinnas veluti carbunculatas præsefert, éstque toto habitu, nedum foliis, retorrida, emaciata, & languidula, acsi sphacelismo laboraret, aut sideratione aliqua percelleretur. Sed hæc satis. Qui plura volet, cōsulat nostra hortorum Secreta & auxilia.

2 *Et si rarum est vermes in cerebro generari, id tamen nostra memoria visum est. Et cuidam Italo ex frequenti odoratu Ocimi hortensis, seu basilicæ herbæ, natus scorpio in cerebro, vehemētes dolores & longos, mortem denique attulit. Quod ocimophilis summoperè notatum velim. Autor Iacobus Hollerius, nobis in medicina præceptor & doctor nunquam obliuiscendus.*

3 *Dum quædam iuuēcula in gynæcio cuiusdam Principis Germani sese ad speculum adornaret,*

detentis in ore aciculis quibus peplum componeret, ab amasio principe clanculum à tergo subeunte, inter scapulas percussa, ingemiscens aciculas illas omnes deglutiuit: quas biduum pòst illæsis vreteribus eminxit. Autor Ioannes Langius, illustriß. Comitum Palatinorum Rheni medicus doctiß.

Experiētia quotidiana compertum est, sub- 4
mersorum corpora, vbi in conspectum producūtur, eorúmque qui sunt interempti, vel confoßi, præsentibus amicis, aut eo qui interitus causa illis extitit, sanguinem è vulnere, naribus, aut alia corporis parte profundere. Autores Lucretius, Philipp. Melanchton, Ioannes Lāgius, Leuinus Lemnius, & alij plerique.

Vulpes per æstatem morbo, ab eis alopecia 5
nominato, qui pilorum defluuio constat, frequentißimè laborant. Vnde pelles captarum eo tempore, non solùm inutiles, sed etiam noxiæ esse solēt. Quod videant qui vulpinis pellibus nullo delectu vestes sibi per hyemem suffulciunt. Ex Alberto.

Mortuus fœtus quādoq; gestatus fuit in vte- 6
ro muliebri, supra annos quatuor: qui tandē opera & consilio peritorum medicorū ac chirurgorum mēbratim per aluū exēptus est superstite matre: quæ biennio pòst denuò concepit, sicuti memora-

bili historia proponitur à Mathia Cornace Maximiliani Romanorũ Regis medico doctiß. qui, dum secaretur mulier, interfuit ac præfuit.

7 Oua noctuæ elixata, & infantibus pro cibo data, illos tota vita abstemios reddunt, vt in Apollonij vita scribit Philostratus. Idem præstant anguillæ in vino suffocatæ, si ex eo bibãt qui plus satis mero indulgent, & hinc offenduntur ac delinquũt. Inducit etiam vini fastidium rana viridis, ex ijs quæ in fontibus saliunt, si viua in eo suffocetur: sicuti propediem, fauẽte Domino, pulchrâ historiâ cõfirmabimus, in nostro quadrupedum medico opere.

8 Si bouem aut aliam quamuis quadrupedem serpens momorderit, melanthij acetabulum, & quod medici vocant smirneum, cõterito in vini veteris hemina. Id per nares indito, & ad ipsum morsum stercus suillum apponito: atque hoc idem, si vsus venerit, homini facito. Autor M. Cato.

9 Pantarbem lapidem ad se aurum allicere, vt magnes ferrum, memoriæ proditum est à Philostrato ac Tzeze. Est & ab Aeliano scriptum, idem aurum accipitris ossa attrahere: Adhæc à Brusonio, adnotante Georgio Fabricio, gallinarum ossa auro liquescenti admista, illud in se cõsumere.

Thus albiſsimum in pollinem attritum,& cũ 10
vino,ſi frigus erit,vel aqua decoctionis paſſula-
rum,ſi æſtas,epotum in Lunæ augmento,oriente
Sole, necnõ in meridie,& occaſu,mirum in mo-
dum memoriã augere fertur,& cerebro ac ven-
triculo prodeſſe, Autor Raſis.

Quartanã curat aliquid geſtatũ de oſſe bra- 11
chij humani & ſummitate alæ anſeris, vt ſcribit
Geber. Apud quem etiam lego, quòd contra ar-
thritidem & quoduis hulcus depaſcens, ſummè
prodeſt humani brachij, vel tibiæ, os combuſtũ,
facto puluere ex eo quod album intus mãſit, &
parti affectæ appoſito.

Aqua ex ſtercore humano chimicis organis 12
diſtillata, auro & argento pondus adauget. Et
ſi hydropicus homo vel ictericus propriam vri-
nã ieiunus per dies aliquot biberit, valde iuuabi-
tur, Autor Hermes. Cui aſcribẽdum, quòd dens
hominis appenſus collo eius qui dentium carnifi-
cina excruciatur, dolorem tollit: maximè ſi perfo
rata faba ei addatur, cui ſit immiſſus pediculus,
& ſerico panno inuoluatur, eóque modo quo di-
ctum eſt ſuſpendatur.

Laurẽtius Miniatus familiaris meus, inquit 13
Iouianus Pontanus, amico ſuo doloribus capitis
penè quotidie laboranti, impreſſa Arietis imagi-
ne, remedium attulit. Hãc cælari in auro fecit,

primo Arietis gradu aſcendente, Ioue ibidem cõ ſtituto, nulliſque infelicium ſtellarum radijs percuſſo, imò Luna, Veneréque amicè intuentibus.

14 Philinus, vt Plutarchus & Athenæus ex Ariſtotele & Theophraſto referunt, nullo alio cibo vel potu quã lactis alimonia, toto vitæ curriculo vſus fuit. Et Zoroaſtres magus, adnotãte Plinio, annos xx. in deſerto ſolo caſei eſu vixit, tali artis induſtria temperato, vt vetuſtatis acorem non ſentiret.

15 Quibus ampli & capaces ſũt pulmones, multiſque foraminibus peruij, diutiùs anhelitum cohibent, ac celeriter currendo viam multam conficiunt. Iidem egregij ſunt vrinatores, & fundo aquarũ longo tempore inhærent, ſuffocatíque ac vndis obruti, paucos poſt dies emergũt, Lẽnius.

16 Vbi ex maternis latebris recens prodierit infans, diligenter ac circumſpectè præcidendus eſt illius vmbilicus, iuſta longitudine eminentiæ, præſertim in maſculis. In quibus præcipuum generationis organum ſequitur vmbilici proportionem. Sic in fœminis curtè nimiùm religatus, ætatis progreſſu pariendi conatus reſtringere poteſt. Ex Mathia Cornace medico.

17 Raptam ouem, dum perſequẽtes audit lupus, illæſam portat, ne balatu ei faciat curſus impedimẽtum, vt ſcribit Albertus. Addit ille idẽ quòd

lupi senes facilè capiuntur. Nam accedunt ad rusticorũ domos, & se in periculum præcipitant, quasi vitam exosi. Sũt enim longæui, & dentes senio amittunt, nec ampliùs ex rapto viuere possunt.

Infantes pleriq; in lucẽ prodeũt obducto capi- 18
te veluti pileo, aut vitta quadã mẽbranosa, vel capitio monachali. Quod maritos in suspicionem suarũ vxorum quandoque pertraxit, vt de historia testatur Anton. Guainerius. Ab eo tegmine obstetrices & deliræ aniculæ, infantibus bona, ex colore rubicũdo, vel mala, ex nigricante, præsagire solẽt. Hinc sanè crediderim Gallicum prouerbium natum fuisse, Il est nay coiffé, natus est vittatus, vel pileatus, de eo cui vltrò suppetũt bona, partúmque est amplum à parentibus patrimonium. Non omittam quòd obstetrices apud nonnullos, magno solent vendere huiusmodi pileos infantiles credulis aduocatis, qui hinc se adiuuari putant, Autor Leuinus Lemnius.

Ad sanandos genitalium dolores, & sangui- 19
nem cohibendum, antiqui sculpebant in lamina cupri figuram Scorpij, hora Saturni, surgẽte tertia facie Aquarij cum eodem Saturno. Et aduersus podagram sigillum Piscium. Sic ad memoriæ & ingenij præstantiam annulum ex auro puro fabricabant, in quo clausus esset adamas sub cõ-

iunctione Saturni & Iouis in Ariete. Hermes.

20 *Traiano Cæsare orbi imperante, quidam laborans diuturna dysuria, tandem eminxit geniculatum hordei calamum. Et adolescens Plutarchi tempore, magna cum spermatis vbertate, animalculum excreuit hirsutum ac multipes.*

21 *Cochleæ tritæ & fronti illitæ, sanguinem è naribus immodicè fluentem sistũt. Et lapis spongites in vino albo, vel succo raphani solutus & potus, lapidem in vesica frangit. Præterea ranarum cor, & maximè fluuiatilium, febricitantibus spinæ adalligatum, febriles algores minuit. Sunt qui cordis regioni etiam admoueant, ad mitigandos causonum æstus & incendia.*

22 *Dissectis ante plenilunium pullis hirũdinum ex prima fœtura, duo lapilli reperiũtur in illorũ ventriculis, quorum vnus concolor, alter verò discolor habetur. Hi priusquam terrã attigerint, si in buculæ, aut cerui aluta includantur, & brachio vel collo aptentur, comitiales sanabunt, nedum iuuabunt. Ex relatione cuiusdam Itali, qui se id expertum fuisse mihi asserebat.*

23 *Extat historia memorabilis scripta ab Aegidio Herthoge medico Bruxellẽsi de muliere quæ annis xiiij. sceletum fœtus mortui vtero gestauit: quod tum à matre, tum omnibus vterum contrectantibus percipiebatur. Sed non tradit quem*

habuerit successum. Nam mulier ea, dum historiam scriberet, optimè valebat, suáque munia tã domi, quàm in agris, cum marito strenuè obibat.

Lupus herbas nisi ægrotus non edit, tũc enim remedij causa, gramen, herbam frumenti, & rapistrum decerpit, quæ illi vomitum prouocant, Autor August. Nyphus. Addo ex Alberto, quòd Lupis & canibus similiter accidunt quidã morbi, nimirum rabies, cynanche & podagra. 24

Dictamnũ ex aqua vel vino haustum, partus admodum faciles reddit, etiam si fœtus mortuus sit, vel trãsuersus agatur. Idem prætera secundas expellit. Quod & pulegio multi ascribũt, sicuti casus persæpè probauit. 25

Amant sic columbæ tinnunculum qui nostra est quercerella, vt referat Columella ex vetere Democriti præcepto, quòd si eius pullos in ollis fictilibus quis defoderit, & stipantia opercula superposuerit, gypsóque oblita in columbarij quatuor angulis suspenderit, tantum loci amorem columbis conciliabit, vt eius desiderio nunquam mutent sedem: adeò amicum etiam post mortem amant. 26

Humor in folliculis vlmi nascẽs, faciem reddit gratissimam & perpolitam, si eo detergeatur. Confert etiam mirum in modum pueris enterocœlicis, duplicatis linteolis in illo madefactis, 27

& sub perizomate, seu femorali coaptatis. Ex cuiusdam chirurgi experimentis.

28 Lembergi in oppido Schlesiæ, vt scribit Ioan. Langius, quædam mulier grauida sacerdotē nudis pedibus & lotis è balneo egressum, subsequuta, pedum eius desiderio capta, clàm à tergo in genua eius procidit: ambabúsque manibus altero crure apprehenso, frustum dētibus euulsit: nihil expauescens clamorem sacrifici deûm hominúmque fidem implorantis.

29 Animi defectu collapsi eriguntur vellicato articulo digiti annularis, seu medici: necnon attritu auri ad eundē cum croci momento. Per hūc enim vis quædam refocillatrix ad cor vitæ fontem dimanat. Lemnius.

30 Pipionem habebis exossem, si exenteratum, in acre acetum per diem naturalem maceraueris: deinde probè lotum & aromatibus, addito fœniculi semine, infarctum elixaueris, vel assaueris. Nam sic illius oßicula adeò tenerescent, vt vnà cum pulpa & carne mandi poßint, Autor Ioan. Baptista Porta.

31 Si in lamina auri purißimi figura Leonis sculpatur Sole versante in Leone, & Luna non aspiciente sextam domū, nec domino ascendentis Saturnum vel Martem, Lunáque ab illis recedente, valebit sigillum huiuscemodi circa renes ge-

ſtatum, ad ſæuiſsimos illorum dolores & cruciatus abolendos. Et ſi cōponantur trochiſci ex puluere ſelecti olibani cum hircino ſanguine, imprimantúrque in dicta lamina, & ſiccati ſoluātur in vino albo quod à ieiuno bibatur, mirabilem effectum habebunt aduerſus calculos renum & veſicæ lapidem. Andr. Cordubenſis ad ſummū Pōtific. Gregorium, & Albertus re & cognomine Magnus.

Inter roſas, lilia & allia, arcanum eſt cōmerciū. Nam ſi propiùs ſerantur, vt ſe aſpiciant, vel cōtingant, flores roſarū & liliorum odoratiores euadent, ac præſtātiores adoleſcent: quēadmodū in noſtris hortorum Secretis fuſè monſtratū eſt. 32

Corallium ingenioſo artificio ad hūc mentieris modum. Cornua hirci deraſa in puluerem & ſcobem cōuerte, eáque forti lixiuio ex lignis fraxini compoſito, diebus xv. infunde. Poſtea extrahe, & cinnabari in aqua ſoluto miſce, & lento igni committe, vt fiat ſpiſſamentum. Id ſi veri corallij præ ſe feret colorē, in quas viſum erit formas effinge, ſicca, & ſecundum artem expoli. Experimento conſtat. 33

Decoctū corticis populi albæ iſchiadicos ſummè recreat. Quod etiam præſtat ſuccus frondium geniſtæ in aceto maceratarū. Et veſica ſuis quæ terram non attigit, pubi impoſita, vrinam ciere 34

fertur, Plinius.

35 *Salsam carnem dulcem ac delicatulam reddes, si eam priùs in lacte coxeris, deinde in aqua. Addimus, licet* πάρεργον, *quòd si ex lupi intestino funiculum feceris, & illum sub arena, aut terra sepelieueris, equos & ouile pecus hac transire prohibebis, etiam si fuste adigantur. Albertus.*

36 *Oculorum defluxionibus miro successu auxiliantur globuli è succino, seu ambra, annexi occipitio. Iidem etiam collo gestati præpediunt ne destillationes in guttur ferantur. His addo quòd caudex betulæ procedente vere incisus, vel castratus, ingẽtem copiam aquæ reddit, cui vis inest maxima ad comminuendos renum calculos si bibatur. And. Mathiolus in Dioscor.*

37 *Aristoteles subministrante Alexandro Magno accepit octingẽta auri talenta, seu quadringẽties & octuagies mille coronatos, cum tribus hominum milibus qui syluas, auiaria & viuaria omnis generis disquirerent per Europã, Asiam, & Africam, vt omnia genera animantiũ ad se deferrent, quò varijs illarum dissectionibus confectis, de earundem vniuersa natura accuratissimè scriberet, Autor Ioan. Bodinus Andegauẽsis, in præclaris illis & doctiss. suis Comment. in libros Oppiani de venatione.*

38 *Omnis morsus serpentis ieiuni, ieiuno homi-*

ni, vel animali inflictus, maximè nocet: éstque multo perniciosior dum incubat. Cæterùm, vbi ex anguibus metus ingruit, optimum est nõ antè progredi, quàm aliquid cibi præsumptum sit, ac degustatum. Sed omnibus hominibus suũ etiam inest contra serpentes venenum: nam ictas saliua, ceu feruentis aquæ cõtactu, fugere aiunt, & si in fauces penetrauerit, mori: ídque præcipuè humani oris ieiuni, Plinio autore.

Tradit cum Diodoro Herodotus, Aegyptios 39
et Chaldæos quouis mẽse triduo se vomitu purgare & clysteribus intestina eluere, sanitatis conseruandæ ergò. Arbitrantur enim omnes corporis languores ex cibis & aeris mutatione oriri. Hinc Xenophon tradit Socratẽ tam sobria diæta animum corpúsque formasse, vt pane tantùm lacte macerato vesceretur.

Capilli vt aurum flauescent, si acceperis alu- 40
minis rupei vncias sex, vitrioli vncias quatuor, salis nitri vncias duas, & ex ijs stillatitiam aquã extraxeris, capillitiúmque vel cæsariem spongia in ea madefacta & tantillum expressa, tinxeris ac identidem repetiueris.

Magna est asparagis societas cum arundine: 41
vnde in arundinetis optimè seruntur, ibíque lætiores proueniũt. Sic amigdalus solitaria, minùs ferax esse solet, aliis verò sociata, fertilis ad-

modum ac fœcunda euadit. Plinius.

42 Strabo refert apud Sabæos ab odoribus stupefactos incolas, vti etiam aduenas, bituminis suffitu, hircíque barba incensa recreari, cõtrario nimirum odore. Sic videmus quosdam rusticos in aromatariorum officinis & myropoliis ingressos, deliquio animi periclitari, nisi confestim illorum naribus fimum equinum (cui sunt assueti) adhuc tepidum & recens ac fumans admoueatur: vt similes habeant labra lactucas.

43 Lepus annis decem fertur viuere, & catus totidem: capra octo: asinus triginta: ouis decem, sed vir gregis sæpè quindecim: canis quatuordecim, & quandoque viginti: taurus quindecim: bos, quia castratus, viginti: sus & pauo, viginti quinque: equus viginti, & nõnunquam triginta: inuenti sunt qui ad quinquagesimum peruenerint: columbi octo, vti etiam turtures: perdix viginti quinq;, vt & palumbus: qui nõnunquã ad quadragesimum peruenit. Ex Alberto.

44 Salicis folia, vt etiam cortex, ex vino cocta podagricos fotu adiuuant. Adhæc sambuci, vel ebuli cauliculi cum adipe hircino taurinóue triti, et emplastrati. Addo quòd allij nucleolus ante accessionem quartanæ comestus, calorem mouet, qui, Celso autore, horrorem nõ admittit. Testatur insuper Icethides medicus apud Plinium,

eaſdem quartanas finiri coitu, ſed incipientibus duntaxat menſtruis.

Cùm volueris fugare mures de aliquo loco, 45
inſculpe ſtãno vel cupro, aſcẽdẽte tertia facie Capricorni, imaginẽ cati habẽtis murem in ore ſuo. Et dum figuras eã, dicito, Ligo omnes mures per hãc imaginem, vt nullus in loco vbi fuerit, manere poſsit. Deinde ſepeli in medio loco inuolutã corio cati, & mirum videbis experimentum. Hæc ex libello Ptolemæi de Imaginibus.

Aureas literas ſic facies abſque auro. Accipe 46
auripigmenti & cryſtalli ſingulorum vnciam vnam: redigantur in puluerem, mixtíſque ouorũ albuminibus diu agitatis, fiat liquor ad ſcribendum, vel pingendum appoſitus, Ex Alexi Pedemontano.

Indicibilis eſt familiaritas inter oleã & myr- 47
tum. Nam, vt refert Androcius, myrti brachia, virgultáque iucundè per oleam repunt, ac ambarum radices mutuò amplexu amicè ſociantur. Nec alia planta præter myrtum iuxta oleam perbellè ſurgit.

Experimẽto certiſsimo cõpertum eſt, bitumi- 48
nis ſuffitu, ſiue crudum ſit, ſiue vratur, mulieres vtero ſtrangulatas extẽplo reuocari. Quamobrẽ nõnulli fœminarum collo, quæ ei morbo ſunt obnoxiæ, lanâ exceptum appendunt, vt crebro ol-

factu paroxysmum arceat.

49 Capillos sic denigrabis: Tere herbam callitrichum ex oleo, & coque cum ouo coruino, taliq; vnguine capillum sæpius illine, & nigrescet. Quòd si cutem albißimam ac delicatam habere voles, fac vt libra vna lithargyri argẽti in aceto distillato ferueat, quo partes suauiter madefac & illine.

50 In arthritide & chiragra non est quòd mortem quisquam pertimescat, nisi circa sinistrum pectoris sinum, cui cordis turbinatus mucro subest, humorum colluuies decũbat: digitúsq; annularis sinistræ manus nodosus efficiatur, ac valde intumescat. Autor Leuinus Lemnius.

51 Accipiter columbino generi hostis est infensißimus, sed à tinnunculo, seu quercerella, tuetur, cuius conspectum vocémque reformidat. Quod columbas non latet. Nam vbicunque residet tinnunculus, tanti protectoris fiducia, à loco non secedunt, etiam si propiùs adsit accipiter. Ioan. Baptista Porta. Vide Aphorismum 26.

52 Cùm volueris fugare serpentes de aliquo loco, vt nec tibi, nec item aliis noceant, fac imaginem duorum serpentium in æris lamina, secunda facie Arietis ascendente: & dum sculpitur, vel fusilis proijcitur, dic, Ligo serpẽtes per hãc imaginem vt nemini noceant, nec quemquam impediant,

diant, nec diutius vbi sepulta fuerit permaneant. Deinde conde imaginem quo loco putabis adesse serpentes, & ilico fugient, quasi obiecto igne. Si quatuor feceris imagines, easque in quatuor angulis loci sepelieris, multò tutiùs egeris. Quod aliis etiam imaginibus ritè accommodabitur. Ex Ptolemæo.

AElianus testis est pedem accipitris non aliter aurum trahere, quàm ferrum magnes rapit. 53
Sunt qui eodem auro hydrargyrum euocant, etiam è corpore eorum qui Neapolitano, Hispanóue vnguine illiti fuerint, vt alio dicemus loco.

Hederæ folia in vino elixata medentur omnium generum vlceribus, etiã iis quæ cacoethea & chironia vocant. Quibus itidem auxiliatur anethi semen combustum: Nam illa deterget, carne replet, ac solidat. Addo quòd cichorij nodus in brachij plicatura delatus, oculorum delachrymationes emendat, & tandem abolet, Autor Arnaldus à Villanoua. 54

Si voles tingere setas suillas variis coloribus, sic age. Vbi diligenter elotæ fuerint, & in aqua aluminosa coctæ, mittantur, dum adhuc calent, in aquam croco intinctam, si flauas habere velis. Vel in succum aut vinum acinorum sambuci, vel ebuli, si cœruleas. Aut in dilutum floris æris, si virides. & ita de aliis coloribus. Idem licebit 55

experiri in pennis volucrum.

56 Mulier quædam vterum ferens, desiderio humeri pistoris denudati dum panem ad furnũ defert, omnem cibum penitus fastidiebat, præter carnẽ de humero dicti pistoris. Maritus percharæ vxoris misertus, certam pecuniam pro singulis morsibus pactus, fecit vt ille duos dentium mulieris insultus sustinuerit: tertium verò, doloris pertæsus, cùm ampliùs ferre nollet, hinc mulier tergeminos est enixa, duos viuos, & tertiũ mortuum. Autor Ioan. Langius.

57 Vitis laurum non amat, quia eius odore deterior redditur: eam enim olfacere & allicere dicunt. Quamobrem cùm germen vitis ad laurum accesserit, retrò graditur inimicum fugiens odorem. Sic lappa lenti aduersatur: & cicer herbas omnes enecat, vicináque omnia strangulat cytisus, Bapt. Porta.

58 Mos inoleuit apud veteres vt digitus qui medio & minimo interiacet auro insigniretur, talíque gestamine decorus esset, potiùs quàm cæteri. Quòd tenuis quidam arteriæ ductus (non autem nerui, vt Gellius existimauit) à corde ad hunc digitum porrigatur. Cuius motus in parturientibus & delassatis, omnibúsque cordis affectibus, tactu manifestè deprehenditur, Lemnius.

59 Puella insigni pulchritudine decora, sed na-

pelli veneno educata, ab Indorū rege doloso muneri Alexādro Magno data fuit. Cuius scintillantes & serpentum more nictantes oculos cùm Aristoteles vidisset, ô Alexander, inquit, caue tibi ab hac, nam virus pestilentißimum alit, vnde tibi exitium paratur. Nec iudicio defuit euētus: plerique enim proci, puellæ huius commercio intoxicati interierunt. Autores sunt Aristot. Plin. Auerrois. Galen. Auic. & alij multi.

Leonem valde exterrere fertur galli gallina- o
cei cantus, albi præcipuè, & maximè visa eius crista: cuius aspectum ne sustinere quidem potest. Hinc nimirum rectè scribit Proclus, dæmones leonis formâ aliquando apparuisse, qui obiecto gallo disparuerunt.

Ligna & tabulata alumine illita non arde- 61
scunt, vt nec postes, fores, aut lacunaria ære viridi imbuta, modò crusta durior iis obducatur, & alumen, plumbíque albi cineres, pigmentis copiosè misceātur. Cuius rei specimen edidit Archelaus Mithridatis præfectus in lignea turri cō tra Syllam, quam frustra incendere conabatur: eo modo quo Cæsar castellum ex larigna materia constructum circa Padum, vt tradit Plin.

Remorātibus vrinis & coli cruciatibus me- 62
detur aqua ablutionis pulueris ex genitali cerui epota. Quin & puluis ipsemet dysentericos valde

iuuat. Valet etiam iis medicamẽtis remiſtus, quæ ſopitam Venerem excitant. Andr. Matthiolus.

63 Vermium terrenorum cineres, aut ſtercoris murium, vel ceruini dentis, dentium exeſorum cauernis immiſſi, illos abſque ferro & machinulis eradicant. Prætereà ſi lapis repertus in capite oblõgi limacis, ad læuorem teratur, & oculo inſletur, omnes eius maculas detergebit, oblitera bítque: ſiue vnguis fuerint illæ, ſiue leucoma, nebula, aut quid aliud.

64 Genuina eſt hydrargyri proprietas, pituitam ab vlceribus & membris extremis ac lõginquis arcere, & per faucium adenes, pariſthmia, oris poros & gingiuas expurgare. Sed hepati, cerebro, neruis, oſſibus, dentibúſque, non tantùm ſuo frigore, ſed tota ſubſtantiæ forma ſpecifica, ſummè eſt noxium, Langius.

65 Hybernis mẽſibus aqua vitæ ſeſquidrachmæ ſeu cochlearis menſura, ſacchare optimo edulcata, adiecto primarij panis exiguo bolo, ne cerebrum feriat, vel hepati quid noxæ adferat, ſalubriter exhibetur ieiunis obeſis, pituitoſisque corporibus, vt humores excrementitios concoquat, & illorum corpora à lethargo, apoplexia & morbis frigidis vindicet, Lemnius.

66 Puluis magnetis triobolari pondere epotus ex ſucco fœniculi, hydropicis aquas detrahit. Et ma

gnes ipse capiti admotus, dolores, omnésque eius querelas obliterat. Quod ex veterum commentariis se transtulisse scribit noster Hollerius.

Argenteas literas sic facies absque argento. 67
Sume stanni opt. vnciam vnam, argenti viui vncias duas, misceantur & liquescant. Deinde terantur cum aqua gummata, & ex ea materia, vbi opus erit, formentur literæ.

Acorem & corruptelam omnem sic depones 68
à vino. Accipe iustam quantitatem cicerum, & ea oliuo inunge, coque, tere, vt fiat crassamentū velut maza & pasta. Ex ea proijce librā mediam in vinum quod tendit ad acredinem & sapor ille intra diem naturalem emendabitur.

Alimenta fulmine vitiata perniciosa sunt ac 69
summè noxia. Nam illi inest virulentia quædam ac pestilens lues, ex qua spiritus venenatus in contacta diffunditur. Quod scire interest, ac meminisse expedit.

Tradunt seduli rerum naturalium perscruta- 70
tores, coaceruari vermes in inuolucris intestinorum cerui, & serpentium esu necari, quos spiritu narium ex cauernis elicit. Ne verò illorum virus ei obsit, ad fontes aquarum properat. In quibus dum ad labia vsque mergitur, ex oculis lentæ distillant lachrymæ, quæ viscedine sua in maioribus canthis ad nucis iuglandis magnitu-

dinem concrescunt, & quodam modo lapidescũt. Vbi verò sese veneno exoneratum sentit, aqua egressus, attritu oculorum ad arbores, tophum illum, visus obstaculum, (lapidem si placet appella) excutit. Quem efficacißimum esse aduersus venena, testes sunt magnæ autoritatis & antiquitatis medici quamplurimi. Talem gloriantur se vidisse Iulius Scaliger, & Amatus Lusitanus: tradúntque, peste correptis efficaciter dari cum vini momento. Nam tantus illius vi & præsidio cietur sudor, vt penè totum corpus eliquari credas: quo vno pestilens virus foras truditur. Lapidem hunc Arabes medici Bezoard vocant, & ab eo alexipharmaca, remedia aduersus venena, Bezoardica.

71 *Philetas poëta Cous plumbeis vsus est soleis, ne à vento ob corporis exilitatem euerteretur. Et Osiander theologus, vt scribit Georg. Fabricius, auream cathenam collo gestauit, ne lepra theologorum, quæ Græcorum medicorũ est elephantiasis, inficeretur.*

72 *Coturnices & capræ helleboro, vt sturni cicuta innocenter vescuntur, vel Lucretio teste, Epicureorum scholæ discipulo, & philosopho argutißimo,*

" Præterea nobis (inquit) veratrũ est acre venenũ:
" At capris adipes & coturnicibus auget:

" Quippe videre licet pinguescere sæpè cicuta
" Barbigeras pecudes: homini quæ est acre venenum.

Menstruatus pannus radicibus arborum consepultus & maximè iuglandis, illam paulatim enecat, vt Democrito geoponico visum est. Addo, quòd si quis verbasci plantã manè dum flores aperit leniter cõcusserit, ad vnum omnes sensim defluẽt, ac si plãta exsiccata esset, vel siderata. Quod magicis artibus fieri arbitrabuntur rerum ignari: præsertim, si qui excutit, verba quædã obmurmurare fingat. Autor Ioã. Baptista Porta. 73

Ex asbestino lino & amianto lapide, lintea cõtexunt Indiani, quæ in ignẽ proiecta flammã quidem cõcipiunt, sed ab ea non consumuntur, aut detrimentum vllum accipiunt, quin potius exempta splendescunt, nihilque illis deperit. Dioscor. Plin. & alij multi. Tale habuisse aiunt Carolum. V. Imperatorem. 74

Vaccarum vngulæ ex prioribus pedibus exutæ, crematæ, & in subtilissimum puluerem redactæ, lac nutricibus augent, si illis exhibeantur in iusculo, vino, vel liquore alio idoneo. Eædem carbonibus impositæ, mures suffitu enecant, vel aliò abigunt. De experimento cuiusdam Hispani. 75

Cochlearia ex ficulneo ligno facta hoc habẽt 76

peculiare, quòd carnes ad celerẽ coctionem adigunt, si elixationi earum sæpius admoueantur, vel cum illis vnà elixentur. Quod & vitri fragmento multi etiam ascribunt, de experiẽtia. Sed aiunt, vitrum illud debere esse conflatum ex cinere fœni vel filicis.

77 Qui hydrargyro, seu viuo argento, vitiatas aquas ex mõtibus scaturientes bibũt, iis choeradibus aut strumis, necnõ bronchocœle, seu gutturis hernia & tumore ad sternũ pẽdulo collũ turgere solet. Ex quo rectè præcepit Vitruuius, vt ex mẽbratura & habitu corporis incolarum pulchro vel deformi, naturas aquarum illius regionis exploremus.

78 Aqua vitæ, foris admota, opportunè auxiliatur neruis, musculis & membris algore oppressis, omnésque affectus dolorificos qui in frigidis humoribus consistunt, perbellè discutit, vi calorifica ac penetrandi celeritate.

79 Oleum ex sulphure ad hunc fit modum. Sulphur in œnostagmate (stillatitio vino, seu aqua vitæ) feruefit, dum enatet lentor quidam, lana molliore, vel attrito linteo rapiendus, aut conchula alioquin excipiendus. Aliquoties commutãda est aqua, donec satis olei collectum sit. Hoc demersum corpori hydrargyrum foras allici volunt, statim illito à balneis. Iacob. Hollerius.

Si in sinistra manu habueris cor caninum, in cuius centro sit defixus dens canis, te præsente omnes canes conticebunt: maximè si vtrumque sit ex nigro cane acceptum. Quod pro vero & comperto mihi traditum est. 80

Margaritas & vniones sic finges. Accipe cãdidos lapillos ex capitibus vel oculis piscium: quos munda, sicca, puluera, & agitatis, despumatísque ouorum albuminibus excipe, misce, ac tandiu moue donec fiat velut maza & spissamentum: ex quo vnionum corpuscula, dum recens & tractabilis est materia, effinge, & seta suilla, vt fiat foramen, trãsfige. Tum demum resiccata coque in lacte vaccino, & secreto loco procul à Sole & puluere iterum sicca, donec perfectam duritiem induerint. Videbis quod placuisse queat. 81

Cælum crebro tonitru reboans subitam & insperatam mutationem vinis multis inferre solet. Quòd si vinariæ cellæ subterraneæ & testudinatæ fuerint, minus detrimenti accipient vina, quàm si tabulatis constructæ sint. Præcautio erit, antequam tempestas ea ingruat, vasis vinariis laminam ferri cum sale, aut silices superponere, Leuinus Lemnius. 82

Quum Aristoteles in Chalcide exularet, & Euripi angusti in Eubœa freti, septies interdiu no 83

ctúque alternis fluctibus stato tempore reflui, causam reddere non posset, mœrore contabuisse, & hinc morti occubuisse fertur. Autores sunt Iustinus Martyr, Plutarchus, Crinitus, & alij.

84 Dentes apri recenter occisi adeò feruent, vt crines aut setas, si quis admouerit, exurant. Quod se atroci dente irâ inflammatus aper, contra persecutores vlciscatur, Autor Xenophon.

85 Struthiones conflata auro, vel alio metallo, numismata in horto ducis Ferrariæ deglutire & concoquere vidi, inquit Ioan. Langius. Addit quòd cùm metallorum scobem adeò appetãt mures, credibile est eos metalla concoquere, ac his nutriri. Quos Theophrastus in Syaro insula expulsis incolis ferrum quoque arrosisse tradit. Referunt & Lauinij argenteos clypeos corrosisse, ac magnam apud Chalybas in ferrariis officinis iacturam fecisse.

86 Adeò dißident homines & serpentes irrecõciliabili odio, vt statim viso serpente expauescat homo: & fœmina vterum gerens, partum abortu vitiet. Nam statuta est à mundi primordiis inter hanc & illum irreparabilis inimicitia, & indicibilis antipathia.

87 Inter ea quæ calorem natiuum augẽt & excitant, ac dolores quorumcunque membrorum demulcent, primum locum habent catelli, non

omnes quidem, sed ij præcipuè quibus pilus est cōcolor. Sic in chiragra, podagra & omni arthritide nihil præsentius ad consopiendos cruciatus quamlibet efferatos, si parti affectæ adhibeantur. Leuinus Lemnius.

88 *E Proculo Cæsare cētum virgines intra dies quindecim fœtum conceperunt. Et Artaxerxes cētum ac quindecim filios habuit. Porrò, de Socrate illud est memorabile, quòd cùm adolescens petulans illum calce percußisset, ídque molestè ferrent eius amici, Si me asinus calce pulsasset, " inquit Socrates, dignúm ne existimaretis vt mu " tuò illi calces iniicerem? "*

89 *Bardanæ maioris folium (quæ & arction & personatia dicitur) summo capite gestatum, matricem sursum tollit, sub planta pedis, deorsum. Quod remedium præstantißimum habetur aduersus suffocationes, præcipitationes, ac dislocationes matricis. De folio Braßicæ scribit M. Cato, quòd vertici capitis impositum, vuulam ex defluxu pendulam, vel aliter affectam, sursum rapit.*

90 *Gutturositas seu bronchocœle nō solùm vernaculum est vitium incolarum mōtium, sed etiā aduenarum. Qui si collo vel anseribus graciliore illuc accesserint, & de hydrargyratis montium fontib⁹ annos aliquot potauerint, illos gut-*

tura, qualia ſunt taurorum palearia, in patriam referre videbis. Et, quòd omnem ſuperat admirationem, ligna etiam in hos fontes proiecta tuberaſcunt, Langius.

91 *Quum omnia quæ è terra eruuntur, quamlibet ponderoſa, argento viuo innatent, ſolum aurum ſubſidit, & ab eo abſorbetur, mutato colore in argēteum: qui niſi igne elui poteſt: ſic enim in fumum reſoluitur teterrima odoris fœditate.*

92 *Cancer fluuiatilis tritus, tela ac ſpicula è corporibus detrahit, ſi illis ſuperponatur. Quod etiā peculiare habet lacertæ parietariæ caput, & rana ſecta. Sic ſcorpio contritus & appoſitus, virus quod infixit retrahit. Res imitanda crudelibus aliquot adoleſcentum amaſiis, quæ vbi vulnus quandoque letale illis inflixerūt, remedium quod præſentiſſimum habent, atrociter denegāt, & ita miſeros miſeriùs perire, vel ad tabem vſque languere ſinunt.*

93 *Virides literas ſic facies, Accipe folia rutæ, ſuccū exprime, florem aeris & parum croci adde, tere, & dum vti voles, aqua gummoſa excipe, ac ſcribe.*

94 *Cùm volueris vt piſces multi cōgregentur in vnum locum, fac imaginem piſcis ex ſtanno vel plumbo, aſcendēte prima facie Aquarij (meliùs fortaſſe Piſcium) & dum illam figuras dic, Li-*

go & adiuro omnes pisces qui sunt in flumine (nominandum est) ad tractũ balistæ, vt ad hãc imaginem veniant, quotiescunque in eius aqua posita fuerit. Et cùm volueris exire piscatum, pone eam circa rete in olla noua, & miranda ac periucunda videbis.

Vinum vitiatum reparabis, si in aliud doliũ 95
illud trãsfundis quod priùs derasum & à fecibus detersum fuerit, necnõ decocto calido foliorũ lauri, myrti, hormini hortẽsis, quæ nostra est orualla, iuglandis aut radicis ireos, vel baccarum iuniperi, probè ac diligenter elotum. vbi in vsum voles depromere, colorem, odorẽ ac saporem sanèquam gratum exhibebit.

Testatur Aristoteles arcanorum naturæ con 96
sultiss. amitam Timonis, quotannis in spelunca, vrsarum more, bimestre tempus absque vllo alimẽto semianimẽ delituisse, vt sola spiratione viueret, ac ægrè dinosceretur, Autor Athenæus.

Signa morituri ex vlceribus sunt, quando illa 97
quibusuis emplastris operta, nulla sanie madescere, aut liuescere deprehenduntur. Adeò citra naturæ vires nil pharmaca pollent, Lemnius.

Si in succũ limonij mittatur numisma puri & 98
obrizi auri, vel eius loco bractea, foliúmue auri consimilis, & exacto die naturali illinc educatur, ac peste laboranti succus ille præbeatur, cum

tantillo vini albi & puluere radicis angelicæ, vel ex decocto ipsiusmet radicis, mirum dictu quantum præsidij adferat etiam deploratis & conclamatis. Expertum.

99 Hederæ vis ac natura, Tertulliano autore, est caput ab heluco, hoc est pridiani vini oscitantia & semisomno, defensare, vi nimirum discussoria atque exsiccante. Quâ etiam à crapula tutos reddere creditur capiti admota, vel præsumptis eius acinis aliquot. Atque hinc factum crediderim, vt Bacchus foliatis vuis hederæ coronaretur, & ob id Corymbifer diceretur.

100 Errant, inquit Ioachimus Fortius, qui putāt Iulium, fuisse Cæsarem nuncupatum à cæso matris vtero dum nasceretur. Nam quo tempore subiugaret Gallias, matrem nomine Aureliam amisit. Quæ superuiuere nequiuisset, si cæso eius vtero natus ille fuisset. At in his audiendus non est Ioachimus: nam plures mulieres vixisse annos multos constat, imò verò concepisse, ac peperisse, cæso illarum vtero: quemadmodum historiis aliquot in hac Centuria ostendimus, & aliis deinceps indicaturi sumus.

ANTONII MIZALDI MONLVCIANI

MEMORABILIVM Centuria II.

EMORABILE *est ac valde admirabile quod narrat Alexander Neapolitanus, certis ac fide dignis autoribus se comperisse in citeriore Germania intra Danubiũ, vites emergere quæ clauiculos & plerumque folia ex puro auro candicantia ferant. Quæ regibus & summis ducibus dono sunt data. Idem contigisse refert Baptista Fulgosus (adnotante Gaudentio Merula) iuxta Sirminum vrbem Pannoniæ, vt in sequentibus plenius ostẽdemus. Causa aurifodinis sub vite latentibus ascribi potest. Nam, Plinio autore, sub terris, aut certè in summo earum cespite, metalla inueniuntur. Quæ vi quadam naturæ, auxiliares veluti manus etiamnum præbente cælo, à plantis attrahuntur & rapiuntur: via & modo imperceptibili. Quod* φιλοσοφώτατος *poëta de aureo virgulto in luco Cumano exorto, fabula subtiliter inuoluisse mihi semper est visus. Sed de his alibi.* 1

Si per nuptialem annulum sponsus mingat, à 2

fascino, & veneris impotentia soluetur, qua à maleficis ligatus fuit. Autores sunt Guliel. Varignana, Nicolaus & Arnaldus à Villanoua medici: necnon Petr. Argelates chirurgus. His addo, quòd mulieres quæ dormire consueuerunt supra dextrum latus, vix fœmineam sobolem pariunt, vt scribit Rasis.

3 *Aqua per plumbeas solenas, syphones aut fistulas deducta, fugienda est: nam sordes & limus plumbi ei adhærent. Ob id qui talem aquam bibunt, dysenterici fiunt. Adde, quòd non parum incommodi etiam recipit ab hydrargyro, quod plurimum inest plumbo. Autores sunt Galenus, Albertus, & alij.*

4 *Admiratione dignū est, quòd ex morbo Neapolitano inunctus, si aureum annulum, vel numisma in ore teneat, & lingua hinc inde volutet, argentum viuum quod corpori ex illitu & vnguine innatat, ab auro rapitur & in annulū deuoluitur: sic vt totus argenteus eximatur: nec pristino restituitur nitori, nisi igni admotus, Lemnius.*

5 *Cochlearum & limacum carnes, aliàs per se, aliàs cum suis volutis tritæ, mixto interdum coagulo, spicula ex alto rapiunt. Prætereà, hydropicorum vētri impositæ, aquas exugunt. Sed priùs soluere non oportet, quàm totus humor exudauerit, aut*

rit, aut

rit, aut ſponte ſua decidant. Iacob. Hollerius.

Herba cynogloſſum, ſeu lingua canis, matrici canis copulata, omnes vrbis vel ruris canes eò loci cogit, vbi occultata vel ſepulta fuerit. Et ſi talis miſcellanea collo canis ita appenſa aut ligata erit, vt excuti non poßit, videbis eum tandiu circumuolui ac rotari, donec ſemimortuo ſimilis corruat. Illud idem ſub planta pedis geſtatum, omnem canum latratum ligat & impedit. Albertus. 6

Phauorinus refert apud Aulum Gelliũ Scythas, ſi quando rei cuiuſpiam cauſa inediam ferre cogerentur, latioribus faſciis ventrem cohibuiſſe: Quod nulla relicta inanitate, fames eos minùs infeſtaret. Nam propter nimiam ventris compreßionem, tolerabilior eſt inedia. Ex quo factũ videas, vt qui liberaliùs cibari volunt, diploidẽ laxent, & tibialium ligulas ſoluant. 7

Cùm volueris fugare lupos ab aliqua villa aut nemore, vt nunquam ibi reuertantur: Figura aſcẽdente ſecunda facie Sagittarij imaginem lupi in cupro vel ſtanno, pedibus ſimul ligatis, & duos maximos canes quaſi latrantes ſuper eum. Et inter operandum dicas, Extermino per hanc imaginem omnes lupos qui ſunt in hac villa aut nemore (proprio nomine addito) vt nõ remaneat aliquis eorum in illo. Deinde ſepeli imaginem 8

in medio villæ aut nemoris inuolutam canina pelle, & pedes lupi sursum vertas, vt sit supinus. Sic reddes regionem à lupis immunem.

9 *Altheæ maluæque decoctum, scabras manus & rugosas emendat, lenit ac emollit. Sed id multò efficacius præstant semina fœni-græci & lini, quòd miti oleagine imbuta sint. His addo quòd palumbus ferus ex posca decoctus, tormina sanat & discutit. Plinius.*

10 *Thrasias pharmacopola, & pleriq; in Græcia pastores, integros hellebori maniputos citra noxam deuorarunt, & concoxerunt. Cuius frequentes potiones ob pharmaci assuetudinem, nec vomitu, nec alui deiectione purgare poterant Eudemum Chium, vt scribit Theophrastus.*

11 *Elephas viso ariete mansuescit, ac furias impetúmque remittit. Quibus machinamentis Romani elephantos Pyrrhi Epirotarum regis in fugam verterunt, & amplißima victoria potiti sunt. Addo quòd coruo miluus est inimicus, nã volatu præstantior & vngulis validior, escam ei præripit.*

12 *Si quem vino obrutum esse contingit, vomitu, vt etiam Ecclesiastes cõsulit, illi succurrendum est. Deinde testes, partesque genitales, mantili aut sudario frigidâ madefacto inuolui debent: Fœminis verò vbera, mammæque in eũdem mo-*

dum foueri, nisi vterum gestauerint. Lemnius.

Bubonium, seu inguinaria herba, præsentissimum est remedium ad inguinũ affectus (ex quo nomen habet) siue illinatur, siue suspendatur. Addit Aëtius quòd plantago arefacta, vermes in vlceribus contractos interficit. Et Nicander tradit semen bulborũ veneno aduersari. Horum autem nomine intelligi puto, id quod vulgus Gallicum vocat Eschalottes, oignonnetz & appetiz. 13

A capitibus & caudis animalium pilosorum abstinendum censet Rasis: nam veneno haudquaquam carent. Docet insuper hepata anatum proprietatẽ habere sistendi fluxum qui ex debilitate hepatis nascitur: ad hæc merulam optimum esse cibum iisquibus melãcholia generari incipit. 14

Optimæ & salutaris aquæ indicia sunt, vt celeriter ferueſcat, & celeriùs aëri exposita frigescat. Adhæc, vt legumina, præsertim pisa, citius asparagis, quod aiunt, decoquat, nullámq; in fundo sui vasis maculã aut limũ relinquat, né ve linteolũ in ea demersum labe aliqua inficiat. Debet insuper esse limpida, leuis, omnis qualitatis expers, & hypochondriis minimè grauis, ex sententia Hippocratis & Galeni. 15

Argentea vasa auro incrustari & obduci nequeunt, nisi argenti viui ministerio, cui vni 16

ſe obſequioſum præbet ac tractabile. Nam cùm omnia metalla reſpuat, ſoli tantùm auro, ceu amico & familiari, libenter ſociatur, maritatur, & agglutinatur. Hinc argẽto ægerrimè adhæreſcit, ægrè plumbo, difficillimè ferro, æri mediocriter, Lemnius.

17 *Fermentum oleo ſubactum, & cum cepa cocta tuſum, potenter coquit abſceſſus, mollítq; ac digerit. Et fœnum græcum oleo incoctum duris inflãmationibus vtiliter adhibetur. Addo quòd cochleæ frixæ vel aſſatæ hydropicos mirandum in modum adiuuant, ſi iis ſæpè veſcantur.*

18 *Folia auri, quot volueris accipe, necnõ mellis guttas tres vel quatuor, miſce, tere, & ſerua in oſſeo vaſculo. Si ad ſcribendũ vti voles, adde aliquantulum aquæ gummatæ, & habebis literas incomparabiles, Alexis Pedemontanus.*

19 *Plinius tradit Aſtomorum gentem ſine ore, corpore toto hirtam veſtiri in India frõdium lanugine, & halitu tantùm ac odore viuere, quem naribus trahunt: nullum illis cibum, nullúmque potum adeſſe, ſed radicũ, florúmque varios odores excipere, & ſylueſtrium malorum olfactu, (quæ in longiore itinere ſecum deferunt, ne deſit odoratus) nutriri & ſuſtentari.*

20 *Si in recenti muris ſtercore ſepelitur aurum, comburitur vt fieri ſolet cum plumbo. Idem ſic*

combustum si in puluerem conuertatur, & stercoribus cati obruatur, in pristinum statum redit, ac propriam naturam cum colore agnoscit. Ex Pedemontano. Sunt qui combibi, potiùs quàm comburi dicant.

Annus ætatis sexagesimus tertius labẽs, ra- 21
rò absque vitæ periculo, vel insigni aliquo incõmodo transigi solet, vt innumeris obseruatũ est exemplis. Hinc Aug. Cæsar, Gellio autore, sibi gratulatus fertur, quòd eum ætatis annum euasisset. Causa esse potest, quoniã is annus septimi atque noni (qui climacterici & vitæ humanæ critici esse solent) sibi inuicem connexam, uel, vt loquuntur Arithmetici, ductam in sese quadratè multiplicationem cõtinet. Nam nouies septẽ, vel septies nouem, sexagintatres constituunt. Sed hæc paulo pleniùs ac planius tibi aliquando expedient Iatromathematica nostra.

Boues ectomi, id est castrati, maiora ferunt 22
cornua. Et quibus propè aures venæ inciduntur, eos in Veneris lucta sperma quidẽ effundere, verùm id modicũ esse ac sterile, autor est Hippocr.

Simius adeò testudinem perhorrescit, vt ea 23
visa latebras quærat, & validè clamet. Sic elephas subrumi suis grũnitum summè reformidat, vt tradit Zoroaster in geoponicis. Sed admiratione dignũ est, quòd pullus gallinaceus, qui ser-

pentem ac draconem non pertimescit, vsqueadeo vmbram, vel præteruolantis miluij expauescat, vt ilico sese illatebret, ac securitatis & euasionis locum repentè captet.

24 *Videmus catellos plerosque arthriticorũ membris, dum sæuiunt dolores, admotos, fractis, eneruatisque esse articulis, ac ægrè pedibus insistere: maxima doloris parte in eos trãslata, vt scribit Lemnius.*

25 *Catonem seniorem pœnitebat, mulieri quidquam arcani credidisse: aliquo naui traiecisse, quò pedestri itinere proficisci licuisset: & diẽ per negligentiam, inanem sibi effluxisse.*

26 *Succinum quodcunque in adipe lactẽtis suis decoctum, non solùm pellucidius redditur, sed etiam multo præstãtius. Et si quis secum habuerit semen acetosæ collectum à puero virgine, nõ poterit sperma emittere, nec in somno, nec in vigilia. Ob id contra nocturnas pollutiones plurimùm valere traditur. Autor Gilbertus Anglicus.*

27 *Bartholomæus Montagnana insignis medicus, refert quendam ciuem Paduanum cùm alteri genuum cantharides admouisset, supra quinque libras sanguinis eminxisse. Idem quoque accidisse tradit alteri, qui eas ad vnguium leprosorum scabritiem tollendam pollici pedũ applicuis-*

ſet. Hinc nimirum conſtat, cantharidum virulentiam non ſolùm intra corpus, ſed etiam extra perniciem adferre. Langius.

28 *Luna in hæc terrena vires ſuas maximè explicat, quum vel Soli eſt oppoſita, vel ab amplexu illius recedens paulatim lumine intumeſcit, ac veluti grauida efficitur. Quo tempore concubitus minùs officit, quòd tum omnia humore imbuantur. Vnde fit vt carnes illius radiis per hæc tempora expoſitæ, facilè tabeſcãt: & ſub ea dormientes pallorem, capitiſque grauitatem contrahant, ac morbo comitiali tententur. Plinius.*

29 *Oſtrea viua peſtiferos bubones loco transferunt, & virus omne ad ſe trahunt: ſunt autem agglutinanda brachio, quâ axillaris decurrit, ſi quidem bubo in alis eſt: ſi verò inguen obſidetur, lineamentis femoris, quæ vena cruris deſcribit. Hollerius.*

30 *Magnes verus capiti coniugis dormientis, ſed neſcientis, ſuppoſitus, ſi caſta eſt, dulcibus amplexibus virum detinebit: ſin minùs, è cubili tãquam pulſata deſiliet. Autor Albertus, cui tantùm fidei adhibebis, quantùm commonſtrabit experientia.*

31 *Cuilibet rerũ ſpeciei eſt peculiare aſtrum, vt polus magneti, & cuilibet aſtro peculiaris intelligentiæ dæmon, vt homini cuilibet ſuus genius,*

dicatus est. Plato in Tim. Sic selenites candidus ex Arabia lapillus, pro Lunæ crescẽtis & decrescentis mole, eius imaginem reddit: & ob id Lunaris esse censetur. Proclus, Dioscorid. Ælianus.

32 *Azurum, vt vocant, vltramarinum, sic cõficies ac bellè ementieris. Habe azurum commune, tere diligenter cum aceto, eóq; inunge tenuissimam laminã argenti puri, & eam superpone vasi vrina pleno. Quod calidis cineribus & prunis tandiu admoueatur & moueatur, donec vltramarinum euadat, hoc est præstantissimũ. Ex libro manu vetustissima descripto.*

33 *Infantes elegantiori forma nutrices & gestatrices ambiunt, rugosásque ac deformes anus perhorrescunt. Quocirca cum annosis & virosis fœminis in eodem lecto collocari nõ debent. Nã quòd halitu graui ferè sint, ac tabifico, fit hinc, vt quidquid ab illarũ corporib⁹ effluit, facilè ad se alliciant infantuli, & colorem à naturali alienum, cum multis vitijs induant. Quod veris & prudentibus matribus scriptum sit, quibus esse solent vigili perdulcia pignora curæ.*

34 *Dauid septuagenarius cùm senili frigore torperet, nec pellibus opertus incalesceret, medicorũ consilio persuasus, spectati decoris puellæ Sunamiti Abisag, castè in eius amplexibus dormi-*

uit, vt ex eius calore, stomachi robur foueretur, Ex sacris Bibliis.

35 Hyæna si hominem canémue dormiẽtem viderit, suum iuxta illorum corpus extendit. Quòd si soporati corpus superarit, delirum efficit, & ne sibi obsistat manus prærodit. Sin longitudine superabitur, celerem arripit fugam, Autor in sua Panacæa Nestor.

36 Ad scribendum aureis literis, Sume croci & auripigmenti partes æquales, dilue cum felle caprino, & tãdiu sub fimo equino sepeli, donec fiat veluti spissamentum. Cum quo pinge vel scribe. Idẽ fiet si acceperis drachmas duas aloes, & croci tantundem, eáque in pollinem redacta, albumine oui exceperis, & diu multúmque agitaueris. Ex quodam grammatographo.

37 Expugnandæ ebrietati & discutiendæ crapulæ accommodatissima est brassica ea quæ plus cæteris rubescit, si ex illius cauliculis succus dentibus expressus deglutiatur: aut eadem cocta, inter primæ mensæ edulia mãducetur. Qua vi etiã pollere aiunt portulacam. Leuinus Lemnius.

38 Pulli collumborũ occulta proprietate renum dolori conferunt, & corruptũ sanguinem emendant: sed dum interficiuntur, capite truncari debent. Eorundem carnes facultatem habent sanandi tinesmum, quem cucurbita frequenter

comesa generare solet. Rasis.

39 Qui quartanâ corripiuntur, à magno epilepsiæ morbo non infestantur. Si autem hoc primò corripiuntur, & quartana superuenerit, tum cessat. Hippocr. Adde ex Galeno quòd melancholici magna ex parte comitiali morbo afficiuntur: & contrà, epileptici fiunt melancholici.

40 Hydrargyrum, seu viuum argentum, vi vsqueadeò est penetrabili, vt incisa vena eorũ qui semel atque iterũ ex morbo Venereo inuncti fuerant, aliquot drachmas eius emanasse cõspectum sit. Illius autem agilitas & penetrabilis natura edomatur, extinguitúrque saliua hominis sani, & nihil olidum spirantis: cui momentum cineris, aut pusillum trituræ oßis sepiæ admixtum sit, Lemnius.

41 Oleum de scorpionibus præterquam quòd virus ex eorundem ictu retrahit, calculos etiã educit glandi illitum, vel in vermiculo inditũ poro, quà vrina defluit, si quidem calculus restitit in cole. Si superiùs inhæserit, pubi ac perinæo remedium admouendum est. Iacobus Hollerius.

42 Admirabilißimum est illud de adipe vrsi, inquit Theophrastus: Nã dum in latebris delitescit vrsus, & ob id pinguior euadit, intra vasa in quibus asseruatur, eodem tempore excrescit. Locum hunc Theophr. Plinius ad carnes vrsorũ

ſe illa tebrantium refert, citato eodem Theophraſto. Quàm rectè, vnica nos reddet facti experientia certos.

43 *Ebur, vt etiam oſſa quæuis, viridi colore tinges ad hunc modum: Sume aquam fortem, quâ tantum æris quantum fieri poterit erodatur. In ea, oſſa, quibus formis viſum erit, elaborata, pernoctare ſine: & ita veros ſmaragdos colore imitabuntur.*

44 *Cùm volueris cogere in vnum locum multitudinem coruorum, fac imaginem dimidij corui in ſtanno, prima facie virginis aſcendente, dicendo: Non remaneat coruus in hac tota regione qui non veniat ad hanc imaginem, quocunque in loco ſepulta fuerit. Deinde ſepelias eam vbi volueris, modò ſit in loco & aëre libero. Sed nõ eſt obliuiſcendum vel prætermittendũ quòd dum formantur iſtæ imagines, & (vt volunt quidam) ſepeliuntur, Luna debet eſſe in aſcendente, adiuta bonis fœlicium planetarum aſpectibus, & procul à maleficorum contubernio: qui cadentes erunt, & dominus aſcendentis fortunatæ ſtellæ coniunctus. Ex vetuſtiſsimo Ptolemæi exemplari.*

45 *Oleum vino, vel alterius generis liquori ſuperinfuſum, præpedit ne vapeſcat, aut corrumpatur. Nam omnes halitus qui putredinem infer-*

repoſſent, vnà cum externo aëre, veluti quodam tectorio, excludit. Putreſcunt nihilominus ſtirpes omnes oleo illis affuſo, vt tradit Plinius.

46 Quemadmodum magnes ſuam virtutem per acus ordine cohærẽtes, in quartam & vltrà diffundit: ſic natura virtutem animæ informatiuam de ſemine in ſemen diffundit. Hinc fit, vt auorum notæ in nepotibus crebrò illuceſcant, etiã poſt plures affinitatis gradus. Langius ex Ariſtot. Plin. & Lucretio.

47 Teſtudo depaſto ſerpente ægrotans, eius venenum origani eſu excludit: & contra illum dimicatura hoc ſe munimento loricat, perinde atq; muſtela rutæ paſtu, quando in eum cominus & eminus congreſſura eſt, Ariſtot. Dioſcor. Plin. Galenus, & priſci ferè omnes.

48 Diligent te omnes ſi cor hirundinis tecum habueris. Et mulier eum perditè amabit, à quo columbini cordis puluerem in potum vel eſcam acceperit. Præterea, ſi quis de leporis felle ſub capite poſuerit, perpetuò dormiet. Excitabitur autem ſi acetum illi potandum dederis. Ex Alberti fabuloſis narrationibus.

49 Nux myriſtica, ſeu moſchata, ſi à viro geſtetur, non ſolùm vigorem ſuum conſeruat, ſed etiã turgeſcit, magíſque efficitur ſucculẽta & ſpecioſa: præſertim ſi iuuenilis adultæque ætatis homi-

nes circunferant. Lemnius.

Animalium calcanei combusti summè pollet 50 *aduersus colicos cruciatus, vt scribit Rasis. Et folia alni nudis pedum plantis supposita, viatoribus itinere defatigatis magnum leuamen præstant. Illa eadem rore matutino madentia, cubiculis vtiliter inspargantur ad necandos pulices.*

Lienem coercet ac spleneticis medetur absin- 51 *thij Rom. decoctum potui ieiuno datum: & post cibum aqua ea in quam à fabro ferrario cãdens ferrum sæpius extinctum fuerit, Autor Cornelius Celsus medicorum alter Cicero. Hinc fit vt animalia apud huiusmodi fabros educata, exiguos lienes habeant. Addere mihi licebit, quòd Anton. Beneuenius medicus insignis, gloriatur se illa eadem aqua & esu capparum, Florentinũ ciuem septennali splenis schirro laborantem penitus curasse.*

In morbis cerebri & qui supra diaphragma 52 *constituti sunt, si genitalia propendent ac flaccescunt, salutare est: si verò contracta sint, ominosum. In omnibus autem affectibus qui infernas partes occupant, testes corrugatos esse, pudendúmque subrigidum, optimum est signum: reualescere enim indicant, Autor Lemnius.*

Hebeni formam acquirent omnis generis li- 53 *gna, præsertim dura, vt buxus, sorbus, pyrus,*

morus, & alia huiusmodi, si tale seruetur artificium. Mergantur in aqua aluminosa per tres dies, & Soli, vel ad ignem ita exponantur, vt solùm incalescant. Deinde coquantur in oleo communi, in quo tantum vitrioli Rom. & sulphuris, quanta est nux auellana, dissolutum sit. Quò diutius coxeris, eò nigriora euadent: modò prouerbij memineris, Ne quid nimis. Videbis pulchram materiam & elegantem. Ex Italo multorum experimentorum professore.

54 *Axungiâ genibus alligatâ redit in os sapor, Plinio autore, vt etiã expui videatur. Ex quo fortasse non vnius hydrargyri qualitate, sed totius misturæ ex eo & axungia, illitis in lue Venerea os grauiùs exhalat, & saliua madet. Hollerius.*

55 *Auicenna refert quendam peregrè profectum, libram vnam olei violacei cum adipe mixti bibisse, & inediam absq; vlla fame decẽ dierũ sustinuisse. Quod & oleum amygdalarũ ac adipem vaccinum, ex viscedine præstare, idem tradit Auicen.*

56 *Succus foliorum verbasci contusioni, aut plagæ appositus, & trita folia superposita, ac fascijs deligata, si per diem integrùm ibi relinquantur, quidquid illud erit egregiè sanabũt, etiam si vulnus accesserit. Quod tamen vino priùs eluendũ est, deinde succus & folia apponenda: miraberis*

effectum, vt ab experto accepi.

Lingua serpentis virginea cera inclusa, & in aurem sinistram cuiuscunque equi demissa, illum veluti mortuum humi procumbere cogit: ablata, non solùm eum expergefacit, sed etiam multò alacriorē reddit, vt mihi retulit Anglus quidā. 57

Stillatitius humor igni admotus ita vt ferueat, omni sua vi & facultate destituitur. Nam cùm purus sit & defecatus, nihil habet quod illi adimi, addiue poßit: eóq; fit, vt sic citiùs putrescat & mucore obducatur, quàm putealis aqua decocta, Lemnius. 58

Puluis pyrius, seu bombardicus & incendiarius, tam exigua, aut ferè nulla vi caustica participat, vt eo non scabiem modò, sed vlcera sordida & cacoethica abstergere & consolidare viderim, inquit Ioannes Langius medicus præstantiß. Comitum Palatin. Rheni. Quod animaduertāt vulnerariæ medicinæ professores, qui bella sequuntur, ac tantoperè desudant in extinguendo ardore huius pulueris, vulneribus, vt sibi persuadent, impresso: relicta interim combústione, à qua maius impendet periculum. 59

Mirabiles sunt animalculorum quorundam sympathiæ & metamorphoses. Eruca etenim ascitis alis degenerat in papilionem. Erucæ in fico natæ, in cantharides abeunt: & hydrus in la- 60

cubus degens, exhaustis aquis stagnantibus, in serpentem transit.

61 *Vt plaga quæpiam non doleat, nec putrescat, quinquies hoc dimetrum quotidie pronunciet patiens, apposita manu ad plagam,*

„ Vulneribus quinis, me subtrahe Christe ruinis:
„ Vulnera quinque Dei sint medicina mei.

Ex præcantationibus medicis Gordonij, & Guainerij. Addam ex Alberto, quòd oculus hirundinis positus in lecto, non permittit iacentem dormire, donec auferatur. Et bubonis cor sinistræ mammillæ mulieris admotum, cogit eam aperire secreta.

Memoriæ proditū est Alexandri Macedon.
62 *regis vestes gratissimo odore fuisse perfusas: non quidem ascititio externóue suffitu, sed à genuino natiui caloris effluuio.*

In epilepsia pollex pedis vellicatus, laboran-
63 *tem à paroxysmo excitat. Et succus vrticæ arteriis illitus febrium ardores compescit. Prætereà, si quis succo foliorum cucurbitæ pilos equorum & aliorum animalium æstate media intinxerit & madefecerit, non paruo rei miraculo muscarū tædiis, ac molestia carebunt. Cardanus.*

Puluis cantharidum ex adustione, addito ce-
64 *rasorum gummi, vt magis salutaris, ita minùs noxius erit, si in diureticis electariis, cum apo-*

zemate

zemate morbo conuenienti diſſolutus, exhibeatur. Langius.

Coluber fluuiatilis funiculo à cauda præligatus & ſuſpenſus, ſubiecto vaſe aqua pleno in quod dehiſcat, aliquot pòſt horis vel diebus, ore lapidem eructat, qui exceptus vaſe quod ſubiacet, totam aquam ebibit. Alligatur lapis hic hydropicorum ventri, atque in totum exhauſtâ aquâ liberat. Hollerius. 65

Obeſæ mulieres, quæ magna ex parte ſteriles ſunt, moderato ſalis vſu in condimentis fœcundæ euaſerunt. Sic agri qui ſteriles erant, & plus æquo paluſtres ac vliginoſi, ſalis conſperſu feraces facti ſunt. Ex quo fœcũditatis & expugnandæ ſterilitatis vim quandam ſali ineſſe, mirum videri non debet. Lemnius. 66

Vmbra iuglandium Theophraſto, Dioſcor. Plin. Plutarcho autorib⁹, grauis eſt et capiti humano noxia, necnon omnibus ſub ea ſatis. Quod etiam Galenus teſtatur, & buxo ſimiliter aſcribit, propter ἀναθυμίασιν ϗ ἀποῤῥοίαν *vtriuſque. Idem ſentiendum de taxi vmbra, quod vel nomen ipſum indicat. Nam vſqueadeò virulenta eſt, vt diſcumbentibus vel dormientibus ſub ea, noxam & ſæpè mortem adferat: maximè quo tempore ad nouos flores turget, Plutarcho teſte.* 67

Sagittæ ſpiculum, vel ferrum quoduis ex vul- 68

nere detrahes, si specillum vulnerarium succo valerianæ herbæ imbutum ipsi vulneri indideris, & contusam herbam superligaueris. Sic enim nō solùm reuelletur ferrum, sed etiam vnà vulnus sanabitur: nisi insigniter mentiatur Italus, qui huiusce rei periculum se fecisse mihi affirmauit.

69 Cicera aliquot expone lumini crescentis Lunæ, & eadem, Sole nondum exorto, oliuo inunge, horísque duabus vel tribus, donec remolliantur, in aqua emacera. Tum demum coque, & cui voles edenda exhibe: excludes ab eo tristes cogitationes, ac melancholiæ genus omne ærumnosum. Arnaldus à Villanoua.

70 Fœcundatur vitis sterilis lotio acri ac vetusto perfusa, aut fæce vini radicibus consepulta. Sed summè cauendum est, ne, quod plerique faciunt, circa easdem radices facta scrobe, fuliginem ex fumario derasam, aut calcem adobruas: quòd vrenti virtute perniciem vineæ adferant, eámque ante tempus arescere cogant.

71 Testantur Hippocr. & Galenus, veteres medicos adeò sudasse in morborum cognitione, vt sudores strigili exceptos in balneis, & aurium sordes degustarint: non minùs quàm veterinarij medici equorum stercora. Quos ob id Aristophanes σκατοφάγους appellat: sed non humanorum corporum medicos, vt multi falsò sibi persuadēt.

Pastinacæ radio nihil execrabilius. Nam si in 72
viridem & vegetam arborem illum defigis, statim eam necat, dentésque scarificatu excutit. Sic marinus lepus spectantes omnes nauseabundos reddit, vt facilè vomituriant. Adfert & noxā prægnantibus abortiendo. Plinius.

Si vis fieri inuisibilis, compone crinale de ca-
pillis vnius suspensi in patibulo publico, & tinge 73
in sanguine vpupæ, ac tecum defer super caput. Quòd si caput eiusdē vpupæ in crumena habueris, non decipieris ab aliquo mercatore: sed plurimùm lucraberis. Hoc si verum, nullo auro æquiparandum.

Aërem pestilentem absque vlla noxa emen- 74
dant teterrimi odoris pleraque. Cuiusmodi sunt castoreum, galbanum, sagapenum, sulphur, coriorum cornuúmque suffitus, & puluis bombardicus. Qui, ceu præsentiss. discutiendæ pestis remedium, superioribus annis adhibitum fuit (inquit Lemnius) quum apud Tornacēses pestis tota vrbe grassaretur. Nā milites præsidiarij, qui in arce excubias agebant, tormenta bellica puluere bombardico, sed absque globis, repleta, vrbi obuertebant, eáque sub diei & noctis crepusculum, explodi curabant. Hinc factum fuit vt sonitu violento, fumíque odore teterrimo, contagium æris discuteretur, & aliò depelleretur.

75 Hydrargyrũ in oxymelite ſcillitico diu agitatum, optimè incineratur. Exinde aceto lotum purificatur, & ſic ad multa vtile eſſe traditur. His addo, quòd ſal vſtus & ſacculo impoſitus, ventriculi ſubuerſiones, nauſeas ac vomitus ſedat, dum calens admouetur.

76 Mulier quæ allij nucleum decorticatum & purgatum vtero miſerit (ſed filo adalligatum ſemori, vt retrahi poßit) ſi per os poſtridie illud olfecerit & reſipuerit, ad generãdum eſt idonea, Autor Hippocr.

77 Si caſeus putris & vermiculoſus ſubigatur ex iure in quo ſuilla perna diutiùs coxerit, detrahet arthriticis abſque ferro tophorum particulas, emplaſtri modo illis appoſitus, vt tradit Galen. Quod etiã præſtat, quaſi miraculo, coccus gnidius, cum myrrha & aceto tritus.

78 Lactucæ frigiditas in acetariis debet retundi calorificis, maximè ab iis qui matrimonij compedibus vincti ſunt: ne ſemen genitale plus ſatis diluatur, & proinde ad generandum inefficax habeatur. Sed eadem affluentiùs concedenda eſt iis qui cœlibatui addicti ſunt, & clauſtra ſequuntur, vt vri ac prurire deſinant.

79 Noui qui antelucano medij veris tẽpore, mẽſe nimirum Maio, ſtratis ſuper gramina linteaminibus, rorem exciperent, expreſſum decoque-

rent, despumarent, & tum demum panniculos in eius decocto madefactos, successu admodum fœlici, vlceribus phagedænicis applicarēt, & sic absterſa, ſiccatáque roris acrimonia ad vnguem conſolidarent, vnà incocto aluminis & olibani momento.

Si quis ictus, vel demorſus ab animali iobolo & veneno ſo inſtillet ilico tres vel quatuor 80
guttas lactis ficulnei ſupra vulnus, mirum inueniet præſidium. Poterit etiam imponere grana ſinapi cum aceto detrita.

Azurum, vt vocant, commune ſic facies, 81
Accipe ſalis ammoniaci vncias tres: æruginis, ſeu viridis æris, vncias ſex: pulueréntur & miſceantur cum aqua tartari, vt fiat ſpiſſamentum. Deinde mittantur omnia in phialam vitream, ita clauſam vt nihil exſpiret, & calido fimo per dies octo ſepeliantur. Vbi extraxeris reperies æruginem cōuerſam in optimum azurum, & cœruleum, ſeu cyaneum.

Folia hormini ſatiui, quæ noſtra eſt Orualla, 82
trita, aculeos ac ſpinas è corporibus detrahunt, morantéſque partus & difficiles accelerant. Vino iniecta, mentem exhilarant, excuſsis animi nebulis, ac Venerem ſtimulant. Sed liberaliùs ſumpta, caput tentant, odoris vi & grauitate.

In igne poſſe viuere impunè pleraque anima- 83

lia, autor est Aristot. sed non ex eo nasci, aut gigni, vt fabulantur multi. Talem esse aiunt pyraustam pennatum quadrupes in ærariis fornacibus Cypri: & salamandram, quæ virulento suo frigore ignem temperat & obtundit. Vnde Andreas autor Græcus tradit, manus aut vestes salamandræ sanguine inunctas, igne non aduri.

84 Virides seruabuntur ficus, pruna & fructus similes, si cucurbita recens media scindatur, & factis in eius medulla loculamentis, fructus cum suis petiolis ita sparsim condantur, vt se non attingant. Tum demum vniendæ sunt partes, & sic agglutinandæ, ne alicubi interhient, ac aërem admittant. Postremò suspenditur cucurbita loco vmbroso, procul ab igne & fumo.

85 Literas sic facilè obliterabis ac delebis. Accipe carnem leporinam, sicca, tere in puluerem, & viuæ calci misce, ac literis superpone, vel illine, & infra triduum nullum comparebit illarum vestigium. Ex vetustißimo quodam exemplari.

86 Corallium in orbiculos elaboratum ac læuore perpolitum, si à viro gestetur rubescit exuberantiùs, quàm si hoc gestamine fœmina decoretur. In pallorem enim muliebri consuetudine elanguescit, ac natiuo colore destituitur. Idem semine sinapino adobrutum, rubicundius ac præstantius euadit, Lemnius.

Nullum ignis extinctorium aceto est effica- 87
cius: nam omnium maximè flammam supprimit
ob frigoris excessum, autor Plutarch. His addo
quòd sal linteolo inuolutus & in aquam feruentem missus, suggillationibus opitulatur, si illo
foueantur. Aiunt præterea dentes non erodi, si
quis manè salem sub lingua teneat, donec colliquescat, & eo dentes fricet.

Crebrò expertus sum, inquit Langius, quum 88
sordidis vlceribus in genu ac prope talos puluerē
Mercurij præcipitati paulò frequētiùs inspargerem, illius virus, cæteris membris illæsis, ad dentes penetrasse: & inde os ac pharyngem diurno, nocturnóque saliuæ effluxu maduisse.

Oleum præstantissimum ad morbos articula- 89
rios hoc paratur modo. Erinaceus conueniente
oleo & vino coquitur ad tabem vsque. Putrilago rariore linteo excepta magno conatu extringitur in ollam quæ oleum habet reliquum, & ei admiscetur, seruatúrque ad illitus articulorum. Idem è vulpe, veteri cato & emasculato, adhæc testudine, lutra & ranis, fieri potest. Quæ animalia si digerente materia infarciantur, & in veru exassentur, pingui stillabunt, quod exceptum iisdem proderit articulorum vitiis. Hollerius.

Omnia lapathi genera hoc habent peculiare, 90

vt carnes & edulia cũ his elixata, quantũlibet exucca, dura, vetusta & coriacea fuerint, tenerescant & esui apta reddantur. Hinc nimirum frequẽs fuit eorum vsus apud veteres, quòd cibos concoctu faciles præstent, ac aluum emolliant.

91 Salutares sunt capiti serpilli, polygoni, callitrichi & rosarum odores: adeò vt serta ex his contexta cephalalgiam ex cræpala & mero curent. Hinc non temerè ex illis fiebant olim conuiuarum coronæ, vt tradũt Plutarchus & Galenus.

92 Scobis vel rasuræ dentis apri vncia semis in pollinem redacta, & cum aqua hordei, vel cicerum rubrorũ, aut decocto pectorali à pleuritico hausta, vero & comperto remedio illum ab imminente periculo liberat.

93 Serpentem sistere coges si hæc dixeris, Adiuro te per eum qui creauit te, vt maneas: quòd si nolueris, maledico maledictione qua Dominus Deus te exterminauit. His addam quòd cornu ceruinum ante serpentes adustum, illos ad fugam non secus adigit, quàm pulices odor crematæ calcis. Experimento constat.

94 Frontem rugis caperatam, & flaccida vbera perpolit atque extendit olei linaris fæx seu amurca, addito gummi arabici & tragacanthæ momẽto, ac mastiches & caphuræ perpusillo. Quod

etiam rubicundis oculis & palpebris arida lippitudine vitiatis, vel hiantibus, venustatem conciliat.

Redditur, inquit Aristoteles, post plura genera parentum similitudo, vt in Helide, quæ vbi cum Aethiope concubuisset, filiam Aethiopi concolorem non est enixa, sed longè pòst, natus ex eiusdem filia Aethiops fuit. Sic Niceus poëta Byzantius, à candido vtriusque parentis colore, in auum Aethiopem degenerauit. Quod videāt obsecro & agnoscant suspicaces mariti, qui suas vxores stupri insimulant, siquando prolem alterutri dißimilem pariant. Fit enim sæpenumero, vt nepotes auis, aut proauis, & non parentibus aßimilentur. 95

Quidam lucernā flatu extinctā statim muro vel lapidi admotam accendebat ceu rem mirandam. Sed tunc illud mirum videri desiit, inquit Galenus, cùm murum sulphure contactum & inunctum astantes deprehenderunt. 96

Si cui sæuiens occurrat hyæna, cauendum ne à dextra excipiatur. Nam ita stuporem inducit maximum: cui obsistendi nulla ampliùs datur facultas. Si verò à læua aggrediatur, tum stupore oppressa facilè necatur. Eius vmbra canes elingues reddit & obmutescere cogit. Quare dum illos persequitur, sideris aduerso lumine pergit: orá- 97

que infestantium canum verberat vmbra.

98 Ne literæ poßint comburi, Accipe acetum acerrimum & ouorum albumina. In quibus dilue & coagita hydrargyrum, eáque miscellanea papyrũ ter inunge, ac toties resicca. Postea scribe ibi quiquid visum erit, & in ignem proÿce, videbis absque vlla combustione resilire. Ex antiquo libro.

99 Cùm volueris ceruos alicuius nemoris congregare in vnum locum, Fac è cupro, ascendente prima facie Leonis, imaginem cerui, quasi coeũtis cum cerua. Et dum illam facis & formas, dic, Ligo & constringo omnes ceruos qui sunt in isto nemore N. per hanc imaginem, vt vbi sepulta fuerit, ad eam omnes conueniant & non recedant. Deinde sepelias in medio nemoris & miraberis effectũ. Ex manu scripto Ptolemæi Cõmentariolo de Imaginibus.

100 Aduersus grandinem, tempestates & fulmina, facto crucis signaculo, lapilli tres grandinis primùm delapsæ proÿciuntur in ignem sub inuocatione sanctiß. Trinitatis: & mox oratio Dominica, cum Angelica salutatione, bis aut ter recitatur, adiungitúrque euangelium B. Ioannis, In principio erat verbum, &c. Postea signum crucis in grandinem & tonantem nubem, antè & retrò, omníque ex parte signatur, ac terræ im-

primitur ad quatuor mundi angulos. Postremò, vbi ter repetierit exorcista, Verbum caro factũ est, ac toties addiderit, Per euangelica dicta fugiat tempestas ista, ilico cessabit, si à maleficio quopiam excitata fuerit. Hæc verißima sunt experimenta, nec suspecta iudicanda quorundam theologorum autoritate, vt scribit Ioannes Vuierus, libro 4. de Præstigiis Dæmonum, & incantationibus ac veneficiis.

ANTONII MIZALDI MONLVCIANI MEMORABILIVM Centuria III.

ADMIRABILE æquè ac memorabile statuendum est, quòd Galgulus auis, acerrima oculorum acie ab eo conspecta qui regio morbo laborat, croceos bilis vapores ad se confestim rapit, ac illum perfectè sanat, eximio quodam naturæ beneficio. Verumenimuerò, vbi occulta sympathia ægrotantem adesse præsentiscit, oculis conniuet, capútque sub alis recondit. Nõ quòd medelam ei inuideat, sed quòd

bilis acrimoniam ex morbi transitu magnoperè vereatur. Ob id sub velamine olim vẽdebatur, ne licitator remedij particeps fieret, antè quàm emeret, ac gratis curaretur. Autores sunt, Heliodorus, Plutarchus, Aelianus, Suidas, Plinius, & alij. Addit Kyrannides, & post eum Albertus, quòd si infirmum recuset vicißim intueri, mortis signum esse: si verò aciem oculorũ rectâ in illum dirigat, morbum in sese trãsferre: quem aduersus Solem volitans paulò post euomit, & ita se ac ægrum liberat, mira quadam naturæ beneficentia. Cæterùm hîc mihi monẽdus est Lector, autores sanéquam discordes esse in designatione huiusce volucris. Plinius icterum auem esse contendit. Alij putant chloreum, seu chloreonẽ esse, qui Gallis, Budæo teste, Lorion & Loriot dici solet. Bona pars medicorum, charadrium esse defendit. Quidam oriolum esse promittunt. Alij galbulum vel galbulam, aut chloridem, quod Gesnero non placet. Ego hæc doctioribus tantisper excutienda relinquam, donec eis dederit certum experientia finem.

2 Orpheus & Archelaus tradunt, Plinio autore, morbo comitiali lapsos confestim liberari à conuulsione, si in paroxysmo eorum labia humano sanguine irrigata fuerint, aut pollices pedũ fortiter puncti & vellicati.

Bufonius lapis (crapaudina dictus) suo cõtactu & blando attritu, inflationes à venenatis bestiis illatas discutit, ac virus omne elicit. Vnde si sorex, aranea, vespæ, scarabei, glires, aut animal aliud venenatum parti alicui damnum intulerit, admoto lapide eo, dolor mitescit, ac tumor omnis subsidit. Lemnius. 3

Genistæ succus oleo raphanino, vel sinapino exceptus, tutißimum est remedium aduersus pediculos. Et mel vstum, per se satis esse potest ad resiccanda & detergenda vlcera, etiam si pudendorum fuerint. Addo quòd si mulier succo cichorij mammillas sæpè illeuerit & vnxerit, paruæ ac duræ fient. Quæ si pendulæ erant, virginum in modum contractæ stabunt. Ex cuiusdam experimentis acceptum. 4

Si emollitũ galbanũ serico incluseris, & osculo muliebris vteri per noctẽ immiseris, capútque eiusdem nullis sordibus oneratum, linteolo ac reticulo, sed absque vllis odoribus, operueris, vertex eius manè solutis operimentis, galbanum redolens, illam fœcundam esse certò promittit, Hippocr. 5

In lapide hæmatite sculptus homo genibus flexis, qui serpente cinctus dextra manu caput illius, læua verò caudam teneat, si annulo aureo applicetur, & serpentariæ herbæ folium ei subij- 6

ciatur, gestantem ab omni veneno & peste tutum reddit. Hollerius ex priscorũ Commentariis.

7 Saliua hominis sani & ieiuni, confricatione & illitu, lichenas, mentagrã, impetiginem, varos, serpiginem, & omnis generis pustulas tollit. Adhæc tumores dolorificos & inflammationes à virulentis bestiolis, cuiusmodi sunt crabrones, araneæ, scarabei, bufones & similes efficaciter discutit. His mihi licebit addere, quòd sitibunda salis siccitas vel ex eo coniicitur, quoniam plerique nautarum, æquoris salsi aquam bibentes, inexplebili siti interierunt, Lemnius.

8 Caseus recens siccis dracontij foliis inuolutus, à putredine immunis euadit, Galeno & Plin. testibus. Addo quòd moderata salis cõditura, eiusdem incommoda corrigit. Quem nõ oportet existimare edulium esse simpliciter malum, vt scripsit Hippocr. Nam omnes non lædit homines, imò gracilibus mirabiliter conferre traditur. Ex quo Ioan. Langius medicus præstantiss. vsum eius liberũ faciebat Philippo Melancthoni, addito salis momento.

9 Si habere voles ebora vel ossa rubro, cœruleóue colore, aut alio intincta, purga ea imprimis, deinde coque in aqua aluminis. Tum demũ mitte in vrinam, vel calcis aquam, in qua dissolutũ sit verzinum, vel rubrica, aut cœruleus color,

aliúsue qui tibi arridebit, & vnà iterum coque, perfrigeratáque extrahe: & perbellè tincta videbis. Alexis Pedemontanus.

Sunt qui certam & constãtem fidẽ mihi fecerint, in vigilia B. Ioan. Bapt. ad radices artemisiæ carbonẽ reperiri, qui deferentes à peste, carbunculo, fulgure, quartana & incendio immunes reddat. Sed illum inuenire solis paruulis & virginibus concessum esse aiũt. Audio etiam sub plantagine similem reperiri eodem die. Sed hæc ociosis & curiosis quærenda relinquo. 10

Fraces seminis lini expresso oleo relictæ, vt etiam nucum, saginando pecori valde sunt accõmodæ. Et si frustum ex iis aqua cœlesti maceraueris, atque ex illa manus ablueris, porriginosæ cutis vitia non solùm emendari, sed & membra summè polita effici percipies. Expertum. 11

Ferrum candens lacte restinctum diarrhœam sistit, vino vel cereuisia, eandem concitat. Addo quòd qui pedes odore graues habẽt, si squammam ferri calceis imponant, fœtorem illum ingratum exuent. Autor Georg. Fabricius. 12

Sic lilia vegeta seruabis, ac talia inuenies qualia conduntur: Dum adhuc clausa silent decerpe, & picatis lagunculis reconde, ac diligenter claude, ne quid aëris subire poßit. Vbi vsus exegerit, soluto operculo reclude, & Soli, vel tepidæ 13

aquæ vapori, vt aperiantur, expone.

14 Sanguinem è naribus implacabiliter stillantem continebis, si ipsomet sanguine in medio frõte eius qui hæmorrhagiam patitur, hæc verba scripseris, Consummatum est. Res multis probata. Licebit hîc addere, etsi πάρεργον, quòd borrago vino iniecta, hilaritatem conciliat. Vnde à Grammaticis borrago, quasi corago, nuncupari putatur. Dicit borrago, gaudia semper ago. Sed hæc leuia sunt.

15 Nux myristica seu muscata, si à muliere excremẽtosa & menstrui profluuio inquinata portetur, exucca, leuis, cariosa, coloréque squallido, ac nigricãte redditur. Autor Leuinus Lemnius. Addam ex eodem, quòd si pueri & adolescentes lacti atque exercitationi assuescant ab incunabulis, corpore efficiuntur productiore, & statura decenti ac speciosa.

16 Puluis dẽtis apri exceptus oleo linino, cynanchen præsentissimè curat, si locus affectus tangatur cum extremitate pennæ tali mistura imbutæ. Licebit his adnectere quòd externa vrticæ superficies prurit & vrit, internus verò eius succus arteriis illitus, febrilem cordis æstum emendat, & demulcet, Auicẽna. et Arnaldus Villan.

17 Oculorum angulis vnguento ex croco illitis, si illud saliua redoleat, hinc fœcunditatem experiri

viri autor est Plin. Sunt enim oculi spermaticis à cerebro poris affines, adeò vt in Venereo cõgressu genituram emissuri, plerunque conniuere, vel nictare cogantur. Et qui immodico eius vsu abutuntur, oculos hebetes, vel deprauatos habẽt.

18 *Hominum dentibus quoddam inesse virus scribit Plin. Nam speculi nitorem ex aduerso nudati hebetant, & columbarum fœtus implumes enecant. Addo ex Columella, & si ἄτοπον, quòd fracta pecudum crura, non aliter quàm hominũ sanantur, inuoluta lanis oleo atque vino insuccatis, atque mox circundata ferulis & deligata.*

19 *Expertus sum, inquit Lemnius, duas plumbi libras, in argenti viui sesquilibra innatasse: auri verò denarium, vel etiam scrupulum celeriter pessum iuisse. Scribit ille idem aureum numisma, limonis succo aliquot horis insertum, illinc eximi pondere imminuto, & acciso.*

20 *Orbiculi è visco querno, vulgari filo transfixi, idem præstant in amolienda & præcauenda epilepsia, quod pæoniæ masculæ radix, aut smaragdus è collo pendens. Sic corallus fertur esse amuletum pueris contra terriculamenta & alia fascinantia. Quod etiam multi ascribunt cornibus scarabei Lucanici; quem Gallicum vulgus ceruũ volatilẽ appellat: putántq; multi eadẽ cornua gestata febribus certo esse remedio, Holler.*

21 *Adeò est salutaris humanus sanguis, vt elephantiasi conspurcati solia in balneis ex illo temperauerint, & Orpheus atq; Archelaus illitu eius anginam curari tradiderint. Pariter quoque si in paroxysmo comitiali morbo lapsorum, labia eo irrigata fuerint (vt antea monuimus) confestim liberari à conuulsione affirmant, Plinius.*

22 *Si dulce pomum & generosum, exclusis interaneis, mediocri olibano & selecto infarciatur, additóque operculo suo, stupis vel papyro obuolutum, sub calidis cineribus lentè percoquatur, & pleuritico, etiam deplorato, exhibeatur, statim vbi comederit, aperto lateris abscessu liberabitur, vt multis experimentis probatū fuisse accepi.*

23 *Dētifricium factum ex pauco melle, & carbone eius vitis quæ nunquam vuas protulit, dentes vsqueadeò deterget, ac cādidos reddit, vt planè eburnei iudicentur. Sic albæ gallinæ sanguis in faciem lētiginosam effusus, ibique resiccatus, & detersus, omnes eius maculas obliterat. Ex quodam Italo.*

24 *Scutum, seu operculum testudinis fœminæ super ollam positum, facit vt illa nūquam ebulliat. Et cantharides telæ aranearum inuolutæ, & quartanario suspensæ, eum perfectè liberare traduntur. Addo quòd decoctum bismaluæ*

cum melle & butyro recenti haustum, mirificè compescit colicos ac nephreticos cruciatus.

Laurus & hedera vitibus nocent (vt antea diximus) non secus quàm brassica. Et pseudonardus, qui nostra est lauandula, propinquis herbis suo calore noxam adfert, perinde ac raphanus, qui ob acrimoniam vicina quæque perurit. Sic origanum, ruta & cyclaminus, facultate exsiccante, brassicam & præhumidas herbas ex vicinia emarcescere cogunt. 25

Coturnices per aquilonium & serenum cœlum facilè sociantur, ac prosperè degunt, per austrinum verò, molestè, propterea quòd parum volant, Aristot. Humidus enim est auster ac grauis: quo spirante minùs esuriunt animantes, sed corpora magis dissoluuntur & aggrauantur, vt scripsit noster Hippocrates. 26

Virides rosas toto anno habebis, si dehiscente flore cædantur, & cæsura in picem liquidã mergatur, ac fissæ arundini immittatur. Quæ diligẽter stipata & obturata, sub dio, accliui loco adobrui debet, ne illabens pluuia noxam adferat, Anatolius in Græc. geoponicis. 27

Litera aurea, argentea, cuprea, vel alterius metalli ad hunc scribes modũ. Accipe albumen oui cum puluere crystalli subtilissimo, & addito gummi, vel aqua gummosa, super lapide mar- 28

moreo, vtrumque diligenter tere ac remisce. Deinde ex eo liquore & tritura quod scripseris, vel pinxeris, siccari permitte, & quocunque volueris metallo confrica, videbis eius colorem elegãter referre. Ex Pedemont. Alexi.

29 *Cataplasma ex puluere combustarum hirundinum, & nidi earundem, efficaciter prodest discutiendis tumoribus gutturis, & curandæ anginæ. Addo quòd genera omnia lapidum qui in capitibus piscium reperiuntur, trita & cum vino exhibita, colicum dolorem compescunt, & calculum qui in renibus defixus iacet, atterunt & comminuunt, Galen. & Auicenna.*

30 *Si tauri omnino rufi aridum genitale in puluerem conuertatur, & ex eo põdus aurei vnius mulieri in vino vel iusculo quopiam propinetur, fastidium coitus illi adferet, sicuti scripsit Rasis. Idem puluis idoneis medicamentis commixtus, languidam ac sopitam venerem in viris excitat, Marcello empirico autore.*

31 *Aelius Lampridius refert Heliogabalum in euripis vino plenis nauales ludos circẽses exhibuisse: nec vnquã nisi vnguẽto nobili, aut croco piscinis infectis natasse. Addo quòd Democritus consultus, qua ratione quis sanus perseueraret? respondit, si interna melle, externa verò oleo rigauerit, Plin. & Athenæus.*

Pisces, omniáque acida lacti admixta, & vino perfusa scabiem ac lepram conciliant: nam facilè computrescunt. His addatur quòd triduò à partu lac infantibus degustasse maternum, perniciosum est. Quod videant qui colostris enixæ bouis vtuntur, quibus nihil perniciosius. 32

Septimo mense genitis sæpenumerò aurium & narium foramina defuere. Et simiæ, quadrupedésque vinum bibere assuetæ, vnguibus carẽt, Plin. Addo quòd si canes felis pellem inuenerint, voluunt se ac reuoluunt super illam, idem omnino facientes, vbi sepulta fuerit: delectantur enim odore mortuæ, quam viuam odêrunt. Cardanus. 33

Homerus salem diuinum appellat, & Plato amicum dei: quòd nulla sacrificia, Plinio teste, sine mola salsa fierent. Deinde quòd sale conspersa & macerata, diu, ne putrescant, conseruãtur. Hinc Plutarchus fulmen quoque diuinum veteres dixisse asserit, quòd corpora eo diuinitus afflata, imputrida multo tempore durent. 34

Contra sanguinis reiectionem per os ob venã aliquam in pulmone ruptam, vel aliter apertam, accipiuntur scrupuli duo stercoris muris subtiliter triti, & succi plantaginis vnciæ duæ, vel tres, cũ modico sacchari. Sumuntur manè ante egressum lecti, & vesperi ante eiusdem ingressum, continuatis diebus aliquot. 35

36 Si Amethistum lapidem velis fingere, Accipe salis Alcali vocati vncias tres, crystalli puluerati vnc. quatuor, & limaturæ æris vnciam semis. Liquescant omnia forti igne in vasculo aurifabrorum, & vbi perfrixerit materia, fracto vasculo educatur. Addam, & si parergon, quòd azurum vltramarinum legitimum, ab adulterino & factitio discernetur, si supra ignitum ferrum non aduritur, nec in eo lapis vllus reperitur. Ex antiquo libro manu descripto.

37 Oui albumen diu agitatum & viuæ calci admixtum, vitri fragmēta egregiè ferruminat & glutinat: adhæc testacea omnia, sic vt dissolui ægrè poßint. His adiungimus, quòd sal cum fermento, melle, butyro & suillo adipe, quoscūque tumores, etiam grassante peste obortos, potenter aperit, ac perrumpit. Arnaldus à Villanoua.

38 Si quis faciei decorem & venustatem conseruare voluerit, ne cauis exanthematum seu variolarum vestigiis deturpetur, vbi crustæ sponte deciderint, manè ac vesperi faciem abluat cum decoctione lupinorum, aut aqua distillationis florum fabarum. Vel liquore stillatitio tartari vsti illam madefaciat, & spe non frustrabitur. Langius.

39 Florentinus ex Geoponicis vnus, tradit liliū rubrum futurum, si quis inter radices eius cinna-

barim fundat. Sed videndum attentè ne bulbos sauciet. Si alio colorum puluere radices eiusdem saturaueris, similia ei nascentur lilia. Cauendum tamen à venenatis, vt paulò antè monuimus.

Plantago, martia cēsetur esse herba, ab Hermete, & ob id aduersus dolores capitis plurimùm pollere, propter Arietē qui est altera Martis domus, & caput sibi inauthorat. Prodest etiā contra morbos testiculorum ac vlcera eorūdem, necnon gonorrhœam & hæmorrhoides, tam semine quàm reliquis suis partibus, propter Scorpium qui est altera Martis domus, & iis partibus imperat. De aliis herbis planetarum simile ferendum erit iudicium. 40

Lapilli ex capite limacum & grandiorum cochlearum eruti, strāguriosis vrinam moliuntur, illius meatus lubricando, si comminuti ex vino exhibeantur. Auxiliātur etiam parturientibus, laxando & dilatando muliebres locos. 41

Panniculi menstruo semel infecti, prohibentur imponi super vulnera, etiam si accuratissimè abluti fuerint: ob nocumentum quòd de experiētia adferre cōpertum est, vt tradit Hieron. Eugubius. Liceat mihi addere ex Alberto, quòd lapis in capite vulturis repertus, ad quoscunque noxios casus vtilis est. Et qui in nido vpupæ inuenitur, secretorum proditor esse fertur, pectori 42

dormientis ſuperpoſitus. Albertus.

43 Non vulgarem eſſe vnguinis ex oleo virtutem, id celebre Romuli Pollionis reſponſum teſtatur. Qui à D. Auguſto Cæſare rogatus, qua ratione victus illum decrepiti corporis & animi vigorem centum annis illæſum conſeruaſſet, reſpõdiſſe fertur, Intus mulſo, foris oleo. Plin. & Athenæus.

44 Aegyptij ſacerdotes, Plutarcho teſte, à ſale omnibúſque ſalitis religioſè abſtinuerũt. Quòd illa tẽtiginem mouere, ac libidinẽ excitare probè ſcirent. Quod videant qui ſalſis piſcibus & piperatis quotidie vtuntur, & clauſtra ſequuntur, voto virginitatis, vt loquuntur, ex profeſſo irretiti.

45 Equa non abortiet ſi lupum preſſerit, aut veſtigiis eius inſtiterit, vt in ſacris Aegyptiorum literis legitur. Et equarum libido iubis detonſis extingui fertur. Addo quòd ſi tauri dextrum genu arctiſſimè ligetur, coire non poterit: etiam ſi ante oculos vaccam habuerit laſciuo mugitu illum ad copulam inuitantem.

46 Paſtores, vt refert Plutarchus, pabula pecorum ſale conſpergebant, vt eius acrimonia ciborum meatus obſtructi reſerarentur, & pecora pingueſcerent. Sal enim torpentem ventriculi appetẽtiam excitat. Cuius rei gnaræ columbæ,

terram salsam, aut lotio conspersam, pipionum suorum gulæ rostro inserto desaliuant.

Alumen tritum & cum albumine recentis 47
oui agitatum, feruefactum & cōtinuò motum, in vnguenti spissamentum transit. Quo, si biduò, vel triduò facies manè & vesperi inungatur, non solùm emaculabitur & erugabitur, sed summè etiam pulchra & grata reddetur.

Olfactum vitiatum, vel deprauatum, effi- 48
caciter emendant melanthij semen, abrotanum, ruta, & quæcunque acris, ac vibrantis sunt odoris. Prodest etiam mentham naribus identidem admouere, & maximè senibus. Cuius suaueolentiam, vel manifestè percipiunt, quibus omnis odorandi facultas intercepta est. Lemnius.

Iulius Viator Rom. eques, Plinio autore, cùm 49
pupillari ætate, hydrope laboraret, humidorúmque vsu à medicis illi interdictum foret, assuetudine naturam superauit, ac reliquum vitæ tempus, absque potu vixit. Nihílque in senecta bibit: cùm tamen senes tantùm potu viuere tradātur, vt cadauerum suctu, aquilæ.

Radici anchusæ album aliquem florem si in- 50
figas purpureum reddes, & exinde puniceum. Et si florem alterius coloris quàm albi, sulphureis suffimentis exposueris, diuersis coloribus tinctus prodibit.

51 *Si planta heliotropij, quæ Solis sponsa vocatur, Sole Virginis signum tenente colligatur, sub initium Septemb. & foliis lauri inuoluatur, addito dente lupi, nullus contra portantem loqui poterit, nisi verba pacifica: autor Albertus qui hæc & alia innumera transcripsit ex quodam libro Secretorum Ioannis regis Arragoniæ. Cuius exemplar manu antiquißima descriptum, necdum impressum, penes me habeo, inenarrabilium arcanorum fœcundum.*

52 *Lapis carpionis triangularis comminutus & tritus, naribúsque inflatus, sanguinis profluuiū ex illis sistit & cohibet, facultate astrictoria, quæ etiam gustu percipitur. His liceat addere, quòd cœlestis aqua, modò non sit turbida, eiusdē ferè est ponderis cum vino: præsertim ea quæ mense Maio delabitur, & in annos multos seruari potest. Autor Lemnius.*

53 *Ad oculorum vitia, vnguem, nebulam, albuginem, & alia, sequens remedium præstantissimum esse mihi narratum est. Caput cati omnino nigri, in noua olla aduritur & incineratur ex eóque ad læuorem & tenuißimum pollinem deducto, nonnihil per tubulū pennæ mundæ, in oculum quotidie ter insufflatur. Si quis verò ardor, noctu maximè, oculum infestet, folia quercus aquâ madentia, bina vel terna simul, oculo*

superponuntur, & identidem inuertuntur. Dicebat secreti huius autor, visum posse restitui hoc remedio post cæcitatem vnius duntaxat anni. Experientiæ proponimus.

Diocletianus Cæsar, postquam Achillem 54
Aegyptiorum ducem octo menses in Alexandria obsessum profligasset, omnes chymicæ artis libros diligenti studio conquisitos deflagrauit: ne reparatis opibus, Romanis facilè repugnarent, Suidas, Orosius & Paulus Diac.

Salem fœcunditati auxiliari, vel illud argu- 55
mento esse potest, quòd immensa vis murium & soricũ in marinis nauibus enasci soleat. Et quòd mulieres salsamentariæ & salinariæ continenter pruriant, sintq́; numerosæ prolis matres. Lẽnius.

Asini atræ bili obnoxij libenter asplenium 56
edunt, vt lienis vitia emẽdent: cardueles eufragiam: & viperæ fœniculum, reparandi visus gratia. Sic capræ quadam naturæ proprietate hominis saliuam oderunt: nec quidquam edunt quòd ab homine priùs degustatum sit, contraria lacertarum natura, quæ eam auidè lambunt, Plinius, Theophrastus & alij.

Annibal per inuias alpium rupes Italiam in- 57
gressurus saxa igne accẽso calefacta, aceti aspergine ita emolliit, vt in frusta facilè cæderentur, ac faciliùs diruerentur, Titus Liu. Plutar-

chus & alij.

58 *Ad vulnera quæuis præstantissimum est, ac paratu facile, sequens remedium. Sumuntur picis Græcæ, sulphuris & olibani albi, singulorum partes æquales, teruntur, ouorum albuminibus excipiuntur, & vulnerum labris ritè adductis, abstersóque sanguine, super linteolo imposita eidem vulneri applicantur, fascia deligantur, & dies aliquot ibidem manere permittuntur. Res mira & probata.*

59 *Dentium stuporem, quem Græci* ἀιμοδίαν *vocant, portulaca mansa dissoluit, Aphrodiseo teste. Quod etiã præstat salis defricatio, vel quidpiam recentis casei ouilli dentibus stupefactis attritum. Addo quòd in* ὀδονταλγίᾳ, *seu dentium dolore, nullum præsentius inuenias remediũ emplastello facto ex pice vulgari, aut resina liquefacta cum puluere aluminis & nucis quam gallam nuncupant, modò arteriæ temporali paulò supra dentem excruciantem calidum apponatur, & ibidem pernoctare sinatur, vel dies aliquot gestetur. Sed id maximè locum habet in excarnificatione dentium maxillarium & superioris ordinis. Experto, vt dicunt, crede Roberto.*

60 *Dionysius Heracleotarum tyrannus tali sopore fertur laborasse, à quo nisi acubus punctus excitari non poterat. Has verò ex medicorum*

consilio, diuersas sibi comparauerat pro corporis obesitate, Athenæus.

Veteres caput ob mentis domicilium, ceu rem 61
sacram valde obseruabant. Vnde per caput iurabant, & sternutantibus salutem precabantur: vti etiam hodie fieri solet. Autores sunt Aristot. Plin. & Athenæus. Quod videant, qui consuetudinem eam salutandi sternutantes, Gregorio Pontifici ascribunt,

Lilia rubescent, vt Florentinus docuit, si eo- 62
rum bulbi diligenter aperiantur, & rubro quopiam colore puluerato impleantur, eiúsque intinctu saturentur, & demum pingui solo ac stercorato committantur. Sed cauendum, vt anteà cōmonui, ne bulbi quouismodo saucientur, & colores suspecti sint.

Qui vrticam in manu habuerit cum penta- 63
phyllo, securus erit ab omni phātasmate & metu. Si verò vtrumque teratur cum succo sempervivi, seu aïzoi, & ex eo manus inungantur, proïjciatúrque magma in aquam piscosam, missæ manus in eam, piscium agmina ad se allicient. Idem fiet si in piscatoriam fiscellam, vel sagenā, aut reticulum, imponantur huiuscemodi miscellanea. Ex quodam libro Secretorum Hermetis nomine.

Limacius lapis vnus, vel alter linguæ subdi- 64

tus, miram vim obtinet in cienda saliua. Quapropter aridis & siticulosis, necnon febricitantibus, in ore volutari debet. Pollet eadem vi crystallus, si subinde frigida maceratus ori immittatur. Adhæc portulaca, semper vivum, aut cucumeris semen decorticatum & ad hunc modum linguæ superpositum. Experimento constat.

65 Oleum ex semine lini & sesami excerptum, omnium aliorum est leuissimum, & nunquam frigore concrescit: quod aliis non est concessum. Illi nihilominus supernatat vinum ardens, seu aqua vitæ, Lemnius.

66 Certa constat experientia, infantem eum qui continuata serie masculorum septimus in lucem prodiit, strumas seu scrophulas, vel solo attactu curare. Quod etiam Christianissimis regibus nostris Gallicis, raro quodam priuilegio Dei cōcessum est.

67 In quo signo fuit Luna geniture seu natiuitatis alicuius hora, illud in conceptu eiusdem oriebatur. Et in quo signo inuenta fuit in conceptu, illud, aut eius oppositum, exoritur in partu, & natali hora, vt scribit Ptolem. ex sententia Hermetis. Quæ res ad probandam vxorum fidem coniugalem, habendásque serio calculo natiuitates, non parui est momenti, modò certò constet de die & hora conceptus. Quam facilè adnotare

possunt, qui Veneri parcè, & veluti ex numerato & præscripto indulgent. Sed mulierosis hoc opus, ille labor.

Vrticæ in mortario contusæ, addito momento 68
vnguenti διὰ αἰγείρου, quod populeon vocant, arteriis temporum, ac metacarpij applicantur: remedio præstantissimo ad extinguẽdum ardorem siriasis infantulorum, plùs minùs biduo, modò singulis quaternis horis innouentur. Langius.

Conseruandis eduliis si sal desit, aut salsugo, 69
non incommodè vti aceto licebit: sed non tam diuturna vi. Nisi enim post aliquot menses priori effuso, recens condititiis rebus infundatur, mucore, limóque obducuntur. Lemnius.

Stillatitia aqua asteris attici, vel potiùs actici, 70
epota, aut vuluæ indita, mulierum alba profluuia mirificè sistit. Adeò, vt eius quoque diutina iniectione, corruptæ ab incorruptis vix dignosci possint. Quod efficaciùs & celeriùs fiet, si eius decocto insideant, vt mihi retulit, qui se expertum dicebat.

Sal Veneris genuinum vigorem non solùm ti- 71
tillat, sed etiã fœcundũ reddit. Ob id Aegyptij suos canes ad coitum inertes, salsamentis ad Venerem alacriores reddebant. Naues quoque maritimæ, Plutarcho & Plinio autoribus, tam immensa murium prole & fœcunditate onerantur,

(sicuti antea scripsimus) vt non desint autores, qui fœminas absque masculi coitu, solo linctu salis concipere affirment. Et hinc nimirum, poetæ Venerem ἁλιγενῆ, hoc est è sale & mari natam finxerunt.

72 Ad purpurandam faciem pallidulam, & decolorem venustandam, Sume santali rubri, & aceti acerrimi bis distillati, vtriusque quantum voles, misce & igni lento coque, addito aluminis momento, habebis rubricam tingendæ faciei perfectissimam. Quam si odoratam voles reddere, inijce musci tantillum, vel odoris alterius qui tibi arridebit. Ex artificiis cuiusdam Itali.

73 Tithymalorum succus lacteus, vi adurente & caustica verrucas abolet. Pari effectu hermodactylus ac sabina in puluerem redacta, & oxymelite scyllitico excepta, vel calendulæ succo remista, clauos & callos, etiam in pudendis partibus, delent, quum à fœdo cõcubitu oborti sunt.

74 Erasistratus medicus deprehendit ex pulsu Antiochum Seleuci regis filium, amore Stratonices nouercæ adeò tabescere, vt nisi indulgentia patris, voti compos factus fuisset, vitam cum morte mutasset, Autores sunt Valerius Maximus, & Galenus. Qui etiã eisdem indiciis agnouit, Iustam Boetij viri Romæ Consularis vxorem,

rem, Pyladis in theatro saltantis amore flagrare & languêre.

Si flores coloratos habere satagis, illos in cadis, vel fictilibus vasis, selectâ terrâ, eáque fœcunda, planta, & manè ac vesperi, aqua, quibus visum erit coloribus intincta, irriga, sed noctu à frigore defende. Vbi Sol lucebit, in apertum profer, & apricari sine. Si discolores fieri optas, diuersis aquis diuersóque tempore id aggredere, Ioan. Baptista Porta. 75

Chelidonia planta cum corde talpæ capiti illius qui grauiter ægrotat supposita, si periclitatur, alta voce statim clamabit, aut cantabit: sin minùs, plorabit. Addo ex vetustißimo commẽtario, quòd succus hyoscyami cum sanguine iuuenis leporis mistus, & in leporina pelle consutus, fertur omnes lepores congregare, qui fuerint in eo tractu vbi sepultus iacuerit: nõ secus quàm matrix canis, alios canes. Sunt qui mihi affirmarint id verum esse. 76

Pleræque mulieres grauidæ ex leporis insperato occursu, obtutúue, aut desiderio pulpamenti eius, infantes pariunt labello supremo bifido, & bifurcatim secto. Id quod experientia quotidiana confirmat. 77

Morbus qui cœperit cùm Luna fuerit in eo signo quod malefica aliqua tenuit in genitura, 78

siue in quadrangulo, aut diametro eius, grauißimus futurus est: si autem malefica respicit, periculosus. Sin in loco vbi genituræ tẽpore benefica fuerit, sine periculo erit. Autores Ptolem. & Claud. Galenus ex doctrina Aegyptiorum, & maximè Mercurij Trismegisti.

79 *Troiani belli tẽporibus, Græci experrecti manè vtebantur* ἀκρατίσματι, *id est, ientaculo, sed frugi. Deinde hora tertia diei ab ortu Solis,* ἀρίστῳ, *hoc est prandio. Ad vesperam verò,* ἑσπερίσματι, *id est merenda. Demum post Solis occasum,* δείπνῳ, *hoc est cœna, Athenæus et Suidas.*

80 *Ouum in aceto acerrimo triduo maceratum, aut paulo plus, testam adeò teneram & mollem exhibet, vt per annuli angustiam facilè adigi poßit. Idem calida aqua demersum induratur. Addo quòd silex eodem aceto edomitus septem dierum spatio, digiti attritu in puluerem resoluitur. hinc nihil mirum, si (vt diximus) Annibal alpina saxa soluit aceto.*

81 *Decoctum foliorum & seminum cannabis, terræ inspersum, vermes & lumbricos, si qui subsint, ad eius superficiem allicit. Idem semen hyeme gallinas fœcundas reddit. Et cannabina folia in farinam versa, inebriantem potum faciunt, Cardanus.*

82 *Antiqui ne vina lentescerent, & pinguia ac*

pendula fierent, aquam marinam, aut salem addebant: qui suo calore & pondere fæces ad fundum secum deferebat, & ita vina defæcatiora reddebat. Autores sunt M. Cato, Colum. Plin. & Græcorum geoponici.

Aqua reddens faciem iuuenilem. Accipe 83
sulphuris viui vnciam vnam, olibani albi vnc. duas, myrrhæ vnc. totidem, & ambræ drachmas sex. Redigantur singula in puluerem, deinde commisceantur, & addita libra vna aquæ rosaceæ, distillentur in diplomate, seu balneo, vt vocant, mariæ. Excepta aqua seruetur in vase ad vnguem obturato. Cùm vti voles, tinge in ea linteolum album, quo faciem ablue ante somnum, & mane hordeacea aqua, aut fontana, deterge: adeò venusta & limpida erit facies, vt ab omnibus miretur & exosculari desideretur. Ex quodam libro decoris muliebris.

Oleum tartari factum ex fæce vini genero- 84
si, ferrum ilico emaculat, detersáque omni rubigine, eximium splendorē ei conciliat. Faciei lentigines obliterat, & fœdas omnes pustulas quæ frontem mentúmque deturpant, vi abstersoria emēdat. Ex quadam matrona fucorū magistra.

Rosarum radices & propagines vnà cum ge- 85
nitali earum terra inter genistas & sparta trāslatæ, flauescentes rosas præbere traduntur, Bapt.

Porta. Est alia via quæ per terebrationem fit, de qua ne verbum quidem hîc à nobis expectabis, vt aliis suum demus locum.

86 Hyoscyamus pestiferis bubonibus admotus, illos fertur disperdere, vel, vt quibusdã placet, dispergere. Et si quis ante illorũ emersum plantã eam secum habuerit, nusquã à bubonibus corripietur. Radix trita & podagræ ischiadíue (calidæ) apposita, maximoperè iuuare fertur, quòd sit Ioui mancipata, qui vnus coxas ob Sagittarium, & pedes propter Pisces sibi vendicat. Ex vetustissimo Secretorum libro.

87 Si guttæ aliquot aquæ vitæ scriptorio atramento misceantur, nunquam frigore constringetur. Et si succo maluæ, aut mercurialis, manus oblinas, citra læsionem plumbum liquefactũ tractare poteris, modò celeri motu id perficias. Quod credere tutiùs puto, quàm experiri.

88 Qui ad rem quampiam aptus est, habet profectò & huiusmodi significationis stellam admodum potentem in sua genitura. Et qui sciẽs est, potest multos stellarũ effectus auertere, quando naturam earum nouerit ac seipsum (à cœlo monitus) ante euẽtũ præpararit, Claud. Ptolem.

89 Iulius Capitolinus refert Antoninum Pium Cæsarem iam senem & silicernium, manè antequam salutatores venirent, solo pane sicco robur

virium sustentasse. Addo, quòd Democritus morti proximus solo eiusdem panis & mellis cocti odore vitam prorogauit, donec Thesmophoria Cereris sacra finirentur, Athenæus & Diogen. Laertius.

Aceti vsus tã intrà, quàm extrà assuefactus 90
(vt fieri solet per cõtagia pestis) incommoda parit plurima: nisi aquæ rosaceæ, aut vini optimi, vel croci momentum illi remisceatur. Sed de his multa in nostris cõtra pestẽ Secretis & auxiliis.

Sicomori lignum in aëre nunquam siccatur: 91
in ripis fluminum & aquarum gurgitibus celeriter. Addo quòd baculum ex silere libenter ferunt rustici, quia serpentes hunc fruticem fugiũt, Plin. Addo quòd hyoscyamus viridis sub ceruicali positus, somno conciliando prodest: perinde atque plantas pedum inungere gliris pinguedine, vt Aetius tradit.

Virtus rosarum purgatrix consistit in supernis 92
earũ partibus, vt etiam violarũ: astrictoria verò earundem facultas & roboris altrix, in internis delitescit. Sic vrticæ vis adurens, superficie tenus manet: internè verò tantum frigoris latet, vt contusa vrtica, & arteriis brachij tempo-rúmque applicata, febris feruorem extinguat in corde, vt alibi adnotauimus.

Regum pocula ex cornu olim fuisse, autor est 93

Philostratus. Vnde ἀπὸ τοῦ κέρατος, id est à cornu, cratera deduci contendunt. Tradit insuper Theopompus, boues apud Pæonas tam magna gestasse cornua, vt tribus aut quatuor vini sextariis vix adimplerentur: ex iisque reges ac proceres pocula conficerēt, labris eorum auro & argento obductis.

94 Ad maculas faciei obliterandas plurimùm pollet lupinorum farina, cum felle capræ, succo limonum, & alumine succharino. Miscentur omnia, & fit vnguentum, quo tanguntur maculæ, & paulatim abolentur.

95 Ne vinum æstiuis mensibus, & per Caniculæ incendia, citò in congiis & amphoris vapescat, sed suaue sit ac summè frigidum, collocentur vasa œnophora in labro aqua frigida oppleto, deinde sal petræ aut nitrum illi inspergatur. Tanta frigiditate vinum imbui continget, vt vix dentes ferre poßint, Lemnius & Langius. Sunt qui albuminibus ouorum vtantur, loco nitri, aut salis petræ.

96 Florem vetonicæ coronariæ (oilletum vulgus Gallicum nuncupat) cæruleo colore sic intinges: Caudicem intibi erratici qui insigni sit craßitudine, radice tenus seca, & facta fissura in eccentrismo sobolem floris à radice euulsam defige. Id vbi factum erit, vimine constringe, ac terram

putri fimo ſubactam circum aggera, & opportunè riga, Bapt. Porta.

Cryſtallinus lapis in tenuiſsimum pollinem deductus, & ex iuſculo quopiam, aut vino, mulieri lactanti exhibitus, illius vbera lacte plurimo fœcundat. Sic vnionum puluis contra cardiacum affectũ valde pollet, modò veri & orientales fuerint vniones. 97

Cùm volueris fugare muſcas à quopiam loco, vt nulla ibi ampliùs videatur, fac imaginẽ muſcæ in lapide annuli, vel, vt habet codex meus, figura in lamina æris, cupri, aut ſtanni muſcam, araneam, & ſerpentem, ſecunda facie Piſcium aſcendente. Et inter formandum dicas, Hæc eſt imago quæ omnes muſcas exterminat in æternũ. Deinde ſepelias eam in media domo, vel ſuſpende ad aliquem locũ illius. Si habueris adhuc quatuor ſimiles, & in quatuor angulis domus ſepelieris, vel ſuſpenderis, aut inter parietes ita occultaueris, vt à nullo poſsint auferri, longè melius erit. Sed hæc repoſitio debet fieri prima facie Tauri aſcendente, ſic enim nulla muſca ingredietur, nec remanebit. Experimentum vidi, inquit Ptolemæus, in domo Adebari regis ſapientiſs. & in magia naturali exercitatiſs. In cuius palatio nec muſca erat, nec vermis aliquis nocẽs, aut moleſtiam adferens. Quod vt explorarẽ, ait, 98

produxi ibi muscas viuas, quæ ilico interierunt. Hactenus ille.

99 Mures extinguentur, si cum aliquo delectabili cibo illis proposito misceatur argentũ viuum extinctum, aut plumbum vstum, vel squamma ferri, aut helleborus niger. Addò quòd vermes ac venenata omnia fugãtur suffitu aliorũ animalium eiusdem speciei, vt scripsit Rasis.

100 Ex vino debili sic facies generosum, Accipe foliorum callitrichi & seminis apij ac fœniculi quãtum potest manus capere, & dolio immitte. Si turbidum erit, sic clarum reddes: Sume sex aut septem ouorum albumina, quæ vino iniecta baculo diligenter moue & coagita. Ex secretis periti ciuiusdam & diuitis œnophylacis Aureliani.

ANTONII MIZALDI MONLVCIANI MEMORABILIVM Centuria IIII.

SANEQVAM memorabile, & admirabile mihi est quod ab Aeliano scribitur. Cùm lupus, inquit, maxima magnitudine in ludũ literarium inuasisset, & de manibus Gelonis Syracusani pueri tabellas rapuisset, Gelon de sella surgens, feram nullo timore diligenter & acerrimè insequebatur, tabellas suas ex illius ore detrahere satagens. Posteà autem quàm hic extra tabernam ludi literarij fuisset, illa quidem labem fecit, & repentina ruina concidens, pueros supra centum vnà cum præceptore confecit & oppreßit: solo Gelone, diuinæ prouidẽtiæ munere, ex sodalibus suis superstite. Qui quòd à lupo occisus non fuerit, sed potiùs seruatus, magnã profectò habet admirationem. Non igitur rationis expertia deus negligit, imò verò chara habet, cùm diuino instinctu partim ex his regnum præsignificarit, partim ex impendente periculo seruarit. 1

2 Priscæ religionis sacerdotes, dæmonum anti-

ſtites, vt prætextu religionis diteſcerent, fingebant deos excruciare homines morbis. De quorũ numero epilepſia, ob id ſacer morbus dicta, cenſebatur. Autor Hippocr. in libro de ſacro morbo, & de virginum morbis. Adhæc Galen. lib. prognoſtic. vt adnotauit Ioannes Langius.

3 Membrum ferro percutiendum nõ eſt, quùm Luna ſignum tenuerit quod membro illi dominatur. Addo quòd defectus luminarium in cardinibus genituræ, annuarúmue conuerſionum noxius eſt. Et Venus nato voluptatem adſert in membro, cui ſignum in quo ipſa eſt dominatur. Idem & in cæteris ſtellis, Ptolemæus.

4 Si ſorex, ælurus, muſtela, vel tale quid ex inopinato grauidæ mulieris corpori inſiliit, aut fraga, corna, ceraſa, vel vuæ acinus vlli parti eius inciderint, confeſtim notam fœtui imprimi contingit, illi maximè membro quod attigerint: Niſi fortè mulier in ipſo momento quo hæc corpori ingruunt, derepente abſterſo membro, poſticæ, aut remotiori parti corporis manum admoueat, Lemnius.

5 Carnes ad Lunæ radios noctu mactatæ, vel expoſitæ, teneriores, coctúque faciliores euadũt. Nam Lunæ aſtrum ad cibariorum concoctiones plurimùm confert: quæ nihil aliud ſunt quàm putrefactio quædam. Hinc ligna ad Lunæ ſplen-

dorem cæsa citiùs putrescunt, & fructus celerius maturescunt, Autor Daphnus medic. apud Athenæum.

Aqua ardens, quàm etiam vitæ aquam ap- 6
pellant, in præseruandis rebus, & à putredine vindicandis summè est efficax. Si enim carnes ac pisculenta quæque ea imbuantur, à corruptione & vermiculis immunia euadunt.

Si folia taxi comederint iumenta, moriũtur: 7
si verò ruminãtia animalia degustauerint, nihil incommodi sentiunt, Theophrastus. Quanquã Plinius fraxino, id ascribit: quem fefellisse potuit nominũ affinitas & vicinitas. Nam Græci fraxinum milean, taxum verò milon vocãt.

Nouit alter vnio Cleopatræ nouissimæ Aegy 8
pti Reginæ, tabificam aceti vim & acredinem, quo nec magnitudine, vt tradit Plin. nec cãdore parem vnquam spectauit Oriens. Dum enim superbo fastu, vt reginã decet meretricem, M. Antonio Consuli Rom. obiiceret, facta etiamnum sponsione, se solã vna cœna centies sestertiûm absumpturam, vnionem ex aure detractũ, qui tanti æstimabatur, nimirũ ducentis & quinquaginta milibus coronatorum, aceto liquefactum, re vera absorpsit. Autores sunt Plinius, Macrob. & alij.

Ex tamarisco & fraxino tornati calices à 9

medicis valde probantur. Nam hic venenis & item calculo, ille verò spleni obstructo præclarè medetur. Possunt etiam ex ligno guaiaci aduersus luem Veneream componi remedio præstantißimo. Ioan. Langius.

10 *Ad diluendum faciei nimium ruborem, Accipe vncias quatuor nucleorum persicorum, & semin. cucurbitæ excorticatorum vnc. duas, tere, ac fortiter exprime, vt oleaginosum liquorē elicias, quo manè & vesperi faciei carbunculos ac rubores tange, & paulatim disparebunt, vel plurimùm emendabuntur.*

11 *Si quis integras & illibatas castaneas diu seruare volet, illis nuces iuglādinas remisceat. Humorem enim excrementitium & vliginem omnem, vnde cariosæ efficiuntur, penitus absorbebunt, & situ obduci prohibebunt. Sed de his multa in nostris hortorum Secretis.*

12 *Si rapæ serantur raræ, effœminantur: si verò densæ, masculescere omnes aiunt. Tradunt insuper quòd quantò recentiora fuerint cucurbitæ & cucumeris semina, tantò maturiùs nascuntur: & petrapium, aut petroselinum, ex veteri semine celeriùs prouenire, quàm ex recenti: vti etiam nasturtium.*

13 *Aganice, vt Plutarchus refert, Hegetoris Thessali filia, siderum defectus in pleniluniis,*

perita, ac temporis quo Luna obiectu terræ vmbrâ obnubilaretur gnara, quum hæc mulierculis credulis, præsaga futuri prædiceret, Lunam præcãtatione cælo subducere credebatur. Hinc illud Virgilij in Damone exiit, Carmina vel cælo possunt deducere Lunam.

Polygonum, seu corrigiola, solaris censetur esse planta. Ex quo affectibus cordis, necnon oris ventriculi, quem prisci cardiam nuncuparunt, summè auxiliatur, propter Solem & Leonem, qui vtrisque præsunt. Iuuat etiam nephreticos, & calculi, vel coli doloribus excruciatos, potu, aut iniectione. Sunt qui probato euẽtu mihi confirmarint, etiam valde prodesse ad hæmorrhagias. 14

Quisquis geniture suæ dominatores, aut ascẽdens in signis humanis non habet, ab humanitate alienus, etiam sibi ipsi erit. Et quicũque Martem habet in horoscopo, seu ascendente suæ geniture, omnino cicatricem in facie accipiet, Ptolemæus. 15

Hydrophobi qui ex canis rabidi morsu aquã appetunt, & eandem reformidant, si inopinato subitóque impulsu aquis mergantur, metus metu discutitur, & tali symptomate liberantur, Lemnius. 16

Ruta & mentha dum virent, flatus ac Ve- 17

neris pruritum excitant: ſiccata verò, vel frixa, & præcipuè ſemina, eoſdem diſcutiunt, Veneríſque impetum frangunt, & gonorrhœam ſiſtunt. Hinc nimirum ad caſtitatem ſeruãdam, olim myſtæ ſacris initiati ruta vtebantur. Autores ſunt Nicander, Hippocrat. Dioſcor. Galenus, & alij.

18 *Perrigidum & aſperũ gelu, crus brachiúmue, offendiculo & lapſu minimo facilè frãgitur. Quòd ex ſiccitate aëris ambientis, oſſa etiam rigeſcant & fragilia reddantur. Id quod in candelis ex cera, vel ſeuo compactis obſeruari poteſt: contrario modo quã in humido cœli ſtatu: in quo omnia lenteſcũt & flexibilia fiunt. Lẽnius.*

19 *In præſeruandis eduliis, ſi ſal, acetum, aqua vitæ, vel ſalſugo ad id opportuna, defuerint, puluis cymini, aut carui, vt vocant, præſentaneo erit auxilio, ſi illo defricentur, & recondantur. Proderit etiam mel, ſed non ita efficaciter.*

20 *Ad continendum ſanguinem qui immodicè fluit, hanc præcantationem docet Cardanus: Sãguis mane in te, ſicut fecit Chriſtus in ſe. Sanguis mane in tua vena, ſicut Chriſtus in ſua pœna. Sanguis mane fixus, ſicut Chriſtus quando fuit crucifixus. ter repetendum eſt.*

21 *Ficus arbor vaporem adeò acutum & inciſiuum ſpirat, vt carnem gallinæ in ea ſuſpenſam*

maturet, coctúque perfacilem reddat, Plutarch. & Aristot. Idem continget si sublatis ex volatilibus pennis, aut detracta pelle ex animantibus illas in tritici aceruo, vnum alterúmue diem diligenter consepelieueris. Experientia confirmatū.

Veterum medicorum instrumenta cornea erant, cornibus liquores mensurabant, cornibus in scarificatione pro cucurbitulis vtebantur, & cornibus, Galeno teste, clysteres administrabantur. His addam quòd nō solùm monocerotis cornua, sed ceruorum quoque, contra virus efficacia esse experimento constat. Nam illorum scobe vermes infantium necantur, & accensorū nidore serpentes fugantur, vt tradūt Dioscor. Plin. & alij. 22

Aduersus faciei serpiginem & aliarum partium corporis (Galli dertas vocant) accipito radicem lapathi, seu rumicis, eámque particulatim concisam, diem vnum in albo & acri aceto macera, deinde extrahe, & serpiginosum locum ter vel quater omni die sedulò confrica, & in acetum toties remitte: vel, quod satius erit, nouas radices substitue. Experimento frequenti probatum. Sunt qui idem certò promittant ex radicibus borraginis, à ieiuno laborante præmansis, & diu, identidéque illitis. Facilis erit experientia. 23

Corruptum vinum, pingue & pendulum re- 24

ſtauratur infuſo lacte bubulo modicè ſalſo. Sunt qui alumine, ſulphure & calce id tentent, non ſine graui bibentium pernicie. Quod vt vitari poßit, grana iuniperi & iridis radix vnà ſunt admiſcenda, Lemnius.

25 Amygdalæ naſcentur inſcriptæ, ſi tandiu cũ ſuo putamine & teſta macerentur, donec laxatis clauſtris nucleus abſque vlla noxa & fractura excludi poßit: vbi exemptus erit, præacuto ſtylo, quidquid allubuerit, ſatis profundè in eo ſculpetur vel deſcribetur, tenuique arborũ membrana aut papyro inuoluetur, & ſtercorato ſubactóque ſolo committetur. Ex Geoponicis.

26 Verbenæ radix appenſa collo eius qui ſtrumas patitur, mirum ac inſperatum adfert præſidium: quòd Veneri ancilletur, quæ collo præeſt, propter Taurum eius domicilium. Ob id etiam Veneris deſideria augere traditur geſtata, vel ex vino hauſta. Addunt magiæ naturalis profeſſores eandem verbenam Sole per Arietem ſpaciãte collectam, & granis pæoniæ ſociatam, tritã, & ex vino albo percolato hauſtam, epilepticos, miraculo quodam ſanare. Res me dictãte, multis experta, quam ex vetuſtißimo libro de herbis ſeptem Planetarum, Hermeti aſcripto, fideliter decerpſi.

27 Topazÿ gemma cote medica attrita, ſuccum

reddit

reddit ad oculorum morbos apprimè vtilem, si eo illinantur. Ille idem hydropi aduersatur, ac tabescentibus medetur. Autor Epiphanius Cypri episcopus in opusculo de 12. gemmis quæ erãt in veste Aaronis, ad Diodorũ Tyri præsulem.

Comprehensæ, haustæque sub ipso conceptu 28
imagines, vel subitò oborta rei cuiusque cogitatio, creditur effingere similitudinem in fœtu, ac formas miscere. Hinc auorum alios, alios patrũ, plerosque autem cognatorum effigiem ostentare videas. Ideóque in homine plures, quàm in reliquis animantibus sunt differentiæ, ac discrimina, Plinius.

Maturitatis muriæ experimẽtum id erit: Vbi 29
dulcem caseum in eam demiseris, si pessum ibit, immaturam: si verò emerget, maturam esse scito. Columella. Addam ex Plinio, etsi πάρεργον, quòd lapis exemptus è capite pisciũ qui aselli seu ὀνίσκοι vocantur, nobis verò merlucij, febrẽ tollit adalligatus.

Didymus medicus extracto sanguine è pedis 30
pollice, labra epileptici inungebat. Et Orpheus atque Archelaus cõtaminabant faciem sanguine ex quacunque parte corporis educto: atque ita epilepticos exurgere testati sunt. Hollerius ex Plinio. Quod nos etiam antea scripsimus.

Qui ab æstu faciem defendere satagunt, ne 31

fusca fiat, ij antequam sub Sole ambulent, vel equitent, illam ouorum albuminibus, cum tantillo amyli agitatis & remistis loricare debent: & peracto itinere, aqua hordei tepida, vel simplici, eluere, ac tectorium illud deponere. Res mulierculis valde expetenda, quæ cupiunt faciẽ votis componere amantum.

32 Tradit Pomponatius priscos exorcistas, quos adiuratores appellant, ante coniurationem expurgasse ab atra bile corpora obsessorum à spiritibus. Nam geminis morbis vt plurimùm infestantur, animi nimirum, & corporis: illos curat ecclesia, hos verò opportuna medicina.

33 Poculum ex hedera, cissybium dictum, ratione duplici cõuiuiis summè est accommodum: imprimis, quòd hedera vini temulentiam, arcere fertur: deinde quòd cauponum fraudes, qui vinum aqua miscent, eo poculo deprehenduntur, sicuti deinceps ostẽdemus ex M. Catone, & aliis.

34 Olibani & lardi suilli partes æquales vitreato fictili coquũtur, & ad linimenti consistentiã per setaceum excernuntur. Hoc si pediculosum caput inungatur, proculdubio immune euadet à pediculis. Eritque præsidiũ eam in rem & propugnaculum multò tutius, quàm ex vnguento enulato. Quo nihil perniciosius in scabioso & pediculoso paruulorum capite, propter argentum

viuum, quo scatet. Nam hinc sæua oboriri vidimus symptomata. Quod inconsultis matribus & nutricibus, quæ illo vtuntur, scriptum sit.

Elephantiasi correptos deprehendes ex lotio, cui plũbi vsti cineres inspersi sint. Nam si subsidunt, nullum inest contagium: sin fluitant, & in vrinæ superficie hærent, certißimæ labis signũ ostendunt, Lemnius. 35

Ex Quintiliorum georgicis siccos & inaquosos cucumeres ad hunc habebis modum. Vbi scrobiculum foderis, in quem illorum semina depositurus es, dimidium altitudinis eius, paleis aut sarmentis exple, ac ita planta, terra desuper regesta, absque vlla rigatione. 36

Semina rosæ, cum seminibus sinapi & pede mustelæ suspensa inter ramos infœcundæ & parum feracis arboris, illam mirum in modum recreare, ac fœcundare traduntur. Et si braßica ægrotet, ac veluti lãguens tabescat, eodem præsidio reualescet. Addo, quòd pisces turmatim sectabũtur rete hisce miscellaneis comitatum. Ex cuiusdam aulici secretis, & experimentis, vt dicebat. 37

Tradit Aristot. & post eum Albertus, quòd smaragdus collo adalligatus, epilepsiam impedit, & quandoque penitus curat. Hinc fit, vt nobiles collo natorum suorum hunc lapidem libenter 38

appendant, ne epilepsia tententur.

39 Circa tertium à conceptu mensem vitium grauidas infestat, quod malaciam & picam nuncupant. In quo carbones, putamina, cretam, testacea, aliáque esui inepta, auidè concupiscunt: nonnunquam etiam carnes humanas: quæ si denegentur, cùm matrem, tum fœtum, in præsentaneum vitæ discrimen adducunt, sicuti paulò antè vnâ & item alterâ historiâ cõfirmauimus. Malum hoc potissimè inualescit, vt tradit Lemnius, dum infanti crines emergere incipiunt, & fœmella vtero gestatur.

40 Aqua in qua flores amarulenti persicæ arboris septies infusi ac macerati fuerũt, cum sacchare ad zulapij consistentiam & spissamentum cocta, vermes vnà cum excrementis astrictæ alui foras efficaciter protrudit. Langius.

41 Pallidæ mulieres, graciles, macilentæ, necnõ fuscæ, quas Gallicum vulgus brunetas appellat, rubicundis & obesis petulantiores, salaciores ac magis pruriẽtes esse solent. Quod prospiciant qui compedibus matrimonij vinciri quærũt, & muliebri capistro adalligari.

42 Si cortex tollatur à vite, minorem fæcem vinum eius reddet. Ob ĩd muscus in ea repertus expurgari & corradi debet, vt tradit Pallad. Adde ex Plinio, quòd si fabam Luna plena seras, &

lentem ac viciam à xxv. ad xxx. à limacibus erunt immunes. Sed pro pabulo quidam ita serunt, & pro semine id vere nouo aggrediuntur.

M. Bruto exercitum ex Asia traiecturo spiritus quidam nocte aßidebat, & percontanti quis esset, respondit, malus tuus sum genius, quem in Philippis Thessaliæ campis videbis. ibi Brutus in conflictu occubuït. Plutarch. 43

Pocula ex vitro conflata eo nomine sunt metallicis salubriora, quòd nulla sulphuris, argenti viui, plumbi, aut cerusæ virulentia participent, & suo congenito frigore saporem vini probè seruent. Langius. 44

Si succum limonum misceas cum pauxillo salis communis, habebis aquam præstãtißimam ad delendas maculas ex manibus artificum, & erugandam, dealbandã, emolliendámque cutim: maximè, si post loturam non detergeatur. Valet etiam contra vstiones à Sole, & alia pleraque experiundo dignoscenda. His addam quòd flores rorismarini in vino albo macerati & leuiter feruefacti, faciem summè venustãt, anhelitus suauitatem conciliant, caput roborant, ac ventriculum expurgant, si iusculum decoctionis eorum à ieiuno sorbeatur. Arnald. Villanouanus. 45

Indubitata recuperatæ valetudinis argumenta sunt, quando partes genitales prurire, ac ten- 46

tigine affici incipiunt, licet reliqua membra flaccida sint ac debilia. Sed tunc à Veneris cōflictu summoperè cauendum, ne fiat quod dicũt, error peior priore.

47 Rosam viridem, luteam, vel cæruleam reddes, si eius caudicẽ iuxta radices findas vel terebres & fissuram, foraménue, quo visum tibi fuerit colore impleas. Verbi gratia, ærugine si viridem rosam habere satagis: indico lapide trito, vel azuro, si cæruleam: croco, si luteam, & ita de reliquis. Sed diligẽter prospice ne auripigmẽtum, aut venenatum colorem alium intrudas: Nam si plãtam vel fruticem non enecat, florem inficit. Tum demum fissura est deliganda, & vt decet, emplastranda obturandúmque foramẽ, & contra externas iniurias armandum, quo docuimus modo, in nostris medicandorum fructuũ variis artificiis: & in Opusculo de arborum diuersa insitione.

48 Tradunt Persarum magi ex saluia sub fimo putrefacta, dum Sol & Luna secundam faciem Leonis occupãt, auem merulæ similem procreari. Cuius adustæ cinis lampadi inspersus, domum serpentibus plenam esse imponit. Hermes.

49 Multorum experimento compertum est, sapphirum ad arteriam ligatum, febrilem ardorem mitigare: & è regione cordis gestatum, à pesti-

lenti contagione & venenis tutum reddere gestantem: adhæc, corallium de collo epileptici pendens, casum eius prohibere, Rasis, Albertus, & alij.

Si oua citra operam galli edita (subuentanea vocant) gallinæ fouenda supponantur, citiùs putrescunt, quàm animentur. Quæ verò gallina à gallo calcata peperit, post vndeuigesimum diem ab incubitu pullos proferunt. Qui, antè quàm putamen abrumpatur, pipire solent, Lemnius. 50

Purpureus mulierum color si fucatus est, deprehenditur commansis granis cymini, vel nucleolo allij demorso ab ipsis. Nam si natiuus est, durabit: si verò cerusatus, hydrargyratus, aut citrini vnguenti illitu cõquisitus, statim obsolescet, Langius. 51

Nodi, cicatrices, claui, calli, glandulæ, & siquid luxatum, ruptum, fractum, conuulsum, solutúmque fuerit in aliqua parte corporis, omnia futuram aëris mutationem & tempestatem præsagiunt ex dolorum exacerbatione, vt plenius ostendimus in nostris Ephemeridibus aëriis, & rustica tempestatum Astrologia. 52

Si cum lacertæ sepo, halinitro, cuminóque farinam tritici miscueris, & gallinas eo cibo saginaueris, caro illarũ adeò pinguefaciet homines, vt præ craßitudine & adipe disrumpi videãtur, 53

Cardanus. Adde ex eodem quòd vlmi ac persici folia præter tempus decidentia, pestem in omni iumentorum & pecuino genere præsagiunt.

54 *Suetonius autor est, Tiber. Cæsarem experrectum, etiam in tenebris, vt feles vidisse: & Seneca, Asinium Pollionem nullas à cœna solitum resignare aut legere epistolas: vt animo curis soluto & trãquillo cubitum iret, & ita se ad somnum componeret.*

55 *Aerea pocula damnantur, quòd æruginem, infestum stomacho virus, facilè cõtrahant: præcipuè si vinum, aut acetum illis infundatur. Aurea præstantissima sunt, quoniam cor roborant & exhilarant. Addo quòd poculum ex electro naturali conflatum (quod auro & argenti quinta eius parte constat) arcu in superficie eius interna maculoso, quo nitor ingenitus obsolescit, necnon stridore, virus infusum prodere fertur, ac præmonstrare. Langius.*

56 *Capillos aut barbam sic denigrabis. Accipe lixiuij communis quantum voles, cui infunde folia betæ, saluiæ, & lauri, cum myrrha & corticibus iuglandium viridium. Tum demum coque omnia, & ex eorum lixiuio barbam, vel capillitium laua: aut madefacta ibidẽ spõgia, & nõnihil expressa, idẽtidem tinge: miraberis effectũ.*

57 *Venenati aëris contagia discutiunt nuces ba-*

silicæ, seu iuglandes. Quod verum esse indicat synthesis illa Mithridatica, quæ diatessárων dici potest. Recipit enim nuces binas, ficus totidem, rutæ folia xx. & salis granum. Hæc si quis ieiunus sumpserit, à venenis & morbis contagiosis eo die futurus est immunis. Vide gallicum libellum nostrum Secretorum contra pestem: inuenies illic quod placuisse queat.

Cucurbitæ, pyra, mala, cotonea, citria, aurantia & alia huiuscemodi, quam volueris figuram exteriùs præ se ferent, si vbi defloruerint & primum sui rudimentum exhibuerint, in figuratum internè typum aliquem ligneum, testaceum, aut alterius materiæ incluseris, & deligaueris, donec iustum maturitatis gradum assequantur. 58

Alectorius lapis magnitudine fabæ repertus in ventriculo decrepiti galli, fertur reddere gestãtem gratiosum, constantem & audacem: necnon ad Veneris tractanda sacra ad vnguem factum. Idem sub lingua detentus, sitim sedat, vt multis experimentis compertum est, Albertus. 59

Morbus qui inuaserit eo anno quo eclipsis (cui dominatores sunt planetæ mali) in ascendente genituræ, vel annuæ conuersionis partiliter contingit, vel in loco hylech seu vitæ significatoris, exitiosus & lethalis esse solet. Idem fiet si in op- 60

poſitione, vel quadrato aſcendentis genituræ, aut conuerſionis anni, vel ſignificatoris vitæ, contigerit.

61 *Carbones cùm foßiles, tum factitij, mephitim & graueolentiam exhalant, qua aßidentes ſyncopi, atque animi deliquio, aut cephalalgia ſubinde periclitantur. Remedium eſt, ſale cõſpergere dum igneſcunt: aut ferri, vel chalybis aciẽ illis inijcere. Lemnius.*

62 *Citrium pomum ſcriniis impoſitum, veſtiariam ſupellectilem à tineis inoffenſam cuſtodit. Quod etiam præſtat ex ſincero arietis ſepo candela, iiſdem ſcriniis tenui linteolo inſerta. Prodeſt ſuccus eiuſdem citrij aduerſus deleteria pharmaca, addito ſeminum puluere. Nam venenum per ventrem extrudit, & habet prophylactici antidoti energiam. Autores ſunt Theophraſt. Dioſcor. Galenus, Athenæus, & alij.*

63 *Aeſtate procliuiores in Venerem ſolent eſſe mulieres quàm viri: quòd eo tempore calor illis augeatur, his verò flacceſcat & elangueat. Qua ratione calorifica pleraque vt ruta & thymus, libidinem, humorémque ſeminalem in viris extinguunt ac reſiccant, in fœminis verò exacuũt, illarum vligine conſumpta. Lemnius.*

64 *Anſeres, anates, ac reliquæ aquaticæ aues, ſyderitide herba ſuis medẽtur incommodis: galli-*

næ helxine: grues iunco: pantheræ humano stercore: apri hedera, & ceruæ cinara. Addo ex Plinio, quòd apes cancrorum odore exanimãtur, maximè si quis illos iuxta aluearia coxerit. Nam fœdos odores odio habent, & ob id acerrimè persequuntur eos qui tetra vnguenta redolent.

Si clauus ex ære chalcitide conflatus suillis, 65
ceruinísue carnibus infigatur, eas à putredine illibatas, stiptica exiccandi facultate diu conseruat, Plutarcho autore. Quod certa experientia nouerunt metallorum fossores, qui in scaptensulis versari solẽt, méque ea de re, inquit Langius, hæsitabũdum facta fide confirmarunt.

Autores sunt Dioscor. & Plin. alyssum, hy- 66
pericum & moly herbas in ædibus suspensas, veneficia ab hominibus & pecore, ne fascinentur, perinde arcere, & amoliri, atque luporum capita ianuis affixa.

Capillos aurei coloris æmulos, vnà cum bar- 67
ba, ad hunc facies modum. Accipe frustula rhabarbari quæ à pharmacopœis deraduntur, & tãquam inutilia abijciuntur. Ea in lixiuium decoctionis foliorum & ramorum visci ex quauis arbore detracti, tandiu infunde & macera, donec emollescant. Facta expreßione post leuem ebullitionem, spongiam eo lixiuio imbue, & capillitium identidem intinge, aut barbam, si visum

erit. Tum demum vtrumque calidis linteis ſicca: quod tutius eſt, quàm igni vel Soli exponere. Id vbi ſæpiùs egeris, abſque vlla offenſa optatum aſſequeris. Ex quodam Italo.

68 *Si deſit commoditas æſtiuis menſibus vinum in ſubterraneas & profundas apothecas mittere, prohibebis ne vapeſcat, detrudēdo in eius dolium lardi & ſuillæ carnis ſalſæ ſeſquilibram lino inuolutam, aut maiorem quantitatem, pro vaſis capacitate. Sed ita, vt dum vinum depromis, id vnà ad fundum vſque deſcendere patiaris, donec vas exhauſtum ſit. Fiet ita vt nec vinum à ſe degeneret, nec vapeſcat. Leuinus Lemnius, ſi bene memini.*

69 *Nucem abſq; putamine ſic habebis ex Africani artificio, Apertis eius carinis & putaminibus, nucleus à membrana intercurſante excludatur, ſed omni eius carne & pulpa illæſa. Tum demum carpto vellere, aut tenui corticis membrana, vitigeneiſue foliis obuolutus, terræ committatur.*

70 *Corallium à collo dependens fluentem è naribus ſanguinem retinet, valétque aduerſus epilepſiam, & incompoſita menſtruorum effluuia. In puluerem ſolutum, & aqua dilutum, plantiſque & arboribus reſperſum, illas recreare ac fœcundare fertur. Acceptum à quodā Hiſpano.*

Hoc cuculo miraculum, inquit Plin. quòd 71
quo loco primùm auditur, si dexter pes audientis
ibidem circunscribatur, & vestigium id effodiatur, non gigni pulices vbicunque spargatur. Addam ex Palladio, quòd apes non fugient, si sterçus primogeniti vituli, oribus alueorum illitum fuerit.

Qui quarta Luna, silentíque sidere, & quar 72
to ab eiusdem coitu cum Sole, mulierem subigũt, si ex eo congressu illa concipiat, inauspicata vitæ principia fœtui non solùm conciliabit, sed & in agendis rebus ei infœlicẽ plerũque successum, informabit Lemnius. Hinc, obsecro, videant multi, quàm iniquè agant, qui vt suam expleãt perbreuem libidinem, chara sua pignora natos, iisce impedimentis obnoxios reddunt.

Cotonea mala suo odore omnium deleteriorũ 73
vires obtũdunt. Nã & Pharicum præsentissimũ venenum, vt tradũt Athenæus & Plutarchus, impositum disco cotonea resipienti, emarcescit, eiúsque vires omnino dispereũt, manifesta quadam ἀντιπαθίᾳ.

Negant canes fieri rabiosos gustato lacte eius 74
mulieris quæ marem peperit, autor Plinius. Qui etiam tradit caput fascia mulieris ligatum, doloribus leuari. Addam ex Columella, herbæ sanguinariæ adeò grauem esse perniciem, quòd si eã

depaſta fuerit ouis, toto ventre diſtẽditur, cõtrahitúrque, & ſpumam quandã tenuem tetri odoris deſpuit. Celeriter ſanguinẽ mitti oportet ſub cauda, parte clunibus proxima.

75 Plerique noctambuli inter dormiendum, opera vigilantium exercent, tecta in ſublime ſcandunt, per trabes & lacunaria oberrant, lectos aliorum adeunt, omniáque intrepidè audent, nec quidquam ſibi timent. Autores ſunt Albertus, Chriſtoph. Marcellus, Langius, & Galenus: qui etiam noctambulum ſe fuiſſe teſtatur.

76 Ne quid ad gelida ganeæ pocula Græcis & Romanis deeſſet, niues ad æſtatem vſque in ſubterraneis foßis, querneis frondibus, aut palea coopertas recondebant. Vnde Auguſtinus, Quis dedit paleæ tam frigidam vim, vt obrutas niues ſeruet: vel tam feruidam, vt poma immatura coquat & maturet?

77 Cancer viuus ſublimato vino, ſeu aquæ vitæ impoſitus, rubeſcit acſi percoctus eſſet. Et caſeus ille non putreſcit, neque à muribus eroditur, in cuius coagulo pauxillum de cerebro muſtelæ remiſtum fuit. Pictorius.

78 Vinum palato arridebit, & cùm odore, tum colore perplacebit, ſi malum medicum, ſeu citriũ caryophyllis vndique compunctum & armatũ, ita in dolio ſuſpendatur, ne vinum attingat. Sic

enim nullum ſaporem vapidum, aut mucidum cõtrahet. Si autem vinũ ſubacidum, vel acetum ad vini naturam aſciſcere voles, porri ſemine id efficies: aut iniectis in illud vineæ pampinis & capreolis. Hæc cuiuſdam eſt œnophili ſententia vatis.

Plantam pulcherrimam habiturus es, ſi in caprillum ſtercus diuerſa ſemina intruſeris, & illud pingui fimo oblitum, ſcrobe aliquantulum profunda ſæpelieris, ſuperiniectóque lætamine, & aggeſta terra opportunè rigaueris. Baptiſta Porta. Si lactucam odoratam quæris, ſemen illius vnà cum citrij ſemine miſce & ſere. 79

Chalcedonius lapis collo appenſus valere traditur contra illuſiones & phantaſmata ex melancholia oborta. Quomodo etiam Amethiſtus contra ebrietatem, & Chelonites in corpore teſtudinis inuentus, ad diuinationem, ſi ſub lingua geſtetur, præſertim creſcente Luna: nam alio tempore inefficax cenſetur. Albertus. 80

Aqua ex contuſis lumbricis per pannum expreſſa, & ſucco raphani æquis portionibus mixta, vſqueadeò durã & denſam reddit aciem cultrorum, enſium, & aliorum inſtrumentorum, quæ bis aut ter dũ cudũtur in illa extincta fuerũt, vt ferrũ aliud ac ſi plumbũ eſſet, facilè incidant. Acceptum à quodam Pariſienſi machæropœo. 81

82 Vbi menses mulieribus defluxerunt, & absterſus eſt earũ vterus (quod quinto ferè die vſu venit, aut ſeptimo) ſi à primo qua purgatæ ſunt die, ad quintum vſque commiſceantur illis viri, marem gigni aiunt: à quinto verò ad octauum fœmellam. Et rurſus ab octauo ad duodecimum denuò maſculum. Poſt illum verò dierum numerum, hermaphroditum. Lemnius ex Auicẽ.

83 Piſces agminatim confluent, pacato flumine, aut maris littore, ſi aquam decoctionis ariſtolochiæ rotundæ admixta calce reſperſeris. Quòd ſi eiuſdem puluerem deguſtent, velut exanimati, ſupernatantes comprehendentur, Plinius.

84 Febres accenduntur ſi cornuti ſcarabei in oleo decoquantur, & ex eo brachialis arteria inungatur. Quæ res in conuulſione quandoque expeti ſolet, necnon paralyſi, & aliis affectibus, in quibus febrem excitaſſe valde profuit.

85 Priſcæ ethnicorũ religionis antiſtites & philoſophi pro cõperto aſſerunt, animas corporis mole exutas, circa monumenta & in aëre, dæmonũ more oberrare, illarúmq; ſpectra nobis obuerſari. Denique, carminibus ante quàm de letheo obliuionis fluuio biberint, ad ſortilegia cogi & allici poſſe, donec corpus aqua luſtrali expiatũ, tellure conditum, aut rogo cõbuſtum, defunctiſque iuſta, aut parentalia perſoluta fuerint. Autores

tores sunt Suidas, Eustathius, Plutarchus, Psellus, Augustinus, & Langius.

Asclepiades ex vino subaustero & porri succo ad mellis spißitudinem coctis, electarium sanguinem excreantibus salubre, conficere docuit, vt scribit Galenus. 86

Cochlearum carnes per se tritas cũ polline farinæ ex proximi molendini parietibus, olim, inquit Galenus, vulneri imposui: cum quo etiam neruus vulneratus & contusus erat, in agricola & duro homine. 87

Ne vlla potandi illecebra antiquis deesset, aquam hac industria infrigidabant. Testaceis vasis sub aprico Solis æstu interdiu illam calefaciebant, aut igni excoquebãt, noctu verò in altioribus ædium fenestris frigori ætheris exponebant, & manè ante Solis exortum, subducta fæce, puriorẽ eius partem, vt salubriorem, in fictilibus hydriis priùs aqua frigida immersis, & pampineis foliis vel lactucæ coopertis, ad vsum sub paleis reponebant. Galenus & Athenæus. 88

Vinum fœtidum & corruptum emendatur, si pro vasis magnitudine, iusta portio mundi tritici ex sacculo in eo suspendatur, & exinde retrahatur. Nam quidquid erit fœtoris ad se alliciet, ac ita vinum sincerum & clarum reddet, Pictorius. 89

90 *Censent Columella & Plinius caudas catulorum post diem quadragesimum quàm sunt editi castrandas, sic enim tutos fieri à rabie. Modus hic est: Prehenditur caudæ extremum in quod vltima spinæ articulatio desinit cum neruo, & tandiu distorquetur, donec abrumpatur. Id etiã canibus cõciliat, ne in longitudinem indecoram cauda porrigatur.*

91 *Si lauri baccas perforaueris, & semina cinaræ in singulis cuiusque foraminibus posueris, ac fimo oblitas, terræ commiseris, tam suaues & odoratos alticocalos hinc habebis, vt nihil suauius & odoratius dari poßit. Ex Varronis geoponici præscripto. Idem etiam continget si semina triduo maceraueris ĩ aqua odorata ac iucũda.*

92 *Chelidonius lapis duplex in hirundine reperitur, rufus nimirum, & niger. Prior lineo pãno, aut vitulino corio exceptus, & sub axilla gestatus, antiquos morbos, vnà cum epilepsia perfectè sanat, ídque præstantius efficit, si in pollinem tritus bibatur. Posterior valet aduersus febres. Autor Albertus in opusculo de sculpturis, imaginibus, herbis & virtutibus lapidum, quod penes me habeo non impressum. Addit ibi & alia multa ex priscis commẽtariis magiæ naturalis Hermetis transcripta.*

93 *Butyrum foris admotum concoquit, discutit*

& lenit: non quidem in duro, sed molli & mediocri corpore, cóque inflammationes tollit. Itaque parotides, bubones & oris phlegmones, tum infinita alia in puerili, aut muliebri corpore, solo butyro perfectè curantur, Galenus.

Sapphiri gemma purpurascens, attrita & la- 94
cti permixta, plagis quæ fiunt ex pustulis albis & tuberculis efficaciter medetur, si eis illinatur. Scriptum est in lege, inquit Epiphanius, visionem quæ Mosi in monte apparuit & legem datam, in gemma sapphiro fuisse expressam.

Nihil efficacius ad exigenda vētris interanea 95
& lumbricos eijciendos, exiccatis in tegula ignita vermibus, exhibitóque illorū puluisculo verminātibus pueris. Nam confestim reliquos corpori inhærentes excludit. Lemnius.

Omne triticum in solo vliginoso post tertiam 96
sationem conuertitur in siliginem, Columella. Et populus alba ob senium & alimenti inopiam, succo effœta in nigram degenerat, Theophrastus. Hic addere mihi liceat, quòd gallinæ viperis saginatæ & elixatæ, salutares sunt elephantiasis labe infectis, ex quorundam experimento.

Noui quosdam nostræ ætatis, inquit Galenus, 97
propinasse ossa humana vsta patiētibus comitialem & articularem morbos: sed nescientibus ægris quid biberent, ne fortè id remedij auersaren-

tur. Et multi hoc præsidio curati fuerunt. Hactenus ille. Addit Conrad. Gesnerus, se os illud quod coronalem suturam describit, epilepticis exhibuisse, & optimè successisse.

98 *Ad sistendum sanguinem qui implacabiliter erumpit, hæc præcantatio à multis celebratur: Adiuro te per Dei omnipotentis veram, viuam & immortalem virtutem, & per eum sanguinẽ qui ex Christi in cruce pendentis latere fluxit, vt quemadmodum rubrum mare Dei virtute diuisum est, ita tu eadem potentia sanguis sistas & maneas.*

99 *Ab auro fusili quidpiã non difflatur, nec pondus ei decrescit, nisi ossa gallinacei in id coniecta fuerint, nam eius partem absorbẽt, vt antea admonuimus, Autores sunt Plin. & Vitalis Cardinalis.*

100 *Cùm volueris fortunatos reddere venatores, vt proficiant in venatione, tertia facie Sagittarij ascendente, & Luna in eadem versante, vel in Ariete aut Leone, modò applicet Mercurio ex bono aspectu, cũ receptione, fac ex argento, cupro, vel stanno imaginem viri habẽtis in dextra manu arcum tensum, sagittâ superpositâ: & inter fundendum, vel sculpendum dicas, Per hãc imaginem ligo omnes feras syluestres, ceruos, apros, lepores, &c. vt nulla meam venationem*

ſubterfugiat, quin optatam portionem & prædam, mihi ſemper relinquat. Poſtea tertio gradu Leonis aſcēdente, incipe ſculpere in altera lamina eiuſdem materiæ, tot genera ferarum, quot erunt venationi congrua in tua regione: ac inter operandum dicas, Ligo omnes feras, &c. vt ſupra. Deinde coniunge ambas imagines conuerſis vultibus inter ſe, eáſque ſerico panno viridi inuolue, & ſic deliga, vt non facilè ſeparari poſſint. Tum demum vbi venatum exire voles, defer tecum, & rem miram experieris. Verùm enimuerò, caue aggredi venationē niſi cum Luna fuerit in Ariete, Leone, vel Sagittario. Qui enim illam initiatur ea verſante in Tauro, Geminis, Scorpione, vel Capricorno, nihil prædæ, vel parum admodum, refert, ídque maximo cum labore. Hæc ſunt Ptolemæi.

ANTONII MIZALDI MONLVCIANI

MEMORABILIVM Centuria V.

1 NON *illud memorabile & sanè quàm admirabile iudicabitur, quod à Cõrado Gesnero, viro citra vllam controuersiã* πολυμαθεστάτῳ καὶ πολυγλωττάτῳ *adnotatum est? Anno, inquit, 1551. peruenit ad nos historia Viennæ impressa huiusmodi. Hac æstate circa diem diuæ Margaretæ in Hungaria, prope pagũ Zichsam, iuxta Theisam fluuium accidit, vt in multorum hominum corporibus, serpentes & lacerti naturalibus similes nascerẽtur. Vnde sæuißimi dolores oborti, tandem eos miserè necarunt. Ita vt tria circiter hominum milia sic periisse feratur. Quibusdam humi ad Solem iacentibus, serpentes & lacerti per os aliquatenus emerserunt, sed mox iterum sese in ventrem abdiderunt. Nobili cuidam puellæ diris cruciatibus mortuæ cùm venter incideretur, serpentes duo prodierunt. Hactenus Gesnerus in præclaro illo suo opere, De quadrupedibus ouiparis.*

2 *Decoctum radicis erythrodani, quã rubeam*

vocant, regij morbi colorē emendat. Ex quo aureum poculum ab antiquis medicis dicebatur. Quod, quantum sanitas diuitiis antecellit, tantū in magno precio esse deberet, Langius.

Vulnera ægrè sanescunt, aut cicatrice obducuntur, imò verò nonnunquam letalia fiunt, si quando illi membro illata sunt, cui Luna, ex signo quod tunc inambulat, dominatur: sicuti initio præcedentis Centuriæ ex Ptolemæi Aphorismo confirmauimus. 3

Menecrates celebris epilepsiæ medicus, nunquam in publicum prodibat, nisi suis quos curauerat stipatus, deorū habitu vestitis, & ipse purpura indutus, aurea corona decoratus, crepidatus, sceptrum denique in manibus, velut alter Iupiter, gestans, Athenæus. Hic si etiam apoplexiam fortem curare sciuisset, sanè periculū fuisset, ne Iouem cælo deturbasset, & se in illius solium substituisset. 4

In trietericis Bacchi festis promiscuè viri, bacchorum, nympharum & herarum habitu, vnà cum mulieribus tripudiabant, Orphei theologicos hymnos canētes, & saltationes in noctē producētes, effusa vtriusque sexus libidine. Vnde perpetuo senatusconsulto licentia illa, vt scribit Liuius, coercita fuit. 5

Pollux sanguinem ferinum cum lacte ma- 6

terno educationi canum tribuit. Et Xenophon dissyllabis nomenclaturis canes appellandos censet, vt celeriùs inter venandum suum quisque nomen accipiat. Addo ex eodē, quòd canes odoratu, ferarum vestigia indagant, & persequuntur (nam & odora canum vis, vt tradit Poëta) homines verò oculis, quòd olfactum habeāt omnium animātium deterrimum, vt scribit Theophrastus.

7 Multa in concauo speculo inspiciuntur ora, si secundum concauitatem plures speculorum planorum portiones accommodentur. Intuens autē aliquis secundum speculorum numerum ea facilè numerare poterit. Prætereà speculum loco vno sinuosum, alio concauum, & in medio planū, magnam imaginum diuersitatem repræsentat, maiorum, minorum, à dextra à sinistra, propiùs & remotiùs, Ex Vitellione.

8 Subest linguæ catellorum neruus vermiculi effigiem præ se ferens, rotunda & tereti forma: qui si eximatur eos à rabie immunes reddit, facítque vt minimo latratu sint infesti, nec quenquam lætali morsu impetant, Colum. & Plin.

9 Si porri caput acuta arundine, vel ligneo stylo pupugeris, & raporum, vel cucumerum semē in foramine occultaueris, adeò intumescet porri caput, vt prodigium videatur. His addere mihi

licebit, quòd cinaræ absque spinis & aculeis nascentur, vt Varro docet in Geopon. si lapidis attritu semina conserenda retundantur. Sed de his alibi à nobis fusè & abundè scriptum est.

Aetites seu aquilinus lapis sinistro brachio 10
vel lateri appensus, id beneficij prægnãtibus adfert, vt fœtum contineat & aborsum impediat. Amòrem præterea inter virum & mulierẽ conciliat. Et si difficilis ac laboriosus erit partus, femori adalligatus facilem ac leuem reddet. sed statim pòst debebit solui. Idem, vt tradunt Chaldæi, si venenato cibo misceatur, prohibet ne deglutiri poßit, Autores sunt Euax & Albertus.

Fel testudinis naribus epileptici illitũ in mor- 11
bi paroxysmo, prostratos statim erigere facit. Sũt qui ad ferocem hunc morbum expugnãdum, tres clauos in vigilia natalis B. Ioan. Bapt. fabricatos, defigant in loco vbi epilepticus cciderit, ídque tam profundè, vt non appareãt, nuncupato dum id fit patientis nomine. Quod pro experto mihi traditum est.

Vt Veris temperies venationi est aptißima, 12
ita nulla magis aduersa indagini ferarum, propter varios florum & herbarum vapores, qui nares canum imbuũt. Hyemis tempore idem cõtingit ob crassum aërẽ qui impedit ne facilè hauriãt odorem ferarum, nisi post meridiem, vt tra-

dunt Xenophon, Plutarch. & Oppianus.

13 Plantæ mercurialis masculæ (nam in marem & fœminam discriminant) decoctũ, vel succus diebus quatuor à primo purgationis die mulieribus bibitus, procreandi maris vim vtero cõfert: Fœminæ verò mercurialis, similis succus totidem diebus, parique modo assumptus, gignendæ prolis fœmininæ vires suppeditat, si cessantibus mẽstruis & composito vtero, vir & mulier debitè congrediantur, & mutuo amplexu concalescãt, Dioscor. & Plin.

14 Si ex cocculis ab oriente allatis, & ob id à nobis Cocque de leuant vocatis, cum cymino, caseo vetustissimo, farina tritici & vino in spissamentum coactis, formentur sphærulæ magnitudinis pisi, & piscosis amnibus quieta aqua, iniiciantur, quotquot pisces degustabunt, earum illicio stupefacti, & velut inebriati ad ripas dissilient, & ita manibus capi facilè poterunt. Experientia multoties probatum.

15 Fontes per magnos æstus arentes & exsiccatos, puellarum virginum cantu restitui, autor est Bonifac. Simoneta Cardinalis: maximè si ad fontium crepidines & labia, rythmos & cantiones voce ac instrumentis suauiter canant. Quod si est, summum virginitatis præconium est. Sed in his, re vera, allegoriam subesse puto.

Sternutamentum in conceptu, & oscitatio in partu noxia sunt, vt tradit Plinius. Et post congressum oscitare mulierem, firma plerunque sunt conceptus argumenta: sternutare verò, effluxũ eius quod adhæsurum erat. Addam ex Plutarcho in gratiam œnophilorum, quòd vinum modicè bibendum est potiùs, quàm aquâ diluẽdum: deperit enim infusa aquâ. 16

Insigne rerum sympathiæ & consensus exemplum, in fidibus citharæ aut testudinis elucet. Quarum si vnam digito contrectaueris, cõfestim vnisona alterius testudinis chorda illi correspõdens, sua sponte mouetur, & festucam sibi impositam abijcit. Ex Boëtio, vt fusiùs infrà explicabimus, si in mentem venerit. 17

Ignis ex rotunda vitri phiala, aquæ plena & immobiliter Soli opposita, facilè excitari potest. Cùm enim directè Soli obijcitur, retrò in linea amphoram pertranseunte, obuium illi fomentum combustibile, ignem ex radiis multiplicatis & addensatis, leuiter concipit: non sine spectantiũ miraculo, qui ex aqua ignem excitari vident. Ioan. Bapt. Porta. 18

Si ilico velis conuertere vinum in acetum, proijce in illud sal cum pipere & fermẽto subacido confusum, & id celerrimè præstabit. Si properantius perfici velis, laterem aut chalybis par- 19

tem ignitam, semel atque iterum in vas demerge: aut raphani radices, vel immatura mespila, corna, mora, aut prunula. Idem etiam præstabit violæ altilis, quæ nobis caryophyllata dici solet, flos spectatissimus vino immissus. Ex eodẽ.

20 Erat apud veteres in more positum, vt corpora variis coloribus tingerent: partim ad ornatum, partim ad terrorem, vt de Britannis præliaturis scribit Cæsar. Qui se glasto herba inficiebant, quam Isatim Theophrastus appellat, nos verò, cũ infectoribus, Guedam. Sic apud Græcos mulieres milto tingebantur, autore Xenophonte.

21 Dion Cassius scribit, Adrianum Imperatorẽ studio venandi ad insaniam vsque & vitæ periculum flagrasse: adeò vt inter venandum effracto humero, crus penè attriuerit. In circo sæpè cẽtum Leones interficiendos dedit, & sæpè manu sua Leonem occidit.

22 Ex semine brassicæ cùm inueterascit, aiunt nasci rapum, & contra è raporum semine brassicam. Addo quòd populi albæ cortex cõtusus & stercoratis sulcis disseminatus, edules anno toto fungos exhibet. Et si dulcis amygdala fructu seratur, fit amara & sapore ingrata: si plãtetur, contrà. Ex Græcorum geoponic. & Plinio.

23 Bufones sese dilatantes & intumescẽtes, non

solùm venenũ per vrinã in plantas & fructus humi iacentes longiùs fundunt, sed etiam tabifica saliua vicina quæque vitiant. Quæ duo, non minùs mortifera sunt, quàm napellus. Quare admirari non licet, si repentè quandoque pereant, qui fraga, fungos, fructus & herbas hoc veneno infectas, & illotas comedunt: vel iis dentes confricant, vt initio primæ Centuriæ ostendimus.

Lapis Lyncurij in carbones ignitos proiectus 24
illos extinguit, tantùm abest vt ab illis insumatur. Nec id solùm habet rari miraculi: sed si quis hanc gemmam panniculo obuolutam in eosdem carbones detruserit, non tantùm illa, sed panniculus quoque illæsus conseruatur. Prodest etiã mulieribus in enixu. Autor Epiphanius.

Nulli venationis studio Romanos vicerunt, 25
apud quos illa vsqueadeo inualuit, vt feras ab extremis Asiæ, Africæ & Europæ finibus in vrbem accerserent, vt cædibus immanium ferarum assueti minùs hominum cruorem & vulnera perhorrescerent, si cum hostibus dimicandum esset. Plinius, Sueton. Spartian. Lamprid. & alij.

Tradit Poßidonius in Asia & Africa tantæ 26
immanitatis serpẽtes nasci, vt ceruos solidos & homines equo insidentes hauriant. Addo ex Plinio, Strabone & Solino, quòd Africa serpenti-

bus adeò fœcunda est, vt araturi prœaltis ocreis indutis, non alia ratione letales illorum morsus effugiant.

27 Experimento probatum habeo, inquit Lemnius, puerorum lumbricos vuarum passarũ esu expugnari, si ieiunis absque vllo alio edulio illas exhibeas. Nã vt amarulenta, ita dulcia affluenter hausta, vermibus sunt inimica: distendi enim ac rũpi illos contingit, suauioris edulij copia.

28 Raphanus infixis veratri albi radiculis, illarũ viribus imbuitur: & si crudus ita comeditur, eadémque helleborus operatur. His liceat mihi addere, quòd Aegyptiorum sacerdotes modica cicutæ sorbitione se impunè castrabant, vt scribit D. Hieron. Nec omittendum est quòd Mithridati hausta quotidie venena, præsumptis tamen remediis, illi ex consuetudine innoxia fuerunt: adeò vt captus à Pompeio, se in carceribus veneno interimere non potuerit. Plin.

29 Vulnera à venenatis animalibus illata, si cãdenti ferro vruntur, calore eius virus insumitur. Res ea in pestiferis bubonibus multis salutaris fuit. sed atrox nimis ac sæuum est id remedij genus: quod tamen multi suo summo bono sustinuerunt & experti sunt.

30 Si plura diuersi generis semina ceræ vel tenaci cuipiam materiæ in longitudinem tenuiter

protensæ incluseris, & solo optimè stercorato ac subacto commiseris, mirabilis ex ea cõgerie pullulabit sepes. Regij olitoris hoc artificium & experimentum.

Alexander Magnus ceruorum vitam longã 31
posteritati testatam esse cupiens, aureos torques plurimis innecti iussit, expresso in illis tempore quo id fiebat. Ex iis qui post centum annos capti fuerunt, nondum ætatis senium præ se ferebant, Plinius.

Lupini optimè seruntur in vinearum medi- 32
tullio, vt omnem amarorẽ de vitibus ad se alliciant, ceu familiarem. Quem nec deponunt, nec edulcescũt nisi vino vel aqua diu ac multũ macerẽtur, Theophrast. Plin. & alij. Hinc ego nimirum lupinina appellare soleo illorum ingenia, quæ nunquam emolliuntur ac feritatem deponunt, nisi vino multo diu macerata & imbuta, vel, si mauis, imbibita fuerint.

Heliogabalus, Lampridio autore, in virida- 33
rio suæ domus montem excauauit, in quo hybernas niues & glaciem ad æstus refrigeria conderet. Sic ante illum Nero aquam decoctã, vitróque in niuem demissam refrigerauit, Plinius & Suetonius.

Sapphirũ coloris dilutioris in adamantẽ con- 34
uertes, si scobe, seu limatura ferri obrutum, in

vase fusorio tandiu validißimo igni exponas, donec incandescat. Vbi perfectum admiserit colorem, & ab adamante plurimùm fuerit mutuatus, tum demum extrahetur, repolietur, ac annulo affabrè inseretur. A quodam aurifabro acceptum.

35 Elephantos iuxta sensum humanum, intellectum habere, memoria pollêre, siderum disciplinam seruare, imò verò Græcas literas scripsisse, Plinius ex Mutiano ter consule testatū reliquit, vti etiam Plutarch.

36 Vetus aquilo nocte intempesta, vel crepusculo exortus, mox euanescit, & stationem suā deserit: eóque fit vt exercitati nautæ illi parum fidant, & nauigationem non instituant, nisi triduanus sit. Auster cōtrà, primi diei exortu spem fulcit nautis diuturnum fieri. Quod hoc prouerbio confirmāt Græci, Νότος πρῶτος, Βορέας τρίτος.

37 Corium dextri calcanei vulturis dextro pedi podagra laborantium, & sinistri sinistro impositum, dolores commitigare fertur ac lenire. His addere absurdum non erit, quòd oraculo quodam ostensum est, radicem cynosrhodi, vulgus esglantierum odoratum nuncupat, vnicum & singulare esse remediū aduersus morsum canis rabidi, nisi Plinium & Galenum abiurare velis.

Si carnes

Si carnes quæuis, dum adhuc calent, inter 38
duas patinas suffocentur, & mantili, ne quid exhalet, inuoluantur, venenatorum naturam subeunt. Eadem etiã mala adferunt morticinæ carnes esitatæ: necnon eorum animalium, quæ à venenatis, aut rabidis bestiis icta vel demorsa fuerunt, aut fulmine tacta interierunt, Lemnius.

Quædã animalia, re vera, in saxis oriuntur, 39
& in scopulis maritimis radices, velut plantæ, iaciũt, paulatímque adulta mouentur ac sentiũt, quæ si diuellas moriuntur. Idcirco ζωόφυτα Aristot. appellat, Budæus & Gaza plantanimalia.

Expertum est nostro tempore, inquit Albertus, 40
verum topasiũ in aquam feruentem demissum, illius æstum & feruorem adeò consopiuisse, vt statim iniecta manu hinc abstrahi potuerit, absque vlla læsione. Quod vnus ex sociis nostris, inquit, Parisiis probauit.

Aurum vt reliqua metalla non offuscatur, 41
nec fuligine obducitur, sed splendescit potiùs ac turgidum efficitur, maximè syncerum & non adulteratum. Nam auri porositas, mollities & raritas efficit, vt concepto imbibitóque vapore fuliginoso turgescat & fulgore afficiatur, Lemnius.

Gallina magnoperè perhorrescit accipitres, 42
vt etiam si vocem audiat, tantisper dum incu-

bat, oua vitietur, Plinio teste. Addo ex eodem, & Aeliano ac Solino, quòd vrsa trimestri spatio latet, quo tempore cibo carens, manus solùm elambit, vt suprà monuimus.

43 Heraclides Ponticus tradit, Caniculæ exortũ priscis summoperè obseruatum fuisse, adeò vt illinc coniecturam caperet de anni statu, salubrísne, an pestilens futurus esset. Nam si obscurior, & veluti caliginosa oriebatur, cælum pingue ac concretum esse significabat, & proinde grauem ac pestilentem fore annum. Si verò clara & pellucida emergebat, cælum esse tenue ac purũ demonstrabat, & proinde salubre fore ac prosperum anni curriculum. Hãc stellam adeò metuebant antiqui, vt ei canem sacrificaret. Pro cane sidereo, inquit Ouid. canis hic imponitur aræ. Quãquam id factum putarim, quòd huius astri emersu, canes omnium maximè in rabiem agantur, & proinde simili victima ei litabatur.

44 Vnguentum ex oleo amydalarum amararũ, melle, radice liliј, & cera, præstantissimum est rugis faciei abolendis, & lentiginibus, aliísque cutis vitiis emaculandis. Addam ex Arnaldo Villanouano, quòd puluis coriandri cum melle mixtus & super carbunculum positus, illum destruit, vt alibi diximus.

45 Ferunt Indi & Hyrcani tigrim animal esse

tremendæ pernicitatis: totus enim fœtus illius, qui semper numerosus est, ab insidiante rapitur equo quàm maximè pernici, atque in recentem subinde transfertur. At vbi vacuum cubile fœta reperit, fertur odore præceps vestigans. Raptor fremitu belluæ territus, vnum è catulis abijcit, tollit illa morsu, & pondere deposito ocyor acta remeat, iterúmque consequitur, donec in nauem ingresso, irrita feritas sæuit in littore. Plin. & Philostratus.

Tradit Ioan. Langius medicus clarißimus se 46
ab equitibus Comitis Palatini audiuisse, quòd vidissent in Austria hominem qui latratu, ac cursus pernicitate cum canibus contenderet, & cum illis in syluis illæsus venaretur.

Si iuuenum ceruorum tenerrima cornua dum 47
adhuc lanuginosa cuticula operiuntur, in taleolas scindantur, & fictili nouo diligenter operculato torrefacienda clibano committantur, factus ex iis puluis, addito pipere & myrrha, coli cruciatibus cum vino generoso mirificè cōfert. Scribonius Largus.

Cùm monachi quidam subinde ægrotarent, 48
nec mali causam intelligere possent, audiuerunt tandem à rustico operario, catum monasterij sæpenumero cum serpente ludere. Qui postea communem illorum aquam lambebat, aut cū eis dor-

miebat. Non erat autem letale hoc venenũ, quia lætitia serpentis ex ludo, veneni vim remittebat, Ponzettus.

49 Ex animalibus superfœtant lepores & equæ: sunt qui scrofas & lynces adiungant. Nonnunquam etiã mulier superfœtat, vt Alcmena, quæ Iphiclum concepit, iam Hercule grauida.

50 Consiliginis radix suum & pecorum omnium pesti, præsens esse solet remedium, necnõ pulmonariis eorundem vitiis, traiecta tantùm auricula. Bibitur etiam ex aqua, & sub lingua aßiduè habetur in ore. Plinius & Columella. Putatur multis ea esse planta, quæ Gallorum vulgo Pomelea, quasi pulmonea, dicitur. Alij patam Leonis esse contendunt, quod viderint rei herbariæ Aristarchi.

51 Thebith philosophus vtriusque magiæ peritus, tradit ad conciliandam alicuius stellæ virtutem annulum esse conflandũ, quando Luna eandem stellam in medio cæli, vel in ascendente cõstitutam, trino aut sextili aspectu fœliciter intuebitur. Sed materia annuli esse debet ex metallo huic stellæ dicato, subiecta etiamnum herba eidem stellæ ascripta.

52 Concauis speculis proprium est pedes sursum, caput verò deorsum repræsentare. Cæterùm, si quis in peluim aquæ plenam sub Sole speculum

immerſerit, ad parietũ obiecta latera veros iridis colores impreſſos obſeruabit. Sed puerilia hæc pueris tractanda relinquo.

Si quis ex incuria, vel ignorantia ouillos pe- 53
des, aut arietinos ederit, non exempto vermiculo qui biſulcis illorum vngulis adhæret, cõfeſtim nauſea ac ſtomachi dolore afficietur, omníque momento ad ructus & vomitiones proritabitur. Nam coctioni officit, ac ventriculo negotiũ exhibet, Lemnius.

Hoc dolo vulpes vel lupos occîdes. Carne ſuil- 54
la pingui, latitudine palmi, recens toſta, ſoleas calceorum inunge, dum è ſylua domum verſus exis: & ſimul in veſtigia, fruſtula ſuilli iecoris aſsi, melle intincta proÿce, ac felis cadauer à tergo trahe. Vbi fera in propinquo aderit veſtigia ea conſectans, tecum habe hominem qui ſagittam excutiat, vel globulo ex catapulta eam transfigat. Ex quodam perito venationis.

Felibus imbricatæ aſperitatis eſt lingua, ac 55
limæ ſimilis, attenuánſque lambendo cutem hominis. Quæ cauſa etiam manſuefacta, vbi ad vicinum ſanguinem peruenerit ſaliua, inuitat ad rabiem. Plinius. Addo ex Alberto, quòd abſciſſis pilis qui ſunt circa os, feles audaciam perdũt. Quibus vt leonibus, vngues hamati, & vaginis reconditi, periculoſi ſunt.

56 Sapphirus verus aqua frigida intinctus & oculo circũductus, sordes ex illo secum excludit. Adhæc anthraces, vt alibi diximus, fugat & loco dimouet. Falsumque est omnino quòd expulso & extincto vno anthrace, vnà etiam virtutem omnem cũ colore perdat sapphirus. Nam vidi vnum, inquit Albertus, qui quatuor annorum interiecto spatio, duos anthraces expulerat.

57 Leonem sæuissimum animal, rotarum orbes circunacti, currúsque inanes, & gallinaceorum cristæ valde terrent: sed omnium maximè ignes & tædas expauescit. Plinius, Aelianus, Orus Apollo.

58 Ne columbæ à felibus infestentur, ad fenestras atque aditus omnes, & secũdum plures columbarij regiones, ramulos rutæ ponito, suspenditóq;. Ruta siquidem vim quandam poßidet feris aduersatricem, vt tradit Didimus in Geopon.. Addit Africanus, quòd gallinam catus nũquam inuadet, quæ sub ala rutam agrestem habuerit.

59 Mandragorã illam factitiam quæ ad omnes diuitiarũ prouentus ab impostoribus magno ære vendi solet, ad hunc tibi comparabis modum: Bryoniæ insignem radicem & bifidam, recentérque è terra vulsam, acuta scalpri acie, in virum aut fœminã figura & finge, adiectis etiamnum genitalibus membris. Vbi absoluta erit, om-

nia pilorum loca stylo confige, vt caput, supercilia, mentum, & pudenda, ibique milij semina, vel quid aliud intrude, quod radiculas proijciat, & segetem faciat, quæ pilos imitetur. Posthæc defossa scrobe illam tandiu terrâ adobrue, donec corticem & quasi pelliculam quandam superinduerit, videbis monstrosum idolum, & quibus decet partibus pilosum, si affabrè figuratum erit.

Alfonsus Rex Castiliæ fertur distribuisse cẽ- 60
tena milia aureorum mathematicis qui hinc inde ex Iudæa, Arabia, Africa & aliis locis accersiti fuerant pro constructione astronomicarum tabularum, quæ hodie illius liberalitate omnium manibus teruntur, perpetuo tanti principis encomio.

Sambuci flores suo odore erucas arcent ac ti- 61
neas perimunt: & absinthium, ruta, mentastrũ, abrotanum, satureia, iuglandis folia, filix, lauãdula vel pseudonardus, nigella, coriandrum viride, & psyllium, pulices ac cimices, modò culcitris & puluinari imponantur: vel earundem plantarum decocto, solum cubiculi aspergatur. Experire si non credis.

Piscium carnes quouis modo coctæ, si dũ ad- 62
huc calent humidis locis diu asseruentur, eosdem pariunt affectus vescentibus, consimilémq; per-

niciē adferunt, quæ à fungis creari solet: tametsi noxa, non nisi duobus, tribúsue diebus pòst, sese quandoque prodat. Non minùs sunt vitanda oua barbatuli piscis: nam si largiùs sumantur, adeò venenata sunt, vt magnum minentur periculū, Lemnius.

63 Galbanum emollitum, & ex lineo pāno anthraci pestifero coextensum & appositum, si curabilis est, adeò illi adhærebit, vt reuelli nō possit, nisi radicitus eum extirpet. Si verò incurabilis erit, ne tantillum quidem adhærescet. Arnaldus à Villanoua.

64 Quanquam malè olentia vuluis prosint, & hystericas adiuuent, tamen auertenda sunt ab iis mulieribus, quæ epilepsia tētari solent. Nam paroxysmū illis excitant, ac æstuare cogunt, Alexand. Aphrodis. & Auicenna.

65 Feles non coeunt parte posteriore, vt reliqua ferè animantia, sed mas stat, fœmina verò subiacet more hominum & simiarum. Sunt in eo genere fœminæ naturâ salaces. Itaque mares ad coitum voce querula alliciunt, cogunt, ac nisi pareant, insectando ac verberando puniūt. hinc ille efferatus clamor: siue quòd seminis igneum feruorem fœminæ reformident, siue etiā quòd vnguibus maris retinentis lædantur, Arist. Plin. Alb. Nyphus, & aliȷ̈.

Refert Aëtius quòd si coagulum catuli semel tantùm ex aceto ederint hydrophobici, statim capiet eos cupiditas potus aquæ, & ob id medicamentum hoc miris laudibus ab eo cõmendatur. 66

Equorum asthma & spirandi difficultas curabitur inserta pectori radicula eius herbæ quam veterinarij consiliginem vocant. Aut radice eiusdem naribus auriculísue impacta: siquidẽ has in parteis omnis morbi vis, noxiúmque virus elicitur. Autor Pelagonius mulomedicus. Sunt qui vires easdem tribuant radiculis hellebori. 67

Aranearum multitudine, pestifera fore æstas indicatur. Et vernis ficus folius, cornicis pedem adæquantibus, tempestiua veris nauigatio, Plutarchus, & Hesiodus. 68

Visi sunt in Austria gemelli qui obiectis tantum ad ianuas corporis lateribus, seras aperiebãt. Visus etiam sapphirus qui prima applicatione aciem oculorum ac visionem obtundebat. Autor Ioan. Langius. 69

Si è vitro solidiore & crasso parentur perspicilla, seu ocularia, in plures facies angulosas ita accõmodata, vt anguli omnes metam habeãt in medio, quæ visum disgreget, ex pluribus illis superficiebus sic dispositis, res vna apparebit multiplex. Adeò vt nummus vnus aureus & simplex, decem, viginti, vel centum præ se ferat, 70

pro angulorum & superficierum turba. Quæ res tangentem mirè deludit, facitque vt multò melius sit cum huiusmodi ocularibus perspicillis dare, quàm accipere. Ex opticographis.

71 Sal marinus recens coctus, atque à sordibus non ita pridem repurgatus, asseruandis carnibus & piscibus minùs est idoneus. Nam salsuginosam saliuam, & limosam quandam vliginem rebus eo conspersis inducit. Lemnius.

72 Quidam ex sociis nostris, inquit Albertus, mihi narrauit, Fridericũ Imperatorem habuisse magnetem qui non solùm ferrum traheret, sed vice versa ferrum lapidem. Addit ille idem ex Aristotele, esse genus magnetis quod carnes hominis trahat.

73 Sicut ex felibus, inquit Aelianus, mas est libidinosissimus, ita fœtus amantissima est fœmina, propter quem Veneream maris cõsuetudinem auersatur. Cuius rei mas non ignarus, communem sobolem interimit. Hæc autem noui fœtus desiderio permota, illius libidini denuò morem gerit, Aelianus.

74 Homini à scorpionibus icto, remedio est cinis eorũdem ex vino potus. Et rabidi canis morsum curari testantur multi, pilis eiusdem animantis exustis, & ex vino propinatis, Plinius & Lemnius.

Aues quæ semen hyoscyami ederint, præcipuè 75
quæ in gallinaceo habentur genere, nō multo pòst tempore pereunt, quēadmodum & pisces. Addo ex Dioscoride quòd radice hyoscyami in aceto cocta, efficaciter dētes colluuntur in dolore. Cui subscribo, si à causa calida fuerit dolor.

Carduus benedictus contusus, & in vino cū 76
axungia & triticea farina probè coctus ad vnguenti consistentiam, præstans habetur remediū ad vlcera quæcunque, etiam si processerint vsq; ad oßium denudationem. Sed bis in die vnctio fieri debet, súntque priùs eluenda vino vlcera, ad sordium abstersionem. Arnald. Villan.

Dum diuersaretur in Italia D. Augustinus, 77
sese audiuisse perhibet, quasdam mulieres stabularias degustato caseo quopiā, in iumenta à viatoribus conuersa fuisse, vt earum onera deferrēt. Sic Præstātij pater delibato casei veneno consopitus, diu exanimis iacuit, experrectúsque tandē sese caballum fuisse, ac onerarias clitellas & annonam militibus gestasse dixit. Quod verū fuisse compererunt.

Ab omni tetro odore feles abhorrere dicūtur: 78
eámque ob causam excrementa sua, priùs scrobe facta, in terram occultant, Aeliano autore. Plinius causam addit, ne odore muribus prodantur. Volaterranus, ne à prætereūtibus terantur. Vt vt

fuerit, Plutarchus ſcribit, odore vnguentorum illos grauiter vexari: & , vt Cælio placet, perturbari ac fúrere. Addam quod Aloiſius Mūdella ſe obſeruaſſe tradit, comitiali morbo illos etiā quandoque affici.

79 *Experimentum Regij cuiuſdam chirurgi aduerſus chiragras & podagras. Habe manipulū arthemiſiæ, deferueſacito in oleo dulci oliuarū, donec decreſcat ad tertias: eo dolentem locum inunge, ſenties breui tempore dolorem ſedari.*

80 *Abinzoar medicus Arabs non illaudatus, ad morbum arquatum & icterū exhibebat pondus trium granorum hordei lapidis Bezoardici diſſoluti in lacte vel aqua cucurbitæ, aut roſarū. Quo remedio filium Haly regis à virulēta ictericiæ aurigine liberauit. Porrò quid ſit lapis Bezoardicus expoſuimus aphoriſmo 70. Centuriæ primæ, ſi bene memini.*

81 *Optimum eſt in gangrenæ ſcarificatione inciſiones aqua ſalſa calente irrigare, ne ſanguis incraſſetur, ſed liquidior fiat: aut ſpongia, recente aqua ſalis, vel maris imbuta, eaſdem abſtergere & fomentare, Lemnius. Optimum etiam fuerit, imò verò præſtantiſs. in bubonibus & anthracibus peſtiferis idem fieri.*

82 *Materiam effingendis lapidibus precioſis ſic præſtrues. Impletur veſica multis ouorum albu-*

minibus ſimul dilutis & agitatis: tum demum in feruentem aquam diu excoquenda committitur, & detracta, loco minimè puluerulento, tanto tempore exſiccatur, donec vitri conſiſtentiam induiſſe videatur. Poſthæc in particulas diuiditur quæ paulò pòſt aquis, quo viſum erit colore intinctis, & ſaturatis, inijciuntur, vt ibi deferueant, & colores propoſitos imbibant: croceum, ſi topaſium habere voles, & crocum in aqua diſſolueris: pyropum, ſi braſilij ramenta & ſcobem: & ita de reliquis. Pulchrum ſanè inuentum & paratu facile, quod ab experto accepi, & tibi cõmune eſſe volui, ſed eo animo ne quem decipias.

Ad canis rabidi morſum, cancri in patella 83
deuruntur, vt puluerari poßint. Exhibetur cochlearis menſura cum puluere radicis gentianæ ac thuris momento. Debet autem antidotus iſta frequenter iterari, & per ſeſquimenſem continuum aſſumi, quò rabies & aquæ pauor propulſetur. Probatum audiui.

Aqua felibus vſqueadeò eſt exitialis, vt ſi in 84
ea mergantur, & ilico deſiccari prohibeantur, vitam morte non raro commutent, Albertus. Nam humiditas externa illorum naturæ aduerſatur: proinde pedes etiam tingere cauent. Hinc emerſit illud, Cattus amat piſces, ſed aquas intrare recuſat.

85 Smaragdus perelegans, inquit Albertus, temporibus meis à Rege Hungariæ gestatus, dū venerea desideria cum vxore expleret, in treis parteis (quòd sit impatiens libidinis) fractus dissiliit. Res ea ægrè suaderi mihi potest, qui certò scio verum smaragdum à quodam mihi familiari sæpenumero gestatum, quo tempore operam liberis cum vxore daret, nihil prorsus detrimenti accepisse: sed dum eidem morti vicinæ debita præstaret obsequia, extra sphendonem vltrò dissiliisse, nec ampliùs comparuisse. Quod etiam mihi contigisse constanter dico & profiteor, dum ægrotanti præceptori nostro ORONTIO, qualem decebat operam impenderem, in extremo vitæ illius actu. Dono autem acceperam smaragdulū eum qui tum è sua capsula dissiliit, in qua arctissimè clausus erat, ab eodem præceptore & amico. Qui illum vicissim acceperat ab excellentiss. & doctiss. viro Alberto Pichio Campensi. Sed de iis satis.

86 Sorices & glires ruinosas ædes deserere obseruatum est, etiam trimestri spatio, antequam sint collapsuræ. Præsentiunt enim naturæ instinctu cōtignationem & ædium compagem sensim dissolui, illásque breui pessum ituras, Plinius & Lemnius.

87 Aduersus calculum multi de experientia ma-

gnificant puluerem pellis lucij piscis, cum aqua parietariæ ex vino albo haustam. Alij idem pollicentur de pelle piscis barbatuli, & stillatitia aqua herbæ, quam argentariam vocant.

Si è nare dextra fluat sanguis, digitus auricu- 88
laris manus dextræ incuruandus est, ac totis viribus premẽdus: sin è sinistra, sinister. Hoc enim compressu fluxus restringi solet. Populare est remedium & probatum.

Cùm primùm infantes ex vtero prodeunt, si 89
priùs quàm aliquid gustent, corallij scrupulũ dimidium diligenter tritũ cum lacte nutritio hauserint, nunquam epilepsiam incurrent. Arnaldus Villanouanus.

Accensis vtrislibet ceruorum cornibus, odore 90
illorum fugantur serpentes, & comitiales deprehenduntur morbi. Idem etiam præstat lapis gagates incensus, suffitu suo: sed ne odor dispergatur, stragulis circundari debet quisquis est. Nam tum, si epilepsiæ est obnoxius, cadet. Dioscor. Galen. Plin. Apuleius & alij.

Tridenti clariß. legis vtriusque doctor Bal- 91
dus, inter ludendum cum quodam suo catello, leniter in inferiori labro demorsus fuit. Qui cùm ignoraret eum rabie affectum esse, quarto pòst mense rabidus factus, & tandem hydrophobicus, nullo adiutus medicamento, miseram obiuit

mortem, Autor Andr. Matthiolus ſuis in Dioſcorid. Commentariis. Quod diligenter, obſecro, animaduertant & obſeruent qui catellos habent in delitiis.

92 Scribonius Largus tradit, ceruis Siciliæ (& fortaſſe aliis) ſordes enaſci in angulo oculi verſus nares, quas venatores contra omne iobolorum & venenatorum animalium virus, ac pharmaca deleteria in capitis cingulo deferant.

93 Feles auribus abſciſsis faciliùs domi remanēt, quòd aquæ guttas & ſtillicidia auriculis apertis illabentia, ſuſtinere non poſsint, Albertus. Caſtratur vterq; ſexus, & præcipuè mares, vt mitiores & corpulenti fiant, minúſque euagentur ac domos deſerant.

94 Antoninus Caracalla Imperator, Aelio Spartiano teſte, eos condemnare ſtatuit, qui contra tertianas & quartanas febres περίαπτα & geſtamina colli vel brachiorum circumferrent. Quibus tamen fidem non derogat Galenus, vt etiam amuletis, modò naturali nitantur ratione, potiùs quàm verbis incantatoriis magorum: ſicuti in pæonia idem Galenus oſtendit, cui ſuffragatur Theophraſtus.

95 Hydrargyrum, ſeu argentum viuum facilè ac leuiter hunc in modum congelabis. Liquefactum plumbum & à ſcoria repurgatum in vaſculum

ſculum idoneum conijcito, & vbi coagulari addenſaríque occœperit, foſſulam ligno vel ferro confeſtim in eo imprimito, ac dicto citius, dum adhuc calet, hydrargyrum ibidem conijcito, & optato fine potieris, ſed non exacto & poſtremo. Extractum itaque in pila vel mortario contundes, deinde congelationem, vt priùs, iterabis, ac toties reiterabis, donec durum & malleabile habueris. A quodam chryſopœo, vt fertur, accepi.

Si ſpuma, aut ſaliua rabioſi canis, vel ele- 96
phantici hominis, vlli parti adhæſerit, etiam citra morſum, noxam non leuem adfert: præſertim in parte neruoſa, vel arterioſa, niſi cõfeſtim ſalſugine eluatur. Quòd ſi quiſpiã à iam dictis demorſus fuerit, vrina impuberis, fomenti loco adhibita, virus eliciet. Necnõ ruta, ſal, ficus, vel braſsica quæ rubenti eſt folio, vnà cum melle & butyro ſubacta, & affecto mẽbro admota. ſed intra corpus ſumẽda ſunt interim opportuna antidota. Ex Leuino Lemnio.

Ferunt conchilia & oſtrea tonitru ſæuiente, 97
margaritas quaſi abortiendo vomere, ob id multæ in arena reperiuntur. Quarum virtus experta eſt & probata aduerſus animi deliquia, fluxum lyentericum, & omnium maximè ad roborandos recreandóſque ſpiritus, Dioſcor.

98 Vbi pulices ac pediculi præsentiunt corpora hominum emori ac tabescere, omniáque membra sanguine & calore vitali sensim destitui, vel ea deserunt, vel partes illas occupant, quibus sanguis, calórque natiuus diutius inhæret. Cuiusmodi est lacuna circa ventriculi orificium, vel quæ mento subest, ac vocali arteriæ incumbit: vt à vespillonibus & libitinariis obseruatũ est. Hæc animæ emigrantis certißima sunt argumenta. Lemnius.

99 Ebuli folia cum vino cocta, arthriticorũ cruciatus valde mitigant, si dolenti loco admoueantur. Sunt qui præferant, & miris laudibus extollant succum expressum ex foliis radicibúsque eiusdem, coctis in vino, & butyro mensis Maij exceptũ, ac vice linimenti affecto membro idẽtidem inunctum, nimirum ter, quatérue, in die. Ab experto hæc didici.

100 Succinum, seu ambram huncin modum finges & simulabis. Accipe crystallum in tenuissimum pollinem redactum, & ouorum albumina, exclusis germinibus, tandiu agitata & despumata, donec in aquam soluantur. Illis supradictum puluerem immisce, & coagita, addito momẽto croci subtiliter puluerati, si luteam ambram tibi comparare satagis. Tum demum omnia hæc in fistulam arundinaceam, vel intesti-

num aliquod, seu ampullam vitream iniice, ac ferventi aquæ tantisper, committe, dum solidam & duram consistentiam adepta fuisse deprehendes. Extracta, super marmore expoli, & in quam visum erit formam effinge. Si sphærulas precarias habere satagis, aut gladij capulũ perfora antè quàm siccescant, posteà Soli expone. Poteris pro concepto voto & arbitrio alios colores miscere, & ita lapides preciosis affines, perbellè mentiri. Sed tum ante coctionem percolanda erit materia, vt corpus gemmæ diaphanum sit, ac pellucidum. Ex secreto artificio cuiusdam ingeniosissimi amici mei.

ANTONII MIZALDI MONLVCIANI MEMORABILIVM Centuria VI.

ADMIRATIONEM ac fidẽ omnem superaret quod anno 1539. accidit in quodam pago ditionis Episcopatus Eistettẽsis apud Germanos Fugẽstal nomine, nisi oculati & certæ fidei testes spectaculo adfuissent. In eo pa- 1

go Vlricus Neuſeſſer agricola, crudelibus dolorũ tormẽtis in altero hypochõdriorum excruciatus, ſubitò clauum ſub illæſa cute manu deprehẽſum, facta inciſione à chirurgo detraxit. Nec tamen dolores ob id ceſſabant, ſed in dies magis ac magis recrudeſcebant. Quare, cùm nec aliud doloris remedium fore ſuſpicaretur miſer ille, quàm mortem, arrepto cultello miſerrimè ſibi guttur abſcidit. Itaque, dum tertio die mortuus ad ſepulchrum efferretur, aderant tum Eucharius Roſenbader ex Vueiſſemburg, Noricorum oppido, ac Ioannes ab Ettenſtet chirurgi, qui aſtãte magna hominũ frequentia demortui agricolæ ventriculũ inciderũt. In eo (res mira & prodigioſa) lignũ teres & oblongũ, quatuor ex chalybe cultri, partim acuti, partim ſerræ inſtar dẽtati, ac duo ferramenta aſpera reperta fuerunt: quorum ſingula ſpithami longitudinem excedebãt. Aderat & capillorum inuolucrum globi inſtar. Credibile ſanè eſt hæc in ventriculi cauitate congeſta fuiſſe non alia arte, quàm dæmonis aſtu, & dolo. Autor Ioan. Langius parte prima ſuarum Epiſtolarum medicinal. epiſtola 38. De prodigiis & præſtigiis dæmonum in morbis.

2 Si libram vnam vini præſtantiſſimi, & ſalem quantum manu prehendi poteſt, cum fæce vini generoſi in chymicum & ſtillatorium or-

ganum miseris, & aquam ex iis materiis manãtem exceperis, omnium ardentissimam esse experieris. Ex quodam chymista acceptum tibi trado.

Capitale fuisse apud Aegyptios felem sponte, vel casu occidisse, Diodorus perpulchrâ demonstrat historiâ, suos oculos ac fidem in testimoniũ adducens, ne putetur esse fabula. Quum ætate Ptolemæi, inquit, inita esset amicitia cum Romanis, & Romanorum quispiam præter voluntatem animi, felem occidisset, Aegyptij facta impressione, eius domum agminatim obsederũt, eũ ad pœnã poscentes, neglecta magnitudine Romani nominis, & amicitiæ recẽter initæ memoria, ídque præstitissent nisi Rex & præfecti regij eum præsenti periculo subtraxissent, verìus quàm liberassent. Hæc ille. 3

Auri puri & obryzi limatura in electariis idoneis deglutita, fertur conseruare immunes ab elephantiasi qui ea vtuntur. Et lamina ex auro imposita linguæ illorum qui causonis, seu ardentis febris æstu excruciantur, febrilem ardorem refrigerat. Langius. 4

Cùm graui morbo decumberet Aristoteles, medico suo multa vetanti, & non pauca citra morbi causam edicenti, fertur scitè respondisse: Ne me cures vt bubulcum & fossorem, sed priùs " 5

causas edissere, & ita me præceptis tuis facilè morigerum reddideris, Aelianus & Polybius.

6 Antidotus reddens sumentem tutum à peste & venenis, accipit baccarum iuniperi drachmas duas, terræ Lemniæ veræ tantumdem & obolos insuper duos, seu scrupulum vnum. Vbi in puluerẽ redegeris, melle excepta, in vase mundo ad vsum reseruabis. Dabis ex aquæ mulsæ cyathis duobus seu vnciis tribus, quantum est auellana. Hac antidoto Rex Nicomedes vtebatur, si quando suspectos habuisset, qui eum inuitarant. Nam si nullum subsit venenum, quieta manet: sin adsit, nauseam concitat, & vomere cogit, ita vt venenum quoque cum antidoto eijciatur.

7 Testudo viperæ morsu saucia, cunilæ pastu, quam syluestre origanum appellant, opem sibi adfert medicam. Et vrsæ cum somnifera mandragoræ poma degustarunt, formicas melle contritas lambunt. Plin. & Aristot.

8 Antiocho Regi cognomento Soteri, ostensum fuit in somnis signaculum sub figura triplicis pẽtagoni ex diuina reuelatione. Quo cùm vteretur in vestibus militum pro bellica tessera, de Galathis insperatam adeptus est victoriam. Sic Iudas Machabæus accepto ab Angelo sacri tetragrãmatis signaculo, Antiochum Eupatorem fœli-

citer proſtrauit. Et Conſtantinus ille magnus præuio crucis charactere, Maxentium tyrannū apud pontem Miluium debellauit. Autor Euſebius.

Si æris ramenta aqua forti diſſoluantur, & 9
in ea ferrum tingatur, æris colorem induet, modò fuerit defæcatum & mundum. Prætereà ſi argentum viuum ſublimatum digitis pertractetur, & mox argentea vaſa, vel numiſmata iiſdem manibus verſentur, & circunducantur, ita inficientur, vt adulterina ac falſa eſſe videantur, Bapt. Porta.

Sal in aqua eliquatus, aut loco eius muria, 10
præſentanea vi dolorem cum feruore ambuſtis mitigat: ſiue is fuerit ex puluere bombardico, vel oleo, pice, aqua feruida, prunis, ferro candente, aut aliunde. Præſertim, ſi tenui linteolo ſalſugine imbuto partes præuſtæ foueantur, relicto ibidem linteolo. Valet etiā plurimùm ad id remedij ſalſugo incumbens butyro ſalem experto, fomenti loco adhibita. Autor Lemnius.

Si volueris ſcire an debeat liberari qui peſti- 11
lenti anthrace corripitur, exhibe ei paululum ſelectæ theriacæ cum vino albo, ſi non febricitet: eadémque theriaca anthracem inunge. Si ilico aduritur & fixa manet, nihil hinc ſubleuato ægrotante, peßimum erit ſignum. Si contrà, &

leuamen ſentit, optimum. Arnaldus Villanouanus.

12 Lampyrides, quæ & nitedulæ & cicindulæ vocantur, vitreo vaſculo, quod diligenter opertum ſit, immiſſæ, & fimo equino dies aliquot obrutæ, in liquorem ſoluuntur, qui cum æquali portione hydrargyri, vt decet, purgati, vitrea phiala pellucida & munda incluſus, mediiſque ædium laquearibus appenſus, tãtùm lucis refundet, quantũ ſubluſtri nocte Diana. Puto ex magia naturali Ioan. Baptiſtæ Neapolit. decerptũ.

13 De Iaſpide expertũ eſt quòd ſanguinis fluores cohibet: aiunt etiam partum iuuare, ac geſtantem caſtum reddere, & cor exhilarare. Sic gagates hydropicis cõfert, fluidos dentes firmat, & ſuffitu per inferna à mulieribus exceptus, vel etiam impoſitus, menſtrua prouocat. Albertus.

14 Canis rabioſi qui hominem momorderit dentes in corio ligati & armo ſuſpenſi, defendunt geſtantem à morſibus rabioſi canis, Dioſcorides. Addo quòd quædam eſt ſpecies telæ araneæ ſpiſſæ & candidæ, quam ſi humero ſuſpenderis, à quartanis defendet, vt tradit Albertus. His attexendum erit, quòd quidam collo ſuſpendũt radices oxalidis contra ſcrofulas, necnon arnogloſſi, ſucceſſu ſanequàm probato.

15 Serpentes per ſomnium interimere, victoriã

ſignificat: vela videre, malum: dentes omnes habere ſanguinolentos, mortem ſomniantis: dentes extrahi, mortem alterius: aues intrare domũ, iacturam: flere, gaudium: nummos tractare, irã: mortuos videre equos, fœlicem rerum euentum. Ex Artemidoro, & aliis.

Faſcini ſola organa nõ ſunt oculi, ſed & vox 16
& quorundã hominum maledica lingua. Nam reperiuntur in Africa, Gellio autore, hominum familiæ, quæ ſi impenſiùs fortè laudauerint pulchras arbores, ſegetes lætiores, infantes amœniores, egregios equos, pecudes cultu & paſtu opimas, hæc omnia tabeſcant & emoriantur, nulli interea mortis cauſæ obnoxia. Vnde inoleuit conſuetudo, vt quidpiam laudaturi, ne verba noſtra obſint, bene ominando addamus, vt Deus id conſeruet. Autor Ariſtot. in problem.

Goritienſes mulierculæ, inquit Matthiolus, 17
ægrè parturientibus vltimo remedio argentũ viuum potandum præbent ſcrupuli pondere. Nec deſunt qui ad interimendas alui tineas illud etiã puellis propinent ad duorũ granorum milij quantitatem, citra vllam moleſtiam, modò priùs debitè perpurgatum fuerit.

Lithanthrax, ſeu lapideus carbo foßilis, mi- 18
xto oleo emolliri poteſt. Quo ſi viticolæ ſuas illinant vites, interficientur vermes qui illarũ ocu-

los ac gemmas prærodunt, Autor Seuerinus Gœbelius.

19 Carbunculis & bubonibus, aliisque pestiferis tumoribus, ruta contusa percõmodè adhibetur, ex acri, salsóque fermento, vnà cum ficubus, cãtharidibus, cepa & scilla tostis, adhibitáq; viua calce, sapone, ammoniaco, & theriaces momento. Hoc emplastrum parti affectæ admotũ, delitescentes tumores ilico perrumpit: sed roborato priùs corde. Lemnius, assentiẽte experiẽtia.

20 Si salem ammoniacum & oui cortices simul trituraueris & ex iis aquã chymico organo excęperis, in eáque æs ignitum extinxeris, mirã suscipiet albedinem. Adde quòd ex antimonio extractum hydrargyrum, seu viuum argentum, æs eximiè dealbat, si super eo proiiciatur, vel defricetur. Quod non facit foßile & metallicum, à Plinio vomica perpetui liquoris nuncupatum.

21 Ad ambusta quæque summè prodest linimẽtũ factum ex smegmate, seu sapone vulgari, cũ melle & butyro. Adhæc aqua decoctionis raporum, quæ paulo efficacior erit, si nonnihil calcis viuæ in illam lixiuij modo dissoluas, & per vasis inclinationem excipias: sic enim absque morsu desiccat & ardorem compescit.

22 Si pinguedine, vel cera liquefacta, ouum, ferrũ, aut silicem obduxeris, & quidquid voles

desuper scripseris, vel insculpseris, ita vt subiectũ corpus attingat, deinde in acetum acerrimũ pernoctare dimiseris, scriptum ac cælatum inuenies, quidquid apertum, & aceto peruium fuit. sunt qui addant salem & æruginẽ. Sed puerilia hæc, vt multa alia, pueris tractanda relinquemus.

Azurum vt vocant trãsmarinum sic ementieris. Accipe vnc. vnam argenti calcinati cum aqua forti, salis ammoniaci drachmas duas cum semisse, & aceti q. s. misceantur, & tandiu quiescant, donec materia in fundo subsidat. Deinde vbi acetum supereminebit, sensim auferatur, & materia ad fundum relicta in vitrea cucurbita probè obturata, per dies x x v. sub fimo equino sepeliatur, & habebis cæruleum, vel azurum Indicum & transmarinum pulcherrimum. Ex antiquißimo libro manu descripto. 23

Aliquis rubetam defixè aspiciens vtcunque optimè coloratus, pallore tanquam ictericus afficitur. Et rursus aspiciens charadrum seu galgulum (de quo aphorismo 1. Centuriæ 3.) liberatur. Autor Philes. Addo quòd moscho vreteri inserto, dysurias curari tradit Galenus. 24

Adamas, qui etiam incudes, Plinio teste, respuit, mollescere ac solui fertur sanguine calido hirci: modò aliquandiu antè vinum biberit, ac petroselinum, vel mõtanum siler, comederit. Cæ- 25

terùm, ſanguis huiuſcemodi ad conterendum in veſica lapidẽ, valde efficax habetur. Albertus.

26 Semen agreſtis croci manu tritum, vel collo ſuſpenſum, plurimùm pollet aduerſus ictum ſcorpionum. In quam rem etiam prodeſſe aiunt radicem lauri & ireos. Sic pæoniæ radix, præſertim maſculæ, collo epileptici pueri appenſa, ei valde commodat: ſimiliter & pyretrum, & pilus canis ex toto nigri. Lemnius.

27 Monachos videre inter ſomniandum, mortem vel calamitatem portendit: pingues videre boues, rerum abundantiam: oculum vel dentem amittere, amici, aut affinis alicuius mortem, vel infortunium: mutum eſſe, celerem lætitiam: boues arare, lucrum: eoſdem aquas ingredi, malum, Artemidorus.

28 Herbam quam alyſſum vocant, alij in manus accipientes, alij ſolùm aſpicientes, à ſingultu liberantur, vt tradit Plutarchus. Fertur eadẽ ouillo & caprillo pecori ſalutaris eſſe, prope caulas & ſepta eorum conſita. Valet etiam certo experimento aduerſus canum rabiem, & ob id Galeno & Aëtio teſte, à λύσσῃ, id eſt rabie, alyſſum nominatur.

29 Noui mulierem, inquit Andr. Matthiolus, quotidie ferè per annos multos vuluæ ſtrangulationi obnoxiam, quæ ex illo morbo optimè con-

ualuit hauriendo ſemel per hebdomadam ſub lecti ingreſſum, vinum album in quo vncia radicis bryoniæ efferbuiſſet. Et hoc medicamento per annum integrum vſa, hinc nihil amplius incommodi ſenſit.

Leporum caro, omniúmque animalium ob- 30
longas auriculas habentium, ſanguinem gignit melancholicum, vt Galeno placet. Addo quòd cerebro leporis perunctæ paruulorum gingiuæ, facilius dentes emittunt: & quòd leporũ cibo ſomnolentos fieri Cato arbitratur: cenſétque vulgus, ſed ioco friuolo, hinc corpori gratiam ac venuſtatem totos dies ſeptem conciliari, vt ex Martialis epigrammate conſtat.

Ioſephus gloriatur ſe præſente Veſpaſiano Im- 31
perat. & eius filiis ac tribunis, vidiſſe in exercitu Eleazarum Iudaicæ factionis ſacerdotem, applicuiſſe naribus cuiuſdam à dæmone obſeſſi, annulum cuius ſignaculo radix à Solomone reperta ſubdita erat (multi putant, ſed falsò, eam eſſe quæ hodie ſigillum Solomonis nuncupatur) & dæmonem per nares odorantis extraxiſſe. Qui cùm repentè in terram concidiſſet, cantico coniurationis Solomonis, idem Eleazarus dæmonium proſcripſit.

Si argenti puſillum forti aqua diſſolueris, ei- 32
que tantum ſalis ammoniaci & tartari dilueris,

vt ſtrigmenti craſſamentum induat: deinde ex ea materia orbiculos ſeu ſphærulas formaueris, ſiccaueris, & cum illis æs, cuprum, vel quid aliud ſimile, crebra digitorum contrectatione, & ſaliuæ complexu defricueris, audebit ad argenti decus aſpirare ſuperbum. Sed materiæ ad hunc modum argentatæ, ab acribus, vt aceto, lotio, ſucco limonum & ſimilibus defendendæ ſunt, ne prodatur fucus, & color vaneſcat. Acceptum fero cuipiam Picardo, multis rerum experimentis celebri.

33 Pelles ex iis animalibus detractæ quæ in frigidis regionibus degunt, ſuffulciendis tegumentis multo præſtantiores habentur iis quæ paratæ ſunt ex animalibus in calidis regionibus verſantibus. Nam pilorum defluuium cõtracta cute & addenſata non patiuntur nec agnoſcunt. Lẽnius.

34 Dum peſtis graſſaretur in Syria, multi, vt tradit Galen. epota pueri vrina liberati ſibi viſi ſunt. Sic plerique, vt ſcribit Geſnerus, puluere rubetæ aridæ, aut bufonis, peſtilenti buboni impoſito, venenum mirè extraxerunt. Alij ranam viuam eidem appoſuerunt, & ſi interibat, aliã ſuppoſuerunt, idque toties repetiuerunt, donec ſuperſtitem vnam remanſiſſe viderunt, fœlici ſucceſſu & remedio. Quemadmodum in noſtris contra peſtem auxiliis oſtendimus.

Febricitantis caput, & maximè paruulorũ, 35
lacte mulieris sæpius inunctum, valde iuuatur.
Et si quis ventris profluuium patitur, os hominis collo appensum ferat. Scriptum est præterea à Plinio, si bene memini, tertianas, quartanásq; febres sanari menstruo muliebri in lana arietis nigri, argenteo brachiali incluso.

Si pani in clibanum mittẽdo inserueris nucem 36
viuo sulphure, sale petræ, & hydrargyro oppletam, ac diligenter clausam, vbi incaluerit, videbis panem ita salire vt iucundum ac plausibile spectaculum præsentibus omnibus exhibeat. Rem eam ab experto accepi.

Proditum est felem, Lunæ (cuius syderis be- 37
neficio naturæ pars multa cõstat) notas & imaginem quandam, præsertim in oculis referre. In quibus ad quotidiana luminum Lunæ incrementa, decrementáque, augeri pupulas ac minui constat: adhæc in tenebris, sideris lunaris modo fulgere: & quod maximum est, fertilem ac vegetabilem Lunæ naturam fœcunditate sua adæquare. Marcell. Vergil. in Dioscor.

Aduersus quartanam, accipe vniuersum lo- 38
tium quod laborans vna vicẽ reddiderit accessionis tempore: & cum eo farinam pinse, coque, & cani famelico exhibe. Vbi id ter repetiueris, sanabitur patiens, ac pro illo canis laborabit. Sed

pro masculo ægrotante, masculus canis, pro fœmina verò, eiusdem sexus eligi debet. De frequenti cuiusdam Itali experimento, vt dicebat.

39 Oßium humanorum puluis ex vino rubro astringente dysentericis propinatus, sanguinolentum fluxum cohibet. Et fruticulus, seu virgultum quod viscum appellant, maximè in quercu & ilice natum, comitiali morbo vi mirifica medetur, puluisculo suo ex meracißimo vino assumpto. Quod multis experimentis sibi probatū esse scribit Leuin. Lemnius, medicus & philosophus præstantißimus.

40 Aquilæ per somnium supra caput volantes, infortunia portendunt: suam faciem in aqua cō templari, vitam longam: apes sectari, lucrum: nuptiis interesse, aliquem ex affinibus è vita migrasse: Deum adorare, lætitiam: speculum contueri, sobolem: oleo perfundi, gaudium. Michael Scotus, Artemidorus, & alij.

41 Ludouicus Viues scribit memoriâ patrū suorum sepulchrum erutum fuisse, in quo lucerna ardens inuenta fuit, ibidem condita, vt inscriptio testabatur, ante annos 1500. Ea vt manibus contrectata fuit, extemplo in puluerem resoluta est. Hæc Ioan. Langius.

42 Equos & mulos rabie affici, perinde atque canes, lupos & vulpes, autores sunt Aristot. & Auicenna.

Auicenna. Sed in prioribus raro contingit, nisi à rabidis animalibus demorsi fuerint. Cæterùm, hîc admonendæ mihi sunt matronæ diuites, ne suis catellis, quos in maioribus habent delitiis quàm proprios liberos, cibum, iusculúmue piperatum, aut zinziberatum exhibeāt. Nam cùm hæc caliditatis, siccitatísque modum excedant, eadem ratione qua ingens æstus & feruor, illos rabidos efficere possunt. quod obiter dictū sit.

Clysterium vsus apud Aegyptios adeò frequens erat, teste Herodoto, vt singulis mensibus triduo purgarent se vomendo, atque intestina diluendo, sanitatis gratia. quod etiam à Diodoro Siculo traditum est. 43

Alexander Trallianus, à Mesué per antonomasiā Medicus vocatus, asserit imaginem Herculis Leonem suffocantis annulo inclusam, colicis (fortè cholericis) mederi. Sic aduersus cruciatū dentium, M. Varro hæc verba collo appendi iubet, strigiles falcésque dentatæ, dētium dolorem persanate. Sed hæc ridicula omittimus, vt meliora sequamur. 44

Placet Musæo poëtæ antiquißimo, quòd amoris fundamenta iaciant oculi, præcipui ad amandum illices. Vnde ex aspectu amorem nasci dixit Diogenianus. Et pastor Vergilianus inclamat, vt vidi, vt perij, &c. nam in incognitum non 45

fertur amor. Ex quo mirandum videtur Iuuenalis illud de quodam amante, qui nunquam visæ flagrabat amore puellæ. Rectè itaque scriptũ est, Cupidinem in oculis excubare, & illinc sua tela ac faces iaculari, quibus misera amantium præcordia lædat & vrat.

46 Si nimio colore tingatur aurũ, & ob id quidpiam ex illo detrahere satagis, in vrina aliquot dies demersum, super candente ferri lamina, semel atque iterum versa, ac ibi perfrigerari dimitte. Ex quodam aurifabro & chrysopœo ingeniosissimo.

47 Pelles ex quibus in hybernos vsus tegumenta conficimus, æstiuis mensibus vt paulò ante dicebamus, vel flãte austro detractæ ab animalibus, pilos habent desluos, & blattis ac tineis, necnon putredini maximè opportunos. Inconsultè itaque faciunt, qui vigente austro, vestes, lectos & laneam supellectilem aëri exponunt ac ventilant: quum id potiùs fieri debeat flante aquilone vel subsolano. Nã hi rara densant, & corpora quæque à putredine vindicant. Ille contrà, densa relaxat & corruptioni obnoxia reddit.

48 Si calchantum (vitriolum & copparosa vulgò dictum) in aqua rosarum dissoluatur, & rursus iteratis tribus vel quatuor vicibus cogatur, detúrque oboli pondere obsesso à peste, vomitum

concitabit, qui contagionem ac morbum ſoluet. Valebit etiam in eum vſum ac ſanè quàm efficax erit antimonij calcinati, vnum alterúmue grani pondus, pro corporum modulo & viribus. Sed ritè calcinatum eſſe oportet: quale ad me miſit ſuperiore anno ex Bohemia, inſignis medicus, & mathematicus incõparabilis D. Thaddæus Hageccius, vnà cũ metopoſcopicis aphoriſmis, & mathematicis aliquot libellis à ſe haud ita pridem editis. Pro quibus, publica iſta cõmemoratio gratiã tãtiſper apud eũ demereri poſtulat, dum referendi opportunum dabitur tempus.

Semen ex prima fœtura pæoniæ maſculæ, nigricans & orbiculare (nam anguloſum & rubicundulum inefficax habetur) epilepticos ſummè recreat, ſi quidpiam triti ſumatur cum oxymelite ſcillitico, & ſyrupo de ſtœchade, ac pauxillo nucis muſcatæ. quod veriſſimum eſſe teſtatur Lemnius. 49

Tradũt ſtercora murium, cum cineribus muſcarum & auellanarum, addito roſaceo & pauco aceto, locum glabrum pilis egregiè veſtire. Adhæc vrticam viridem horis xxiiij, in lotio decumbentis maceratã, eius ſalutem præſagire, ſi ibidem viridis perſtat: ſin contrà, mortem vel ingens periculum. 50

Porrum cum ſale tritũ, & fractis, luxatiſue 51

membris appositum, illa plurimùm iuuare fertur. Et sanguis gallinacei galli siccatus, puluerat⁹ & vino aqua diluto mixtus, aquam supernatare cogit. Ex relatione ingeniosi monachi.

52 *Pontem fractum inter somniandum transire, timoris præsagium est: capillitio caput priuari, amicorum mortem significat: manus mundare, molestiam: easdem sordidas videre, damnũ & periculum: agnos pascere, dolorem: muscas captare, iniuriam.*

53 *Tradit Alexander Neapolit. mulierem Venetam acum crinalem qua cirrhi capillorum intorquentur, quatuor digitorum longitudine (quã obdormiscens glutiuerat ore contentam) decimo tãdem mense eminxisse. Altera in gynæcio ducis Iuliacensis virgo, dũ se adornaret, perterrita clandestino ducis aduentu & ingressu, quinque acus ore mordicus detẽtas itidem deglutiuit, & per vrinam, dies aliquot pòst, illæsa reddidit, vt aphorismo tertio Centuriæ primæ scripsimus.*

54 *Si experiri voles an mulier sit grauida, fac vt lotium reddat in vase æneo, & noctem vnã acum ferream & perpolitam in illud demerge. Si prægnans erit, maculis rubris distinguetur: sin minùs, nigrescet, vel ferruginea, aut æruginosa euadet. Expertum fuisse intellexi.*

55 *Campas hortenses, quæ chenillæ nobis vocan-*

tur, fugabis & euinces, vt scribit Palladius, si fasciculos allij sine capitibus per omne horti spatium combusseris, & nidorem locis pluribus excitaueris. Si verò vitibus consulere volueris, allio trito falces putatorias inunge. Subscribunt Palladio Democritus & Africanus in Geopon.

Si verus lapis ætites, in aquilarum nido re- 56
pertus, femori parturientium admoueatur interna parte non procul à pube, expeditum facilémque partum illis procurabit, nulla propemodum enitendi difficultate. Quod se expertum fuisse in quadam heroina tradit Leuin. Lemnius. Et nos aphoris. 10. Centuriæ quintæ id ipsum proposuimus, & repetere non grauamur.

Mirandum est felem, seu ælurum marem, 57
vt Horo placet Apollini, Solis vices sentire, mutaréque pupillas oculorum sideris cursu: siquidē diluculo in exortu protenduntur, eædem meridie cōtrahuntur in orbem, & occasu Solis obscuriores hebetescunt.

Si aurum à suo colore degenerauerit, sic illud 58
emendabis ac reparabis. Ex sale ammoniaco, calchanto, nitro, & laterculorum puluere, fac cum vrina spissamentum, & eo obductum, opertúmque aurum lento igni impone. Idem fiet ac multò leuiùs, si cum sale ammoniaco, ærugine & tartaro, tandiu in aceto ferueat aurum, donec de-

perditum colorem recuperet. Gratis mihi nequaquam acceptum, tibi tamen gratis vt alia multa, exhibeo.

59 Orpheus in libello de Lapidibus iubet spōsum ceruinum cornu gestare, sic enim perpetuam ei cum sponsa futuram cōcordiam pollicetur. Addo quòd si cerui pellis & pedes dextri affigantur portæ, prohibent ingressum cuiuslibet animalis venenosi, Galenus. Sic boues & equi aliquo nō prementur morbo, si illis cornu ceruinum appenderis, Absyrtus.

60 Nonnulli elephantiasi ac lepra inquinati morbum vicerunt, frequenti ranarum palustrium vsu: nimirū mitigato sanguinis feruore, ac melancholica adustione emendata. Quod de ranis intellige quæ saliunt, & non repunt, aut lentè progrediuntur, nam venenatæ sunt.

61 Ammoniacum sal tritū & aquæ mistū, literas albas & à papyri colore nihil distātes reddit: sed si igni admoueris, nigrescent. Ad hūc modū aluminis puluere scripta nō apparēt, nisi chartā, dum voles legere, in aquam demerseris. Ascribendum, vt puto, Bapt. à Porta.

62 Quidam medici admiscent sperma ceti (holosanthon plerique nuncupant) his medicamentis quæ dari solent præcipitatis ex alto, aut casu grauiore concussis: ad dissoluēdos sanguinis grumos

& rupta consolidanda, ad hunc modum. Accipe mumiæ, tormentillæ, oculorum cancri, rhapontici, ana drachmam vnam, spermatis ceti (seu balenæ) scrupulum vnum, misce, fiat puluis, cuius drachma ex vino bibatur. Autor Vuolphgangus Meurerus Lipsiensis medicus.

Nigidius scriptum reliquit canes tota die conspectum eius fugere, qui è sue ricinum euulsum & adalligatum gestauerit, Autor Plinius. Qui etiam tradit canis latratum auerti, lingua canis in calceo pollici subdita. 63

Si vis scire an triticum anno quopiã vilescet, necne, & qua parte anni, quibúsue mensibus id fiet, Calendis Ianuarij xij. grana tritici sorte elige, foculum verre & ignem, in eo accende. Deinde puellam, vel puellum è domesticis, aut vicinis accerse, & iube vt granum vnum super emundatum & calidum foculi solum imponat. Id vbi factum erit, obserua diligẽter, an maneat, dissiliátue. Si manet, precium mansurum pronũcia: si parum resilit, parum: si verò multùm, plurimum villescere tibi persuade. Si ignem versus fertur, carius erit primo mense: magis, minùs, pro maiore aut minore accessu ad ignem. Secundum granum, de secũdo mense, nimirum Februario, quo dictum est modo præsagiet, & ita de reliquis tibi iudicandum erit. Ex quodã libro antiquiss. 64

quod etiam Baptistã à Porta adnotasse arbitror: audióque à nonnullis expertum esse.

65 Si aqua distillationis cerasiorum non multo antè ex arbore decerptorum, vi mediocris ignis extracta, in os epileptici mittatur, quoties eum paroxysmo corripi contigerit, impetum morbi violentissimi inhibebit. Dosis erunt drachmæ quatuor, vt scribit Ioan. Manardus multorum experimento id edoctus.

66 Lini semen radicibus raphani immissum, & mox terræ optimè stercoratæ mandatum, plãtam draconi similem producit. Cuius gustus acetum ac salem præ se fert, & ob id mirè expetitur in acetariis. Nam ea præsente, nec aceto, nec sale opus est: quemadmodum mihi retulit regiorum hortorum præfectus quidam.

67 Corallium berberiorum succo, vt vniones aceto, colliquescit. De cuius liquore cochlear assumptum, dysenteriam curat. Vtrũque astringit & refrigerat, sanguinis excreationes coercet, & stomachum laxum, languidúmque roborat, vt Dioscor. Galenus & medici omnes testantur.

68 Inter canes nulla est cibi societas: nam inter se non secus ob os quodpiã digladiantur, quàm propter Helenam Paris & Menelaus. Solos verò Memphiticos in medium rapinas proponere aiũt, & communiter viuere, Aelianus.

Sanguis ex quacunque parte corporis immo- 69
dicè fluēs ilico sistitur, si subtili & raro bōbace inuolutum stercus suillum adhuc calens, in nares, pudendum muliebre, aut locum alium sanguine manantem intrudatur. Quod rusticis, potius quàm aulicis, scriptum erit, vt similes habeant labra lactucas.

Experimento certißimo compertum est bitu- 70
minis suffitu, siue crudum sit, siue vratur, mulieres vtero strāgulatas extemplo reuocari. Quamobrem nonnullæ hoc morbo obnoxiæ, lana exceptum illud collo appēdunt: vt crebrò olfactu suffocationis paroxysmum arceat. Langius.

Tradunt Aristoteles & Auicenna, ex orbi- 71
culari breuique ouo marem gigni & excludi: ex oblongo verò & acuto, fœminam. Si autem voles oua incubari absque gallina, tepido fimo illa sepeli, ita vt turbinatior pars sursum vergat, quintóque, vel sexto quoque die, nouum substitue fimū, quod gallinæ calorem suo tepore imitetur. Sed meminisse oportet quòd inuertenda erunt oua, donec excludantur pulli, gallinæ mox committendi. Sunt qui tepente clibano idipsum perficiant, substratis gallinarum plumis, vnà cum earundem fimo puluerato.

Lapis alectorius è ventriculo castrati galli, 72
seu capi exemptus fabæ magnitudine, robur vi-

rile in geniali thoro adauget, fortitudinémque & in rebus aggrediendis confidentiam adfert. Viris præterea fauorem conciliat, & gestantes gratiosos reddit apud mulieres. Lemnius.

73 Franciscus Marchio Mantuæ, cõprehensam habens vocem, ita canem instruxerat, vt in vocandis quos vellet ex curialibus eo facilè vteretur, non secus quàm optimi famuli ministerio, Autor Blondus. Addam ex Xenophonte, quòd si canes excidantur, cessant à relinquendis heris, nec fiunt hinc ad custodiam, aut venationem deteriores.

74 Artemisia in aqua rosarum macerata, tremulas manus emendat, si inde lauentur. Et dens lupi cum turturis corde gestatus, ludentem fortunare fertur, Albertus & Rasis. Nõ ineptè huic loco accommodabitur ex Plinio, quòd sola animalium mulier & equa grauida coitum patiuntur: Aristoteles addit suem. Sed ridendum, quòd hîc mulier inter animalia numeretur.

75 Sic facies candelam inextinguibilem. Imple cannam puluere sulphureo & panniculis minutissimè fractis. Deinde cera quidquid id est inuestito ac incendito, nullo flabello aut vento extinguetur. Præterea, si ex libra vna ceræ, & vnciis duabus viui sulphuris, calcísque viuæ tantũdem, addita olei nucum vnciola formetur can-

dela cum bombace, & in aquam mittatur, vbi primùm calx ardere incipiet, reliquas materias ignis seminaria agnoscentes, ad eundem incendij actum promouebit, etiam in mediis aquis.

Oculi qui in hominum fabrica postremi om- 76
nium perfici creduntur, primi in extrema vitæ periodo, adempta mobilitate & extincto vigore, certa mortis argumenta proferunt, ac præ cæteris emoriuntur. Quod spiritus visorij resiliant ad cerebrum, principium videndi & mouendi: séque in illud, ceu ad extremam anchoram, recipiant derelictis oculis. Lemnius.

Galli gallinacei qui allium degustarint, fero- 77
cissimi fiunt ad pugnam. Ideóque viatores libentissimè illud identidem arrodunt, necnon qui bella & castra sequuntur, quòd eis agilitatem addat, vires firmet, ac animum faciat. Datur etiã equis, ex pane & vino hora bellici conflictus, vt ferociam & laborum expeditam tolerantiam promoueat.

Ad experiendum euentum alicuius ægrotan- 78
tis computa dies à principio infirmitatis eius, & radicẽ plantæ quæ tot folia habuerit, quot numerabuntur dies, illi annecte, aut suspende: si curabilis erit infirmitas, plurimùm recreabitur: sin minùs, tristabitur. Si fortè herbam tot foliorum nõ inueneris, aggrega radices plurium herbarum:

quarum folia ad vnguem expleãt numerum dierum ægritudinis, & vtere vt priùs. Acceptum à quopiam Italo, qui id verum esse profitebatur.

79 Vngula Alcis magna vi pollet aduersus comitialem morbum. Nam eius particula annulo inclusa, & digito qui proximus est minimo ita commissa, vt in palmam conuertatur, collapsos in ipso paroxysmo plurimùm recreat, & confestim excitat. Idem efficit portiuncula eiusdem nuda, & manui in pugnum complicatæ inserta: repentè enim morbum expellit, & prostratos erigit. Quod vno & altero experimento se probasse tradit Lemnius. Nos portiuncula eiusdem in aurem sinistram missa, & aliquandiu veluti scalpendo, mota, idipsum fœliciter experti sumus, in verè epileptico, ídque miraculi loco habitum est. Ioan. Agricola Ammonius, idem effici tradit suspensa vel gestata particula eiusdem vngulæ, modò cutim attingat. Quod etiam amuletum ad præcautionẽ morbi plurimùm valere certus sum. Audio etiam ramenta, vel scobem aduersus eãdem noxam in Polonia propinari. Cæterùm eligenda est vngula dextri pedis posterioris, cauendúmque ab impostoribus, qui bubulas pro alcinis vendunt.

80 Extemporaneum & generosum sinapi condimentum, vbicunque locorum fueris, sic tibi

comparabis. Habe vncias duas seminis sinapi, cum semuncia vulgaris cinnamomi, quod officinæ cannellam vocant. Vtrumque in pollinem detritum, & sufficienti aceto ac melle exceptum, in mazam seu pastam coge, & ex ea pastillos, vel sphærulas finge, & Sole, calẽtéue clibano desiccari permitte. Vbi vsus exiget, globulum vnũ ex vino aut aceto, vel alio liquore, dilue ac dissolue, & habebis sinapismum paratu facilẽ, palato delectabilem, ac stomacho admodum vtilem.

Septimo pòst die quàm in lucem editus est hir 81
cus, coire incipit: & quamuis sterile semen emittat, omnium tamen quadrupedum maturißimè aggreditur coire, Aelianus. Tradit ille idẽ, hircum barbæ fiducia gregem caprarum antecedere: & Florẽtinus in Græcorum geoponicis, illum eundem non fugere barbâ detonsâ.

Radix polygonati, seu sigilli Solomonis, pal- 82
lentes virginum genas solo affrictu rubicundas ac floridas efficit. Et decoctum herbæ quã hippurim vocant, scabiei vesicæ, malo intolerabili medetur, facta in multis experientia.

Nulla Romanarum mulierũ aurum olim no- 83
uerat, præterquam in vno digito, quem sponsus oppignorasset annulo pronubo: adeóque in vxores vini bibulas seuerè animaduersum est, vt Cn. Domitius legem pronuntiauerit, si mulier clam

viro plus vini bibisset, quàm sanitatis causa exigeret, dote mulctaretur. Tertullian. Valer. Plin. Gell. & alij.

84 Vt pili cadant ex quocũque loco, nec amplius renascantur, efficiet stercus felis siccum, tritum, & forti aceto ita mixtum, vt fiat veluti spissamentum. Quo locus pilosus multoties in die defricabitur ac inungetur, & in pauco tempore glaber, depilísque euadet. Expertum à rustico.

85 Perhibent Barbariæ venatores, pãtheras carnibus aconiti veneno delibutis (quod ob id pardaliancher vocant) inescari. Quibus degustatis, nisi hominis stercus ederint, repentè strangulantur: nam illis efficax est alexipharmacum. Autores Theophr. Cicero, Plutarch. Plin. Aelianus.

86 Si sal ammoniacum, alumen & nitrum pari pondere misceãtur, additáque argenti pauca scobe, igni admoueantur, vt ferueſcant, vbi fumare desierint, puluere illorum asperso, vel saliua oris madefacto, confricetur æs, vel cuprum, ilico argenti nitorem induet. Ioan. Bapt. Porta.

87 Refert Alexandrinus, Iouiano Pontano autore, se vidisse hominem grauiter à scorpio percussum, qui statim liberatus fuit ebibito thure contrito, in quo cælatum fuerat scorpij signum. Debet autem sculpi in lapide annulari, ascẽdente scorpio, dum Luna ibidẽ agit cardinaliter con-

stituta: eodémque sigillo aromatica imprimi, hora qua Luna in scorpio cardinalis inuenietur: & quo dictum est modo exhiberi, ex aqua, vino albo, aut alio idoneo liquore.

Si lapis Aetites, seu aquilaris nō adulterinus, 88
collo appendatur, aut pectori vel brachio alligetur ea parte qua à corde versus digitum annularem arteria decurrit, fœminis lubricum vterum habentibus, vim concipiendi adfert. Et si gestationis tempore iis partibus incumbat, fœtum fulcit, vt nulla sit illius excutiēdi trepidatio. Lemn.

A cane rabido morsi, quadragesimo die, aut 89
paulò seriùs, rabie & hydrophobia, seu aquæ pauore tentari solēt. Quorum vulnus cicatrice nequaquam obduci debet, vt etiam in carbunculis & bubonibus pestiferis. Nam si vel scintilla cō tagij intra corpus migrarit, omnia fiunt sæuiora. Quocirca sinapismo virus est eluendum, vt plagam hiantem retineat, & venenum foras ducat.

Placidiora quæque animalia minùs fellis, ti- 90
midiora plus cordis, salaciora plus iecoris, lætiora plus splenis, & magis vocalia plus pulmonis habent. Nam vt trito fertur dimetro,

Cor ardet, pulmo loquitur, fel commouet iras: "
Splen ridere facit, cogit amare iecur. "

Recentiores quidam non indocti, illos quorū 91
vxores corpus inuulgant, & pudicitiam prosti-

tuunt, non ineptè hircorum appellatione deformant, fortasse quod animalium soli hirci, vt putant, sui generis fœmellas ipsis intuentibus iniri facilè ferant, Cælius.

92 *Aiunt equorum soleas factas ex ferro quo aliquis occisus fuit, agiles equos reddere. Et si ex eodem, morsus ephippiorum concinnentur, tractabiles & obsequiosi fiunt, etiam si rebelles essent, morosiue, ac mordaces, Rasis & Albertus.*

93 *Acetum ilico tibi comparabis, si in fictile nouum & semicoctum generosum vinum infuderis, & diligenter opertum in aquam feruẽtem miseris. Addo quòd alba vina in rubra absque vllo detrimento statim conuertes, si puluerem mellis ad lapideam cõsistentiam decocti & siccati in vinum album proieceris, & transuasando miscueris. Idem & minore negocio præstabit radix omnium lapathorum, si recens, vel sicca in vinum mittatur.*

94 *Chelidonia cũ felle hominis distillata, lachrymãtes oculos, & eos in quibus nebula consistit, plurimùm iuuare fertur, vt tradit Geber. Qui etiam addit quòd cancer & fistula perfectè curãtur, si cum stillatitia aqua sanguinis humani aliquoties abluantur, purgato priùs corpore.*

95 *Virorum submersorum cadauera, supina, fœminarum verò prona fluitare solent, contrario*

quàm

quàm naſcantur modo. Sed quibus exemptus eſt pulmo, non emergunt. Cæterùm, contingit plurimùm ſubmerſa corpora enatare intra ſeptimũ aut nonum diem. Cauſa eſt apud Lemnium.

Si medullæ ceruinæ drachmæ duæ vel tres, 96
pro corporis & ætatis modulo, includantur in linteolo mundo & raro, poſteà pudendo muliebri inſerantur, filo extrà pendēte, vt retrahi poßint, menſium ſuppreßionem emendabunt, ac ſolitos effluuij riuulos aperient: modò ſe tunc offerat opportunum ac ſtatum purgationis tempus, & præparatum fuerit corpus, imperatáque victus ratio idonea. Res multis experimentis confirmata.

Puluis vitri ab Abenzoare in hunc fit modũ. 97
Fruſtum vitri cryſtallini denſum & perſpicuũ terebinthina reſina illinitur, & prunis imponitur donec incandeſcat. Aqua extinctum, iterum illinitur, excoquitur & reſtinguitur. Vbi id ſepties iteratum erit, in ſubtiliſsimum puluerem atteritur. Ex eo pondus aurei, vel drachmæ vnius ex vino albo, calculos efficaciter comminuit, vt Galenus & Auicenna docent.

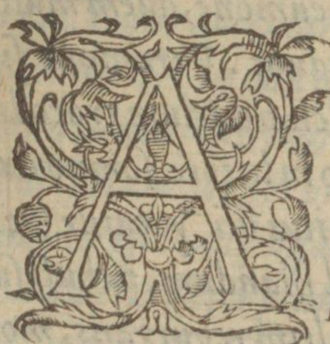
Aelianus autor eſt, Locrenſes capitis ſupplicio 98
cauiſſe, ne quis ægrotorum vinum inſcio medico biberet, aut quiſpiam id illis miniſtraret, abſque medici præcepto. O legem verè aureã! quæ vtinam atque vtinam hodie apud nos locum habe-

ret. Hinc sanè ægrotantium innumeræ quotannis myriades, ab orci faucibus eriperentur. Sed nobis non tam licet esse beatis.

99 Memorabile est quod Lampridius scripsit de Heliogabalo Imperatore. Is, inquit, ceruos quatuor iunxit ad currũ in quo vehebatur, totidémque canes, se Dianam appellans: & quatuor tygres, se Bacchum dictitãs: & quatuor Leones, se Cybelen vocans. Licet non tam venationis & ferarum studio id faceret, quàm religionis, & deorum hominúmque contemptu: quum etiã quatuor fœminas ad currum iunxerit, vt Sesostris Rex Aegypti, reges quatuor.

100 Si scobes, aut puluis è cranio masculi, viro, & è calua fœminæ, mulieri, ex vino vel oxymelite scillitico, diebus aliquot ieiunis exhibeatur, præsentaneo auxilio epilepsiæ succurret: sicuti salutari multorum experientia probatum est. Ex naturali magia Hermetis.

ANTONII MIZALDI MONLVCIANI MEMORABILIVM Centuria VII.

DMODVM memorabile & admirabile censebitur, quod à Matthia Cornace Regis Roman. Maximiliani II. medico præstantißimo scriptum est. In Bohemia, inquit, rusticus quidam inter venandum ictus fuit lato venabulo ad stomachũ, sub eius orificio. Vulnus hoc lætale & amplum, nulla arte vel consilio solidari potuit. Vnde labia eius ita occaluerunt temporis progressu, vt vulneratus annos plures superuixerit. Is linteolis & lineis panniculis hiatum vulneris ita infarciebat, & vsqueadeò artificiose obturabat, vt cùm vellet stomachũ per superiora elueret, ac cibos nocentes, & potus ingurgitantes ex ventriculo per vulnus educeret, quando libêret. Cuius rei, inquit ille, testis esse potest vel sola Cæsarea maiestas, quæ, vt ex illius ore audiui, vulnus hoc diligenter inspexit. Hæc ad verbum ferè ex quadam responsione Matthiæ Cornacis ad Aegidium Hertoghe medicũ, quærẽtem vtrum I

ſecanda eſſet mulier, per tredecim annos fœtum gerens in vtero mortuum, vt Aphoriſmo 23. Cẽturiæ primæ oſtendimus.

2 Mira eſt συμπάθεια & amicitia inter crocodilum & trochilum auiculam, ac ingẽs ἀντιπάθεια & diſcordia cum ichneumone, quem multi indicum murem eſſe contendunt. Vtrumque ſic oſtendit Plinius. Saturum cibo piſcium crocodilum, & ſemper ore eſculẽto in littore ſomno datum, parua auis quæ trochilus ibi vocatur (rex auium in Italia) inuitat ad hiandum, pabuli ſui gratia: os eius primùm adſultim repurgans, mox dentes, & intus fauces quoque, ad hanc ſcabendi dulcedinem quàm maximè hiantes. Qua voluptate ſomno preſſum conſpicatus ichneumon, per eaſdem fauces vt telum aliquod immiſſus, illius aluum erodit.

3 Cardamum, ſeu naſturtium, omnem telluris humorem in confinio exugit. Vnde quæ propè conſita ſunt, facilè marceſcunt, ſubducta humoris alimonia. Quod Socrates apud Ariſtophanem conqueritur.

4 Paſſerculus troglodytes vocatus, qui omniũ auicularum, excepto Regulo, minimus ſpectatur, & iuxta ſæpes ac muros victum quæritat, volatúmque perbreuem facit, naturalem vim admiratione dignam habet. Sale enim conditus,

& crudus in cibo acceptus, concretos calculos lotio expellit, & ne renascantur prohibet, ac morbum perfectè sanat. Conditur optimè pennis euulsis, atque inde largo sale adobrutus, arefactus comeditur. Si plures adfuerint, coqui possunt more aliarum auicularum. Possunt etiam non deplumes vri in olla operta, & cinis vnius vsti, cum pauco pipere & cinnamomo exhiberi. Sunt qui viuum pennis præuulsis sale condiant, quod melius est. Alij assatos edunt integros, ita vt nihil ex eis præter pennas abiiciant. Qui plura volet, consulat Aëtium & Paulum Aeginetam.

Artaxerxes quũ in fuga direpto comeatu, fi- 5
cis aridis & pane hordeaceo vesceretur, Dij boni, inquit, cuiusmodi voluptatis hactenus fui expers! Sic Darius cùm aquam turbidam & cadaueribus inquinatam sitiens bibisset, negauit se vnquã bibisse iucũdiùs, Plinius & Plutarchus.

Proximum miraculo est trifoliũ, herba hya- 6
cintho similis quando flores vere emittit, & semen habet κνίκῳ ἀγρίᾳ simile. Hæc enim decocta multùm, & morsibus phalangij, aut viperæ ex aquæ fotu admota, illis medetur, & dolores statim sedat. Eodem verò fotu in alio non morso, parti sanæ sensum similem, & dolores similes his quos morsus inuehit, omnes excitat: morsus itaque sanat, & ferarum modo partem

affligit, Autor Iacobus Syluius medicus & philosophus excellentiß. quo annis aliquot vsi sumus doctore, immortali memoria dignißimo.

7 *Scribit Simeon Sethi, fel perdicis arteriis temporum illitum semel in mense, ita tamen vt penetret, plurimum prodesse ad confirmandã memoriam. Et si quis manus dealbare voluerit, misceat stercus passerum cum aqua tepida, & eas inde lauet: vel coquat vrticæ radices in aqua, & ea manus eluat. Expertum trado.*

8 *Quum Florentiæ mulier quædam intolerabilibus ventriculi torminibus diuelleretur, nec medici vllam opem adferre possent, en repentè oblõgos & recuruos clauos, æneásq; acus, vnà cũ cera & capillis glomeratas euomuit: & postremò ingens carneũ ientaculi frustũ, quale nec gygantis fauces deglutirẽt, eructauit. Autor Beniuenius de admirandis morborũ causis. Sed mulierem eam spiritu maligno obsessam fuisse tradit.*

9 *Acetũ validũ & forte ilico reddes, si in illud recentis hordeaci panis frustula inijcias, nã intra biduũ valde acescet. Modos alios in superiorib⁹ Centuriis hinc inde tibi sparsim proposuimus.*

10 *Puluis eius nucis quam gallã vocant, proiectus in aquã manibus lauãdis prolatã, illas summè denigrat, tantũ abest vt dealbare queat. Remedio erit cortex, aut succus mali aurãtij. Non*

erit absurdum his addere, quòd albumen oui agitatū cum puluere mastichis, labiorum & manuum fissuras emendat, si eo illinantur unguine.

Tradunt ceruos in Creta, vel capras, vt volunt Cicero & Plutarchus, virulentis telis saucias, dictamum herbam degustare, & hinc spicula subitò à se excutere. Adhæc hirundines læsis pullorum suorum oculis, chelidoniæ succo illis mederi. Necnon angues membrana hyberno situ oculis & corpori obducta, degustato fœniculi surculo, spolium, visus impedimentum exuere, aciémque pristinam recuperare, & hinc nitido corpore vernare. Aristot. & Plin. 11

Si gagatis lapidis puluisculus in tenuißimū pollinem redactus, ieiunæ mulieri ex vino albo exhibeatur, statim manifestabit si sit incorrupta, vel puerperio, aut aliter maculata. Nam si ilico lotium ei promouerit, corruptæ virginitatis indicium erit: sin minùs, cōtrarium pollicebitur. Idem etiam præstabit succinum album, seu ambra, quo dictum est modo parata & exhibita. Ex Ioan. Bapt. Porta, vt reor. 12

Lunam, seu argentum, ita dealbabis. Accipe salem ammoniacum, alumen rochæ vocatum, & plumæ, salem gemmæ, tartarum, & vitriolum Romanum, singulorum partes æquales. In puluerem redacta simul misce, & in aqua limpi- 13

da dissolue. Deinde Lunam quandiu visum erit ibidem feruere permitte: videbis eam ad miraculum vsque dealbari. Ex secretis & experimentis cuiusdam chrysopœophili.

14 Ouum in salsugine, aut aqua aluminosa demersum fluitat, non ea parte quæ in aluũ depressa est, sed erecta, resupina & vtrinque turbinata. Quemadmodum etiam succinum forma ouali in precarios globulos concinnatum. Sed hæc leuissima sunt, ideo suspenso calamo exaranda.

15 Excrementum pueri aridum cum melle Attico tritum præstãtissimum est remedium ad columellæ inflammationes quæ suffocationem minitantur. Sed puer ille pascendus est biduò lupinis cum optimo pane satis fermentato & salito: eique vinum vetus bibendum mediòcriter, vt quàm optimè cõcoquat. Tertio die sumptum excrementum desiccandum est, & quo dictum est modo vsurpandum. Gallinarum & perdicum caro, in iure elixa posset exhiberi, nisi excrementum magis fœtidum redderet. Hoc Galeni secretum est, à quopiam precibus magnis impetratum vt ipse scribit.

16 Inter celebres illas Aegypti pyramides, vna à trecentis & sexaginta hominum milibus spatio xx. annorum constructa fuit: & in raphanos, allia ac cepas quibus operæ vescebantur, mille &

octuaginta talenta impensa. Quæ si ad nostrates aureos nummos, reuocare velis, nascetur summa 648000 aureorum: quales Budæus Galliæ nostræ ornamentum vsurpare voluit.

Vrina murium, soricúmue, pilosum locum, depilem reddit. Restituitur verò ac emendatur talparum sanguine, aut earundem pelle, si ei affricetur. His adde carbonem eius vitis quæ nódum fructum tulit, dentifricium præstantissimũ componere, si pauco melle excipiatur. 17

Cùm Alexander solitos obsoniorum artifices ablegasset, longè commodiores se circumferre dixit: nempe matutinam profectionem ad cõdiendum prandium, & ad cœnam, prandij tenuitatem. Sic ferunt Socratem dum ad vesperã contentiùs ambulasset, quæsitúmque esset ex eo, quare id faceret, vt meliùs cœnem, respondit. Sitis enim & fames, obsonij condimentique vice esse solent. Plutarch. Cicero, Laertius. 18

Si aurum candens & ignitum in vino generoso sæpius extinguatur, præcipuis membris & vitalibus robur conciliat, naturalésque facultates firmat, ac morbidam partem vigore ac vitali spiritu imbuit. Idem liquor pestis tẽpore admodum præstans censetur. Et si cum tantillo tartari misceatur, omnes maculas, quamlibet fœdas, ex quauis parte corporis abstergit & coho- 19

nestat: imò verò faciem leprosam, ac rubicundũ nasum & verrucosum emendat. Lemnius.

20 Vinum peruersum & turbidum sic emendabis. Accipe aliquot ouorum albumina, quæ vbi diu ac multũ agitaueris & despumaueris, in dolium proiice, & moue. Idem assequêris, si peruetustos iuglandium nucleos duodecim, filo transfixeris, sub cineribus coxeris, & dum adhuc calent, pendulos in vino demerseris, tandiúque dimiseris donec solito colore accepto, vinũ tibi arriserit. Nam tum demum excludendi erunt. Secretum hoc cuiusdam est œnopolæ.

21 Portiuncula vmbilici infantis in annulo gestata, pollere fertur contra morbum caducum, & capitis, colíque dolores. Et resegmina vnguium ægrotantis, in linteolo alligata collo viuentis anguillæ, illa sic in aquã dimissa & relegata, quartanas creditur abigere. Ex Gebero & Alberto.

22 Semen cardui pecuarij (vel potiùs benedicti vocati) plurimum valet contra pungentes laterum dolores, & intestinorum strophos. Addam quòd multi dysenterias exitialiter grassantes curauerunt hausto decocto radicis alceæ ex vino, si quidem febris aberat, vel plantaginis, hordeíue, si præsens erat. Id fuisse inter arcana doctiss. cuiusdam Hispani medici, pro certo accepi.

Aciem gladij, ensis, vel alterius instrumenti 23
præstantissimam ad hunc facies modum. Mitte in libram vnam lotij adolescentulorum, tantùm fuliginis quantùm manu prehendi potest, additis quatuor vnciis olei lini. Confusa omnia simul ferueāt: & dum inter cudendum incandescit gladius, ensis, vel quid aliud ad scindendum parabile, in hoc miscellaneorum decocto intingatur, &, vt artis est, probè temperetur. Eximio cuidam machæropœo id acceptum fero.

Si canis ossibus duntaxat pascatur, excremen 24
tum durum & minimè fœtidum reddet. Hoc si aridum reponatur, & vsus tempore ad anginas conteratur, aliisque eidem affectioni idoneis auxiliis misceatur, præstantissimum adfert præsidium: necnon ad vlcera maligna, si modicū eius pulueris probatis pharmacis admisceatur. Prodest etiam dysentericis, si in lacte cum fluuiatilibus calculis ignitis decocto, propinetur. Galen.

Contra singultum obtura vtramque aurem di 25
gitis: & aduersus podagram vnge dolentem pedem leporino sanguine adhuc ex animali calente. Sic contra capitis ichores, seu tineam, dissolue stercus asini in forti aceto, & eo caput diligenter præfricatum inunge. His addere liceat quòd gūmi cerasiorū in vino albo solutum, contra calculum profuisse, certo experimēto cōpertum est.

26 Ciconiam ægrotantem origano ſibi mederi tradunt, & aprum hedera, aut cancris ab æquore eiectis. Ceruos quoque affirmant cinaræ, ſerpentiúmque eſu, virulento pabuli veneno reſiſtere, ac vermes inteſtinorum inuolucris implicitos (vt antea diximus) necare. Autores Plin. Ariſtot. Lucret. & alij.

27 Varij coloris naſcentur equi, ſi tantiſper dum maſculus init fœminam, ſtragulo diſcolore illa operiatur. Nã quales oculis equi ineuntis colores obieceris, tales procul dubio referet pullus. Autor Abſyrtus. Illud ipſum etiam in canibus experiri poterit ac aliis animalibus.

28 Inter ea quæ barbam emoliuntur, & mentũ venuſta lanugine cohoneſtant, paſſímque obuia eſſe ſolent, ſtatuitur butyrum ſalis expers, ſuccus cepæ rubẽtis, axũgia melis ſeu taxi, radix bryoniæ, betæ, raphani & liliorũ alborum. Ex quibus linimentum confici poteſt, & eo abraſum mentum identidem oblini. Lemnius.

29 Si mulieres grauidæ exterreantur, ſolent ducere manũ per faciem, ne fœtus ſignum aliquod præ ſe ferat. His adde ex Plinio quanquam diſſimile, quòd oua infra decem dies edita incubari, vtiliſſimum eſt: nam vetera & recentiora, infœcunda ſunt.

30 Nonnulli contra dentium dolorem apponunt

allij nucleolum cum ſale tuſum arteriæ carpi eius manus quæ eſt in regione & latere cruciatus ac doloris. Licebit etiam admonere ex quorundam experimento, quòd nux iuglans pullo incluſa, illum ad celerem coctionem perducit.

31 *Nihil ſtirpibus nocẽtius, ac magis deleterium quàm nix, aut glacies liquefacta, ſi quando radices iis perfundantur, & mox frigus exaſperatum denuo liquorem cõglaciet. Ne autem huiuſmodi incommodo ſtirpes afficiantur, & ſe ab iniuriis frigoris vindicent, ſoli ſuperficies in quo iacebunt, ſtramentis, & deſuper inſperſis cineribus munietur. Nam eo modo inſita caliditate terram fouebunt, & penetrationem frigoris prohibebunt. Profuit multis id conſilij ſub finem anni 1564. & per initia ſequentis, duabus integris Lunæ reuolutionibus. In quibus hyemalis rigor vſqueadeò implacabilis ac penetrabilis fuit, niuiúmque prouentus, comite gelu, adeò frequens & copioſus, vt in Pariſiẽſi agro & vicinis hinc inde ad miliaria viginti, plus minùs, iuglandes ferè omnes, cuiuſcunque eſſent ætatis ac roboris, radicitus perierint, vnà cum ficubus & lauris. Nec ab huius tam diræ & calamitoſæ labis iniuria, longè abfuerunt arbores aliæ pleræque, & maximè vites ac cerealia omnia. Vnde publica illa fundi Gallicani calamitas, & annonæ penu*

ria quæ in hunc etiam diem pauperum familias longè ac latè miserandum in modum exagitat. Sed Dominus pietate sua dabit his quoque finem, Quando sibi factum viderit esse satis.

32 Si vas æneum amplum, rotundum, & vnico apertum foramine, viua calce ac sulphure, æquis partibus, exactè & integrè adimpleatur, & foramen, ne quid expiret, sedulò occludatur, & mox in fontem non excurrētem, vel puteum demittatur, aquam eius dies multos calidiusculam conseruabit, ac palàm exhibebit. Expertum à multis.

33 Oleum de hyperico ad hunc fit modum. Cacumina hyperici vino odorato infunduntur spatio trium dierum & noctium. Deinde in vase duplici, seu balneo Mariæ perblandè feruent, & paulò pòst leniter exprimuntur. Rursus similis quantitas cacuminum, eidem vino & expressioni diebus ac noctibus totidem maceratur, feruet & exprimitur, Tum demū adduntur vnciæ tres terebinthinæ venetæ, olei veteris vnciæ sex, & croci scrup. vnus, miscentur & in eodem duplici vase tandiu coquuntur, donec vinum insumptum sit. Quod supererit, vase vitreato, vel plūbato in vsum diligenter custoditur. Admirandæ facultatis est oleum hoc, cùm ad multa, tum præcipuè ad vlcera cacoëthea, partes atrophia labo-

rantes ac perfrigeratas, & alia ipsis etiam mulierculis perbellè nota.

Tradunt nonnulli radices asparagi siccatas & dentibus infixas, illos absque dolore eradicare. Et leporinos pedes dextro armo ligatos, non permittere vt canes allatrēt, Rasis & Albertus. 34

Lampas vitrea admodum splendida & diaphana, quæcunque suo lumine illustrabit, crocea reddet & lutea aut flaua, si puluere croci oleum ellychnio vicinum respergatur. De aliis coloribus idem erit experimentum: modò cubiculum aliud lumen non agnoscat. 35

Ipso die solstitiali non solùm folia in oleis, populo, salice, & multis aliis arboribus circunagūtur, sed etiam pleraque malorum semina in pomorum meditullio sese inuertunt. Plinius, Franciscus, Picus, & alij. Mirū dictu, inquit Theophrastus apud Pliniū, coctas vrsorum carnes si asseruentur, increscere per id tempus quo se illatebrant. Sed nos hunc Plinij locum in superioribus emendauimus, nimirum aphorismo 42. Cēturiæ 2. nisi fallor. 36

Nonnulli ex Mercurio præcipitato, auri momento addito, pestis virus expiari tradunt. Addo quòd membranæ, aut papyri in quibus bracteæ, seu folia auri excusa fuerunt, vires necandi pediculos hydrargyro pares habent, vt tradūt 37

Volaterranus & Vitalis Cardin. & nos, vt puto, antea adnotauimus. Sed quæ pulchra, solent decies repetita placere.

38 *Aelianus scribit aquilarum pēnas halitu suo aliarum volucrum pennis admixtas, eas insumere. Et Boëtius post Oppianum, tympana obducta operculo ex lupi pelle, alia cooperta ex corio agnelli dißipare & obtundere.*

39 *Oua quinque sub vesperam in acerrimo ac forti aceto macerata, & diluculo, vbi exteriorē putaminis callum intabuisse obseruabis, in fauces equi tußientis, linguâ exertâ, proiecta & deuorata, tußim illius curant. Ex cuiusdā Hippiatri secretis.*

40 *Aristoteles fatetur vulnera æreis instrumentis & gladiis inflicta, minus habere doloris, ac ocyus curari, quàm ab aliis illata: ob siccam exhalationem ab ære derelictam in vulnere. Hinc non temerè finxerunt poëtæ Chironem medicum præstantiß. Achillis præceptorem, fœdum Thelephi vulnus sanasse accepta ærugine de Achillis hasta. Vnde, vulneris auxilium Pelias hasta tulit, vt à Nasone scriptum est.*

41 *Fortibus & violentis medicamentis non temerè vtendum esse, nec corpus inconsultè mouēdum præcepit Plato in Tim. & longè ante eum Hippocrates, qui Democritum amicum & familiarem*

miliarem helleboro & similibus curare noluit: scribens in quadam epistola ad suum ῥιζότομον Crateuam, eorum medicorum incertam esse cõiecturam, qui in purgationibus etiam cautè procedunt. Nam nullum est medicamentum solutiuum quod non deprædetur aliquã partem de viribus & substantia nostri corporis. Ob id Auicenna rectè ait, medicinas etiam si non sint venenosæ, eas tamen bibere naturæ laboriosum esse. Sed, inquiet aliquis, Cùm sis ipse faber, quorsum fabrilia damnas?

Plinius tradit antiquos luporum rostra & capita portis villarum affixisse, ad arcenda fascini veneficia. Quod venatores plerique hisce temporibus obseruant, sed in quẽ vsum planè ignorant. 42

Scriptum est apud Aelianum, auem χλωρίδα, id est luteam (sunt qui vireonem intelligãt) suum nidum construere ex solis veri symphyti foliis: cuius radix magna cum difficultate reperitur, & reperta maiore eruitur. Quod videant chirurgi, qui eam se habere nugantur, ad consolidationem ossium fractorum & carnis agglutinationem. Hæc Langius. 43

Hydrargyrum forti aceto remixtum, vasa argenteis similia reddit, si eo illinantur. Addo quòd cepacei liliorum bulbi in aqua decocti, fa- 44

ciei ruborem tollunt, si matutinis & vespertinis horis illinantur. Acceptum à quadam matrona, mangoniorum artifice ad vnguem facta.

45 Ononis, seu anonis (quæ & acutella & resta bouis vulgo dicitur) contra calculos plurimũ laudatur. Nam ab illorum cruciatu celerrimè liberat, ac eos expeditè educit, puluere ex cortice radicum eius hausto cum vino albo. Quinetiam excrescentes in vesica & meatu vrinario carũculas facilè emendat. Quod expertum, probatúmque intellexi ab iis, qui seriò rerum naturas per experimenta quotidie scrutantur & profitentur.

46 Equus calcitrosus, vel quoduis aliud animal, patienter sinet se curari in stabulo, & ferreis apud fabrum calceari soleis, si exiguum & rotũdum silicem alterutri aurium immiseris, & apprehensam auriculam manibus perstrinxeris, ac retinueris: sic enim stabit immotus, & quantũuis ferox, quiescet. Si in vtramque aurem singulos silices intruseris, tam mitem habebis, quàm est ouis. Expertum accepi à quodam equisone & stabulario regis Nauarræ.

47 Puluis taxi adeò cutem vlcerat, vt miserabiles & deplorandos reddat apud vulgum qui eo vtuntur. Remedio est succus populi arboris cum aceto illitus. Vel vnguentum populeonis voca-

tum. His addere mihi licebit, quòd lapides quiuis facilè mollescent, si illos in sanguine calido, bouis, & pinguedine veruecis, cum forti aceto pernoctare dimiseris. Arbitror traditum esse à Ioan. Bapt. Porta in suo opusculo Magiæ naturalis.

Aegyptij à suillæ carnis esu, ceu deo cuipiam 48 *dicatæ, abstinuerunt. Quòd porci tellurem madidam Nilo, rostro velut aratro sulcare docuissent. Id Iudæos ab Aegyptiis didicisse refert Plutarchus. Vel ne lepræ, aut vitiliginis contagio inquinarentur, vt tradunt Cornel. Tacit. & Iustinus. Causas alias requires à theologis.*

Scolymi, seu cinaræ radix graueolentes ala- 49 *rum hircos, & reliqui corporis virosum odorem cocta & emplastrata emendat. Idem etiam potest decocta in vino & pota. Nam ita copiosam & graueolentem vrinam prolicit: eóque modo virulentæ & Venereæ gonorrhϾ auxiliatur. Dioscor. Oribasius, Paulus, & Langius.*

Si palumbum marem cum gallina coire pro- 50 *curabis, aut perdicem, vel phasianum, pullus emerget non iniucundus visu. Et albam sobolem dabunt pauones, phasiani perdices, & alites huiuscemodi, si auiaria, vel caueas quibus includũtur, congrediuntur, pariunt, incubant & excludunt, súsque, déque, & ex omni parte albis velaminibus obtẽderis & ornaueris. Artificium hoc*

acceptum fero ornithotropho cuiusdam principis viri, licet etiam à multis descriptum fuerit, sed nescio an probatum.

51 Poma congelata si in frigidam aquam demergantur, ad naturam suam redeunt, totáque illa glaciata concretio liquescit ac resoluitur. Sic partes frigore affectæ, modò ne prorsus rigescãt, subsitque sanguis aliquis, aqua gelida immersæ, & subinde rigatæ, sensim calescunt. Autor Leuinus Lemnius.

52 Sunt qui certißimum veris indicium arbitrentur papilionis aduentum, adhæc aduenarum volucrium apparitionem. Addo quòd cùm morum germinare videbis, iniuriam frigoris timere non debes, vt Plinius in sua illa celebri veterum scriptorum bibliotheca adnotauit.

53 Ouorum albumina viuæ calci admixta, & diu agitata, cryſtallinorũ & vitreorum vasorũ genus omne pulcherrimè glutinant. Eadem cum croci puluere adeò dura euadunt intra mensem, vt topasii gemmam ementiri poßint, si orbiculari inclusa typo siccentur, exclusa perpoliantur, & annulo accuratè committantur. Ex Italo quopiam.

54 Centipedæ in cellis vinariis repertæ, lotij difficultates egregiè soluunt, si vino albo intritæ hauriantur: vel siccatarum puluis ex eodẽ vino ex-

hibeatur. Constat experimento cuiusdam, qui sicuti id secreti liberè mihi impertiuit, ita ego aliud ei candidè commune feci.

55 Solem, seu aurum, sic à Luna, seu argento, separabis. Corpus rei deauratæ oleo lini inunge, & pulueres aluminis rochæ vocati, ac salis ammoniaci desuper insperge: deinde calida omnia in aquam extingue, remanebit in ea aurum separatum. Ex quodam perito aurifabro.

56 Habe duos mures viuos, vel plures, quos in præaltum fictile missos, igni ex fraxineo ligno excitato expone. Vbi concalescet fictile, iucundo spectaculo videbis ad pippitum & sibilum incarceratorũ, mures è proximo omnes accurrere, & se in ignem rectà præcipitare, acsi obsessis auxiliares venirent. Quod fraxini fumo ascribendum arbitrarer. Sic talpa fictili inclusa cum accenso sulphuris puluere socias ad se euocat alias, ceu flebili voce illarũ auxilium implorans. Priscorum hæc sunt experimenta, quæ recentiores secretorum perscrutatores sibi falsò ascribunt.

57 Radix Alcionij, quæ tertia videtur esse anchusæ species, appẽsa, vel alligata iis animalibus quorum vlcera vermibus scatent, eos sponte cogit decidere. Valet etiam cõtra serpentium morsus, non solùm pota, sed gestata. Ex Dioscor. & eius interpretibus.

58 Ad quascũque percussiones, etiam si fuerint cum vulnere, plurimùm prodest succus foliorũ verbasci illitus: sed superponenda sunt folia cõtusa, & blanda manu deliganda. Si vulnus adest, priùs tepido vino lauari debet. Sed vereor ne aphorismus hic ex superioribus Centuriis repetatur. Quod si fit, boni consuletur, cùm Hippocrates noster, bis, térue eundem aphorismum locis diuersis sæpenumerò repetat. Quod pro reliquis semel dictum velim.

59 Porci pabulo sordido & ocio saginati scrophulas contrahunt, ac toto corpore grandinosi euadunt, vulgus Gallicum mesellos appellat: fitque hinc, vt illorum caro insalubris sit ac vitiosa. Ex quo nihil mirum si Iudæis porcinam degustasse nefas erat, vt anteà scripsimus. Huiusce autem grandinis & lepræ signa in iisce animalibus potissimùm se proferũt in lingua: vt lanionibus & exploratoribus ad eam rem deputatis cõpertũ est.

60 Luporum dentes maximi, equis adalligati, infatigabilem cursum illis conciliare traduntur, Plinius. Et si quis lupi dentem gestet, impauidus erit, Rasis. Addo quòd eiusdem lupi oculus dexter siccatus, & puero alligatus, timores, pauorésque ab eo amolitur, Albertus.

61 Scrupulus vnus spermatis ceti (ambram grizeam vocat vulgus) in pomo asso acceptus, non

parum adiuuat ægrã ac difficilem ſpirationem. Confert etiam idem Ceti ſperma, ſed humidũ & recens, ad colicos cruciatus, & omnes interaneos dolores, cum aliis quæ flatus diſsipent exhibitum. Sed cauendum ne quis eo vetere vtatur, aut nimio vſu illi aſſueſcat: nam alioquin periculoſum eſt. Ex quodam medico Germano.

Infantium oculos cæſios, ſeu glaucos emen- 62
dabis & nigros reddes copioſo lactis vſu, maximè ſi nutrix calidæ naturæ fuerit, & infans ipſe loco ſubobſcuro cõtineatur, procul à Sole & luculento igni. Sic luſcioſorum & ſtrabonum oculos in obliquum detortos, in propriã & debitam reuocabis ſedem, inclinata ad oppoſitam aduerſámque partem illorum acie: ita vt muſculi contrario obtutu in naturalem ſitum reducantur. Lemnius.

Qui barbatuli videri affectant, ſegetem la- 63
nuginoſam verno potiſsimùm tempore ſibi adimi patiãtur. Nam ea anni parte calor vnà cum humore in corpore augeſcit, atque in elota & abraſa mẽbra facilè diffunditur. Addam quòd iuuenibus calida aqua & egelida barbam confeſtim elicit, prouectioribus verò canam præmaturè reddit. Quod vt effugias, vini auſteri momentum adiicito.

Fumus ſeminum portulacæ, vel foliorũ perſo 64

natæ, quam bardanã vocant, per infundibulum, vel aliter, in fœmineum pudendum transmissus, statim mulierem si corrupta est, ad meiendũ prouitat: si non est, lotiũ continet, Ioan. Bapt. Porta.

65 Ad ambusta, ceparum philuræ, seu tunicæ sub cineribus calefactæ, efficaciter adhibentur. Aut succus earũdem ceparum expressus & linteolo exceptus. Vel vitellum oui cum oleo dissolutum, apertis postridie vesicis, vt ichor mordax effluat. Post hæc, locus inungendus est oleo expresso de vitellis ouorum in patella frixis.

66 Apud Lacedæmonios lege cautum erat, Plutarcho teste, vt qui mulieres prolis generãdæ causa adirent, sobrij, aut vino modestißimè delibato illis cõcumberent. Hinc nimirum quum Diogenes quendam ex temulentia desipere videret: Adolescentule, inquit, pater ebrius te seminauit, Laertius & Plutarchus.

67 Si quis aqua distillationis vel decoctionis crabronum, aut vesparum cutem alicuius attigerit, sic intumescet locus, vt hydropis, aut veneni magnæúe alicuius ægritudinis suspicionem ingerat, sed absque dolore. Remedio est Theriaca pota, vel loco illita. Hac fraude meretriculæ quædam gestationem vteri, etiam apud circunspectos & cautos, artificiosè mentiri solent: & suam miseriã credulæ plebi falsò attestari, qui stipem vicatim

emendicant. Est id Ragoti Parisiensis archimẽdici, & blitteorum, canariorum, ostiariorum, templariorúmque ludimagistri incomparabilis & locupletißimi, artificium è multis vnum: à quodam eius contemporaneo & familiari mihi indicatum.

Viridis iaspis appensus, stomachũ & os ven- 68
triculi iuuat. Quare & annulis inseritur, insculptum gerens draconem radiatum. Ego tamen efficaciam eius, etiam sine hac sculptura probaui, facta torque ex eiusmodi lapillis, ita vt collo suspensi os ventriculi contingerent. Hæc Claud. Galenus.

Noui, inquit Gesnerus, qui bubulum ster- 69
cus aridum in iusculo ignarus bibit, & à coli dolore statim euasit. Audiui etiam à viris fide dignis, non paucos rusticos eiusdem potu liberatos. Quidam non ipsum excrementum, sed expressum inde succum bibunt, & melius habent.

Pilosella quouis modo equis administrata, hoc 70
illis adfert præsidij ne lædi poßint dum ferreas soleas à fabro recipiunt. hinc à nõnullis clauorum herba nuncupatur. Addo quòd ononis decoctum vrinam iumentorum pecori ilico promouet, si impedita fuerit, vel suppressa. Albert. & Dioscor.

Si in lingua & faucibus porcorum se profe- 71
rant verrucosæ pustulæ, cum liuore venarũ quæ

ſunt in illis partibus, indicium eſt viſcera praua conſtitutione teneri. Huic vitio occurrunt baccæ lauri tritæ, & vinacea remiſta cibo temperato ex furfure & fermento. Nam his colliqueſcit grandinoſa illa concretio & lues interna.

72 Si caput lupi in columbario ſuſpendatur, feles, muſtelæ, & ſi quæ alia columbis nocent, nõ ingredientur, Raſis & Albert. Qui etiam tradunt, quòd ſi lupi cauda in villa ſepeliatur, prohibet ab introitu eius lupos. Et ſi intra domum ſuſpendatur, non intrabunt, nec aduolabunt in eam muſcæ.

73 Mulier in ſomnis patrata narrabit facinora, vt Democritus ſenſiſſe videtur, ſi linguã ranæ lacuſtris, aut anatis ſylueſtris, buboniſue noctiuagi, ſupra regionem cordis illius appoſueris, ibíque immorari permiſeris, donec concaleſcat, interea percontando quæ tibi viſum erit. Ad quæ ſi minùs reſpondeat interrogata, iterare atque reiterare oportebit. Res ea in mulieribus potius quàm viris locum habet, quòd natura ad loquendum ac reſponſandum ſint promptæ, & iam dicta animalia ſummè garrula, etiam per noctem: in hoc cum mulieribus, vt ita dicam, ſymbolizantia, καὶ συμπαθόντα.

74 Vt mordaces ardoris vapores intus concepti à rebus adurentibus, in halitum diſsipentur, Pla

tearius non temerè suadet, vt in principio calida admoueantur. Nam Theophrasto autore, calidum vesicas efferuescere præpedit.

Si quis nolit pedes, vel manus à frigore offendi, pinguedine vulpis inungat. Addo, etsi πάρεργον, quòd qui voluerit iucundo spectaculo ex ollis feruentibus pisa excludere, argentum viuũ immittat, videbit rem pulchram, nisi labri ollaris excellens altitudo, vel ignis remißior obstiterit. Expertum tibi trado. 75

Glaucias prodidit cinaræ esum ad prolis masculæ conceptum valde conferre. Nil igitur mirum, mulieres carduum hunc adeò ambire, & diligenti cura in hortis alere. Sed de iis copiosè in Alexikepo nostro, seu auxiliari horto. Scribit insuper Athenæus, imbecilles esse ad Venerea, qui aßiduè lactucis vescuntur. Hinc Callimachus ἀλληγορικῶς dixit, Venerem suũ amasium Adonim inter lactucas abscondisse. 76

In nonnullis stagnis fæculentis, omni aqua exhausta & limo detracto, anguillæ denuo generantur, si aqua pluuia effluxerit: quippe quòd imbre viuant & alantur, Aristot. Plutarch. & Oppianus. His addatur quòd scirpus siccatus, & vino lymphato immissus, quidquid inest aquosi ad se rapit, relicto vino. Quod ad exploranda vina dilutiora pulchrum erit ac vtile. 77

78 *Mulier grauida in pago non procul ab Andernaco Episcopi Coloniensis oppido, mariti carne vesci desiderans, illum, tametsi percharum, nocte occidit, & dimidia ferè carne eius saturata, reliquum sale macerauit, vt ipsamet posteà, cùm malaciæ furor deferbuisset, & facti pœniteret, amicis maritum quærentibus confessa est. Autor Ioan. Langius in suis epistolis medicin. Hinc discant mariti sibi cauere à suis vxoribus grauidis, dum huiuscemodi malacia & pica, aut si mauis deprauato appetitu laborant.*

79 *Si nimis clamosus erit equus, ligetur capiti eius lapis perforatus, sic enim emendabitur. Ad hunc modum asinus lapidem habens caudæ alligatum rudere non audet. Addo quòd equus aures retrò projciens plerunque est surdus, & qui nunquam in turba aliorum hinnit, mutus, Autor Simoneta Cardinal.*

80 *Caudæ lupi creditur inesse amatorium virus extremo atque exiguo in villo, quem dum capitur abijci tradũt, nec idem pollere nisi adhuc viuenti raptum fuerit, Autores sunt Plin. Solinus & Blondus.*

81 *Locus pilosus & lanuginosus glabrescet, ac diutißimè ab omni pube immunis erit, si decocto viuæ calcis & auripigmenti in forti lixiuio illinatur. Id si voles experiri, mitte in dictum lixi-*

uium catellum pilosum, & depilem extrahes. Sed medicamẽto hoc in animalibus, potiùs quàm hominibus, vtendum suadeo.

Radix zedoariæ non cassa, euanida & inodora, cum vuis paßis & momẽto glycyrrhizæ, dentibus attrita & deglutita, illæsos seruat, qui peste affectos adire, vel alloqui coguntur. Et vsta auellanarum putamina, si in cineris speciẽ redigantur, cæsiorum oculorum pupillas infantibus denigrãt, ex oleo syncipiti infusa, atque inuncta, Dioscor. Quod si ex superioribus fortasse repetitum erit, obliuioni ascribatur. 82

Succus ex acinis & cerasiis halicacabi expressus, & in vmbra siccatus, valet ad ciẽdam vrinam, & vacuandas hydropicorum aquas. Sic vnguentum ex pyretro & oleo ad ignem lentè coactum, partibus à paralysi obseßis, summam adfert vtilitatem. 83

Veterem anserem masculum triduana inedia macera: deinde illi obijce frusta anguillæ recenter occisæ, & excrementa eius collige: habebis præsens remediũ ad quæuis apostemata. Ex quodam peritißimo chirurgo. Si verò poros aut verrucas abolere volueris, abscinde caput anguillæ viuentis, & eas manante illinc cruore, defrica & inũge deinde caput ipsius anguillæ profundè sepeli. Vbi marcidum erit, omnes protinus deci- 84

dent. Puto esse Ioan. Bapt. à Porta.

85 Stercora gallinarum remista cibo canum rabiosorum, ab illis rabiem excludere traduntur. His, si placet, coniūge quòd somnificorum & soporiferorum pharmacorum sæuitiam retundit acetum, temporibus, naso, carpis brachiorum & testiculis illitum. Arnaldi Villanouani.

86 Qui eclipsim Solis exactè & absque læsione oculorū videre satagunt, in vasculo oleū habēte, illam innocenter ac liberè intueri, obseruaréque possunt. Nam humor pinguis nō facilè turbatur, & quas recipit imagines fideliter repræsentat. Adijciā, ne mihi è memoria labatur, etsi ἄτοπον, quòd qui cuprum citò fusibile & ductile habere volunt, equi vngulas inter eliquandum & fundendum vnà ei addunt. Ex Italo & quodam experto fusore receptum.

87 Si quod animal minxerit supra recentem lupi vrinam, nunquam concipiet, Pythagoras. Et quidquid pede lupus presserit, nō viuet, Isidorus. Præterea, si quis felle lupi cum rosaceo vngatur in superciliis, diligetur à mulieribus, si attentè ab illis inspiciatur. Ex nugis Rasis, & Alberti eius simiæ.

88 Vt iumenta non lædantur à suis compedibus, aut ab his læsa curētur, alliga collo eorum os dactyli perforatum. Et si vis vt animalis alicuius

color in album conuertatur, abrasam partem crebro sulphuris suffitu imbue. Idem experieris in floribus.

Brasauolus vim incredibilem tribuit pulueri 89
seminis mespilorum ad deturbandos è renibus calculos, & ciendas vrinas. Addo ex Anton. Musa quòd polemonij succus, multos peste correptos liberauit. Quam etiam vim plerique fœliciss. experimento tribuunt plantagini, quouis modo exhibitæ.

Mulieres in mēsa nihil edent, si ocimū igno- 90
rantibus illis sub obsonij patina, cum radicibus integrum reponatur. Autor Florentinus Geoponicus. Sed id experimento non respondet, perinde atque sequens documentum. Si quis puluerem ex lapide ætitis, subcineritio pani incoxerit, & suspecto furi quidpiam de eo comedendum obtulerit, præmansum bolum deglutire nō poterit.

Erythrodanum, vulgo rubia tinctorum di- 91
ctum, ossa pecudum rubenti & sandycino colore imbuit, si dies aliquot illud depastæ sint oues, etiam intacta radice, quæ rutila existit. Res ea similiter perspici potest in carnibus huius pecoris elixis & assatis. Nam rubicundæ apparent, sicuti etiam oua in decocto eius radicis elixata: putamine enim rubello non minus hinc vestiuntur, quàm si cum ramētis & præsegminibus bra-

siliani ligni percocta essent, vel cum radicibus anchusæ.

92 Sunt qui rubinum ad hūc fingant modum, accipiunt salis alcalis vocati, vncias quatuor, pulueris crystalli vncias tres, batituræ æris sic nūcupatæ in officinis Italicis, vnciam semis, & foliorū auri grana sex. Miscentur omnia, & fusorio aurifabrorum vasculo deliquescunt ad ignē reuerberationis appellatum. Vbi in ipsomet igne elanguescente refrixit vasculum, frangitur, & materia ex eo secluditur, lapidarióq; artifici formanda & expolienda traditur, ac postremò includenda auro, celebri gemmario committitur. De quouis alio lapidis colore idē licebit tibi experiri, tantisper dum variam rerū istarum methodum & syluam à nobis aliquando accipies.

93 Quercus & olea tanto, támque pertinaci odio dissident, vt si altera alterius ramos attingat, incuruescant, ac retorti resiliant, alióque se inclinent. Sic vitis à lauri vicinitate abhorret: quòd vmbrosa sit, & sua caliditate illius vbertati officiat, Lemnius.

94 Si ita glabram & depilem velis habere partē aliquam corporis, vt nunquam pilos rediuiuos emittat, tere formicarū oua cū hyoscyami & cicutæ succo, aut vespertilionis & testudinis sanguine, & eo linimento locum inunge. Sunt qui

aurea

aurea lamina candente pubescentem syluulam absque vlla noxa ita perurant, vt pilorum ne vllum quidem vestigium supersit. Puto esse desumptum ex Alexi Pedemontano.

Si quis internè vulneratus decoctum radicis caryophyllatæ biberit, sanabitur. Et si externa vulnera eodẽ colluantur decocto, summoperè iuuabuntur. Valet præterea ad lateris & pectoris dolores, necnon ad internas cruditates discutiendas. 95

Vermiculi in medio echino plantæ dypsaci reperti, aduersus quartanas plurimùm pollere traduntur, si in aluta clausi brachio alligentur, aut collo appendantur. Prosunt etiam aduersus paronychia, si viui affectis vnguibus circunligentur. Nam dolorem alioqui implacabilem, confestim tollunt. Expertum intellexi. 96

Mammas pendulas & flaccidas recolligit, arrigitque hederacea corona illis imposita. Vel ipsamet hedera contusa & admota. Emendantur præterea ouis perdicum ex linteolo receptis, & vberum fonticulis, sed papilla exclusa, applicatis, & subinde mutatis ac renouatis. Ex quadam mangonij muliebris peritissima. 97

Corculum galeritæ femori adalligatum, summè prodesse fertur aduersus colicum cruciatum. Nec defuerunt qui illud recens eam in rem etiam 98

deuorarint optato successu. Ex quodã Hispano qui insuper mihi affirmabat eupatorium in vino rubro astringente coctum, vulnerum, vlcerúmue putrilagines & sordes potenter detergere. Et folia contusa, ac vulneribus malè agglutinatis superligata, illa denuò aperire.

99 Lupus neque à ferro, neque à fuste, sed à lapide duntaxat sibi timet. Et cornix quæ inciderit in reliquias comesæ carnis à lupo, moritur, Aelianus & Philes. Addo quòd si lupi corio iũgatur leonis corium, depilat ipsum, & alia similiter coria quibuscum fuerit, Rasis & Albertus.

100 Quæ sequuntur de Lusciniis, eò libentiùs hîc à me recensentur, quòd illarum suauißimo cantu dum hæc scriberem, aures meæ demulcerentur, & summè exhilaresceret animus. Lusciniis, inquit Plinius, diebus ac noctibus continuis xv. garrulus est sine intermissu cantus, densante se frondium genere. Dignum miratu quòd sit tanta vox in tam paruo corpusculo, & tam pertinax spiritus. Omnia tam paruis faucibus insunt, quæ tot exquisitis tibiarum organis ars hominum excogitauit. Ac ne quis dubitet id artis esse, plures singulis sunt cantus, nec iidem omnibus, sed sui cuique. Certant inter se, palámque animosa est contentio. Victa morte sæpè vitam finit, spiritu priùs deficiente quàm cantu. Meditantur aliæ

iuniores, versúsque quos imitentur accipiunt. Audit discipula attentione magna, & reddit, vicibúsque reticet. Intelligitur emendatæ correctio, & in docente quædam reprehensio. Hæc ex Plinio, qui nobis hanc Centuriam claudet.

ANTONII MIZALDI MONLVCIANI MEMORABILIVM Centuria VIII.

MIRATV & memoratu dignum censeo quod traditum 1
est à Iouiano Pontano. Caietana muliercula, inquit, viro piscatori nupta, cum quo annos multos rem Veneream miscuerat, vt Antonius Panhormita piscatoris amicus nobis adolescentibus referre solitus est, post quartumdecimum annum è muliere in virũ transiit, exorto repentè in muliebris naturæ loco, virili pene. Quo facto, quòd conditionis perpuderet suæ, vt qui à viris pariter, mulieribúsque rideretur, è ciuili vita ad vitæ genus religiosum transiit, vixítque in monasterio, in quo ipsi eum nouimus, vitæ suæ reliquum, sepultúsque est Ro-

mæ in templo Mariæ ad Mineruam. Mulier altera nomine Aemilia nupsit Antonio Spensæ ciui Ebulano, póstque duodecimum nuptiarũ annum in virum mutata est, hodiéque cũ viris conuersatur, artes viriles exercens in patria: vtque relatum nobis est, nuper etiam vxorem duxit. Hæc ille, Lib. decimo de rebus cælestibus, vbi agit de configurationibus quæ faciunt sterilitatem & hermaphroditos.

2 *Succinum seu ambra digitis, ac si esset lutum, facilè tractari poterit ac fingi, si in ceram efferuescentem & despumatam proijciatur. Nam illinc adeò mollis & tractabilis educetur, vt etiam in sigillis commodè vti poßis, aut rebus aliis quas formare tibi visum erit. Accepi à quodam ingenioso plaste & lapidario.*

3 *Lacerta viridanti ac porraceo tergo, mirè gesticulosa est conspecto homine. Nam ei, vt canis, crebro caudæ motu pueriliter blanditur, illúmque à latitante, & insidiante per herbas serpente, quantum potest tuetur, Lemnius.*

4 *Lupi stercus in stabulis pecudũ occultatũ, nõ solùm eas à consueto cibo deterret, sed etiam veluti œstro quodam maleficij actas, vltrò, citróque exagitari, balare & continenter trepidare cogit, ac si præsens esset, aut cum eis diuersaretur infensißimus ac voracißimus illarum hostis*

lupus. Quem vel ex solo odore latitantis eius fimi, sibi insidiari putant. Nec iis rebus finem faciunt, donec ablatum senserint dictum stercus. Hoc sanè aucupio vidi quosdam impostores circũforaneos, iactitantes se pecoris ægrotantis, vel aliter affecti, summos esse medicos, magna pecunia simplices rusticos emunxisse, vel pro pecunia præpinguem ouiculam secum asportasse. Idem posse lupi caudam tradunt Rasis & Albertus, imò verò quiduis ex eo animali ad caulas trãslatum, tanta est eius antipathia & naturalis discordia cum ouillo pecore vniuerso.

Canis cælestis exortum sentiunt maria & ter 5
ræ, multæ denique feræ. Tunc feruent æquora, fluctuant in cellis vina, ac mouentur stagna. Sentiunt & syderis huius vires canes ipsi, quos eo toto spatio, maximè in rabiem agi non est dubium, Ex Plinio.

Flos calthæ seu calendulæ, vt etiam cichorij, 6
& aliarum aliquot plantarũ, exortu Solis aperitur, meridie totus explicatur, & occasu clauditur. Ideóque Solis sponsi quibusdam vocãtur flores huiuscemodi, quòd dormiant & expergiscantur cum illo: crepusculis sopiti, desiderio quodam redeuntis amici. Nec de flore solùm, sed etiã de folio circumactus ille cum Sole spectatur.

Cucumis quoties cælum tonat, veluti perter- 7

ritus timore, conuertitur. Qui vnus aquas mirè amat, & ad illas se extendit: oleum verò fugit, & ad id seintorquet. His addo raphanum vitibus inimicum esse, sicuti alibi ostendimus ex Aristot. Theophrasto, Plinio & aliis.

8 Quidam cùm per æstus nocte vehementer sitiret, è somno surgens, potu non inuento, obuium malum fortè prehendit: id mandens, fauces sibi quasi manu præcludi, strangularíque sensit: simúlque à subeunte dæmone iam obsessus, visus est in tenebris videre se à prægrandi nigerrimo cane vorari. Quæ postea restitutus, integra mẽte nobis ordine recensuit. Hunc nõ pauci ex pulsu, calore, & scabricie linguæ febricitare, ex vigiliis & mente perturbatione iudicabãt. Hæc Ioannes Fernelius, HENRICI Galliarum regis protomedicus, quo non præstantior alter. In cuius auditorio, non minus diligenter quàm attentè sedimus, & docentem magna animi voluptate auscultauimus: dignum sanè qui superaret longæuos Nestoris annos.

9 Cynocephalus fœmina, præterquam quòd nõ videt, fluxum etiam sanguinis mulierum modo, ex naturalibus emittit. Hoc autem fit cùm Luna Soli coniuncta nõ cernitur. Idcirco ad cognoscendam Solis & Lunæ coniunctionem, Cynocephalos nutriebant Aegyptij. Horus & Plin.

Teſtatur præſtātiſſimus & doctiß. vir Gaudentius Merula ſe vidiſſe in Auguſta Taurinorum adoleſcentulam ſatis elegantem, & adeò libidinis auidam, vt quinque & triginta viros ordinis militaris ad coitum ſeriatim admiſerit. In hāc re vera appoſitè quadrabat illud, Delaſſata viros nunquam ſatiata receßit. 10

Pythagorei, vt Athenæus teſtatur, à piſcibus abſtinebant ἐχεμυθίας ἕνεκα, *id eſt ſilentij gratia, quòd piſces muti ſint, & ſilentium quid diuinum dicerent. Addam ex Anton. Ludouico Vlyßiponenſi medico præſtantiß. quòd Lampetræ peſtis tempore frequēter comeſtæ, innata vi cōtra tam diram luem ſummè efficaces habētur.* 11

Oſtēti loco haberi poteſt quod accidit anno à Virginis partu 1310. *cum Henricus Luxēburgenſis in Germania imperaret. Quo tēpore Margareta Olandæ Comes trecentos ac ſexaginta filios viuos vno partu edidit: qui omnes baptiſmi charactere illuſtrati fuerunt, Autor Baptiſta Fulgoſus: cui tātùm fidei adhibebitur, quantùm quiſque voluerit.* 12

Sargus piſcis, qui in Brūduſino viſitur æquore, omnium fertur eſſe ſuperbißimus, & caprarum mirus amaſius. Ad quas ſecundū littus maris paſcētes accurrēs, facilè capitur. Autor Gaudētius Merula. Qui etiam tradit ex Anaxilao, 13

quòd atramento piscis Sepiæ tanta vis inest, vt eo in lucernis addito, cæteris luminibus ablatis, astantes Aethiopas videri faciat.

14 In lacu Lario, qui nunc Comẽsis appellatur, piscatores per hyemem multas ciconias velut extinctas reti in siccum trahunt. Quæ veluti simul iunctæ, mutuò rostra ano inserta habent, & thermis calefactæ, viuæ reperiuntur, Autor est Geruas. Tibellesius, adnotante Merula.

15 Aetius, autore Apollonio, scribit pennas ciconiæ efficere, si eas quis domi habeat, ne pueri sternutent. Addo quòd noctua in Creta non visitur, & si eò aduecta fuerit, euestigiò moritur. Sic perdices non transuolare Bœotiæ fines, lectũ est. De quibus mirum videtur quod Archelaus tradit, nempe fœminas in hoc genere, audita tantùm maris voce concipere. Addit Theophrastus omnes in Paphlagonia bina corda habere.

16 Magi putant rubetam fictili nouo inclusam, medióque defossam agro, arcere alites à semente. Verùm instante messis tempore effodiendam esse volunt, & extra limites agri abiiciendam, ne fruges fiant amaræ. Plinius.

17 In insulis Irlandia & Orcade, quibusdam in locis quæ mari alluuntur, arbores salicibus similes nascũtur, in quibus ortæ quædam paruæ pilæ, paulatim crescendo in aues anatum formam ha-

bentes effigiantur, rostro à ramis pendulæ. Quæ cùm ad maturitatem peruenerunt, suopte nixu ex arboribus excussæ euolant, & in proximum mare decidunt. Britanni vulgò Bernetas vocāt. Ex historia & annalibus, necnō relatione, eius gentis.

Cor masculinæ coturnicis à viro gestatum, & 18
fœminæ à fœmina, facit vt nec lites, nec iurgia possint inter illos oboriri, aut spargi. His accedet quòd si in corio lupi deferatur cor turturis, gestās non capietur illecebroso appetitu rerum venereарum. Et si in sanguine hirci & succo senecionis vitrū efferbuerit, aut maceratū fuerit, reddetur tā molle, quàm est cera vel argilla: sic vt quidуis ex eo fingi possit. Priori verò naturæ restituetur, si in frigidam demergatur. Hæc sunt Geberi, & post eum Alberti, necnon ingeniosi cuiusdam ὑαλουργοῦ, seu vitriarij Biturici, mihi olim ex animo amici. Qui paulò antè quàm in fata concederet, me hoc eximio secreto, ceu μνημοσύνῳ quodam amicitiæ nostræ, vltro donare voluit. Cuius ego vicissim te participem libēter & amicè facio, vt nostri quoque memor viuas.

Albertus tradit ad compendiū rei familiaris 19
calceos optimos, & penè dixerim incorruptibiles fieri ex corio asinino ea parte tergi qua onera baiulare solet asinus. Nam nullo temporis tra-

ctu atteruntur: neque si per lapides quis perpetuò ambulet, aut per spinas: nimia tamen vetustate adeò durescunt, vt ferri non possint: quemadmodum scripsit Hier. Cardan. Ex quo hîc etiam addo quòd radix cucumeris asinini cum nitro pilos equorum nigros, in albos commutat.

20 Apud Gratianopolim fons est qui quãquam calidas non habeat aquas, tamen simul cum ipsis aquis flammas persæpè eructat: duobus eodem loco temporéque, simul manantibus inter se contrariis elementis. Ex incolis loci acceptum.

21 Radix Hellebori nigri inserta inter carnem & pellem iumenti à vipera demorsi, ipsum sanat, vt tradit Hieron. Cardanus. Ex quo etiam non pigebit addere, quòd vulpes decocta, & in frusta diuisa, ac gallinis in cibo exhibita, illas per bimestre temporis spacium, à vulpibus securas reddit. Idem cõtinget in anseribus & anatibus.

22 Ne mus araneus animal mordeat, mus ipse viuus captus creta circundatur: quæ cũ induruerit, suspenditur in collum, & sic non contingetur à morsu. certissimum est, Vegetius.

23 Lippitudinem facilè concipiunt qui cum tentato ab ea versantur: tam pernicem vim possidet oculus, vt in alterum iaculetur, vibrétque vitij rudimentum, Plin. Hinc scitè admodum à Nasone scriptum est.

Cùm ſpectant oculi lippum, læduntur & ipſi, "
Multáque corporibus tranſitione nocent. "

Maximè mirandū eſt regulum auiculā, veru 24
ligneo perquàm tenui infixum, ſemetipſum torrere & circūuertere. Sed lignum illud ex corylo recenter extractum eſſe oportet: quod non adnotauit Cardanus.

Licet meſpili arboris fructus aſtringentis ſit 25
naturæ, nihilominus puluis eius lapillos in renibus vehementer comminuit, & ab illis excludit. Cuius rei periculum fœliciſsimo ſucceſſu à ſe factum teſtatur medicus doctiſs. Anton. Muſa Ferrarienſis.

Fulmina, tonitrua, grandinem & horridos 26
ventos quandoque à dæmonibus excitari credidit antiquitas, putauítque vehemētiore ſtrepitu, ac malè olētium graminum fumo diſſolui. Quod etiam hodie pleræque ruſticæ mulieres in Italia factitare ſolent. Nam tempeſtatibus imminentibus, diri odoris pabula ſub dio comburunt. Sunt qui ad cymbala & nolas confeſtim aduolant, Thracum modo. Qui, vt veterum docent hiſtoriæ, quum horrida ingruebat tempeſtas, armati diſtrictis enſibus, & agitatis crotalis, in nubes horrendo clamore fremebant. Gaudent. Merula.

Tradūt aſinas tot annis ſterileſcere, quot hor- 27

dei grana comederint menstruo infecta: & nouellas vites tactu eiusdem mẽstrui, in perpetuum lædi: necnon apes illito alueo fugere, & aliò coloniam transferre, Plinius.

28 Adeò venena plerunque venenatis sunt venena, vt aconitum ex vino tepido datum percussis à vipera aut scorpione, salutiferum esse expertum sit à nonnullis medicis præstantissimis.

29 Qui aliquando morsi fuerunt à cane rabido abstinere debent per annũ integrum à quorundã lignorum contactu, præsertim corni arboris, vel sorbi, vt quibusdam placet, ac sanguineæ virgæ: quam attractilida esse putant multi. Siquidem, vt testantur qui experimẽto rem compertam habent, si harum arborum virgæ tandiu manibus teneantur, quousque concalescant, ilico demorsi, rabie exagitantur, Autor Andr. Mathiolus.

30 Refert Abenzoar ex Arabum collegio medicus præstantissimus, quandoque in suis regionibus eò calamitatis ventũ fuisse propter famem, vt cadauera mortuorum è sepulchris eruerent homines, quo ossium musculosa carne exutorũ medullas sugerent. Res vel solo auditu horrenda: quam vt à nostris nepotibus & nobis auertant superi precor & opto.

31 Scribunt M. Varro, & Cato, quòd si amurcam ad medium coxeris, & ex ea fundum, an-

gulósque ac pedes arcæ inunxeris, vbi aruerit, vestes aut res alias in ea conditas à tineis vindicabis.

De omnibus volucribus columbarum collegium maximè fœcundum esse solet. Nam in omnibus 40. diebus columba prægnans est, parit, fouet, incubat & enutrit: tantùm cessans ab hyberno solstitio, ad vernum vsque æquinoctium. Sed nigrarum columbarum mira est natura: nã maribus vita functis, ad secunda carnis desideria nullis illecebris adduci possunt. Quæ etiam amicitia maribus inest erga defunctas fœminas, Aristot. Plin. & Albertus. 32

Illud peculiare sibi vendicauere maiores gallæ, quas glandiferæ arbores pariunt, vt quotannis aut bellum, aut annonæ sterilitatem, aut pestilentem auram prænuncient. Nam si aperiãtur quæ integræ sunt, musculam, araneolã, aut vermiculum intus exhibebunt. Si muscula euolat, futuri belli erit præsagium: si repit vermiculus, penuria annonæ figurabitur: si cursitat araneola, pestilentium morborum prouentum indicabit. Hæc rusticorum est astrologia, multis seculorũ obseruationibus pro Sibyllæ foliis habita. 33

Mirum est quòd digitus magnus dextri pedis, cinere stellionis cum oleo, vel melle, inunctus, latè sufficere potest iis qui ætate, vel aliter, mor- 34

tuum ferè habent penem, & rebus Venereis peragendis parum ſunt idonei. Autores ſunt priſci illi rerum naturæ indagatores ſolertiſsimi, cum pleriſque recentium.

35 In ſacris ethnicorum, hedera & myrtus, vt ſcribit Diodorus, vitibus longè præferebantur. Quòd hæ folia amittant, illæ continuam ſeruent viriditatem. Addo in libris Aruſpicum traditū eſſe Seruio autore, abietem è cælo fulmine tactā, domini, aut dominæ interitum prædicere.

Albertus magnus autor eſt, in Gothorum tra
36 ctu fontem adeò gelidum eſſe, vt omnia in illum proiecta lapideſcant. Cuius rei experimentum à Friderico primo factum fuiſſe aſſerit, miſſa in fontem eum ex chirotecis altera, cui, ne falleretur, ſigillum proprium in cera expreſſerat. Huius itaque dimidia pars fonti demerſa, in lapidem induruit, reliqua manente integra.

37 Pentaphyllum Iouiali poteſtate venenis reſiſtit: Cuius folium vnum, bis quotidie, manè nimirum & veſpere ex vino bibitum, ephemeram febrim curare traditur: tria, tertianam, & quatuor quartanam, Marſil Ficinus.

38 Cancri fluuiatiles morſis à rabido cane mirificè proſunt. Sed ij poſt canis ſideris exortum, Luna xiiij. cùm Sol Leonem eſt ingreſſus, viui in patella ſunt adurendi, & in puluerem tenuiſsi-

mum atterendi. Cuius cochleare vnum ex aquæ cyatho propinatur, dum adhuc recẽs est morbus, augendáque quantitas, si inueterauerit. Eo remedio vim adeò efficacem inesse scribit Galenus, vt nullos periysse dicat, quibus in tẽpore exhibitum fuit.

Narrat Rondeletius medicus præstãtissimus in libro de piscibus, ranam vulpeculæ per noctẽ in littore vagantis, pedẽ corripuisse, ac retinuisse vsque ad auroram, quo tempore illam prætereũtibus commisit. Quod de marina rana intelligendum putarem: quæ exenterata, si inducatur candela accensa, horrendo spectaculo translucet. Si de alia accipis, quid occultum fateberis. 39

Mensibus laborans mulier, si nuda segetem vel hortum ambiat, erucas, vermiculos, scarabeos, & noxia cætera animalcula concidere tradunt, vt infrà paulò fusius explicabimus. Etsi in defectu luminarium, menstrua mulierum illuuies descendat, irremediabilẽ esse aiunt. Necnon coitus silente Luna agitatos, maribus exitiales fieri ac perniciosos, Gaudent. Merula. 40

Gallinæ vinaceis sterilescũnt, hordeo verò semicocto numerosiora pariunt oua, ac maiora. Addo quòd si pediculis infestẽtur, vt etiã anseres, vel alites aliæ, illitu olei ex lino facilè curabũtur. autores sũt prisci Geoponici Græci et Latini. 41

42 *Accipitri amica sunt saluia atque mentha, & ex arboribus abies ac salix. Huius plumas si mutare voles, carnes muris cum pisciculorum puluere illi exhibeto: aut pulpamentum gallinæ, serpentium carnibus educatæ. Ex quodam regio aucupe & falconario, vt vocant.*

43 *Aelianus tradit taurum mansuescere, si dextrũ ipsius genu fascia deligetur. Accedet ex Seneca quòd sicuti tauros rubicundus color excitat, ita mappa alba vrsos ac leones proritat. Cæterùm si sanguis vel pinguedo vrsi, in scrobe aut vase sub lecto ponatur, conuenient eò loci pulices, ac morientur, vt scribit Arnaldus à Villa noua.*

44 *Africanus ex Geoponicis vnus, affirmat frumentum supra mensuram incremẽtum accepturum, si nitrum & eius spumam triueris, ac tenui terræ miscueris, aceruísque frumentariis immiscueris. Eadem res illæsum ac integrum diu seruabit.*

45 *A tuberculis elephantiæ & faciei leprosæ multi liberati sunt sola lotione aquæ distillationis fragorum, illis priùs in vase vitreo sub fimo putrefactis, Conrad. Gesnerus. His addatur quòd fructus balsaminæ adeò pingui abundat, vt si maturus in vasculo sepeliatur, sponte in oleum transeat, ad multa efficacissimum.*

46 *Quum segeti, arboribus, aut vitibus, nebu-*

lam, siue rubiginem timebis, sarmenta vel palearum aceruos & euulsas herbas per vineas, cãpósue incendito, fumus medebitur, Plinius post Græcorum Geoponicos.

Vt arma & instrumenta quæuis ferrea, aut chalybea ab ærugine, & ferrugine vindicentur, ac splendida maneant, illinantur aceto alumini mixto, aut cerusa, vel cerui medulla: nam hæc oleo præstantiora habentur. Sed omnium præstantissimum fuerit ac vtilissimum, si plumbi scobem tenuissimum in plumbeo aut ferreo mortario diligenter subegeris, addito pauco oleo de spica (quod vltra conceptum scopum ad odoris gratiam plurimùm faciet) & eo velúti vnguine, ferrum aut chalybem illeueris. Hoc modo etiã per aquas & vaporosum aërem, arma quæuis ab omni æruginis & ferruginis labe immunia portabis Ex quodam armorum perito fabro. 47

In capite cancrorum reperitur lapillus figura planus, qui acerrimo aceto immissus, motum manifestum habere deprehenditur. Huius puluere audio multos fœliciter vti ad cõterendos renum calculos. 48

Credebat antiquitas verbascum tusum cũ sua radice, & vino aspersum, folióque inuolutum, ac ita in cinere calfactum & strumis impositũ, eas abigere, si hoc fecisset virgo ieiuna, ieiuno: 49

& ſupina manu tangens dixiſſet,

» Negat Apollo peſtem poſſe creſcere,
» Quam nuda virgo reſtinguat.

Atque ita retrorſa manu hoc dicendum erat, & ter deſpuendum, Gaudent. Merula ex Plinio, vt puto.

50 *Si quis, vt Democritus atteſtatur, cerui caudam vſtam & tritam cum vino aliquantulùm tepido illinat teſtibus ac peni, veneris titillationes experietur intentiores. Soluetur hic impetus olei inunctione, Raſis & Albertus. Sũt qui idẽ polliceantur de pudendo lupi. quod matrimonio copulatis ſcriptum ſit.*

51 *Radix pæoniæ, quòd ſolaris ſit, eruta Sole tenente Leonem, die & hora Solis, necnon Luna creſcente lumine, portantem ab epilepſia liberat, vt ſcripſit Marſil. Ficinus. Addo ex Dioſcoride, quòd qui tres quamminimos punicæ arboris cytinos deuorauerit, eo anno nullam lippitudinem patietur.*

52 *Rubeta cocta & pro emplaſtro cynanchicis impoſita adeò prodeſt, vt Cardanus affirmet quendam, cui, ceu moribũdo, iam accenſæ fuerant candelæ, hoc auxilio à ſe liberatum fuiſſe. Fortaſſe & filum quo ſuſpẽſa rubeta interierit, idem præſtare poterit.*

53 *Pauonis caro aſſata, vt D. Auguſtinus ſe*

expertum fuisse tradit, per integrum mensem sic seruatur, vt neque sapor, neq; odor deterior reddatur. Per annum quoque id fieri experimẽtum aliquando produxit: nam corrupta non est, quin potiùs contabuit & emarcuit.

Si testes anserum, mensibus sedatis ilico à mu 54
liere comedantur, non solùm ad excitandam libidinem conferre dicuntur, sed etiam ad sobolem procreandam. Idem etiam effici ab vtero leporis lectum est. Rasis & Albert.

Quid illud, inquit Gaudent. Merula, quòd 55
per hanc etiam nostram ætatem Venetiis publica Censorum tecta nullũ muscarum genus ingreditur? Quid quod Toleti, quæ Hispaniarũ est ciuitas celeberrima, musca duntaxat vna, nec plures, toto anno in publico macello spectatur, vt tradit Leo Bapt. Albertus? Si modum requiris, auro multo ab aliis tibi comparandum, gratis à nobis illum accepisti Aphorismo 98. Centúriæ 3.

Vrsina quanquam insalubris, tamen apud 56
Germanos in precio habetur, sed manus præcipuè, quas vel principes viri appetunt, vt scribit Michael Herus. Hinc sanè mirandum non est, si per hyemem, quâ totâ se illatebrant vrsi, eas auidè sugunt, tanquam alimenti quidpiam inde percipiẽtes, sicuti in superioribus docuimus.

Lachryma vitium, quæ velut gummi in cau 57

dicibus earum concrescit, ex vino albo pota, renum calculos mirè dissoluit. Illita verò lichenas, psoras & lepras curat: sed priùs nitro perfricari debẽt. Pro experto mihi communicatum & traditum.

58 *Baptista Fulgosus refert iuxta Sirminum vrbem Pãnoniæ, capreolos verè aureos in vitibus quãdoque repertos fuisse, ex quibus percussa fuit aurea moneta. Quod etiam multi præstantes viri temporibus nostris viderunt, inquit Gaudent. Merula. Vide Aphoris. 1. Centuriæ 2.*

59 *Olaus Magnus in historia Gothica tradit, saxa magna non alia re faciliùs rumpi, quàm lardo accenso. Addo, etsi* πάρεργον, *quòd si quispiã dormiturus penes se apposuerit ramusculos cannabis humidæ, à culicibus minimè infestabitur. Res multis experta & probata.*

60 *Si quis caput cõspergat cinere collecto ex cremata anguis senecta, dum Luna plena lumine, fuerit in prima parte Arietis, somnia terribilia videbit. Si ex eodem in aqua macerato faciem lauet, formidabilem apparere faciet: si sub planta pedis habuerit, gratiosum coram magistratibus ac principibus reddet. Cardanus.*

61 *Cimices lectularij septẽ, folliculo vuæ maioris, aut pruni spolio excepti, & ante febris accessionem viui deuorati, non solùm quartanariis re-*

medio sunt, sed etiam percußis ab aspide, Dioscorides.

Oßiculum hominis quodcunque, appensum ut carnem attingat, doloribus ventris qui certa periodo repetunt, prodesse existimatur. Et annulus ex bubalorum cornibus cōcinnatus ac gestatus, guttam grampam, ut vocāt, hoc est musculorum suræ conuulsionem impedit. Idem etiam præstat, idque certo certius, vngulæ alces portiuncula nuda, vel annulo inclusa & gestata. De qua scriptum est à nobis Aphorismo 79. Centuriæ 6. 62

Ne formica arbores conscendat, lupinus cum fracibus teritur, eóque ima linea circumlinitur. Easdem ne vexet rubigo, palearum fumus prohibet dum intempestiuum vrget frigus verno tempore. His addatur, quòd si equæ, (vel asinæ, ut quidam scribunt) sed non virginis, caluaria intra hortum ponatur, quæcunque spectabit, sua præsentia fœcundabit, Ex Græcis Geoponic. Columella item, Plinio & Palladio. 63

Aureum colorem metallis ac lapidibus sic induces. Accipe salis ammoniaci, calchanti albi, singulorum partes quatuor æquales: salis lapidei & æruginis partes treis ex vnoquoque. His in tenuißimum puluerem redactis, annulum, lapidem, aut metallū quoduis ita adobrue, ut à dicto 64

pulueré circumtegatur. Postea sic in ignem per horam impone, & extractum recenti vrina immerge, ablue & deterge. Ex cuiusdam ingeniosi artificis experimento.

65 *Plerique nascentes in ipso momẽto terræ motus, semper pauent. In tonitru, lãguidi ferè sunt, ac meticulosi: ardente cometa, velut amentes rapti: interlunij tempore, aut nõ viuunt, aut debiles fiunt, & sæpenumero, vt scribit Aristoteles, atra bile laborant, vel supra modum melancholici euadunt.*

66 *Arcus aquarius, vel, si mauis, iris, in quas veluti procubens, deflectitur arbores, mira odoris suauitate eas replet, dulci hiatu cælitus inspirato, Plutarch. Addo nonnullos absque igni, oua fundæ imposita, celeri ac multa agitatione, dum vrget necessitas, excoquere. Quod Babylonios fecisse leges apud Cæl. Rhodiginum.*

67 *Tradunt eum qui in picato vase biberit, comitialem morbum expugnaturum. Et qui in pelle ouina dormierit, vera somnia visurum. Existimantur præterea fœtus in vtero contineri, si vermis qui in gramine reperitur, antequam terrã attingat, viuus collo suspendatur. Ex Plinio.*

68 *Animalium pili, succo foliorũ cucurbitæ per calores imbuti, non paruo rei miraculo, animalia ipsa à muscarum iniuria, alioquin illis permo-*

lesta, vindicant ac defendunt. Res multis expetita, & equitãtibus apprimè vtilis ac necessaria.

Lamina auri super cerebralem suturam gesta- 69
ta, cerebrũ roborat. Eadem è regione cordis appensa, palpitationem illius curat, lætitiámq; auget. Super renes posita, illos confirmat, refrigerat, & nephriticos dolores sedat. Sed pro his ego illã optarem ex purißimo auro, Sole in Leone versante, & Iouem fœliciter intuente cum Luna, fabricari ac percuti, vt antea monstrauimus: Ex Hermete, Arnaldo Villan. & Alberto.

Vt puteus perennitatis fidem habeat, tunc ef- 70
fodiẽdus est cùm Sol vltimas partes virginis obtinebit, ante æquinoctium autumnale. Nam eo tempore explorantur vires aquarum putealium & fontanarum: cùm ex longa siccitate æstatis terra humore pluuiali careat. Architectorũ hæc sunt documenta.

Ictus à venenoso reptili, siue à rabioso cane 71
demorsus, diligenter cauere debet, ne animal cuius causa laborat, intueatur ante adeptam pristinam valetudinem, etiam si conualescere incipiat. Aiunt enim medici Hebræi, illum aut interiturum, aut è recidiua periclitaturum.

Irrumpentes vi tonitrus aquas fœcundas esse, 72
autor est Plutarch. Necnon eas quæ coruscante fulgetro demittuntur, nam frugum altrices esse

prædicant agricolæ, vt ille idem scribit.

73 Aëtius consulit canem summa diligentia sepeliēdum, qui morbo ab homine contracto perierit. Nam graues plerosque affectus homine liberato, in eum transfundi certum est.

74 Tradit Rondeletius post Plin. experimento compertum esse squatinam piscem mammis mulierum superpositum, illas adeò constringere, vt virginum mammis aßimilentur. Poterit & genitalibus partibus earundē similiter facere. Arrigant aures mulierculæ cultui & voluptati studentes.

75 Si dederis epileptico tribus diebus sequentem antidotum dum Luna Ioui coniungitur, eius saluti plurimùm consules. Accipe maceris, seminis pæoniæ ac radicis eiusdem, drachmæ dimidium, foliorum caryophyllatæ, & primulæ veris (quæ quibusdam est bellis) drachmam vnam: tere, & cum vino albo ieiuno exhibe.

76 Volaterranus est autor, suo tempore inuētum esse rusticum, qui cùm per fœnisecia aperto ore in agris dormiret, & serpentē per fauces hiantes intra corpus admisisset, sese statim alliis commanducatis, ceu præsenti amuleto, curauit. Virus tamen vxori in coitu (res mira) instillauit, & morte comite, transfudit.

77 Aiunt buglossum illud quod tres emittit thir-

ſos, cum ſemine & radice tritum, potúmque, contra horrores tertianæ febris valde prodeſſe: quod verò quatuor, quartanarios iuuare in vino coctum & potum. Autor Dioſcor.

Ebur verũ cùm in terram cadit, faciliùs frangitur, cætera oſſa, tenaciora ſunt, Geſnerus. His addo, & ſi πάρεργον, quòd quò acrior eſt equus, eò ampliùs in bibẽdo nares mergit, Plin. Et quòd contra grandinẽ, noctua pennis & alis patentibus extenſa vtiliter ſuffigitur, vel ferramenta ſepo vrſino inunguntur, vt tradit Palladius. Quod pro arboribus & vitium putatione accipiendum duco. 78

Boum morbis commendatur ſulphur viuum, allium ſylueſtre, & ouum coctum. Omnia hæc trita ex vino ſunt exhibenda, aut vulpinus adeps, Plinius. Nõ omittatur, quòd fœminæ omnes quæ duplices habent pupillas, vbique viſu nocent, Cicero. 79

Rana alicui loco pectore multùm incubans, indicium eſt aquæ ibi latentis. Et ſemel à ſcorpionibus percuſſi, nunquam poſtea à crabronibus, veſpis, apibúſque feriuntur. Adde ſi placet, quòd bufo ictus ab araneo, vel ſerpẽte, admorſa plantagine ſibi medetur, Plinius. 80

Si quis velit maſculum generare, liget pedem ſuum dextrum faſcia alba infantis: ſi fœminã, 81

sinistrum fascia nigra, & mulierem ineat. Sunt qui in eam rem dextrum testiculum, pro gignendo masculo, ligent: & sinistrum, pro fœmina. Alij oppositum profitentur. Sed quidquid illud est, sicuti coniugatis experiundum relinquimus, ita suspectum censemus.

82 Ferunt lapides inuentos & comprehensos in corpus arboris, remedio esse ad continendos partus, Plinius. Ex quo etiã addo quòd herba vrinâ canis irrigata, & sine ferro euulsa, luxatis medetur.

83 Verrucas foliis ficulneæ contactas, aboleri aiunt ac vanescere, si folia ipsa sepeliantur. Sũt qui idem ascribant cordi columbino. Alij singulas, singulis salis grumulis tangunt, quæ postea in clibano comburunt. Serapio idem præcipit de cicerum granis, sed post attactum, retrò proiiciẽdis, maximè in ipsis mensium calendis. Puto superiora esse Arnaldi Villanouani.

84 Vineas plantaturus debet querneam glandem contusam & eruum fractum simul miscere, plãtarúmque & propaginum locos inde aspergere. Hæc enim ad radicationem, vini vetustatem, & fertilitatem plurimũ conducunt. Autor Africanus in geoponicis.

85 Cynocephalus mas (Aegypti fera canino capite, vnde nomen habet) vsque adeò silentis Lu-

næ vices dolet, vt nec videatur, nec manducet, dum illa lumine orba delitescit: sed tanquam raptum sidus lugens, demisso in terram vultu insolentem fateatur tristitiam. Fœmina verò absentis refricans desiderium, eodem interlunio mœret. Inde concita oculorum cæcitate, non priùs liberatur, quàm menstruus sanguinis cursus erumpat. Vt dictum est Aphoris. 9. Centuriæ huius.

Neque morbus sacer, neq; dæmon, neq; fulmẽ, 86
locum infestat, in quo est laurus: vnde boni genij plantã, laurũ, Romani vocant: cuius rami, si in aruum defigantur, rubiginis noxã in illos conuerti scripsit Apuleius, autore Berytio in Geopon.

Raphanus detractis foliis iucundior est, quẽ- 87
admodum & rapum. Cui ne noceãt pulices, aut bestiolæ ei adnascentes, eruum interserendũ præcepit Theophrastus. Qui etiam tradit eundem raphanum vitibus esse inimicum. Nam si in vicinia earum seratur, diffugiunt: vt alibi docuimus.

Adamas intantum dissidet cum magnete, In- 88
dico præsertim, vt iuxta positus, vel, secundum Albertum, suppositus, aut superpositus ex quorundam sententia, ferrum non patiatur ab eo abstrahi & rapi: vel si apprehẽderit, auferat. Quo argumento probari poterunt veri adamantes ab adulterinis, qui hodie multi sunt. Sed eam ἀντιπάθειαν hodierna negat experientia: nisi omni-

no falsi sunt adamantes, ut paulò plenius infrà dicemus.

89 *In alio animali par opus libidinis non reperias quàm in perdice. Nam si contra mares steterint fœminæ, aura ab his flante prægnantes fiunt, Hiantes autem exerta lingua per id tempus æstuant, concipiúntque superuolantium afflatu: sæpè voce tantùm masculi audita, Autor Plin.*

90 *Si gallinacei florem vuæ in cibis degustauerint, vuas non attingent. Sunt qui ad œnanthen syluestrem id referant, quæ cibo incocta, & illis proiecta, fastidium gignit vuas appetendi. His addam quòd brassicæ & rutæ tanta est inimicitia, ut iuxtà seri nolint, Fracastorius.*

91 *Vbi animal quodpiam pilosum, aut lanigerũ, vel etiam homo ipse, ob acceptũ vulnus vel aliter, vermibus scatebit, si ex pilis eius, vel lana quidpiam ante Solis exortum occultaueris sub cortice eius arboris quam vulgò Tremblam vocant (populi nigræ species est) & aliquot dies id facere perseueraueris, videbis miraculo quodam vermes decidere, vel emori, aut stationem deserere. Sunt qui betulæ id etiam ascribant, necnon radici syluestris cichorij, in modum crucis, collo appẽsæ. Quod nos in cane obseruatum vidimus, cui à vermibus exesa erat propemodũ altera auricularum.*

Dens taxi, vel eius pes sinister brachio dextro hominis alligatus, memoriam eius roborat. Et scobes ex pudendo cerui cum aqua stillatitia cardui benedicti pota, pleuriticos summoperè iuuat. His addatur, quòd lupi cauda alicubi sepulta, vel suspensa, hinc muscas arcet. Albertus & Cardanus. 92

Verbenâ columbis gratissimâ herbâ, in natali D. Ioannis se redimunt mulierculæ, & rustici, putantes se per eum annum à dolore capitis immunes fore. Sed in eam rem potiùs colligi debet ante Solis exortum, Caniculæ astro emergente, & Luna non aspiciente. Ex Marsil. Ficino. 93

Experimento certissimo probatum est, vstis coriis quæ veteramentorum sunt, serpentes efficaciter fugari: neque eos solùm qui in agris & domibus oberrant, sed qui in hominum corpora ingrediuntur, dum aperto ore in campis dormiunt. Quod Marc. Gatinaria medicus celebris scribit suo tempore cuidam homini accidisse. Cui cùm frustra adhibita essent innumera remedia, de omnibus præstantissimum fuit veteramentorum fumus & nidor, per infundibulum ore exceptus & in corpus transmissus. Nã cùm primùm immanis fera (erat enim vipera prægrandis) fumi nidorẽ præsensit, visa est à circunstantibus egredi per anum, magna omnium admiratione & stupore. 94

95 In vulturibus natura concipiendi singularis est, & à cæteris discrepans. Nã illi, vt D. Ambrosius adnotauit, nullo fruuntur concubitu, nullóque masculi semine concipiunt, sed citra coiunctionem generant. Vnde vultures omnes fœminas esse scribit ex Aegyptiorum experimentis, Horum secutus, & eas Euro grauidas reddi, aut flante Borea: vt apud Hispanos equas, zephyro spirante. Quanquam Aristoteles testatur, Vultures facie aduersus austrum exporrecta volare, atque sic prægnantes fieri.

96 Raphani in salis cumulos & salinas proiecti, vel consepulti, in aqueam salsuginem massam totam deliquescere ac resolui cogunt. Ex quo multi aduersus calculum & tophos arenaceos in corpore concretos, aquam ex corticibus, vel toto corpore raphanorum expressam, cum vino albo, & puluere terebinthinæ ex adustione, vel resiccatione ad Solem, salubriter, & successu admodum fœlici exhibent. Res probata, & nullo auro æquiparanda.

97 Omnia quæ crescente Luna gliscunt, augentur, & succulenta euadunt, ea deficiente marcescunt, & exucca fiunt. Quanquam in quibusdam est ἀντιπάθεια. Nam cepa, vt autor est Plutarchus, Luna decedente reuirescit ac congerminat: & ea adolescente inarescit, proindéque

Aegyptij & maximè Pelusiotæ, à cepis religiosissimè abstinebant: quòd solæ ex cũctis oleribus contra Lunæ augmenta & damna, minuendi & augescendi, sicuti repetit Gellius, vires habeant contrarias.

Qui marinos pisces cursoriis equis in vrbes vehunt, sepes leucacanthis seu albispinis florentitibus vestitas, cane peius & angue deuitant, vel mira celeritate effugiunt. Quod piscarias equorum sarcinas vel in ipso transitu repentè labefactari longa & sola experientia intelligant, quẽadmodum adnotauit præstantissimus medicus & philosophus, Ioannes Ruellius, alterum Galliæ nostræ decus & ornamentum. 98

Saxo Grammaticus in historia Regum Daniæ tradit, in oppido Rugianorum, viribus & præstigiis cacodæmonum olim effectum esse, vt mares cum fœminis coeuntes, canum more cohærerent, & ita agglutinarentur, vt diuélli non possent, nisi perticis vtrinque appensi, ridiculum spectaculum populo exhibuissent. Sed tam obsceni coitus, inquit, diabolicæ fraudes detectæ fuerunt, cessarúntque demolitis & dirutis statuis dæmonum, qui ludibrij huiuscemodi autores erant ac præsides. Ex Ioanne Langio in Epistolis medicinalibus. 99

Si asini cicutam liberaliùs depascãtur, somno 100

profundißimo & torpore inexpugnabili corripiuntur, ita vt nõ tantùm stupidi, sed planè mortui videãtur. Quod rusticos rei huius ignaros fefellit. Nam dum asinis, quos ob id mortuos credebant, pellem ad vsum detraherent, accidit vt in medio ferè operis asini experrecti sint, magno excoriantium terrore, & ingenti spectantium risu, vt tradit diligẽtißimus & doctiß. medicus, Andreas Matthiolus suis in Dioscoridem Commentariis.

ANTONII MIZALDI MONLVCIANI

MEMORABILIVM Centuria IX.

I VALDE *memorabile, & inprimis admirabile existimabis quod à Ioanne Langio insigni medico scriptum est in quadã epistola ad Achillem Gassarũ. Mulier quædam, inquit, ex oppido Eberbach fœtum viuentem aliquot menses in vtero gestauit, ac tandem in matrice computruit. Et quum anno pòst decimo, miserãda illa profluuio alui ob intestini ex-*

ulcerationem

ulcerationem laboraret, oſſa de cruribus & cerebello infantuli denigrata, carieq́; obſita (incredibile dictu, ait ille, ſed veriſsimum) tandem excreuit, non per vuluæ oſtiola, ſed per anũ. Quod fieri poſſe, & nouum non eſſe, his verbis oſtendit Oribaſius Iuliani Imperatoris medicus præſtantiſsimus: Sciendum, abſceſſum vteri quandoque rumpi & purgari per vuluæ ipſius os, quandoque per veſicam, ac ſæpè etiam in rectum inteſtinum abire.

Quidpiam de vmbilico infantis recenter na- 2
ti, in argentea capſula, vel annulo incluſum, & ita geſtatum vt carnem attingat, aduerſus coli cruciatus ſummè prodeſſe certiſsimo experimẽto multorum accepi. Necnon plantam eam quæ rubia tinctorum vocatur, diu manibus cõtentam, lotium tingere. Ex quo ictericos iuuare ſuperiùs oſtenſum fuit. Si forſan repetitione vtimur, memineris prouerbij, δὶς καὶ τρὶς τὰ καλά.

Folia filicis cimices necant, & ſerpentem nõ 3
recipiunt. Ideóque filicem plantare, aut ſternere in his locis quæ ſerpentibus ſunt obnoxia, vtile admodum eſt. Solus etiam nidor combuſtæ, illos fugat & abigit. His addemus, quòd filum madefactum, aut intinctum oleo in quo ſemina ſtaphis agriæ attrita fuerunt, pediculos necat, ſi capiti circũdetur, Albert. Dioſcor. & alij pleriq́;.

4 Ex absinthio fumaria, passis vuis purgatis, myrobalanis citreis, potio fit cōmoda contra pruritum & scabiem. Adde quòd illud idem absinthium cum cortice citrij, aceto aut vino incoctū, oris fœtorem à gingiuarum & dentium putredine, & materiarum corruptela in vētriculo, mirandum in modum emendat, Ioan. Mesuæ.

5 Lapathi folia ventrem cient, semen verò assumptum stringit, Galenus. Præterea primum blittorum decoctū cum felle bubulo & oleo tartari, quascunque maculas vestimentorum, absque vlla iactura deterget, etiam si ex oleo fuerint. Sed post detersionē aquâ tepidâ lauari debet locus. Res nota & facilis.

6 Testudinis quauis fide, quo voles modo attemperata, si ei correspondentem in altera testudine attemperas, intendendo & remittendo, cùm sonum edet similem sono alterius tibi antea non audito, altera illa velut exultans concutitur, tanquam simili suæ attemperaturæ sono gaudens & harmonia. Eam verò cōcussionem festuca tenuis illi antè imposita, apertè declarabit: adeò vt etiam saxeus homo admiretur sonis ipsis, aut corporibus sonoris, inter se tantam esse cognationem, & συμπάθειαν, vt sibi similibus delectari videantur, Autor Iacobus Syluius ex Boëtio, sicuti antea, vt opinor, scripsimus.

Apibus summæ sunt inimicitiæ cum vespis, 7
crabronibus, mulionibus, hirundinibus (vel vt
alij legunt hirudinibus) ranis, ouibus & cancris.
Sic cameli naturale odium gerunt aduersus equos, & hircinus sanguis cum adamante, Plinius & Aristoteles.

Tradit Olaus Magnus Gothos concitato in 8
nubibus fragore & tonitru, cõsueuisse excutere ex arcubus sagittas in aëra: vt ostẽderent se velle opem ferre suis dijs, quos tunc temporis ab aliis oppugnari putabant, imò verò sibi re vera persuadebant.

Ligatum à quopiam malefico sanare creditur 9
picus auis comesta: adhæc suffitus ex dente hominis mortui: etsi corpus totum inungatur felle coruino & oleo sesamino, ex Cleopatra. Vel si argentum viuum in calamo, aut auellanæ nucleo vacuo cum cera occlusum, sub puluinari maleficio læsi collocetur, aut sub limite ostij, per quod is in ædes vel cubiculũ intrat. Hæc Ioan. Vuicrus medicus illustrißimi Ducis Cliuiæ, libro 4. de præstigiis dæmonũ, & incantat. ac veneficiis.

Non desunt impostores, vt autor est Brasauo- 10
lus Ferrariensis, qui lapidem amiantum simplicibus mulierculis ostendant, & plerumque magno vendant pro vero ligno crucis Seruatoris nostri. Id quod facilè credunt, cùm igni non combu

ratur, quódque ligni modo constet plurimis lineis intercursantibus.

11 Hyemato lacu fluctibus glomeratæ voluuntur anguillæ, in tantùm mirabili multitudine, vt in excipulis eius fluminis, ob hoc ipsum fabricatis, singulorum milium globi reperiantur, Plinius.

12 Instrumentorum fides seu chordulæ minutim excisæ, & carni recens coctæ (siue elixata fuerit illa, siue assata) inspersæ, eā vermiculosam, putrem ac insalubrem esse, discumbentibus, iucundè mentiuntur. Quisquis rei huius conscius erit, vtili impostura solus pro arbitrio vesci poterit. Sic leporis sanguis desiccatus, & in puluerem attritus, sanguinolentas & saniosas esse carnes perbellè imponit: adeò vt illas omnes nauseabundi, auersentur ac reÿciant, exceptis iis qui doli participes facti fuerunt.

13 Si pilos aut barbam citò nasci voles, cinere combustarum apum, & soricis stercore cum rosaceo linimentum compone, & locum pilis vel cæsarie vestiendum ac decorandum dies aliquot inunge. Poteris addere cinerem corticis auellanæ, castaneæ, dactylorum, vel fabalium. Ex Ioan. Bapt. Porta, nisi fallor.

14 Lapidem ex bufone (qui Gallis vt diximus, crapaudina vocatur) ad hunc modum eliciunt

nonnulli. Bufo in quampiam caueolam cum pãno puniceo detruditur, Soli ardentißimo dies aliquot exponitur, ibíque tantisper retorretur, ac siti excruciatur, donec onus capitis per os deponere & euomere cogatur: quod per medium caueæ foramen, vasculo supposito, excipi debet vel aliter detrahi, ídque celeriter, ne ab eo resorbeatur. Sunt qui paulò tutiùs ac faciliùs rem eam exequuntur, bufonem pertuso, multis locis, fictili immittendo, & formicis depascendum in myrmecia exponendo. Sic enim fit, vt exesa eius carne, lapis ipse cum oßibus relinquatur: sicuti frequenter à nobis, & aliis plerisque expertum fuit.

In hæmorrhagia narium nonnulli accipiunt 15
recentia porra nouem aut decẽ, filo media transfigunt, folia extrema amputant, eáque circundat collo, sed obuersis ad nares foliis, & deorsum capitibus cõuersis. Vtile est etiam olfacere caphuram in aceto dissolutam: adhæc, linguæ subijcere radicem pæoniæ, Iacobus Hollerius.

Plinius scribit leonem vbi sæuit, in viros plus 16
quàm in fœminas fremere: veluti natura eum docuerit, mulieres mitiùs quàm viros esse tractãdas. Quod etiam Aristoteles innuisse videtur, quærẽs, Cur mulierẽ interficere iniquius sit, quàm virum: cùm naturæ ratione, mas fœminâ multò sit præstantior. Addam ex Poëta, quòd fœmi-

nea in pœna nullum est memorabile nomē. Quod audiant vxorum suarum carnifices quidam & tortores.

17 *Obseruatum, expertúmque audio, vaccam, ouem, asellam, canem, suem, felem, & similia fœminei generis animalia domestica & mãsueta, dum vtero gerunt abortire, si mas ex quo conceperunt, occidatur: tam valida & vehemēs est illorum inter se concors sympathia.*

18 *Pulchras imagines, vasa, effigies, & alia in hunc modum, parua impensa tibi comparabis. Cortices vlmi, & populi cacumina decoque, & dum feruebunt, purissimam calcem immitte, donec formam coagulati quasi lactis acceperint omnia. Deinde marmor candidissimum, & tenuissimè detritum cribratúmq; adde, & in quas volueris formas materiam eam iniice, & tum demum in vmbra desicca. Hieron. Cardanus.*

19 *In Apennino Italiæ iuxta Bononiam & Pisas, exorta tempestate mulieres turmatim foras procurrunt, eam elatis manibus consignantes caseo in die Ascensionis domini presso, & decussatim signato fune, crucis modo. Ibidem ouum in ipsomet Ascensionis die exclusum adseruant, summóque alligant tecto: atque hoc modo suas ædes à tempestatis iniuria tutas fore existimant, Autor Ioan. Vuierus medicus & philosophus*

eximius, in opere suprà dicto.

Si semen inuentum in pilulis & globulis lappæ minoris, in leuissimum puluerem redigatur, & cum pauco vino albo, eóque generoso exhibeatur, renes ab arenulis efficacissimè repurgabit: sed aliquanto celeriùs, si cum aqua vitæ hauriatur. Accepi ab experto. 20

Crapaudinã, seu bufoniũ lapidẽ, de quo paulo antè, legitimũ esse experieris, si in illũ præostensum vel obiectũ, sese ita attollat bufo, ac si vellet contingere & saltu præripere: vsque adeò lapidem eum homini inuidet. Ex relatione cuiusdã medici Regij, qui id vidisse nobis affirmabat. 21

Qui in deplumem & exenteratum caponem ignitum chalybẽ iniecerit, & tam accuratè vno, alteróue mantili obuoluerit, ne calor vanescat, esui aptum reddet, etiam inter equitandum, modò meminerit subinde alitem versare. Verùm enimuerò tetro inficietur odore, sed ferendo tamẽ ac pergrato famelicis. Archimagiri cuiusdã inuentum. 22

Si nigro cani dum viuit alterum oculorum erueris, & tecum portaueris, faciet ne alij canes tibi allatrẽt, etiam si inter illos ambulaueris. Sed res ea paulò certior erit, si quidpiam de lupi corde ei addideris. Sextus Platonic. & Albertus. Quod fortasse à nobis superi⁹ etiã adnotari potuit. 23

24 Illud ſanè non ſolùm eſt memorabile & admirabile, ſed etiam dictu viſúque horrendum, quod in Theüern. Iuliacenſis ducatus oppido crebrò accidit: vbi ægroti in templo ante diuæ Annæ altare, & venerandum caput eius ſupplices proſtrati, fruſta & fragmenta vitrorum, vrceolorum & oſsium de piſcibus, quæ humana gula & ſtomachus deglutire non poſſet, ac loculos cum nummis euomuerunt, Autor Ioan. Lãgius, in epiſtola de prodigiis & præſtigiis dæmonum in morbis.

25 Aqua ſtillatitia ex floribus tiliæ, epilepticis pueris mirandum in modum confert, quocunque modo miniſtretur. Sũt qui ei ſocient viſcũ quercinum, ſucceſſu admodum fœlici & optato. His licebit attexere, quòd ſuccus polygoni cũ ſeptem granis piperis ante acceſsionẽ quartanæ hauſtus, eam abolet. Sed aiunt colligendam eſſe plantam, & exprimendum eius ſuccum, die Iouis, Luna decreſcente. Ex quodam libro Secretorum, manu Iani vel Fauni cuiuſpiam deſcripto, ob inſignem vetuſtatem.

26 Oleum in quo decoctæ fuerint ranæ vſque ad ſeparationem carnis ab oſsibus, plurimùm valet ad omnes neruorum & articulorum affectus, perfrigeratáque membra, ſi eo calente vngantur. Adde quòd lumbrici ex aceto triti ſacro igni

perbellè medentur, Decerptum ex eodem libro superiore.

Si equi dysuria, seu meiendi difficultate labo- 27
rent, foliatis sambuci ramis vndique illorũ corpus diu, ac blandè verbera, & tum demum folia ipsa collo eorũ & capiti, necnõ corpori vniuerso coapta. Nam iumentorum impedimentis arbuscula hæc maximoperè cõfert. Simoneta Cardin.

Lupus hominem prior videns, ei vocem præ- 28
ripit, & tanquam victor illum despicit. Si autẽ se præuisum senserit, ferociam deponit, & currere nequit, Autores D. Ambros. Virg. Plato, Sextus Platon. Albertus, & alij.

Murenis spiritus vitalis in extrema parte cau- 29
dæ latet, qua perimũtur potiùs, quàm contuso capite. Piscis genus hoc, si in vaporario siccetur, faculæ aut funalis accensi commoditatem exhibebit. Etenim neruus qui spinæ loco illi per tergum producitur, ellychnij, seu contorti funiculi vicem præbet. Sed id post vtrunque æquinoctium tentandum est, quo tempore adiposæ sunt murenæ, Lemnius.

Allia tria cum axungia ad vnguenti crassa- 30
mentum subacta tußientes ac perfrigeratos valde iuuabunt, si plantas pedum, vnà cum vertebris dorsi ante focum eò vnguine illinant. Quod rusticis potius quàm vrbanis scriptum erit.

31 *Calendulæ aquam omnibus oculorum morbis conducere tradunt: adhæc capitis dolores tollere suffitúmque ex eius floribus pudẽdo muliebri per infundibulũ, vel aliter exceptum, secundas morantes facilè euocare, & profugas reducere. Hoc secreto vetulam quandam obstetricem mira arte emunxi, dum mea egeret opera, in enixu puerperij cuiusdam locupletis matronæ.*

32 *Populus nigra excisa, & in eius scobem ac præsegmina, aqua cum fermento ad trũcum infusa, fungos producit qui minimè sunt pestilentes. Idem fiet si super reliquias vstorum sarmentorum aquam sparseris. Acceptum à quodam qui se id experimento compertum habere dicebat: à Plinio scriptum, vt reor, & Cardano adnotatum.*

33 *Si voles experiri an musto remixta sit aqua, ouum imponito: si statim descendit, aquosum est: sin contrà, purum. Prætereà, si vini in dolio feruentis impetum frangere voles, minimam casei particulam in illud proijce, vel immitte: videbis rem miram. Cur autem id fiat, docebit Georgius Valla Placentinus.*

34 *Compertum est nostra & auorum memoria, nõnullos effracto capulo reuixisse. Quamobrem lege cautum est, ne ante triduum loculo includãtur præproperè, qui apoplexia, epilepsia, & vte-*

ri strangulatione suffocati sunt. Nam in illis anima nonnunquam delitescit, quæ rursus corpus spiritu, vitáque imbuit & illustrat. Quæ res effecisse fertur, vt Christus captata occasione Lazarum quatriduanum in vitam postliminio reuocarit: ne quis calumniari posset illum non fuisse mortuum: sed animi deliquio, aut epilepsia, vel apoplexia correptum, ex ementita morte reuixisse. Hæc Lemnius libro 2. de occultis naturæ miraculis.

Lupi valde amantur à psittacis, & ericium 35
summè fugiunt ac timent, Aesculapius. Tradit insuper Albertus, quòd lupus hominem nō edit, nisi fortuitò priùs hominis cadauer gustarit: nam tunc non dubitat periclitari inuadendo hominē.

Ex vrtica & oleo factum linimentum cum 36
pauco sale, tuetur partes corporis ab atrocissimo frigore. Valet etiam ad vlcera omnia à gelu contracta. Sed vereor ne ex superioribus repetatur. Addam quòd decoctum plantæ eius quæ dens leonis vocatur, glutinandis vulneribus summè efficax habetur: prodest etiam rupturis, ac interna vulnera solidat.

A taxo arbore veneficam vim deponit æreus 37
clauus trunco infixus. Et rhododaphnes ramus cum suis foliis tusus si in scrobem demittatur, muscas omnes illic congregat. Præterea suffitus he-

deræ vespertiliones fugat, Autores Anatolius & Africanus Geoponici.

38 *Mentha ferrum abhorrescit, vt etiam ruta & ocimum. Quæ si vulnerato fuerit exhibita, non facilè conualescet. Si lacti misceatur, deinde auferatur, & tum demum coagulum immittatur, nunquam lac illud cogetur, vt tradit Florentinus in suo Georgico.*

39 *Superioribus annis mulier quædam me vsa est medico, cui in tantam molem intumescebat vterus, vt non videretur illa gestando oneri suffectura. Decurso anni dodrante seu nouem mensium spatio, ingẽti conatu massam quandam informem enixa est: cui vtrinque ansæ duæ in brachiorum lõgitudinem annexæ erant cum palpitatione. Tum demum ex vtero eiusdem delapsum est monstrum adũco rostro, longo, teretiq; collo, oculis vibrantibus, cauda acuminata, & eximia pedum agilitate. Id post primum lucis intuitum conclaue stridoribus implens, atque hinc inde excurrens, latebras persequebatur & captabat, nisi mulieres puluinis impetentes illud suffocando peremissent. Postremò mulier plus satis delassata, nõ sine summo vitæ discrimine prolem masculam edidit, à monstro ita excarnificatam, vt à sacra lotione quàm minimum vitæ superesset. Hæc Leuinus Lemnius medicus Ziriczæus*

diligens ac doctus.

Si quis pleuriticus, empiicus, vel suppuratus scrupulum pulueris seminum vrticæ cum syrupo violaceo, aut alio quopiam ex iis quos pectorales vocant, paulatim & veluti lambendo deglutiuerit, viscosum humorem ac tenacẽ nullo negocio expectorabit. Secretum cuiusdam non vulgaris medici Parisiensis. 40

Rumpi tradunt equos qui luporum vestigia sub equite sequantur. Et si equi trahentes quadrigam lupi calcaneum conculcent, sistentur, ac si cum quadriga conglaciassent, Petrus Gillius ex Aeliano. 41

Mures prægnantes in vtero parentis repertas fuisse apud Persas, autor est Aristoteles. Quin etiam tradunt magi, muris iecinore dato porcis in fico, sequi dantem id animal. Addit Plinius fibrarum numerum crescere & decrescere in iecusculis murium, cũ Lunæ lumine. Sed de his paulò plenius philosophaturi sumus in nostra quadrupedum medica Historia. 42

Sanguis leporinus siccatus (vti etiã eius coagulum) dysenterias, & alias ventris proluuies quantumuis effrenes conpescit. Similiter faciunt ossa humana ad læuorem puluerata, & ex vino rubro subaustero sumpta. His accedet, quòd iusculum ex decoctione fragariæ herbæ cum sua ra 43

dice, ab icterico ieiuno dies aliquot haustum, illum perfectè sanat. Secretum hoc cuiusdam est monachi, ex quo ingentes pecunias corradebat.

44 Vpupa si cecinerit antè quàm vites germinẽt, futuram vini copiã præsagire aiunt: necnon suem si capite ad cælum verso portetur, nequaquam grunnire. Addam quòd serpentes inclusæ circulo herbæ, quam betonicam nuncupant, exire non possunt, quin se flagellando potiùs interimunt, Plinius, & Græcorum geoponici.

45 Leo viso igne mirandum in modum expauescit, nec re alia faciliùs domatur. Eius autẽ ossa simul collisa, ignem concipere aiunt. His accedat quòd ceruus ita arietem perhorrescere fertur, vt eius conspectum non sustineat, Aristot. Plinius, Albertus, & alij.

46 Percussus à Scorpione si super asino rectus desideat respiciens ad caudã, pro ipso dolebit asinus ac torquebitur. Curationis signum erit, quòd pedendo emoriatur asinus, Autores sunt Apuleius, Diophanes, & Zoroastres.

47 Si herba batrachion dicta, ceruici lunatici vel epileptici ex filo rubro deligetur Luna decrescente in prima parte Tauri, vel Scorpionis, magnum ac insperatum leuamen hinc sentiet. Sũt qui eius radicem in vino maceratam peste infectis propinent ad sudorem eliciendũ. Quod val-

de periculosum puto, si febricitent: sin cõtra, opportunum, modò vires constent.

Quum latronem aut furem ligare volueris, & domo tua arcere, Figura imaginem viri ex ære, ascendente prima facie Arietis, & Luna ibidem versante. Dum verò id fit dicas, Alligo & abigo omnem hominem furem ab hac domo per istam imaginem in æternum. Tum demum obuolue illam in panno nigro, & sepeli in medio domus, & non intrabit in eam latro, aut fur, quandiu ibi fuerit. Ex lib. Ptolem. de Imaginibus, nondum, quòd sciam, alicubi impresso. 48

Succino marino (quod Ceti sperma vulgus nuncupat) ea vis inest, vt solidas etiam pixides quibus asseruatur, penetret, ac rosido quodã madore, sudoriferisue guttis irriget, modò legitimũ fuerit. Adde, si placet, quòd delphinus piscis incredibili amore ducitur erga homines, & præcipuè impuberes: quibus miris blandimentis gratificari, & colludere gestit. Plin. Aristot. & alij. 49

Horus Apollo tradit lupum maximoperè lapides pertimescere. Idcirco dum per lapidosa ire cogitur, suspenso pede semper incedit. Læsus enim vel minimo lapidis ictu, vermes gignit, à quibus tandem absumitur. Ideo insultante cum lapidibus viatore, aufugit. 50

Mustelæ cerebrum siccatum, & ex aceto po- 51

tum, epilepticis medetur. Illud idem ex hirundinibus acceptum, suffusionibus multùm cõducit, si cũ melle oculus illinatur. Quod etiam præstat aspidis exuuium tritum cum eodem melle, sed præterid, visum acutissimũ reddit. Autor Claud. Galen.

52 Trebius admonet clauum vel cuneum quanta vi libeat in arbores adactũ, in quibus nidum habet picus Martius, statim exilire cũ is cuneo, vel clauo insederit. Alij ad herbã referũt à pico ad id auxilij & negocij conquisitam. Cui fabulantur vires inesse ad aperiendas seras quascũq;. Plinius, Albertus, & alij.

53 Cùm omne animal peracta Venere tristari soleat, solus gallus gallinaceus exhilarescit, & cãtu alacritatem spiritus testatur. Ille idem decrepitus æstiuis mensibus sub exortũ Caniculæ ouum parit forma orbiculari, luteum, luridum & versicolor: ex quo multi opinantur basiliscum produci, perniciosiss. ac pestilentiss. serpentem: maximè si quando à bufone educatum & fotum fuerit ouum tale. Quod an fabulosum sit, viderint alij. Sic ex spinæ humanæ medulla putrefacta anguem generari quempiam proditũ est, Lemnius, si ritè memini.

54 Si sanguis hirci & cineres vitri æquis portionibus mittantur in acetum, deinde chymico organo

gano distillētur, & in exceptam aquam vitrum maceretur, plicatile, cereum ac ductile euadet. Indurabitur verò, ac priori naturæ reddetur, si in frigidā mittatur, vel eadem lauetur. Ex secretis cuiusdam ingeniosissimi vitriarij.

Oues eum sequi solent, vt scripsit Didymus, 55
qui vellere illarum aures obturauerit. Addit easdem, vt etiam capras, comesta conyza herba extingui. Poteris addere ex Florentino geoponico, & Zoroastre quòd hirci fugitiui nō erunt, si barbas illis præcideris.

Crateuas Hippocratis vt diximus, herbarius, 56
tradit aspersu plātæ œnotheræ ex vino omnium animalium feritatem, nedum hominum mitigari. Quod de radice intellexit Theophrastus. Sic Aelianus œnuttam ceruos & canes inebriare scribit.

Sunt qui cancros treis cremari iubent in arbu 57
stis, vt vredo & carbunculus illis non noceat. Et si rubeta nouo fictili in media segete obruatur, aiunt tempestates ibi noxias non esse: sicuti Archibius Plinio autore, ad Antiochum Siriæ regem scripsit.

Tradunt Aphri quòd si quispiam eo die feria- 58
tur à scorpione, quo ocimum ederit, ægrè sanari. Quinetiam volunt, ad manipulum huius cum cancris decem marinis vel fluuiatilibus tritum,

conuenire ſcorpiones à proximo loco omnes. Adde ex Diodoro, idipſum in cibo frequenter ſumptum, pediculos creare.

59 Ceſſabit ranarũ garrula coaxatio, ac nocturnus vlulatus, & clamor pleriſque ingratus ac moleſtus, ſi lacuum & fluminum ripis, vbi inhabitant, accenſa adhibeatur vna lucerna, vel plures, pro loci amplitudine, & ranarum copia, quemadmodũ Africanus in geoponicis teſtatur: & nos Pariſienſi cuipiam Præſidi de illarũ moleſtia conquerenti, certo & optato experimento confirmauimus.

60 Volentibus experiri victurus ſit æger, necne, præcipiunt radicis chameleontis albi diluto eum triduò perfundi: ternas vices qui pertulerit, moriturum negant, Autor Theophraſtus. His accedat quòd eiuſdem chamæleontis radix ex farina hordeacea cum aqua & oleo ſubacta, canes enecat, necnon mures in polenta.

61 Aiunt nonnulli leucacanthum, ſeu albiſpinum, vt etiam laurum, fulmine non ici, nec vnquam de cælo tãgi. Adhæc baccas illius ex vino albo ſumptas deturbandis calculis admodum efficaces eſſe. Gallicum vulgus Senellas vocare ſolet. Experimentis ruſticorum notum.

62 Sues ſumpta herba hyoſcyamo, præſenti periculo conuellũtur, niſi copioſa aqua, ſe ſtatim fo-

ris & intus proluerint, Aelianus. Addatur ex Plinio, quòd illi idem sues candida indumenta, perinde atque elephantes, impensè oderunt: boues verò & tauri purpurea. Quod multi sub hoc habitu, suo summo malo quãdoque experti sunt.

Auicula linaria, Gallis Linotta nuncupata, 63
exoriente Canicula obmutescere incipit, necnon ægrotare, ac plumas vellicando excutere. Quod contingit circa medium Iulij, sicuti toto decẽnio experti sumus in vna & altera: & hinc certum canicularis syderis exortum multis indicauimus. In galerita seu alauda, idem etiam obseruauimus in exortu Arcturi cum Sole. Nec dubiũ est quin aliæ itidem aues & animantes suũ habeant quæque peculiare sidus, à quo mouentur ad cantum, taciturnitatem, mœstitiam & hilaritatẽ. Quod vt obseruent seduli arcanorum perscrutatores, eximiè rogo & peto.

Icta fulmine corpora, incorrupta manẽt: qua- 64
propter fulminatorum cadauera veteres neque vrebant, neque terra obruebãt: vt omnibus perspicuũ esset, illa ne vllã quidem corruptionẽ sentire. Adde quòd canes & aues ab huiusmodi cadaueribus abstinent. Ex quo falli mihi vidẽtur qui scribũt Phaëtontẽ fulmine tactũ, in vallibus computruisse. Sed de iis plura in nostra Meteorologia, & aëriis Ephemeridibus legere poteris.

65 Syderatam vitẽ cognoſces quãdo foliorũ pinnas ſubrubras habet. Curabis ſi terebro altè perforaueris tunicã, & per foramen quernũ paxillum indideris. Alij trũco & radicibus humanũ lotiũ affundũt. Ex veterũ rei ruſticæ autorũ Cõmẽtar.

66 Elephantes de omnibus animalibus murem maximè oderunt: adeò quòd ſi pabulũ in illorum præſepio poſitũ ab eis attingi viderint, aut ſenſerint, illud faſtidiunt & reſpuunt, Plinius.

67 Lapides pretioſos cuiuſcunque coloris ad hũc finges modũ: Candidißimi corporis ſilices tandiu in figulorum, aut vitriariorum fornace torrẽtur, donec in puluerem atteri poßint. Cuius pars vna per ſetaceum excreta, vel aliter, miſcetur partibus tribus minij plumbi à ſordibus repurgati, & vaſculo aurifabrorum, crucibulo dicto, imponitur, ſed nõ ad eius complementum. Additur nõnihil limaturæ auri puri, vel foliorum eiuſdem, ſi topaſium, vel hiacinthũ fingere voles: aut tantillum raſuræ chalybis, ſi ſmaragdum: vel quidpiam azuri legitimi, ſi ſapphirũ, aut amethiſtũ: & ita de aliis coloribus. Tum demum forti & valido igni, reuerberationis nuncupato, omnia confuſa & mixta tandiu exponũtur, dum colliqueſcant, & mellis ſpiſſamentum induãt. Vbi in ipſomet igne ſponte vaneſcente refrixerint, effracto vaſculo, lapidea materia ſanequã elegãs ſeſe

prodet, à perito lapidario in quas tibi visum erit formas incidenda, expolienda ac tractanda, & postremò per solertem artificē annulo inserenda. Sunt qui vstos & torrefactos silices atterant pistillo ferreo in mortario eiusdē metalli, pro smaragdo fingendo: & cupreo pro topasio, absq; alia colorum mixtura. Si pro siliceo puluere, crystalli calcinati puluisculo vti voles, omnia habebis multo elegantiora, pretiosiora & duriora, sicuti plus centies sum expertus.

Mira est arundinis & filicis discordia. Nam 68
radix vtriusque attrita & imposita, stirpem alterius corpori infixum, seu inimicū deiicit. Hinc arundinē exarari præcipiūt, filice vomeri apposita, nā ita nō excrescet. Tamen huic optimè conuenit cum corruda, vnde aspagari fiunt: quapropter illa vbi adsunt arūdines seri debet. Plinius, & Geoponici cùm Græci, tum Latini.

Atramētum librarium diluto absinthij tem- 69
peratū, literas à muribus tuetur: herba verò ipsa vestibus inserta, tineas arcet, Autor Diosco. His accedet ex Africani. Cōmentariolis, quòd qui caprinū pulmonē tostum ederit, ebrietatem non sentiet, etiam si bibendi certamine prouocetur.

Vino quod acorem conceperit medetur ollula 70
aquæ bonæ plena, vt tradit Tarentinus, modò operta sit diligenter, & in dolium vini demer-

gatur. Post triduũ enim si pristinũ robur resumpserit, aqua olebit, & vinum perplacebit.

71 Thapsia, autore Theophrasto, sugillata & liuentia illustrat. Qua ex re, Nero imperij sui initio dignitatem ei dedit, nocturnis grassationibus conuerberatam faciem ea illinens cum cera atque thure, & sequenti die, contra famam, cutim sinceram referens, Autor Plinius.

72 Caprifici cauliculi, vnà cum bubulis carnibus elixati, magno lignorum compendio eas celeriter coqui adigunt. Et ramus eiusdem collo taurorũ quãtumlibet ferocium circũdatus, fertur eos ita compescere, vt immobiles maneant. Quod etiã ad ficum transtulit Plutarchus.

73 Pisces maximè expetunt radices aristolochiæ rotundæ. Itaque si contusas admixta calce, mari vel fluuio sparseris, cupiditate mira aduolabunt pisces, continuóque exanimati fluitabunt: vt Plinius coram se factum testatur. Ob id piscatores in Cãpania, venenũ terræ aristolochiã nuncupabant. Nunc & cyclamini radice idem contingit.

74 Supercilia concreta & se contingentia, omnium sunt pessima: notant enim maleficum, plagiarium, & nefariis artibus deditum. Id quod Ioan. de Indagine frequenter se obseruasse dicit in vetulis sagis quæ ad incendium ductæ, huiuscemodi præferebant supercilia, sicuti adnotauit

præſtãtiſſ. medicus & mathematicus Thaddæus Hageccius in ſuis metopoſcopicis Aphoriſmis.

Si icthyocollæ & aluminis æquales partes acceperis, ac inuicem miſcueris, hiſque acetum ſuperfuderis, quidquid ea miſcellanea illitum in ignem proieceris, nõ comburetur. Et ſi trito maluauiſco, cum ouorum albumine, manus illeueris, atque alumen ſuperinduxeris, ignem abſque læſione tractare poteris, Autor Albertus: ſed credere mallem quàm experiri. 75

Palladius tradit vitibus hanc eſſe naturam, vt ſi alba vel nigra in cinerem redigatur, & vino imponatur, ei vnamquamque formam ſui coloris immittat. His addo ex georgic. Africani, quòd ſemen rumicis, ſeu ſylueſtris lapathi, ſiniſtro brachio alligatum, ſterilitatem in mulieribus emendat. 76

Allium, Luna ſub terra latẽte, ſi ſeratur, & eadem rurſum poſita ſub terris euellatur, odoris fœditatem exuere fertur, Autor Sotion Græcus, & poſt eum Palladius: qui etiam tradit dulciora effici allia, ſi in plantando nucleos oliuarum illis circumpoſueris: vel allia ipſa contuſa plãtaueris. 77

Aduerſus animalcula quæ ſolent hortis nocere, præcipiũt Græci ventriculũ veruecis ſtatim occiſi, ſuis ſordibus plenum, in loco vbi illa abundant ſepeliendum, & terra modica obruendum. 78

Nam post biduum animalcula quæque ibi congesta videbis. Hoc dum bis, vel ter feceris, genus omne noxiarum bestiolarum ibidem coges, & vnà adobrues, vel extingues. Expertũ fuisse intellexi.

79 *Tradit Aëtius ex Pisone, perdicem vociferari, & cortem in qua alitur lacerare, vbi sagacitate quadã naturæ senserit medicamẽtum quodpiam letale, aut venenum, intra ædes parari.*

80 *Accipiter internecinum bellum gerit cum aquila, cohærentésque sæpè prehenduntur. Eidem aquilæ pugna est acerrima cum dracone, multóque magis anceps in aëre: nam multiplici nexu eius ligans alas, ita se illi implicat, vt simul decidant ambo, Plinius & Albertus.*

81 *Tradit Pythagoras quòd si qui morbi humano corpori acciderint florente aproxi, quantumuis sanati admonitionem eorum sentiunt, quoties illam florere contigerit. Tradit præterea & frumentum, & cicutam, & violam, similem conditionem habere, Idem Plinius.*

82 *Aduersus improbitatem alitum sparsa semina depascentium, coctum allium ne posthac renasci poßit, mirandum in modum prodesse fertur, si illis proÿciatur. Nam quæ deuorabunt, manu capientur. Alia in eam rem auxilia multa leges in nostris hortorum Secretis.*

Vesica ouilla, aut caprina, cremata, & ex posca bibita, vel leporis testiculus ex vino odoro coctus & potus, iis qui vrinā inuiti reddūt, benefacit. Sic miluij caput deplume vstū, & quantum capi potest tribus digitis cum aqua sumptū, podagricis auxiliatur: perinde atque lūbrici terræ, cum cerato rosaceo illiti: nam illorum inflammationes ac dolores mitigant, Autor Galenus. 83

Si cranium hominis senis in peristerotrophio, seu columbario suspendatur, multiplicabuntur ibi columbæ, ac quietè viuent. Idem præstabit lac mulieris puellam à bimatu lactantis, si in vitreo vase ibidem suspendatur, Albertus. His addamus ex Dioscoride, quòd frondes lauri, vestes & libros quibuscum miscentur, à tineis, vermibus & corruptione tutos ac immunes reddunt. 84

Vsu frequenti tuberum epilepsiam & apoplexiam gigni, autor est Simeon Sethi. Porrò cum cælo affinitatem maximam illis esse credidit antiquitas, nec nisi tonante Ioue nasci: vnde Iuuenalis illud, Facient optata tonitrua cœnas. 85

Mirabilis & citò parabilis aqua, nullo auro comparanda, ad hunc fit modum. Aqua pura & lympida in vas nullo antea liquore imbutum mittitur. Vbi efferuescit, ilico in viuam & recentē calcem, alteri vasi nouo impositam effunditur: ac ibi tandiu quiescere permittitur, donec 86

detracta spuma, clara & pellucida appareat, subsidente ad imum vasis calce pultis modo diluta. Tum demum aqua supernatans excipitur per vasis inclinationem, sed calce immota, & phiala munda, aut alio vasculo diligenter obturato, ad vsum reseruatur. Vix credi poßit quantùm habeat energiæ & miraculi in vlceribus quibusuis, & maximè à lue Venerea obortis. Nam fotu ex linteolo in ea tepente madefacto, & vice emplastri post hæc vlceri imposito, ac subinde renouato, saniē deterget, dolores sedat, vlcus carne replet, ac inflammationes pauco tempore extinguit: non absque ingenti miraculo, cùm sui caloris vehementiâ alioquin incendat calx viua. Fruere hoc excellentiß. secreto, quod multa prece, preciòque multo, multis recusaui.

87 Capræ lac multum facient, si dictamnum circa vētres ipsarum ligaueris, Autores sunt Africanus & Florētinus. Tradit insuper ille, arietem non incursurum nec impetum facturum, si cornua ipsius prope auriculas perforata sint.

88 Theophrastus scribit quòd si quis in bulliētem vini vrceum, pumicem iniecerit, illius feruorem statim sedabit. Addatur ex Alberto quòd viscū quercinum sylphio coniunctum, & ad arborem quampiam cum hirundinis ala suspensum, aues ad se congregat.

Græci asserunt fabæ semina caponum sangui- 89
ne macerata, ab aduersantibus herbis immunia esse. Quæ si pridie aquæ simplici infusa fuerint, citiùs nascentur: si nitratâ aquâ respersa, difficilem coctionem non habebunt.

Si scorpium vsseris, reliquos ex vicinis locis 90
vel coges, vel fugabis. Idem etiam formicis cõtinget, ac reptilibus aliis, autore Democrito. His accedet ex Didymi sententia, quòd si quis miliarem panem præsumpsit, nunquam à veneno noxam incurret.

Si pedes magnæ rubetæ, seu bufonis viuentis, 91
abscindantur quando Luna vacua ad Solis coniunctionem properat, & collo patientis strumas circundentur, adeò prosunt, vt persepè à morbo liberent. Autor Hieronymus Cardanus.

Mercuriũ, vel, si mauis, argentum viuum, 92
vna eadémque via, fixum & tinctũ, sic habebis. Sume salis nitri & vitrioli Romani, vtriusque vncias tres, mitte in vas distillatorium, seu chymicum organum, vt aquam elicias: priorem abiice, posteriorẽ serua. Ea est quæ stillabit dum alembicum, vt vocant, rubescere incipiet. Hæc absque vlla difflatione sedulò tibi custodienda erit. Vsus sic erit, Accipe Mercurij optimi, & vt par est, purgati, vnciam vnã, sulphuris vncias duas, & aquæ prædictæ vncias tres: permit-

te omnia ſimul ſtare donec aqua limpida euadat. Hāc cum ſua hypoſtaſi & ſedimento rurſus diſtilla, & in fundo alembici reperies Mercurium extinctum, fixum, rubrum & cōpletum. Audiui à quodam, quem huius ſecreti participem feceram, ſe abſque ſecunda diſtillatione Mercuriū reddidiſſe, qualem hîc proponimus, niſi quòd plus ſatis rubicundo tingebatur colore: erat nihilominus corpore adeò duro & fixo, vt nec igni, nec malleo vinceretur, quibus illum examinandum præbuerat. At ſi bonus iſte vir me ſeriò cōſuluiſſet & rogaſſet, ſaturatum ac profuſum colorem eum vna & ſola coctione facilè emēdaſſet, ac diluiſſet. Hic qui habet aures audiendi eas arrigat, & pro tam gratuito arcano mihi gratias ſaltē agat, partémque lucri hinc emerſuri, in pauperes libenter eroget.

93 Vina in doliis florentem in ſua vite botrum quadantenus ſentiūt, ac de coloris & ſaporis mutatione occultam cum vinea ſympathiam atteſtātur apud multos. Sic obſeruatum eſt quo tempore apri in Venerem furiáſque ruunt, aprinam multos antè dies vel menſes ſalitam, colorem ac ſaporem mutare. Ab experto venatore acceptū tibi trado.

94 Sonus quē echo reddit fugare apes exiſtimatur: ideóque ſedes earum eſſe oportet, vbi illa nō

resonet, vt tradit M. Varro. Apud quem etiam lego fabas diu incolumes seruari in vasis oleariis cinere oblitis, necnon & cætera legumina. Addit præterea fabam ipsam ad coquẽdum facilem reddi, si dum seritur aqua respergatur. quod etiã paulò antè adnotatum fuit.

Antonius Musa inter medicos Italiæ valde 95
celebris de colocynthide, seu agresti cucurbita hæc scribit. Mihi vsu euenit, vt dum colocynthidem tractarem, & præsentibus sorore ac matre manibus illã aperirem, ego solo illius attactu, illæ verò odore adeò soluti fuimus, vt nullus nostrum fuerit cui venter decies magna perturbatione cõmotus non fuerit. Ex quo vehemẽtissimum pharmacum esse cõstat, ac venenosissimũ, etiam quantũuis correctum ac frænatum fuerit. His mihi licebit addere ex cuiusdam medici certo experimento, quòd rubeta discissa & renibus superposita vrinam vehementer proritat, adeò vt nonnunquam hoc remedio liberati sint, ea hydropis specie laborantes, quam ascitem vocant.

Aegithus auis minima cum asino valde dis- 96
sidet. Hic enim spinetis ob vlcera sese scabendi causa atterens, illius nidos dissipat. Ex quo fit vt voce rudentis asini audita, non solùm oua ille abiiciat, sed etiam pulli, si qui sint, metu cõsternati cadãt. Itaque aduolans ægithus vlcera asi-

ni roſtro vellicat, vt hinc deinceps illũ abigat, Ex Ariſtotele, Plinio, & Oppiano.

97 Serpentes capitali odio fraxinũ oderunt: adeò vt ne matutinas quidem, occidentaléſue vmbras eius, quàm ſunt longiſsimè exporrectæ, ſerpens attingat, ſed procul admodum fugiat. Quin experti prodimus, inquit Plin. quòd ſi gyro ex ea fronde claudantur ignis & ſerpens, in ignem potiùs, quàm fraxinũ fugiet, ille: mira naturæ benignitate, quæ priùs quàm ſerpentes prodeant, ſicuti florere fraxinũ permittit, ita ante conditos, folia nequaquam deponere ſinit, Plinius.

98 Si febricitanti infantulo (ac paulò adultiori) paris longitudinis coaptatos cucumeres dormienti addideris, & quaſi condormire feceris, ſtatim ſanabitur. Nam calores omnes febriles in cucumeres tranſibunt, quemadmodum ex Quintiliorum obſeruationibus ſcriptum & adnotatũ eſt apud Caßium Dionyſium Vticenſem.

99 Ariſtolochia rotunda cum campeſtri rana diligenter trita, addita atramenti ſcriptorij parte aliqua, facit vt ſerpẽtes ceu mortui ilico ſubſiſtant & hæreant, ſi ex ea miſcellanea aliquid ſcribatur, & coram illis proiiciatur, autor Albertus. Qui etiam tradit, quòd ſi talpas accipere voles, illorum foraminibus & oſtiolis allium, porrũ, aut cepam debes obiicere. Nam foras, ac

si stupidi essent, confestim prosilient.

Magneti cum allio, vt alibi diximus, tanta 100
est discordia & ἀντιπάθεια, vt si eo confricetur magnes, vim omnẽ trahendi deponat, vel imbecilliorem agnoscat: adeò vt ferrũ potiùs à se abigat, quã rapiat, Autores sunt Ptolem. Plutarch. Albert. & ex neotericis Hieron. Cardanus, cum Ioan. Bapt. Porta. Qui postremus non tantùm id approbare videtur, sed etiam cepis accommodare: scribens nautas qui cepas ederint, excludi ab obseruatione Buxulæ (sic nauticam vocant pyxidem) quòd illam hinc inebriari dicant. Eandem ἀντιπάθειαν Drusianus suis in artem paruã Galeni Comment. nõ solùm tueri, sed & causam eius reddere satagit. Verùm & illi, & reliquis omnibus manifesta refragatur experientia, rerũ incertarum magistra certißima. Quare ad alliũ nostrum id nequaquam referrendum erit, quin potiùs ad aliud quodpiã, quale est fortasse Aegyptiacum, de quo apud Dioscor. Idem sentiẽdum erit de adamãte, quo præsente magnetis vim ne minimùm quidem hebetari obseruauimus, contra multorum opinionem: fortasse quòd veri & legitimi adamantes nobis sint rarißimi, vt anteà monuimus. Quod huic Opusculo colophonem imponet.

